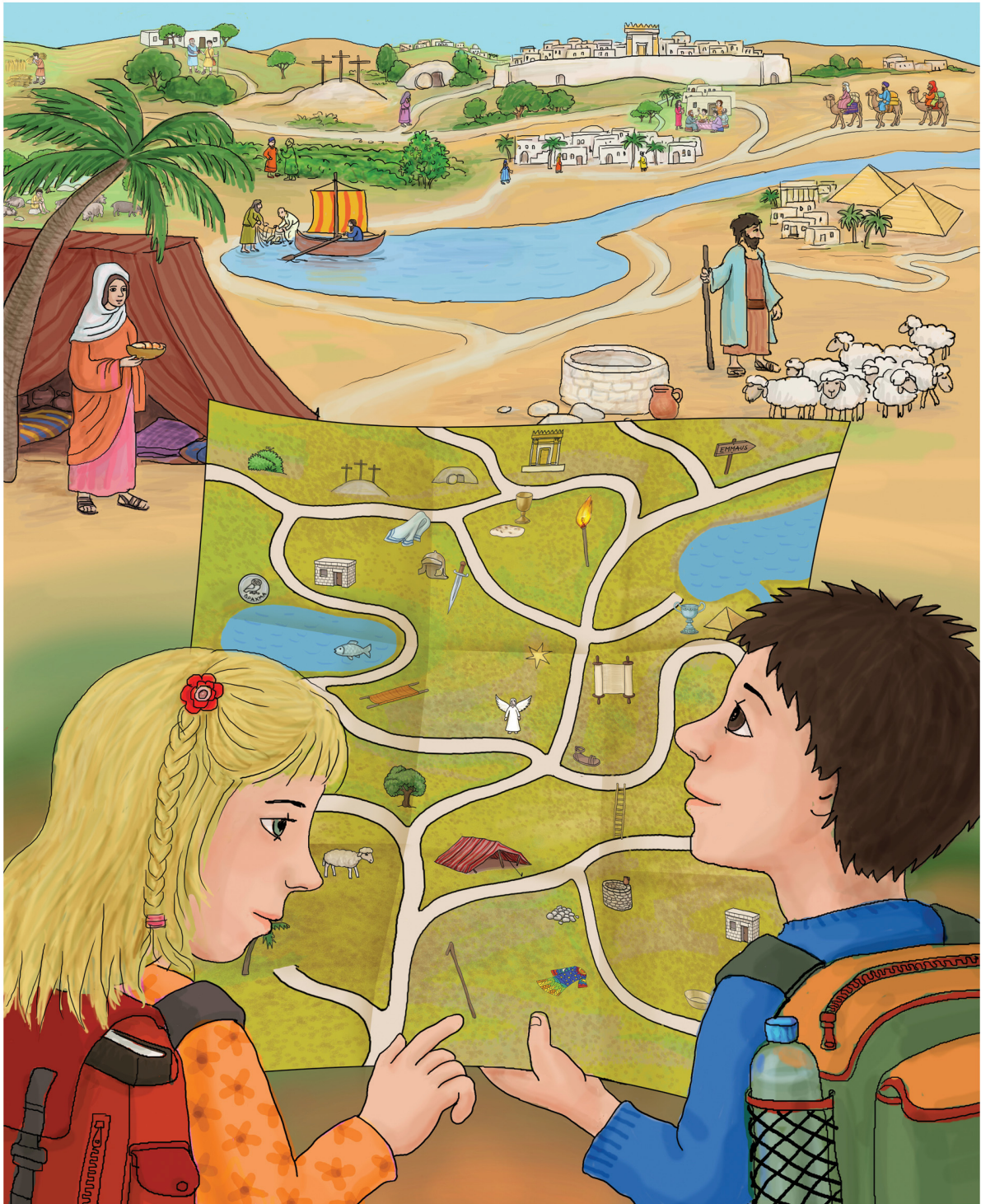

ÚTRAVALÓ

Evangélikus hittankönyv **2.** osztályosok részére

Tanári kézikönyv

Útravaló

Tanári kézikönyv

BUDAPEST, 2015

A könyv a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával készült.

Lektorálta
Kodácsy-Simon Eszter
Szabóné Mátrai Marianna

Szerzők
Kerényi Boróka
Zsugyel-Klenovics Kata

Illusztrációk
Bódi Kati

Minden jog fenntartva. Bármely másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

© A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója, 2015
© Kerényi Boróka, 2015
© Zsugyel-Klenovics Kata, 2015
Illusztrációk© Bódi Kati, 2015

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója, 2015
Felelős kiadó: Kendeh K. Péter
Olvasó- és tördelőszerkesztő: Petri Gábor
Szöveggondozó: Miklósné Székács Judit
Műszaki szerkesztő: Török Andrea

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
1. Beszélhetek Istennel	
„Szüntelenül imádkozzatok!” / 1Thessz 5,17	7
2. Kiben bízhatok? Bizalomjátékok / Zsolt 37,5	10
3. Ábrahám elhívása / 1Móz 12,1–9	12
4. Lót elválnék Ábrahámtól / 1Móz 13,1–13	15
5. Ábrahám könyörög Sodomáért / 1Móz 18,17–33	18
6. Isten ígérete beteljesül	
Izsák születése / 1Móz 15,1–5 • 1Móz 21,1–3	21
7. Ézsau és Jákób / 1Móz 25,19–34 • 1Móz 27	23
8. Jákób álma / 1Móz 28,10–22	27
9. Az elnyert áldás / 1Móz 29–31	30
10. Összefoglalás	34
11. József és testvérei / 1Móz 37,12–36	36
12. József Potifár házában	
József álmokat fejt meg a börtönben / 1Móz 39–40	39
13. A fáraó álmai / 1Móz 41–42	41
14. József testvérei Egyiptomban / 1Móz 42	44
15. Benjáminnal Egyiptomban / 1Móz 43–44	47
16. József megbocsát testvéreinek / 1Móz 45–50	49
17. Megbocsátás a hétköznapokba / Mt 18,21–22	51
18. József élete – Összefoglalás	53
19. Adventi hagyományok	55
20–21. A karácsonyi történet Máté evangéliumában	57
20. Kire várunk?	59
21. Az angyal Józsefnél	61
22. Látogatók Jézusnál / Mt 2,1–12	62
23. Látogatók Jézusnál	62
24. Karácsonyi szokások	66
25–26. Karácsonyi készülődés. Barkácsolás	68
27. Kik ünneplik meg Jézus születését?	
Keresztyén felekezetek	70
28. Imádkozás / Mt 6,5–15	75
29. Sámuel elhívása / 1Sám 3,1–4,1a	77
30. Sámuel elhívása	79
31. A Miatyánk / Mt 6,9–13	81
32. A Miatyánk	83
33. Jézus elhívja tanítványait – Péter halfogása / Lk 5,1–11	85
34. Lévi elhívása / Lk 5,27–32	87

35. Az elveszett drachma / Lk 15,8–10.	90
36–37. A tékozló fiú / Lk 15,11–32	92
36.	94
37.	96
38–39. A jó pásztor / Jn 10,1–15	97
38.	97
39.	99
40. A terméketlen fügefa / Lk 13,6–9	101
41. A vak Bartimeus meggyógyítása / Mk 10,46–52	103
42. A kapernaumi százados / Mt 8,5–13	106
43. Jézus beteget gyógyít a Betesda tavánál / Jn 5,1–9	108
44. Feladatok, játékok az előző 3 órához	110
45. Ki a nagyobb? / Lk 22,24–27	113
46. Szálka és gerenda / Mt 7,3–5	115
47. Összefoglalás	117
48. Jézus megmossa tanítványai lábát / Jn 13,1–11	118
49. Az utolsó vacsora / Lk 22,7–20	121
50. Jézus elfogatása / Mk 14,43–50	124
51. Jézus Pilátus előtt / Lk 23,1–5; 13–25	127
52. Jézus a Golgotán / Lk 23,32–43	129
53–54. Jézus feltámadása / Jn 20,1–10	131
53. Jézus feltámadása	132
54. Feltámadás	134
55. Emmausi tanítványok / Lk 24,13–35	135
56. Jézus mennybemenetele / Lk 24,50–53	138
57. Összefoglalás	140
58. Pünkösd történet / ApCsel 2,1–13	142
59. Pünkösd – az egyház születése	144
60. Év végi ismétlés	146

ELŐSZÓ

Kedves Hitoktatók! Örömmel adjuk kézbe az Útravaló című, második osztályosoknak készült hittankönyvet és a hozzá tartozó tanári kézikönyvet. Az alábbiakban szeretnénk néhány alapvető tudnivalót megosztani a tankönyv és a kézikönyv használatával kapcsolatban.

A másodikos hittankönyv képi világában és a biblia történetek feldolgozásában szorosan követi az első osztályos tankönyvet, megadva ezzel azt a folyamatosságot, ami ebben az életkorban a gyerekek számára kiemelt jelentőségű. A leckék a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos tantervére épülnek. A tanári kézikönyv 60 leckét tartalmaz, feldolgozható heti egy órás, illetve heti két órás munkatervben is. A tankönyvi leckéket tankönyv nélküli órák egészítik ki, ezzel is lehetőséget adva arra, hogy a tananyagot beszélgetéssel, barkácsolással, csoportmunkával mélyítsük el. A tanári kézikönyvben az első tanári kézikönyvhöz hasonlóan az alábbi rövidítéseket használjuk:

TK = tankönyvi oldal

TK-M = tankönyvi melléklet

TK-matrica = tankönyvben matricás mellékletből részlet

tkk-M = melléklet a tanári kézikönyvben.

A 7-8 éves korosztály felfedező-kedvéhez igazodva a könyvben számos érdekes rejtvény, fejtörő teszi izgalmassá a bibliai történetek mondanivalójának megértését. A feladatok sohasem öncélúak, így ne csak a megoldások megtalálására fektessünk hangsúlyt, hanem arra is, hogy amit a rejtvényekben, játékos feladatokban a gyerekek megfejtettek, arról mindig beszélgetés alakuljon ki, és a bibliai történet üzenete mélyüljön el.

A másodikos tankönyv már hosszabb-rövidebb tankönyvi olvasmányt is tartalmaz. Ez azonban ne jelentse azt, hogy az óra nagy része a tankönyvi szöveg felolvasásával, felolvasatásával telik el, hiszen ebben a korosztályban még nagyon fontos az élő történetmesélés, a történeteknek a hitoktató saját szavaival való elmondása.

A tanári kézikönyvben minden egyes leckét rövid exegézis vezet be. Ezek nem részleteiben tárgyalják az adott igeszakaszt, csupán a történet lényeges pontjait emelik ki, illetve az igeszakaszhoz tartozó háttér információkat foglalják össze.

Az órára való felkészülést az exegéziseken kívül a lehetséges óravázlatok megadásával is szeretnénk megkönnyíteni. Ezek azonban csupán javasolt óravázlatok, melyeket a csoport adottságainak megfelelően alkalmazhatunk. Ha szükséges bátran formáljuk őket. Vannak olyan leckék, ahol többféle játékot, bibliai történet feldolgozását segítő feladatot adtunk meg. Természetesen nem minden fér bele a 45 perces órakeretbe. Nagyon fontos, hogy ne akarjunk mindent megvalósítani egy órán belül, inkább válogassuk ki a javaslatok közül az adott csoportnak legmegfelelőbbet. A többféle játékotlet abban segíthet, hogy minél sokszínűbben tudjuk megtervezni óráinkat.

Minden órán fontos szerep jut az imádságnak és az éneklésnek, ami mintegy keretbe foglalja a tanórát. Lehetőség szerint ez a két óraelem ne maradjon el, hiszen ez is – illetve az általunk bevezetett egyéb órakezdő- és záró rituálé – állandóságot, biztonságérzetet ad a gyerekeknek. A tankönyv végi imádságos melléklet segítheti a gyerekeket abban, hogy bekapcsolódjanak a közös imádságba. A tankönyv egy alap énekkincset is tartalmaz, amit a hittanórák keretében megtaníthatunk. Az óravázlatokban a tankönyv énekes mellékletében található énekeken túl is javasolunk énekeket, itt külön

jelezzük, hogy az *Evangélikus énekeskönyv*, a *Zarándokének*, az *Új ének*, vagy a *Jertek, énekeljünk* című gyermekénekeskönyv melyik énekéről van szó.

Az egész tanéven átívelő motívum a „hátizsák”, amibe a hittanórán kapott „útravalókat” gyűjthetjük. Javasoljuk, hogy legyen minden egyes csoportnak egy régi hátizsákból kinevezett „hittanos hátizsákja”, amit minden órára magunkkal tudunk vinni, és amibe az órákra jellemző apró tárgyakat, igéslapokat gyűjthetjük. A hátizsák fontos szerepet kap az ismétléseknél is, hiszen az egyes órákon gyűjtögetett „emlékek” segítségével fel tudjuk idézni az adott bibliai történetet.

Reméljük, hogy az életre szóló *útravaló* továbbadásához hasznos segédeszköz lesz majd ez a könyv.

Örömteli munkát kívánunk,

a szerzők

1.

Beszélhetek Istennel

„Szüntelenül imádkozzatok!”

1Thessz 5,17

*Tankönyv nélküli lecke
tkk-M, TK-M*

„Szüntelenül imádkozzatok”

A tanév első órájának mottója az Első thesszalónikai levélből vett igevers, amit aranymondásként is megtaníthatunk a gyerekeknek, illetve ami alapot adhat az arról való beszélgetéshez is, hogy mit jelent imádkozni. Elevenítsük fel az első osztályban tanultakat az imádsággal kapcsolatban! Emeljük ki, hogy

- az imádság Istennel való kommunikáció, beszélgetés, aminek része a beszéd és része az odafigyelés/hallgatás is
- az imádság segítségével állandó kapcsolatban lehetünk Istennel
- az imádság által Isten részévé válik az életünknek, engedjük, hogy hasson gondolatainkra, tetteinkre

Az evangéliumok tanúsága szerint Jézus földi élete alatt állandó kapcsolatban volt az Atyával. Jézusnak a hamis bíróról mondott példázatát úgy vezeti be Lukács, hogy „Arról is mondott nekik példázatot, hogy mindenkor imádkozniuk kell, és nem szabad belefáradniuk.” (Lk 18,1–8) A szüntelen imádkozás azt jelenti, hogy Isten jelenlétében élem az életem, számolok vele döntéseimnél és folyamatos kommunikációban vagyok vele imádságban.

Az óra célja

Elelevenítsük fel, rendszeresítsük az imádság gyakorlatát a hittanórán. Lássák meg a gyerekek ugyanakkor, hogy az imádság nem csupán a hittanórához és az istentisztelethez tartozik, hanem a hétköznapijainkat is átszövi.

Előkészületek

A tanári kézikönyv mellékletében található imádságrészletek nyomtatása, kivágása, elhelyezése a tanterem különböző pontjain.

A tanári kézikönyv mellékletében található színes korongok nyomtatása, kivágása.

A tanári kézikönyv mellékletében található kockasablon nyomtatása, kivágása.

Eszközök

Hátizsák, amely ebben az évben a hittanos hátizsákunk lesz.
Ollók, színes ceruzák, miltonkapcsok

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
10 perc	<p><i>Beszélgetés</i></p> <p>Második osztályba léptetek, a nyári szünet után ismét elkezdődött az iskola. Játsszuk azt, hogy van egy képzeletbeli hátizsák a hátunkon, ami tele van a nyár élményeivel. Most vegyük le a hátizsákot, nyissuk ki, és mindenki (illetve jelentkezés alapján egy-egy gyerek) vegyen elő belőle egy élményt, amit szívesen elmesélne.</p> <p>Nem csak a nyári szünetben töltöttünk meg a hátizsákunkat élményekkel, hanem hittanórákon is meg fogjuk tölteni mindazzal, amit itt tanulunk, amit itt átélünk. Szerintetek mi fog bekerülni a hátizsákba? (Mondják el a gyerekek, hogy mit várnak a hittanórától, mit szoktunk csinálni az órákon, mit szeretnek a hittanórában.) A beszélgetést tovább vezetjük: Biztosan bele fog kerülni a hátizsákunkba sok-sok bibliai történet, azoknak a szereplői, belekerül sok játék, éneklés, vidámság, kézműveskedés, beszélgetés. Csak egymással beszélgetünk hittanórán? → Istennel is beszélgetünk! Hogy hívjuk ezt a beszélgetést? → Imádság</p> <p>Ismertek imádságokat? Milyen imádságokra emlékeztek első osztályból? (Miatyánk, Esti imádság, Étkezés előtti/utáni imádság, első osztályban tanult imádságok tanóra elejére/végére) Hol szoktatok imádkozni? (Templom, tanterem, szoba, stb.) Szoktatok-e valakivel közösen imádkozni? (Mindeközben legyünk tekintettel arra is, hogy nem minden gyereknél gyakorlat otthon pl. a lefekvés előtti imádság)</p>
5 perc	<p><i>Játék</i></p> <p>Még a tanóra előtt a terem különböző pontjain elhelyezünk egy-egy cetlit, amin gyerekek által írt imádságrészletek vannak a <i>Kedves Isten</i> c. könyvből. (Tanári kézikönyv melléklete)</p> <p>A tanulók keressék meg a cetliket, és olvassák fel a részleteket! → Nem csak olyan imádságok vannak, amiket kívülről megtanulunk, hanem ilyen spontán módon, személyesen is beszélgethetünk Istennel. Lássák meg a gyerekek, hogy Istennek bármit el lehet mondani, olyat is, ami nem tipikusan imatéma.</p>
5 perc	<p><i>Beszélgetés</i></p> <p>Te mit mondanál el szívesen Istennek? Kezdődjön az imádság úgy, hogy „Mennyei Atyám!”. A hitoktató kezdi egy rövid mondattal, majd akinek kedve van, folytathatja. Fontos, hogy a hitoktató nagyon egyszerű szavakkal fogalmazza meg mondanivalóját, amit a gyerekek is magukénak éreznek, és nem gondolják azt, hogy ők ilyen „szépet” nem tudnak mondani.</p>

10 perc

Játék

Piros, kék, sárga és zöld korongokat (tanári kézikönyv melléklete) helyezünk az asztalra/földre, amit körbe tudunk ülni. Mindegyik szín egy-egy témát jelöl.

Például:

- Piros = család
- Kék = barátok
- Zöld = természet/világ
- Sárga = iskola/tanulás

Egymás után mindenki választ, és húz egy színt, és abban a témában mond egy-egy rövid mondatot: kérést, köszönetet Istennek.

VAGY:

- Piros = Elmondjuk Istennek, hogy ki az, akire most *szeretettel* gondolunk, aki fontos a számunkra.
- Kék = Elmondhatjuk Istennek, hogy mi miatt vagyunk *szomorúak*, mi az, ami a szívünket nyomja.
- Zöld = Elmondjuk Istennek, hogy miért vagyunk *hálásak*, mi az, ami jó és szép az életünkben.
- Sárga = Ha valamit nem szeretnénk hangosan elmondani, akkor a sárga korongot választva mondhatunk *gondolatban* valamit Istennek.

(A témák tetszőlegesen variálhatók, a hitoktató által választott témát ráírhatjuk a korongokra.)

Fontos azonban, hogy a gyerekek ne érezzék erőszaknak az imádságot, hagyjuk őket a maguk tempójában bekapcsolódni ebbe a feladatba.

10 perc

Foglalkoztatás

Imádságkocka készítése a csoporttal közösen. A kocka sablonja a tanári kézikönyv melléklete. A kockának 6 oldala van, ha sok a hittanosunk, akkor csoportokra osztjuk őket, ha kevesen vannak, akkor egyénekenként vagy közösen fogalmazhatunk meg 6 olyan imádság-mondatot, amit az év közben egy-egy hittanóra elején szívesen elmondanánk. Ezeket ráírjuk a kocka oldalaira, a hittanórák elején pedig mindig „dobhatunk” majd, hogy melyikkel kezdjük az órát. („Köszönjük, hogy itt lehetünk, kérünk, áldd meg tanulásunkat!” „Hálát adunk Neked, Urunk, hogy Rólad tanulhatunk!” „Köszönjük Istenünk, hogy együtt lehetünk a Te nevedben!” stb.)

5 perc

Lezárás

Az óra elején még csak képzeletbeli hátizsákunk volt, de hoztam nektek egy igazi hátizsákot is, amibe mindazt beletehetjük, ami a hittanórára emlékeztet minket: tegyük bele ma az imádságkockát, amit aztán minden alkalommal elővehetünk.

Énektanulás: az énekünkkel is imádkozhatunk: „A napfelkeltétől, míg leszáll az ég alján” (a tankönyv énekes melléklete)

Egyéb ötlet

Elkészíthetjük a tankönyv mellékletében található „Szüntelen imádkozzatok!” korongot. A gyerekek a rajzokhoz írhatnak egy-egy mondat imádságot. Lássák meg a rajzok segítségével, hogy minden helyzetben van lehetőségünk Istennel beszélgetni.

2. Kiben bízhatok? Bizalomjátékok

Zsolt 37,5

Tankönyv nélküli lecke

tkk-M

Teljes bizalom Istenben, bízunk rá mindent, engedjük, hogy ő irányítsa életünket. Rábízni mindent azt is jelenti, hogy ki tudjuk mondani: Legyen meg a Te akaratod! Ha ez így van, akkor érezni fogjuk, hogy minden, amit kapunk: ajándék. Úgy is bánjunk velük. Engedjük, hagyjuk az Urat munkálkodni!

Az óra célja

Az egymásra utaltság átélése, az Istenre utaltság felfedezése, meglátása.

Eszközök

képek, lyukasztó, szalag, gyerekeknek olló, színes ceruza, a szituációs játékhoz esetleg kártyák a mondatokkal

A játékok, szituációs játékok közül szabadon választhatunk, az összes nem fér bele egy órába.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Órakezdő ima</i> Válasszunk egy imádságot, amellyel minden hittanórát kezdhetünk (a tankönyv imádságos mellékletében található néhány minta.) <i>Ének</i> – az előző órán tanult ének (A napfelkeltétől, míg... a tankönyv énekes melléklete.)
8 perc	<i>Játék</i> Vak vezet világtalant. Miután mindenki választott magának egy párt, a pár egyik tagja behunyja a szemét, és a párjára bízta magát, aki a „vak” vállára tett kezével vezet. Beszélni nem szabad, csak a kezével irányíthat. Játsszuk el fordított szereposztásban is! Egy „vakot” egymás után két ember is vezethet. Ebben az esetben mondja el, érzett-e különbséget. A játék végén mindenképpen beszéljük meg, ki mit érzett. Milyen érzés volt „vaknak” lenni, s milyen érzés volt vezetőnek lenni. Fontos, hogy a játék elején elmondjuk, hogy vegyék komolyan a feladatot, nem szabad össze-vissza vezetni a másikat, nem szabad a bizalmával visszaélni.
8 perc	<i>Játék</i> Vakon a körben. Egy kört alkotunk. A kör közepén csukott szemmel álló gyermek megindul (egyenletes tempóban) valamelyik irányba. A körben állók feladata, hogy a hozzájuk érkező, vakon járó társukat könnyedén megfogják és visszafordítsák egy nekik tetsző irányba. A körben „közlekedő” játékos ily módon cikk-cakkban halad. Cserével folytatjuk. A játék végén kérdezzük meg, mit éreztek a vakok bolyongásuk közben.

10 perc *Beszélgetés*
Képek alapján (tkk-M) beszélgetés a bizalomról. A tanár által mutatott képek segítenek a beszélgetésben, ezek segítenek rávezetni a gyerekeket, hogy mi is az a bizalom. Kiben bízunk és miért? Kiben nem bízunk és miért nem? Miért fontos, hogy megbízzunk emberekben? Ki az/kik azok, akikben mindig megbízzunk? Kiben bízunk feltétel nélkül? Kikben milyen feltételek esetén bízunk meg? Minek kell teljesülnie ahhoz, hogy megbízzak valakiben?

A beszélgetés végére jussunk el oda, hogy az embereken kívül Isten az, akire teljesen rábízhatjuk életünket, aki mindig velünk van, bárhol is járunk.

8 perc *Könyvjelző készítése*
A tankönyv melléklete egy könyvjelző. A gyerekek kivágják, a grafikát kiszínezik, alternatív változatként a könyvjelző alját lyukasztóval kilyukaszthatjuk, és egy szép (szatén) szalagot belefűzhetünk. Ez lenne a hittankönyv könyvjelzője egész évben, így papíron is szem előtt van ez az ige minden hittanórán.
A hittanos hátizsákba egy könyvjelzőt tegyünk bele.

10 perc *Szituációs játék*
A felnőttek már a gyerekekre is rábíznak bizonyos dolgokat. Ilyenkor érzik, hogy ők is tehetnek valami fontosat. Érezniük kell a fontossági sorrendet, hogy ez a feladat most minden másnál előbb van.

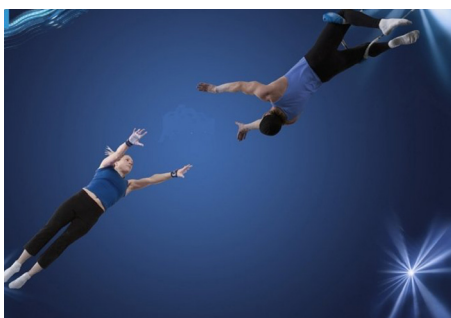
Alkossunk 3 csoportot a 3 rövid történet eljátszásához. Mindegyik csoport kártyákon kapja meg a rövid történeteket/vagy a tanár felolvassa nekik. Csoportokban játsszák el a történetet, és találjanak ki hozzá befejezést. Akármilyen befejezést is találnak ki, beszéljük meg, mi a helyes döntés. Beszéljük meg, hogy a csoport által előadott kis jelenetben a gyermek megbízható volt-e, vagy még nem.

1. Anyuka elküldi Petit vásárolni, fél kg kenyeret kell vennie a pénzből, mást nem vehet. A pénztárnál azonban Peti meglátja a kedvenc Tik-takját... Mit csinál Peti?

2. Kata elmondja féltve őrzött titkát barátnőjének, Julinak. Megkéri, ne mondja el senkinek, még a többi lánynak se az osztályból. Igen ám, de Vera látta őket beszélgetni, nagyon kíváncsi, és odamegy Julihoz... Mit csinál Juli?

3. A tanító néni megkéri Lacit, hogy a szünetben hozzon valamit a szertárból, amire szükség lesz a következő órán. Csakhogy Laci meglátja a szertárban a tanító néni értékelő füzetét... Mit csinál Laci?

3 perc *Óra végi ima, ének*
Saját szavainkkal megfogalmazott imádság a dobókocka segítségével.

3.

Ábrahám elhívása

1Móz 12,1–9

TK, tkk-M

Elhívás, küldés

Ábrahám a három ősatya közül az első és a legjelentősebb. Nevével – Abrám – először Mózes 1. könyvének 11. fejezetében, Sém nemzetségtáblájában találkozunk, innen tudjuk meg, hogy Ábrahám annak a Tárénak a fia, aki Úr-Kaszdimból indult el vándorló félnomád életformát folytatva Kánaán földje felé, de aki végül nem jutott el eredeti céljáig, hanem családjával együtt Háránban telepedett le. Itt kapja Ábrahám az elhívást: „Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked.”

Ábrahám – és egyben Izrael népének – története a Szentírásban ezzel az elhívással, Isten megszólító szavával kezdődik. Ahogyan a világ története azzal kezdődött, hogy Isten szólt, és lett, most az ő népének a története is azzal kezdődik, hogy ő szól. Maga az elhívás mozzanata képezi az átmenetet az őstörténet és az ősatyák története között. Isten első szava Ábrahámhoz egy felszólítás: Menj! Elküldi Ábrahámot arra a földre, ami teljesen ismeretlen számára, ahol nem védi a családi kötelék (földedről → rokonságod közül → atyád házából), amiről semmi mást nem tud, mint hogy Isten mutatja majd meg neki. Ábrahámnak el kell szakadnia múltjától egy jövőbeli, homályos cél érdekében. Az, hogy volt bátorsága elindulni az ismeretlen és bizonytalan felé, Istenben való teljes bizalmáról tanúskodik.

Ígéret

Az ősatyák történetében fontos motívum az Isten áldására vonatkozó ígéret, ami részben a földre, ill. hazára, másrészt a nagyszámú utódra vonatkozik. Az áldás a bibliai hagyományban általában a növekedéssel, termékenységgel, életerővel, sikerrel és bőséggel volt összefüggésben, a megelégedett földi élet reménységét hordozta. Az Ábrahámnak megígért föld azonban csak az ősatyák későbbi generációinak életében válik valósággá az Egyiptomból való szabadulás után. Az utód születésére vonatkozó ígéret is nem egyszer veszélybe kerül a történetek során. Az ígéretek beteljesedése várat magára, de az egyes események kimeneteléből az a meggyőződés is világossá válik, hogy Isten megígért áldása minden ellentétes látszat ellenére végbemegegy.

Ábrahámnak megígéri Isten, hogy nagy néppé teszi, nagyvá teszi nevét – azaz egy tőle eredő nagy nép atyja lesz – és utódainak fogja adni Kánaán földjét. Mindezek az Isten áldásának közvetlen következményei. Isten áldásának közvetett következményeképpen pedig Ábrahám maga is áldássá válik, illetve általa a föld minden nemzetsége. Az áldás kiteljesedik (megáldalak → áldás leszel → áldást nyer általad) a *személy* Ábrahámtól az egész emberiségre. Ezzel Isten megerősíti azt az áldást, amit a teremtés történetében az embernek (1Móz 1,22), illetve később Noénak adott (1Móz 9,1).

Érdekes összefüggés, hogy Ábrahám elhívása előtt a bábéli torony története áll, ami kontrasztot képez az elhívástörténettel: ott az ember az Istennel nem törődve próbál meg nagyvá lenni, míg Ábrahám elhívásánál Isten ígérete, hogy nagyvá tesz. A 11. fejezet 4. versével szemben „Szerezzünk magunknak nevet!” – ott áll az Isten szava: „Nagyvá teszem nevedet.” Ez az ígéret éreztetni, hogy a nagyvá léte csak akkor következhet be, ha az Isten maga tesz nagyvá, nem pedig az ember szándéka és nagyravágyása. Ugyanakkor ez az ígéret megmutatja azt is, hogy Isten haragja nem tart örökké. Újat akar kezdeni az emberrel, és ez az új kezdet Ábrahám elhívásával realizálódik, vele egy új fejezet nyílik Isten és az ember történetében.

Válasz

Ábrahám válasza Isten felszólítására („Menj!”) nem szavakból áll, hanem abból, hogy útra kel („Elment”) Isten hívására, teljesíti parancsát, engedelmeskedik neki. A 4–9. versekben ennek az útnak a részleteiről olvasunk, Ábrahám vándorlását követhetjük nyomon, illetve említésre kerül Lót és Sára (Szára) is, mint akik Ábrahámmal mentek, és a további történetek részesei lesznek. Míg Isten felszólítása csak annyit határoz meg, hogy „a földre, amelyet majd mutatok neked”, itt már világossá válik, hogy Kánaán földjéről van szó, amit Isten az ősatya utódainak ígér. Ábrahám, miközben Kánaánt bejárva jelképesen birtokba veszi azt, vándorlásának egyes állomásain – azokon a helyeken, amelyek később Izrael történetében jelentőséggel bírnak – oltárt épít Istennek, amellyel kifejezi azt a hitét is, hogy az a föld egykor utódaié lesz.

Kulcsfogalmak

elhívás, bizalom, áldás

Az óra célja

A tanulók ismerjék meg Isten népe történetének kezdeteit, ismerkedjenek meg Ábrahámmal, aki Isten hívására teljes bizalommal elindult az ismeretlen felé.

Előkészületek

A tkk mellékletében található „Menetlevél” kinyomtatása.

(Ha egyedi menetlevelet barkácsolunk a gyerekekkel, akkor szükségünk lesz rajzlapokra, ollókra, színes ceruzákra.)

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
6 perc	<i>Beszélgetés</i> Milyen az otthonod? Házban élsz? Lakásban? Milyen berendezési tárgyak vesznek körül? Ki él még veled együtt ott? Mit szeretsz az otthonodban? Miért jó otthon lenni? Voltál már hosszabb ideig távol az otthonodtól? Mikor? Nyaralás alkalmával? Táborban? Nagyszülő meglátogatásánál? Esetleg költöztél már másik városba/faluba? Mit kell tennünk olyankor, ha hosszabb nyaralásra, táborba indulunk, ha elköltözünk? Miért jó elindulni? Mi a nehézség benne?
5 perc	<i>A történet elmondása</i> Ábrahám – akivel a mai órán és az elkövetkező órákon foglalkozunk – elindult abból a városból, ahol élt Isten hívására, egy számára teljesen ismeretlen úti cél felé. <ul style="list-style-type: none">A várost, ahol Isten hangját meghallotta, Háránnak hívták. Ábrahám nem házban lakott, nem is lakásban: sátorban élt családjával együtt. Nem volt olyan sok berendezési tárgy, mint nekünk, de voltak állatai, kecskéi, juhái. Szolgái is voltak, akik az állatokat gondozták.

- Amikor Isten szólította: „Menj el!”, összeszedte mindenét, amije volt, maga mellé vette feleségét, Sárát, az unokaöcsét, Lótót, az összes szolgáját és jószágát, és így indult el arra a helyre, amit Isten kijelölt számára.
- Isten nem csak elhívta Ábrahámot, hanem ígéretet is tett neki: nagy néppé teszi, sok-sok utódja lesz majd. Áldásáról is biztosította őt.
- Ábrahámnak nem volt oka kételkedni Isten szavában. Teljesen rá bízta magát. Bár nem tudta, hova kell mennie, hagyta, hogy Isten vezesse. (Az elmúlt órán, a bizalomjátékokban mi is megtapasztaltuk, hogy milyen érzés vakon megbízni a másokban és hagyni magunkat vezetni)

10 perc

Tankönyvi feladat

Egy nyitott hátizsák és egy felmálházott állat képe látható a tankönyvben, körülöttük sok-sok olyan tárgy, amit egy utazás alkalmával magunkkal vihetünk, amit Ábrahám magával vihetett, illetve néhány oda nem illő tárgy is szerepel a képeken. A hátizsákba azokat a dolgokat kell belenyilazni, amit mi magunkkal vinnénk, a felmálházott állathoz azokat, amiket Ábrahám magával vihetett. A hátizsák nyitott szájánál van annyi fehérén hagyott hely, hogy bele is lehessen rajzolni a gyerekeknek egy-egy olyan dolgot, ami nem szerepel a kis képeken, de amit ők mindenképpen magukkal vinnének. Megbeszéljük, hogy ki mit és miért tart fontosnak magával vinni!

6 perc

Tankönyvi feladat

Ábrahám családjával együtt egy Hárán nevű városban lakott. Egyszer meghallotta Isten hangját. Mit mondott neki Isten? (Menj el földedről, rokonságod közül, atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked!)

7 perc

Tankönyvi feladat

Mit ígért Isten Ábrahámnak? „Megáldalak és áldás lesz!”

Beszélgessünk! Mi az áldás? Ismerős számotokra ez a szó? Hol hallottátok már? Mit jelenthet? Az áldás jelentheti mindazt a jót, amit Isten nekünk ajándékoz. Ábrahám idejében azt jelentette, hogy valakinek jól megy a sora, sikeres, nem szenved hiányt semmiben. Ma is jelenthet hasonlót. Ám sokkal fontosabb, hogy áldottnak lenni azt jelenti, Isten gondol rád, törődik veled, melletted áll és nem hagy el, ahogyan Ábrahám mellett is mindig ott volt, vezette őt, megmutatta neki, merre kell mennie. Ábrahám maga is áldás lett, azaz továbbvitte Isten áldását, mi is részesülünk belőle.

6 perc

Készítsük el Ábrahám menetlevelét a tanári kézikönyvben található menetlevél alapján! Ha van időnk, mindenki készíthet egyedi menetlevelet, de ki is nyomtathatjuk a mellékletből, a gyerekek pedig kitölthetik.

Kiindulási hely: Hárán

Úti cél: Isten mutatja meg

Útitársak: Sára, Lót, szolgák

Egy menetlevelet tegyünk bele a hittanos hátizsákunkba!

3 perc

Ének

Tégy, Uram, engem áldássá (a tankönyv énekes melléklete)

4.

Lót elválik Ábrahámától

1Móz 13,1–13

TK, tkk-M

Konfliktus

Amikor Isten megszólította Ábrahámot, és elhívta atyja házából az ismeretlenbe, Lót, az unokaöccse is vele ment. Lót, Ábrahám testvérének Hárának a fia volt, akit később a moabiták és az ammoniták ősatyjaként tartanak számon. Ábrahám nem telepedett le az elhívása után sem Kánaánban, hanem folytatta a félnomád, vándorló életmódot, állattartásból élt, és az egyre növekvő állománnyal legelő-ről-legelőre vándorolt. Ábrahám és Lót együtt vándoroltak végig az országon, és az egyiptomi tartózkodás után is (erre az epizódra nem térünk ki részletesebben) együtt folytatták útjukat. Ekkorra már mindketten tetemes vagyona tettek szert, juhaik, marháik voltak, és az a föld, ahol letáboroztak, nem tudta eltartani őket. Annál kevésbé, mert őslakosok is voltak azon a területen: kánaániak és perizziek. A korlátozott legelőterületből származó konfliktus békés megoldásaként javasolta Ábrahám, hogy váljanak el egymástól, és felajánlotta Lótnak a választás lehetőségét: „ha te balra tartasz én jobbra megyek, ha te jobbra mégy, én balra térek.” Az ajánlattal Ábrahám lemond arról az előjogáról, amit idősebb volta, és a földre kapott isteni ígéret biztosított volna számára.

Választás

Lót megragadta a választás lehetőségét, és kelet felé indult. A Jordán bővizű környékét választotta magának letelepedésre. „Körülnézett” → „és látta” → „és választotta magának.” Lót választásánál hangsúlyozza a szöveg, hogy bővizű volt, „mint az Úr kertje” (az Éden kertjére utalva). Lót tehát egy ideális helyet tudhatott magáénak. A szöveg mégis – érzékeltetve Lót hibás választását – már itt tudósít a romlott Sodoma és Gomora városának későbbi pusztulásáról. Ábrahámnál nem esik szó a föld milyenségéről, viszont Isten ígérete, áldása kapcsolódik hozzá: neked és utódaidnak adom ezt a földet. Párhuzamot találunk itt azzal, ahogyan Lót földet választott magának, de itt Isten szava szól: „Emeld föl tekintetedet” → „nézz szét” → „neked adom”. Ábrahámnak a négy világtáj felé kell kitekintenie.

Isten megismétli ígéretét

A föld ígérete és az utódok ígérete továbbra is szorosan összekapcsolódik, kisebb pontosításokkal, bővített formában megismétlődik az az ígéret, ami 1Móz 12,7-ben már elhangzott. Ábrahámnak rengeteg utódot ígér Isten, annyian lesznek, mint a föld pora. Ábrahám itt is bejárja a földet „széltében-hosszában”, mint ahogyan az első kánaáni vándorlásánál tette, ezzel ismét szimbolikusan birtokba véve azt. Végül továbbmegy és letelepedik Hebron határában, a Mamre tölgyesében, ahol azzal, hogy oltárt épít az Úrnak, vallási jelentőséget kap a hely, és a további történeteknek ez a hely lesz a színtere.

Kulcsfogalmak

Döntéshelyzetek

Békesség → Ábrahámot a *békességre törekvés* vezérli a Lóttal való konfliktusa megoldásában, és Ábrahám szívében *békesség* van, hiszen tudja, hogy Isten mindenhol ott lesz vele. Bízik Isten ígéretében, tudja, hogy jó dolga lesz, hiszen Isten megígérte neki.

Az óra célja

Tudatosítani életünk döntéshelyzeteit. Az ilyen szituációkban is figyelhetünk Isten szavára, útmutatására. Láttassuk meg, hogy miért jobb egy-egy döntéshelyzetben a békés megoldásra törekedni a békétlenség helyett.

Előkészületek

A tkk mellékletéből szövegbuborékok kinyomtatása, kivágása.

Eszközök

ragasztó, olló

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
8 perc	<i>Bevezető beszélgetés</i> A tanári kézikönyv mellékletében található 3 szövegbuborék, amelyekben a következő mondatok olvashatók: „Menj arrébb!”, „Hagyj nekem is!”, „Én is szeretném!” A szövegbuborékokat kirakjuk a táblára/asztalra. Mondjanak a gyerekek olyan szituációkat, amikor ezek a mondatok elhangozhatnak! Valamilyen konfliktus feszül a mondatok mögött (pl. nincs elég helyem a padban; a tesóm megette az ajándékba kapott közös csokit; nem engedi a bátyám kipróbálni az új matchbox-át). Milyen érzés kimondani ezeket a mondatokat? Milyen érzés, amikor konfliktusba kerülünk valakivel? Mik a következményei egy konfliktusnak/veszekedésnek? (Harag, sírás, szomorúság, sértődöttség) (Itt most még ne beszéljünk a konfliktusok megoldásáról, az az óra későbbi részében fog előkerülni!) <i>Átvezetés a történethez</i> Mi magunk is időnként konfliktusba kerülünk másokkal, Ábrahámnak is volt ilyen eset az életében.
7 perc	<i>A történet elmondása</i> <ul style="list-style-type: none">• Ábrahám és Lót vándorlásuk során egyre nagyobb vagyonra tettek szert (vagyon: főleg állatok, ezüst és arany)• Egyre kevesebb lett a hely kettejük állatai számára• A legelő szűkössége miatt pásztoraik össze is veszték egymással• Ábrahám azt szerette volna, ha békesség van a családjában, a szolgák között• Ábrahám békés megoldást akart találni. Törte a fejét, mit is tegyen: <i>szerintetek milyen megoldások jöhettek szóba?</i>• Ábrahám azt javasolta, hogy váljanak szét Lóttal, egyikük egyik irányba megy, másikuk másfelé.• Ábrahám nagylelkű volt, megengedte Lótnak, hogy ő válasszon először területet magának.

- Lót úgy választott, ahogyan a legjobbnak tartotta: egy nagyon szép, dús legelőjú környékre esett a választása,
- Ábrahám pedig békességgel elfogadta ezt, és elindult a másik irányba, ami kevésbé volt ugyan ideális, de Ábrahám mégis bízott benne, hogy Isten, ahogyan ígérte, ott is vele lesz.

5 perc

Tankönyvi feladat

Számozzuk meg a történet jeleneteit! Mi látható a képeken?

1. kép: Ábrahám és Lót a sok jószág között
2. kép: Ábrahám és Lót pásztorai vitatkoznak
3. kép: Ábrahám és Lót beszélgetnek, Lót választ
4. kép: Ábrahám és Lót elköszönnek egymástól

Kiket látsz a képeken? Kik a történet szereplői? Írjuk le! (Ábrahám, Lót, pásztorok)

8 perc

Beszélgetés

Gyermekként is van időnként választási lehetőségünk. Mondjunk példákat! (*Eldöndhetjük, hogy reggel melyik pólót vesszük fel, választhatunk magunknak csokit a boltban, kiválaszthatjuk a mesét, amit aznap meg szeretnénk hallgatni*)

Amikor választanunk kell valamiben, hogyan választunk, milyen szempontok szerint? → Általában a számunkra ideálisabb, jobb, kedvezőbb dolgot választjuk (kedvenc pólónkat, finomabb csokit, hosszabb mesét). Így tett Lót is, amikor a jobb földet, dúsabb legelőt választotta magának.

Ábrahám magatartása (az, hogy lemondott a választás jogáról) miben különleges? → Nem a saját érdekeit nézte, hanem valami nagyobb jó érdekében (békesség) le tudott mondani a saját előnyéről.

Hangsúlyozzuk ki, hogy Ábrahám nem beletörődve mondott le a választás jogáról, hanem teljes békességgel a szívében, hiszen bízott Isten ígéletében. Tudta, hogy bármelyik terület is jut neki, Isten ott lesz vele, és meg fogja áldani.

7 perc

A tankönyvi útkereső feladat

Rajzold meg Ábrahám és Lót útját! Gyűjtsd össze a betűket, amivel útközben találkozottak! A betűkből összeolvashatod, hol telepedtek le! A megfejtést az oldal alján levő körökbe írjuk be:

Lót SODOMA környékét választotta magának.

Ábrahám KÁNAÁN földjén lakott.

5 perc

Lezárás

Ábrahám békességgel tudta megoldani Lóttal való konfliktusát. Nézzünk rá ismét a szövegbuborékokra, amiket óra elején kitettünk a táblára! Mi milyen megoldásokat találunk azokra a konfliktusokra, amelyekről óra elején beszélgettünk? Előfordult már, hogy te voltál az, aki lemondott valamiről? Hogyan tudnánk pozitívrá fordítani azokat a mondatokat, amelyek a szövegbuborékokban olvashatók? (A szövegbuborékok hátuljára rá is írhatjuk!)

A szövegbuborékokat betehetjük a hittanos hátizsákunkba!

3 perc

Ének

Tégy, Uram, engem áldássá (a tankönyv énekes melléklete)

5. Ábrahám könyörög Sodomáért

1Móz 18,17–33

TK, tkk-M

Sodoma

Sodoma és Gomora az Ószövetségben a bűn városaiként jelennek meg, amelyeket Isten bűnösségük miatt semmisített meg. Valószínűleg a mai Holt-tenger vidékén feküdtek, azon a területen, amelyet Ábrahámtól való elválása után Lót választott magának. Gomora városa csak Sodomával együtt jelenik meg, önállóan nem olvasunk róla, Sodoma viszont gyakran önmagában is említésre kerül, így ebben a történetben is, ahol Ábrahám a város megmeneküléséért könyörög.

Isten terve

Az igazságszál, mielőtt párbeszéddé válna, egy monológgal kezdődik: Isten azt fontolgatja egy önmagához intézett kérdéssel, hogy eltitkolja-e Ábrahám előtt Sodomára vonatkozó tervét. A kérdés után rögtön megtudjuk azt is, hogy Isten mit gondol Ábrahámról, és hogy miért is fontos közölnie vele mindazt, amit tenni készül. Isten Ábrahámot beavatja terveibe, közli vele szándékát.

- Az első indok, ami miatt az Úr közölni akarja vele tervét a 18. versben olvasható: „Hiszen Ábrahámtól nagy és hatalmas nép fog származni, és általa nyer áldást a föld minden népe.” Azaz Ábrahám arra hivatott, hogy áldás forrása legyen a népek számára, és itt Istennek egy olyan tervéről van szó, ami népeket érint.
- A másik indokot a 19. vers foglalja magába. Ábrahámot azért választotta ki Isten, hogy ő adja tovább az Isten útjához való ragaszkodást, a jogot és igazságot. Ebben valósul meg Isten ígérete.

Isten szól

A 20–21. versekben közli Isten Ábrahámval jöveteleének célját: meg akarja vizsgálni Sodoma bűnösségét. Az Ábrahám-elbeszélésekben már korábban is szó esett a városok romlottságáról (1Móz 13,13), s ez most tovább fokozódik: vétkük igen súlyossá vált. A „jajkiáltás”, ami itt Sodoma és Gomora miatt hatolt föl az Istenhez, a sértettek kiáltása. Kain és Ábel esetében Ábel kiontott vére kiált Istenhez, később az egyiptomi szolgaságban sínylődő izraeliták kiáltása jut el hozzá. Sodoma és Gomora esetében megsokasodott ez a jajkiáltás, és ez indította Isten a látogatásra. Isten „leszállásáról” a bábéli torony történeténél is olvasunk, itt is „lejött” Isten a toronyépítés ellenőrzésére, mint ahogyan Sodoma és Gomora esetében is leszáll a magasból. Isten tervének ismerete alkalmat ad Ábrahámval arra, hogy közbenjárjon a két város érdekében.

Ábrahám közbenjárása

Az Ószövetségben gyakran jelenik meg a közbenjáró imádság műfaja, ám Ábrahám Sodomáért való könyörgése egy egészen különleges esete ennek. Miután Isten tudomására hozza Ábrahámval, hogy „lemegy” és utánanézi Sodoma és Gomora bűnösségének, Ábrahám hatszor szólítja meg Istent, mintegy alkudozva vele, hogy vajon az igazat is elpusztítja-e a bűnösséggel együtt. Az egész dialógus Isten cselekvésének igazságosságával foglalkozik: vajon a gonoszok miatti ítélet az igazakat is sújtja-e. A kérdésekben fokozatosan csökken a város megmenekülését jelentő igazak száma. Ábrahám fokozatosan lejjebb viszi a mércét: hátha van a városban 50 – 45 – 40 – 30 – 20 – 10 igaz ember. Ábrahám kérdéseit Isten beleegyező válasza követi. A kérdésekben és a válaszokban haladás figyelhető meg: az igazak száma egyre csökken, ezzel egyidejűleg Ábrahám kérdései egyre alázatosabbá válnak, míg az isteni válaszban egy fokozatos megkeményedés vehető észre. A kérdésekben világossá válik, hogy elfogadhatatlan az igazakkal és gonoszokkal való egyenlő bánásmód: ez méltatlan lenne Istenhez. Ha földi bírától megköveteli Isten a jó és rossz megkülönböztetését, akkor ő sem csele-

kedhet másképpen. Lehetetlen Istentől, hogy a bűnösökkel együtt az igazakat is megsemmisítse, és Ábrahám tovább megy ezen a vonalon: nem lenne-e lehetséges, hogy Isten a pusztulást érdemlő helynek/közösségnek, a körükben levő igazakért megkegyelmezzon? Isten igazságos: ha meg akarja menteni az igazakat, akkor nem pusztíthatja el teljesen a közösséget, ahol együtt élnek igazak és gonoszok, viszont azt sem teheti meg, hogy nem vesz tudomást a gonoszságról: egyetlen lehetséges megoldás, hogy megkegyelmezzon. A párbeszéd kifejezésre juttatja, hogy Isten az igazak miatt hajlandó megkegyelmezzon a bűnösöknek.

Hangsúlyok

Másokért való imádság.
Isten hallja imádságunkat.

Előkészületek

A tdk mellékletében található kezek kinyomtatása.

Az óra célja

Lássák meg a gyerekek, hogy mindenki tud segíteni a másikon, hiszen az is segítség, ha imádkozunk azokért, akik bajban vannak, akiknek nehézségeik vannak. Tudatosuljon a gyerekekben, hogy az imádság nem „kívánság-automata”, nem mindig úgy történnek a dolgok, ahogyan azt imádságban kérjük, de ez nem jelenti azt, hogy Isten nem figyel ránk.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Beszélgetés a tankönyvi rajzok alapján</i> Tankönyvi rajzokon olyan szituációk láthatók, amikor valaki segítségre szorul. <ol style="list-style-type: none">1. Szomorú egy kislány, mert nem hozott tízórait az iskolába.2. Focizás közben elesett az egyik fiú, nagyon fáj a lába.3. Egy családnak levitte a házáról a háztetőt a viharos szél. Megbeszéljük, hogy kinek mi hiányzik, hogyan lehetne segíteni rajta → van, amikor konkrétan tudunk segíteni egy-egy helyzetben (pl. amikor szomorú a kislány, mert nem hozott tízórait az iskolába, úgy tudunk segíteni, hogy megfelezzük a sajátunkat, stb.) Van, amikor nem tudunk konkrétan segíteni, viszont akkor is tudunk imádkozni azokért, akik rászorulnak valamire. Ábrahám is imádkozott Istenhez valamiért, valakiért.

- 3 perc *A történet elmondása*
- Isten megharagudott Sodoma városára, mert az ott élő emberek nem akartak hallgatni rá, gonosz dolgokat tettek. *(Felidézhetjük Noé bárkájának történetét, amiben hasonló volt a szituáció.)*
 - Ábrahámnak elmondta Isten, hogy el akarja pusztítani a várost.
 - Ábrahám meg akarta menteni Sodomát, ahol unokaöccse, Lót is lakott.
 - Ábrahám alkudozni kezdett Istennel a város megmentéséért.
- 7 perc *Tankönyvi feladat*
- Ábrahám Istenhez könyörgött Sodoma megmeneküléséért. Te mit mondanál Istennek Ábrahám helyében?
- Fejezzük be a tankönyvi mondatokat:
Kérlek, segíts a városon, mert...!
Ne pusztítsd el Sodomát, mert...!
Akkor is haragszol rájuk, ha...?
- 3 perc *A történet folytatása*
- Ábrahám azzal érvelt Istennél, hogy igaz emberek is laknak Sodomában, és Isten biztosan nem akarja, hogy az igazak is elveszenek a gonoszokkal együtt (ismét Noé történetére utalhatunk, ahol Noé és családja megmenekült).
 - Ábrahám azt kérte Istentől, hogy kegyelmezzon meg a városnak, ha 50-45-40-30-20-10 igaz ember található ott.
- 7 perc *Tankönyvi feladat*
- Oszlopos diagramban kiszíneznünk a megfelelő magasságú oszlopokat (Ábrahám kérésének száma/igaz ember). Tehát az 1. számú oszlopban az 50-ig színezzük, a 2. számú oszlopban a 45-ig, a 3. számú oszlopban a 40-ig, stb. A diagram végén csak Lót lesz látható.
- Igaz, hogy nem volt 10 igaz ember Sodomában, így végül elpusztult a város, de Isten kimenekítette Lót és családját. Számára az egy igaz ember is fontos volt.
- 10 perc *Beszélgetés*
- Nézzük meg még egyszer az 1. feladat képeit! Van, amikor nem tudunk közvetlenül segíteni másokon, de mindig imádkozhatunk értük!
Ki az, akiért szívesen imádkoznál? Mi az az ügy/dolog, ami miatt közbenjárnál Istennél?
- Tankönyvi feladat*
- A tankönyvben található kéz-ábrázolásba írjuk bele, hogy ki az/mi az, amit Isten elé szeretnénk vinni!
- Összegyűjthetünk néhány imádságtémát és belefoglalhatjuk egy óra végi közös imádságba! (Akár úgy, hogy a tanár foglalja össze, akár a gyerekek mondanak egy-egy mondatot az általuk leírtakhoz kapcsolódva.)
- (Az imádságtémákat a tkk mellékletében található, előzőleg kinyomtatott kézbe is beleírhatjuk, ami aztán belekerül a hittanos hátizsákunkba.)
- 3 perc *Ének*
- Tégy, Uram, engem áldássá (a tankönyv énekes melléklete)

6.

Isten ígérete beteljesül

Izsák születése

1Móz 15,1–5; 1Móz 21,1–3

TK

Pajzs és jutalom

A Genézis 15. fejezetének első verseiben egy Isten és Ábrahám közötti dialógusban jelenik meg az Isten által megígért utód kérdése. Új eseményt vezet be az „Így szólt az Úr ...-hoz” formula, ami elsősorban prófétákhoz szóló isteni beszéd bevezetése szokott lenni. Isten látomásban szólítja meg Ábrahámot, ami viszonylag ritkán fordul elő az ószövetségben. Mindenesetre a két kifejezés: „így szólt az Úr” és a „látomásban” a látás és a hallás együttesét fejezik ki. (A látás és hallás jelentőségével az 1. osztályos hittankönyv tanári kézikönyvének 7. leckéje bővebben is foglalkozik.)

Isten azzal szólítja meg Ábrahámot, hogy „Ne félj, Abrám!” Ha Isten megszólítja az embert, akkor az ember normális reakciója a megrettenés. Ezért gyakran kezdi a Biblia Isten beszédét a „Ne félj!” formulával. Isten pajzsként mutatkozik be Ábrahámnak, ami az isteni védelem szimbóluma, a vers folytatásaként olvasható jutalom pedig lehet a hétköznapi munkabér, katonai zsákmány, de akár Isten ingyenes, szabad ajándéka is. Isten ezekkel a szavakkal tesz Ábrahámnak kijelentést arról az isteni segítségről és jutalomról, ami aztán a következő versekben konkretizálódik.

Ábrahám panasza

Ábrahám a vér szerinti örökös hiánya miatt, gyermektelensége miatt panaszkodik. Szemrehányón szól Istenhez: „Mit adhatsz nekem?”, hiszen az ígéret, a jutalom, örökös híján haszontalan. Elkeseredetten idézi fel Istennek adott válaszában az Isten leszármazottakra vonatkozó ígéretét is, ami mindez ideig várat magára. Panaszát tovább viszi: vér szerinti örökös híján a házában született szolgál, a damaszkuszi Eliézer lesz majd az örököse. Az ókori keleti szemléletben a jövőt a vér szerinti gyermek jelenti. Nem csak örököse nincs annak, akinek nem születik gyermeke, hanem jövője sincs. A jog szerinti örökös örökölheti a földi javakat, de az apa életét, az élet vonalát csak a test szerinti örökös viheti tovább.

... mint égen a csillag

Ábrahám panaszára egészen konkrét választ ad az Úr: kijelenti, hogy nem Eliézer, hanem Ábrahám vér szerinti utóda lesz az örökös. A nagy jutalomra adott ígéret ismét értelmet nyer, és Isten védelmező pajzs mivolta is itt konkretizálódik, hiszen Isten a vér szerinti utóddal Ábrahám jövőjét védelmezi. Az ígéretet megerősítő jel is követi, a csillagok megszámlálhatatlansága. Isten nem csak vér szerinti örököst ígér Ábrahámnak, hanem utódok sokaságát is.

A csillagok képe a bibliai hagyományban Isten hatalmára és bölcsességére utal, Isten hatalmának végtelenségét mutatja meg. Ez a végtelen hatalom képes arra, hogy az Ábrahámnak adott ígérek minden látszat ellenére teljesüljenek. A csillagos ég ugyanakkor Ábrahám nézőpontját is megváltoztatja: az egyetlen vér szerinti örökösről a nagyszámú utódra irányítja figyelmét. Az Isten által ígért „nagy jutalom” az utódok nagy számában is jelentést nyer.

Izsák születése

Mózes 1. könyvében a 21. fejezet 1–3. verse tudósít arról, hogy Isten beteljesítette az ígéretét, „ahogyan megmondta”, „ahogy megígérte”. Minden mondat az Isten ígéretének beteljesülését hangsúlyozza. Ábrahám egy évvel korábban konkrét időpontra is kiterjedő ígéretet kapott fia születéséről, ami a megígért időpontban be is teljesedett. Az Izsák nevet Isten adta a születendő gyermeknek még 1Móz

17,19-ben, Ábrahám pedig követte Isten utasítását a névre vonatkozóan. Izsák nevének jelentése *nevetés*: „Isten gyönyörűségében nevéssen, mosolyogjon rám”, illetve „Isten mosolyoghat”. Ez a nevetés felidézheti Sára szkepticizmusát, amikor a gyermekkel kapcsolatos ígéretet kapta, és „nevetett magában”, ugyanakkor meg is fordítja azt. (A névvel és a nevek jelentésével bővebben foglalkozik az első tanári kézikönyv 5. leckéje.)

Hangsúlyok

- A lehetetlen is lehetséges
- Isten ígéretének beteljesülése

Az óra célja

A gyerekek lássák meg Ábrahám történetén keresztül, hogy Isten ígéretei végül beteljesednek, szava igaz.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> <p>Hoztam nektek a mai órára egy zacskó (1kg) rizst. Szerintetek hány rizsszem van benne? Meg tudjuk számolni? Ki az, aki megpróbálkozik vele?</p> <p>Három önként jelentkezőt kiválasztunk: vajon 3 perc alatt mennyi rizsszem tudnak összeszámolni? Közben a csoport tagjai tippelhetnek, ki meddig jut a számolásban. A tippjüket írják fel a füzetükbe. Három perc elteltével ellenőrizzük, ki meddig jutott. Kinek sikerült a legtöbbet összeszámolni? Ki tippelt a számhoz legközelebbit?</p> <p>Az a rizs, amit sikerült megszámlálni, még így is csak egy picit része az egész csomagnak. Lehetetlenség megszámlálni ilyen sok rizsszemet. Nem lenne elég rá az óra, talán az egész nap sem.</p> <p>Mondjatok még olyan dolgokat, amelyek lehetetlenek!</p> <p>Ábrahám és Sára nagyon idősek voltak már, egyre inkább azt gondolták, lehetetlen, hogy Isten ígérete beteljesüljön, és gyermekük szülessen.</p>
5 perc	<i>A történet elmondása</i> <ul style="list-style-type: none">• Isten azt ígérte Ábrahámnak, hogy nagy néppé teszi.• Az ígéret beteljesülése váratott magára.• Idősek voltak már: egyre kevesebb esélye volt, hogy gyermekük szülessen.• Egyszer látogatók érkeztek Ábrahámmal, akik azt mondták neki, hogy egy esztendő múlva Sárának már gyermeke lesz.• Sára kihallgatta a beszélgetésüket, és nevetett, nem hitte el, hogy ez megtörténhet.• Amikor Ábrahám nagyon el volt keseredve, hogy még mindig nem született gyermeke, Isten ezzel vigasztalta: Tekints föl az égre és számold meg a csillagokat! Ennyi utódod lesz!• Nemsokára be is teljesedett az ígéret, Ábrahámnak és Sárának, idős koruk ellenére fiuk született, Izsák.

- 10 perc *Tankönyvi feladat*
 Ábrahám nem tudta megszámolni a csillagokat. Lehetetlen megszámolni őket. De amikor felnézett az égre, emlékezett Isten ígéreterére, és tudta, hogy ha várni is kell rá, Isten megtartja a szavát. Neki még a lehetetlen is lehetséges!
 A tankönyvi képen színezzük ki a csillagokat! (Ötágúakat narancssárgára, hatágúakat citromsárgára, nyolcágúakat pirosra) Ki találja meg a „kakukktojás-csillagot” (hétágú)?
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
 Karikázd be, mit ígért Isten Ábrahámnak! (110 évig fogsz élni! *Nagy néppé teszlek! Sosem leszel szomorú! Fiad születik! Nagy vagyonod lesz! Nem kell többé vándorolnod! Annyi utódod lesz, mint égen a csillag!*)
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
 Töltsük ki a születési értesítőt a tankönyvben!
 Kedves Rokonaink, Barátaink, Ismerőseink!
 Örömmel adjuk hírül, hogy fiunk született. Neve: IZSÁK, ami azt jelenti, hogy *nevetés*. (*Mire emlékeztet benneteket ez a név?*) Isten beteljesítette *ígéretét*, hálásak vagyunk neki!
 A büszke szülők: ÁBRAHÁM és SÁRA.
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
 Egészd ki a mondatot! „Van-e valami lehetetlen az Úr számára?” A LEHETETLEN szó betűi kis csillagokban vannak összekeverve.
A hittanos háztizsákunkba ezen az órán egy kis zacskóban néhány rizsszemet tehetünk.
- 3 perc *Ének*
 Tégy, Uram, engem áldássá (a tankönyv énekes melléklete)

7.

Ézsau és Jákób

1Móz 25,19–34; 1Móz 27

TK

Az ikrek születése

Rebekának éveken keresztül nem született gyermeke (a meddőség problémája előfordult már Sáránál is, és megjelenik Ráhelnél is). A sok imádság után azonban egyszerre két gyermek fogant méhében. Várandóssága nehéznek bizonyult, ezért ez idő alatt az Úrhoz fordult. Az ekkor kapott kijelentés szerint gyermekei egy-egy nép ősei lesznek. (23. vers)

Ézsau vörösnek és szőrösnek született. A szavak jelentése: a vörösös szó héberül *admóni*, amelyben benne van az Edóm név is. A szőrös szó héberül *szeár*, amely összefügg a Széir hegy nevével, amely az edómiták hazájában található. Jákób Ézsau sarkába kapaszkodva jött a világra. A sarok szó héberül *ákeb*, összefüggésben van a Jákób névvel, itt az erőszakos, elsőbbségért való küzdelem fejeződik ki. A testvérek első – méhen belüli – harcát Ézsau nyerte.

Az elsőszülöttségi jog – könnyelműség és család

A felnőtt Ézsau és Jákób jellemzését a 27–28. vers adja: Ézsau kóbor vadászember, Jákób sátorozó

pásztor. Amikor Ézsau éhesen jött haza a vadászatból, képes volt odaadni elsőszülöttségi jogát egy tál vörös színű ételért. A vörös szó itt héberül *ádóm*, amely szintén összefügg az Edóm névvel. Az ókori világban az elsőszülöttségi jog többek közt azt jelentette, hogy a testvérek közt felosztandó örökségből az első fiúgyermeknek kétszeres rész jutott (5Móz 21,15–17), illetve az atyai áldás révén vezető, parancsoló szerep illette meg a testvérek között (1Móz 27,29). Ézsau lebecsülte ezt a számára bizonytalanul látszó jogot, mert élete naponta veszélyben forgott, és csak később bánkódott és haragudott ennek a jognak elvesztésén. A 34. vers öt igéje bemutatja a pillanatot: evett, ivott, fölkel, elment és semmibe vette. Az utolsó szó (semmibe vette) pontosan meghatározza az elbeszélő véleményét. Habár nem védi Jákób tettét, de ezzel a szóval bizonyítja, hogy Ézsau teljes felelősségének tudatában cselekedett.

Jákób pedig már itt ellenszenvesnek tűnhet, hogy így kihasználta a helyzetet. A szerző Jákóbot okos és megalkuvó személyiségnek mutatja be, aki tudja, mit akar. Visszaélt bátyja helyzetével, meglátta a lehetőséget arra, hogy bátyját sérthetetlen esküre készítse.

Az apai áldás megszerzése

Jákóbnak Rebeka segített megszerezni az atyai áldást, hiszen fiai közül őt szerette jobban. Izsák vagy nem tudott a két testvér megegyezéséről (az elsőszülöttségi joggal kapcsolatban), vagy nem volt hajlandó jóváhagyni azt. Jákób végül megkapja az áldást Izsáktól, amely a legszebbek közé tartozik a Genézisben. A mező illatát árasztó ruháról a gazdagon termő föld jut Izsák eszébe, azzal áldja meg először Jákóbot, azután pedig „testvéreinek a parancsolójává” teszi. Az áldás természetesen a jövőbe mutat; a föld termése, a gabona és a must már nem a nomád ember életéhez tartozik, a „testvérek” pedig a szomszéd rokon népek, amelyeknek Izráel a királyság korában valóban fölébe kerekedett. Az ősatyákról szóló történetekben minden áldás és ígélet a jövőbe mutat, az Ábrahámnak adott első áldástól kezdve (12,1–3) Jákób utolsó mondaság (49. fejezet).

„Jákób nem csupán a nagyobb vagyoni örökléséért küzdött és csalt, hanem az ígéletekért is, hogy a kiválasztás vonala őbenne és utódaiban folytatódjék tovább. Ez az egy gondolat – mely szerint Jákób valóban megbecsüli, értékeli és fontosnak tartja az elsőszülöttségi jogot – menti Jákób csalását, amelyet különben morálisan elítélünk, követendő példának nem állíthatunk, és amely miatt még neki magának is sokat kellett gyötrődnie, míg meg nem kapta Isten feloldozását.” (*Jubileumi kommentár*, 234. o.)

Ézsau haragja

Jákób nevének jelentése ebben a részben igeként kerül elő: héberül *áqab*, jelentése megcsal. Ézsau is áldást kér apjától, amit végül meg is kap. Ez az áldás csupa antitézis Jákóbéval összehasonlítva. Egyetlen biztató ígélet van az áldás végén: „Ha nekifeszülsz, letöröd (testvéred) igáját nyakadról”.

Ézsau gyilkos bosszút forralt öccse ellen, ami miatt Jákób el is menekült otthonról. Rebeka azt gondolta, hamarosan viszontláthatja kedvenc fiát, ám ők soha többé nem látták egymást.

Az óra célja

Ézsau és Jákób bemutatása, külső és belső jellemzése. Történetükön keresztül emberi tulajdonságok megismerése; rámutatni, hogy minden döntésünknek van következménye.

Eszközök

kellékek a szereplőknek: kendő, bot, plüssállat/vadászkalap, fakanál/pásztorbot, 1-1 db A4-es lap, ráírva az elsőszülöttségi jog és az apai áldás kifejezései. Részletesebben lásd az óraleírásban.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Órakezdő ima, ének</i> Jer, dicsérjük Istent (a tankönyv énekes melléklete)
5 perc	<i>Ismétlés</i> Az elmúlt órákon megismert személyek neveit ráírjuk kis cetlikre (Ábrahám, Sára, Izsák, Lót, Isten). Annyi cetlink legyen, ahány gyerek van a csoportban, hogy mindenki tudjon húzni egy nevet. A személyek csoportban dolgozzanak, alkossanak egy csoportot, akik Ábrahámot húzták, alkossanak egy másik csoportot, akik Sárát húzták, stb. Beszéljék meg, hogy milyen fontos dolog/dolgok történtek az életükben. Pl. Ábrahámmal történt: megszólította Isten, új lakóhelyre küldte, ígéretet kapott Istentől stb. Hallgassuk meg a személyeket, minden csoport mondja el, mi minden történt velük. Így előkészíthetjük a mai történetet.
5 perc	<i>Játék</i> Tükörjáték. A gyerekek párokba állnak, egymással szemben elhelyezkednek olyan távolságban, hogy kinyújtott karjuk összeérjen. Egyikük az irányító, aki elmozdulhat, fintort vághat, gesztikulálhat. A társának feladata: mintha ő lenne a tükör, mindent utánoznia kell, a lehető legpontosabban. A lényeg ennél a játéknál (most) az egyformaság. Egyformának tűnnek a mozdulatok, de mégsem teljesen egyformák. Így van ez az ikreknél is, egyformának tűnnek, de mégsem teljesen egyformák.
5 perc	<i>Beszélgetés – tk. 1. feladat</i> Beszélgessünk a képről/képekről. Vajon van-e két teljesen egyforma falevél, katica, ujjlenyomat stb.? Mit lehet tudni az ikrekről? Egyformák-e az ikrek kívülről? Miben egyformák? Egyformák-e belülről is? Egyformák-e a gondolataik, mozdulataik? Szoktak-e veszekedni, verekedni? Az ikrek ugyan egy napon születtek, de az egyikük mégis idősebb. Jelent-e valamit ez ma, hogy ki az idősebb? Származik-e előnye belőle? Mit jelentett ez Izsák idejében? Mit jelent az elsőszülöttségi jog? A mai órán egy ikerpárral fogunk megismerkedni.
15 perc	<i>A történet elmondása – interaktív módon</i> Mondjuk el saját szavainkkal a történetet mesélőként, de a gyerekeket vonjuk be szereplőnek! A szerepek jobb átéléséhez használhatunk kellékeket. Pl. Rebekának egy kendőt, Ézsauak a kezébe egy plüss állatot/vadászkalapot/íjat (jelelvén, hogy vadász), Jákób kezébe egy fakanalat (amivel a lencsét főzte)/pásztorbotot, Izsáknak egy botot (öreg és erre támaszkodik) vagy egy kendőt a szemére (vak és nem lát jól). Megszemélyesítjük az elsőszülöttségi jogot: egy tanuló kap a kezébe egy papírt, amire ráírtuk vagy rajzoltuk előre: családfő lesz, apai áldást kap, az örökségből kétszeres részt kap. Megszemélyesíthetjük az apai áldást is, szintén egy papírt kap a kezébe ezzel a felirattal: Isten ígéretét hordozod. <i>Hangsúlyok</i> A múlt alkalommal láthattuk, hogy Isten beteljesítette Ábrahámnak tett ígéretét, mert fia született, Izsák. <i>Itt kiválasztunk egy Izsákot a gyerekek közül, kezébe adjuk a botot.</i> Ez a fiú is nőtt, növekedett, megnősült, Rebekát vette feleségül. <i>Itt kiválasztunk egy Rebekát, rátesszük a kendőt.</i>

Isten továbbra is tartotta magát ígéretéhez, hiszen Rebeka is gyermeket várt. Kiderült azonban, hogy nem egy gyermeket vár, hanem kettőt. Meg is születtek, elsőként Ézsau, aki vörös volt és nagyon szőrös, *kiválasztunk egy Ézsaut*, másodikként pedig Jákób, akinek neve csalót jelent, *kiválasztunk egy Jákóbot*.

Amikor nagyobbak lettek, Ézsau vadász lett, *kezébe adjuk a plüssállatot/vadászkalapot*, a szabadban élt, *mutogathatja, amint vadászik*, Jákób pedig sátorlakó volt, pásztor, aki nem ment távol sosem az otthonától.

Izsák Ézsaut, Rebeka pedig Jákóbot szerette jobban, *öleléssel jelzik a szereplők*.

Egyszer Ézsau fáradtan jött haza a mezőről. Jákób éppen valami főzeléket főzött, *kezébe adjuk a fakanalat*.

– Hadd egyem ebből az ételből, mert éhes vagyok! – kérte Ézsau a testvérét.

– Add nekem érte az elsőszülöttségi jogodat! – felelte Jákób.

– Én úgyis folyton halálos veszélyben vagyok, mire is való nekem az? – válaszolta Ézsau.

Így adta el egy tál lencséért és kenyérért az elsőszülöttségi jogát. *Kiválasztunk egy elsőszülöttségi jogot, akit Ézsau kézenfog és odavisz Jákóbnak*.

Amikor Izsák megöregedett, és már nem látott jól, *beköthetjük Izsák szemét*, magához hívatta nagyobbik fiát, Ézsaut, hogy megáldja, mielőtt meghal. Kérte, hogy lőjön a mezőn vadat, és készítse el úgy, ahogy ő szereti. Rebeka azonban kihallgatta, amit Izsák a fiával beszélt.

Amint Ézsau elment a mezőre, Rebeka hozatott a nyájából Jákóbbal két kecskegidát. Jó falatokat készített belőle, ahogy Izsák szerette. Azután felöltöztette Jákóbot Ézsau legszebb ruhájába, a kezét és a sima nyakát beborította a kecskegidák szőrével. Ugyanis Jákób sima bőrű, Ézsau pedig szőrös ember volt.

Jákób bevitte az apjának az ételt. Izsák megismerte Jákób hangját, Ézsau ruhájának illata és a szőrös kéz azonban megtévesztette őt. Ezért megcsókolta, és úgy áldotta meg, mint elsőszülött fiát. *Kiválasztunk valakit, aki az apai áldás lesz, és ő is ráragaszthatja a papírját Jákóbra*.

Amikor Ézsau megérkezett a mezőről, meghallotta, hogy öccse megkapta apjától az áldást. Bánatában és haragjában elhatározta, hogy apjuk halála után megöli testvérét.

10 perc

A történet feldolgozása

Olvassuk el a történetet a tankönyvből, helyettesítsük a képeket szavakkal!

A képek sorban: házasságukat, vörös, vadászathoz, pásztor, mezőről, vadat, kecskegidát, ruhájába, bőrét, ételt, szőrös kéz, megharagudott, megöli.

A történet megértését kérdésekkel segíthetjük, akár az egyes bekezdések után megállva, akár a legvégén. *A dőlt betűs kérdések a képzeletet mozgatják meg*.

- *Első bekezdés: Hogy hívják a testvéreket? Teljesen egyformák? Ki született először? Mit játszhattak gyerekkorukban? Miről beszélgethettek? Van-e valami, amin összevesztek? Mivel foglalkoztak az ikrek? Egyforma az érdeklődésük? Egyformán szerették őket szüleik? Honnan tudhatták az ikrek, hogy ki szereti őket jobban? Vajon egymás között beszéltek erről?*
- *Második bekezdés: Mire gondolhatott Ézsau, miközben hazafelé tartott, evés közben? Fáradt volt-e? Sokat dolgozott? Vajon sikeres volt aznap a vadászata? Mi járhatott Jákób fejében? Sokat dolgozott, fáradt volt? Számolt-e Ézsau döntésének következményével? Miről beszélgettek a testvérek? Mi az az elsőszülöttségi jog? Hogyan jellemeznék a testvéreket? Ki élt vissza a helyzetével? Ki volt könnyelmű?*
- *Harmadik bekezdés: Miről és miért beszélgetett Izsák és Ézsau? Vajon emlékezett-e Ézsau arra, hogy régebben eladta elsőszülöttségi jogát? Ki hallgatózott? Mi volt Rebeka terve? Miért segített Rebeka Jákóbnak? Hogyan változott át Jákób Ézsauvá? Jákób mely érzékszerveit lehetett becsapni és melyiket nem? Mi az az apai áldás? Miért fontos? Mi járhatott Izsák fejében? Milyen gondolatok lehettek Jákób fejében?*

- Számolt-e Jákób döntésének/tettének következményével? Mire gondolhatott Rebeka, amíg Jákób bent volt apjánál a sátorban? Mire gondolhatott Ézsau vadászat közben?*
- *Negyedik bekezdés: Miért lett mérges Ézsau? Mit határozott el? Mondjuk ki Ézsau gondolatait! Mit gondoltok tényleg meg fogja ölni? Vajon hogy teljesedik be Isten ígérete?*

3 perc

Tankönyvi feladatok

2. feladat. Ézsau és Jákób tulajdonságai. Kösd Ézsauhoz és Jákóbbhoz a rá vonatkozó szavakat, tulajdonságokat! Válassz két különböző színű ceruzát a két testvérhez! Van olyan szó, ami mindkettőhöz, és olyan, ami egyikükhöz sem köthető!
- Ézsau szavai: Ézsau, szőrös, elsőszülött, könnyelmű, mérges, vadász, Izsák kedvence, ikrek
 - Jákób szavai: Jákób, csaló, hazug, sátorlakó, Rebeka kedvence, ikrek, pásztor
 - Egyikükhöz sem köthető: kövér, kopasz, vak

2 perc

Óra végi összefoglalás

3. feladat. Beszélgetsetek a képekről! Színezz! Adj címet a képeknek! Mivel részletes a történet feldolgozása, ezért ezzel a feladattal össze is tudjuk foglalni a történetet. Lehetséges címek: 1. Az ikrek születése; 2. A vadász és a pásztor; 3. Egy tál lencse; 4. Az apai áldás.

2 perc

Óra végi ima

Ének: Jer, dicsérjük Istent (a tankönyv énekes melléklete)

A hittanos hátizsákba tegyük bele az elsőszülöttségi jog és az apai áldás papírjait – összehajtogatva vagy feltekerve.

Egyéb

Házi feladat: a következő órára hozzanak magukkal kb. 3 cm-es sima felületű köveket, amire majd rajzolni tudnak.

8.

Jákób álma

1Móz 28,10–22

TK

Az álom

A 28. rész elején (1–9 v.) olvashatunk arról, hogy Izsák maga is helyesli Jákób távozását a szülői háztól: menjen Paddan-Arámba (lásd 25,19–34-nél) és anyai ágon való rokonai közül vegyen feleséget, mint egykor ő is. Elbocsátó áldással indította útnak fiát.

Jákób útja Bételen, ezen a régi kánaáni városkán, illetve kultuszi helyen vezetett keresztül. Ez az első alkalom, hogy Jákób egyedül jelenik meg, s ezzel egy új kezdet tárul elénk. Nem jók a kilátásai, ahogy útnak indult. Ám Isten megjelenik – pontosan életének ebben a sebezhető pillanatában –, de nem ítélkezni, hanem az ígélet beteljesülését megerősíteni.

Az álom, mint a kijelentés forrása, nem ritka az Ószövetségben. Az álomban megjelenő létra szó, héberül *szullám*, amely pontosabban inkább kőlépcsőzetet jelent s emlékeztet a mezopotámiai teraszos templomok oldalán fölfelé vezető lépcsőkre, amelyeken fehér ruhában jártak fel és le a papok. Ilyen templom lehetett talán Háránban is, Jákóbnak anyja beszélhetett róla. A menny kapuja elnevezés ezeknek a

templomoknak a nevében is előfordult, úgy is tekintették őket, mint ami az eget és a földet összeköti. Az álomban tehát csakugyan a „mennyei grádicsok fényes sora” (EÉ 521) jelent meg Jákób előtt. Az álom további motívumainál biztosan közrejátszott két emlék: egyik a csalás, amellyel kijátszotta Ézsaut, s amely lelkiismeret-furdalást okozott neki, a másik viszont a megkapott áldás öröme. Különös módon olvadt össze a kettő: érezte, hogy Istentől még nem kapta meg az áldást, és ebben a pillanatban még testvére átka üldözi. Egy középkori zsidó irat szerint „Ézsau könnyei számúzték Izráelt, és a számúzetésnek csak akkor lesz vége, amikor Ézsau könnyei felszáradnak és Izráel fakad sírásra”. Ebben a lelkiállapotban élte át Jákób ezt az álombeli látomást, és ekkor kapta meg azt, amiért annyit küzdött emberi, nem is szabályszerű módon: azt az isteni áldást, amit megkapott előtte Ábrahám és Izsák. A válság első feloldása volt ez a „csaló” Jákób életében. Az Úr szavai eleget tesznek Izsák elbocsátó áldásának (28,3–4).

Szent hely

A szöveg nem említi szent helynek azt a területet, ahol Jákób lefeküdt (1. v.). Jákób felébredve először félelmet érzett. Isten szent helyére érkezni profán módon, piszkosan, előkészület nélkül nem volt szabad. Ez a félelem azonban nem a látomás tartalmára, hanem az Istennel való váratlan találkozásra vonatkozott. A félelmen túl azonban megérezte az álom jelentőségét. Ezért először is a nagy követ, amely a feje alatt volt, föllállította emlékoszlopnak. Ilyen szent oszlopok (héberül maccébák) sok helyen voltak találhatóak Palesztinában. Ezek az oszlopok mindig valamilyen istenélménynek, vagy nagy isteni tettnek az emlékjelei. (1Móz 35,14; 2Móz 24,4 stb.) Jákób az oszlop tetejére olajat öntött, így ez felismerhetővé vált minden arra járó számára. Az olaj szerepe az, hogy nyomot hagy, ezért könnyen észrevehető másoknak is. Azután a helynek a Bétel (= Isten háza) nevet adta, sőt fogadalmat tett arra, hogy ha békében visszatérhet, ez a hely számára csakugyan Isten háza lesz, vagyonából pedig tizedet ad. Nemcsak a templomépítés és a templom fenntartásáról való gondoskodást fejezi ki ez a fogadalom, hanem előremutat arra a későbbi eseményre, amikor a honfoglalás után Izráel csakugyan templomot épített Bételben. Az ország kettészakadása után ez a templom a benne elhelyezett aranyborjú miatt rossz hírű lett, Hóseás és Ámósz próféta ítélethirdetésének színtere, illetve a tárgya (vö. Hós 13,1kk; Ám 7,10kk). A patriarchális viszonyok közt (a salamoni templom jelentőssé válásáig) mégis a szent emlékezés helye volt a bételi templom.

Az óra célja

Példát mutatni arra, hogy az Istennel való találkozás megváltoztat.

Eszközök

Kövek, amelyeket a gyerekek hoznak, dekorfilc (a tanár hozza, pl. Giotto dekor)

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Az Úr van itt (a tankönyv énekes melléklete), Szívem csendben az Úrra figyel (ÚÉ 6)
3 perc	<i>Ismétlés</i> Igaz vagy hamis játék. Ha igazat mondok, állva maradnak a gyerekek, mint a nagy I betű, ha hamis állítást mondok, leguggolnak. Lehet kiesősen is játszani, aki elrontja, leül a helyére. A győztesek kaphatnak jutalmat. Izsák Sárát vette feleségül. H Ézsau és Jákób ikrek voltak. I Ézsau vadász volt, Jákób pásztor. I Izsák Jákóbot, Rebeka Ézsaut szerette jobban. H

Ézsau egy tál lencséért odaadta elsőszülöttségi jogát Jákóbnak. I
Izsák idős korában rosszul hallott. H
Rebeka segített Jákóbnak az apai áldás megszerzésében. I
Jákób a legszebb ruhájában ment be apjához az áldást megszerezni. H
Jákób nagyon szőrös volt. H
Ézsau bosszút forralt testvére ellen. I

5 perc

Bevezető (motivációs) történet

Mielőtt folytatnánk Jákób életét, mondjuk el az alábbi kis történetet.
Marci egyik éjjel a tőlük távol élő nagymamájáról álmodott. Másnap reggel, amikor felébred, eszébe jut, mit álmodott és felhívja telefonon a nagymamáját. A nagymama nagyon megörül Marci hívásának, ezt mondja: – Jaj, de jó, hogy hívsz, Marcikám...
Fejazzék be a gyerekek a történetet. Erre legfeljebb 5 percet adjunk, ne vigye el az óra elejét.
A mai órán és Jákób életében is nagyon fontos szerepet kap egy álom.

5 perc

A történet elmondása

A tanár mondja el vagy olvassa fel a történetet, a gyerekek Jákóbként hallgassák. Amikor álmodik, lefekhetnek, csináljanak úgy, mintha aludnának stb.

5 perc

A történet feldolgozása kérdések segítségével

Miért kellett menekülnie Jákóbnak? Hova menekül? Vajon volt-e valaha távol az otthonától? Hol töltötte az éjszakát? Mi volt a párnája? Mit álmodott? Kiket látott álmában? Mit mondott az Úr?

Beszéljünk arról, hogy az Úr a bűnös embert is megáldja, a tökéletlen emberen is beteljesíti ígését. Ha meghalljuk szavát, megváltozhat a gondolkodásunk, az életünk. Isten a rosszból is tud jót előhozni.

3 perc

Tankönyvi feladatok

- Mit ígért Isten Jákóbnak? Megtudod, ha az összekeveredett betűk között rendet raksz! Írd a vonalakra a megfejtést!

lsádá (*áldás*), ódút (*utód*), ldeev gyavko (*veled vagyok*), gemizörkle (*megőrizlek*), szsaivzhloka (*visszahozlak*)

3 perc

- Egészítsd ki a hiányos bibliai idézetet az odailó szavakkal! Tanuld meg ezt az ígét, és jól vésd a szívedbe!

Mert én VELED vagyok, MEGŐRIZLEK téged, akárhova MÉGY, és visszahozlak erre a FÖLDRE. Bizony, nem hagylak el, amíg nem TELJESÍTEM, amit MEGÍGÉRTEM neked. (1Móz 28,15) A helyes megoldás benne van a történet szövegében, színessel kiemelve, onnan lehet ellenőrizni.

3 perc

- Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1.Rebeka bátyja	L Á B Á N
2.Bosszút akar állni	É Z S A U
3.Ezen jártak Isten angyalai	L É T R A
4.Izsák felesége	R E B E K A
5.Ezt látta Jákób éjszaka	Á L O M

Megfejtés: *Bétel*

Jelentése: *Isten háza*

5 perc

- Kézműves feladat

Az előző órán adjuk ki házinak, hogy hozzanak mára lapos köveket, akkorát, ami elfér a tenyerükben, és legalább 3 cm hosszú. Szükség van még dekortollra.

A megtisztított lapos kövekre minden gyerek rajzoljon egy létrát, és írják rá, hogy Bétel.

- 3 perc **Összefoglalás**
A gyerekek felállva 4 csoportot alkotnak, mindegyik csoport kap egy nevet: létra, angyal, kő, Úr. Az lesz a feladatuk, hogy a kiindulási pontból eljussanak a célig (a terem adott-ságai döntenek el a két pontot). Akkor léphetnek a csoportok, ha meghallják a nevüket. A tanár elmondja újra a történetet, minél többször használva benne ezt a négy szót, hogy mindenki megérkezessen a célba.
- Játékok*
Az óra bevezetésében vagy óra végén játszhatók, amennyiben marad időnk rá.
A játékok célja: megérteni, hogy fontos figyelni a hangokra, különösen Isten hangjára. (Forrás: Demeter Lázár Katalin: *Játszó társ*. Geobook Hungary Kiadó, 2008.)
- 2 perc **Figyeld a hangokat!**
A gyerekek hunyják be a szemüket, és csöndben, adott időn belül figyeljék meg a környezetük hangját. Utána beszéljük meg, ki mit hallott. (Ehhez a játékhoz kinyithatjuk a terem ablakát is.) Amikor már többször játszották, megpróbálható a hallott hangok elmondása az elhangzás sorrendjében.
- 2 perc **Csibehívogató**
A tyúkanyó – játékvezető – háttal a többieknek suttogva mondja a gyermek nevét. Aki meghallotta a saját nevét, odaszalad a tyúkanyóhoz.
- 2 perc **Kövessd a hangomat!**
A gyerekek csukják be vagy takarják el a szemüket. A tanár énekeljen, közben néhány ütemenként csöndben változtasson helyet. A gyerekek induljanak el csukott szemmel a hang irányába.
- 2 perc **Óra végi ének: Az Úr van itt** (a tankönyv énekes melléklete), *ima*
A hittanos hátizsákba tegyünk egy kifestett követ!

9. Az elnyert áldás

1Móz 29–31

TK

Jákób Háránba érkezik

Jákób és Ráhel első találkozásából kiderül, hogy Ráhel szorgalmas, alázatos, nem szégyellte apja juhait legeltetni. A Ráhel név jelentése: bárány, anyajuh. Jákób pedig jó benyomást akart kelteni Ráhelben, megmutatta a kútnál, hogy törődik vele.

Jákób feleségül veszi Leát és Ráhelt

Jákób ajándékok, vagyon nélkül érkezett meg Lábánhoz, így nem tudott feleséget venni magának. Ezért hét – és újabb hét – évi munkával fizetett. Lábán befogadta Jákóbot, neki adta lányait feleségül. De még emlékezett arra, hogy Rebeka milyen hamar elhagyta a szülői házat, amikor Izsákhhoz vitték. Ráhel is és Jákób is jó munkaerő voltak, ezért nem szeretett volna megválni tőlük.

Lábán nem volt őszinte ember. Jákóbot nagy csalódás érte az esküvőn, Lábán csalásának áldozata lett. A nagy lakodalom után, keleti szokás szerint az éjszaka sötétjében, fátyollal letakarva vezették be sátrába a menyasszonyt. Jákób számára csak reggel derült ki, hogy nem Ráhellel töltötte az éjszakát, hanem annak a nővérével, Leával. Ezek után már nem tudott megbízni nagybátyjában.

Jákób meggazdagszik

Jákóbnak a 4 feleségétől (Lea, Ráhel, Zilpa és Bilha) 11 fia született. Isten segítségével gyarapodott családja, hiszen Isten tervét, hogy nagy családja legyen, már Ábrahámnak megígérte. Isten segítségével gazdagodott meg, állatai szaporodtak, sok nyája lett. De ezért keményen meg is dolgozott az eltelt húsz évben, amíg Lábánnál élt.

Jákób tusakodása

Jákób húsz év után az Úr szavára elindul haza. Útközben a Jabbók-gázlónál egyedül maradt. A szövegből nem derül ki, hogy miért. Valószínűleg az Úrral szeretett volna nyugodt körülmények között beszélni, hiszen tele volt gonddal és félelemmel a testvérével való találkozás miatt.

A szöveg nem írja, hogy a tusakodás álmában történt volna. A harc során Jákób nem a saját erejéből küzdött, nem a saját erejéből győzedelmeskedett, hanem a mennyből származó isteni erő segítségével. Az isteni érintés a csípőjének forgócsontján egyszerre sebesítette és gyógyította meg.

Nem engedte el a Valakit, amíg meg nem áldotta. Egyrészt, ha már ennyit küzdött, ne legyen hiábavaló, másrészt fontos volt számára az áldás. Mielőtt megáldotta volna az Úr, új nevet adott Jákóbnak: Izrael. Ez az Izráel név lett azután az Ószövetségben az emberi nevek között a legnagyobb, amelyet „Izráel fiai”, a választott nép tagjai is úgy viseltek, mint egy áldásként kapott nevet, emlékeztetőül arra, hogy Izráel Isten „elsőszülöttje” a népek között (2Móz 4,22), amelyet Isten hűsége és áldása vesz körül.

Ézsau és Jákób kibékülése

A két testvér közeledett egymáshoz. Ézsau úgy jött 400 emberével, mintha egy sereg élén állna. Ezzel szemben Jákób a szokásnak megfelelően családját úgy rendezte sorba, hogy előbb a szolgálók, utánuk Lea és legvégül – a legbiztonságosabb helyen – Ráhel álljon. Jákób ment legelő, és hétszer borult le Ézsau előtt – a legnagyobb tisztelet és hódolat kifejezésével, ami csak királyokat illetett meg. (A tell el-amarnai levelek gyakori bevezető mondata: „Az én uram, a fáraó előtt hétszer leborulok”). A találkozásnál kölcsönösen kedvesek voltak egymáshoz. Egy pillanat alatt feloldódott az eddigi nagy feszültség és félelem, Ézsau ellenségéből újra testvér lett Jákób számára.

Az óra célja

Jákób életén keresztül megbeszélni, rávilágítani olyan fontos értékekre, mint testvéri szeretet, megbocsátás, család, hit.

Eszközök

kivágott szókártyák a boltos játékhoz, gyurmaragasztó (Blu-tack)

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<p><i>Ima, ének</i></p> <p>Az Úr jósága, hogy még élünk a földön (ÚÉ 16) Ábrahámnak 40 fia volt, 40 fia volt Ábrahámnak. Ki enni nem akart, ki inni nem kapott és folyton így dalolt, hogy:</p> <ul style="list-style-type: none">• jobb kezeddal (jobb kezünkkel tapsolunk a jobb combunkon) (Kezdjük előlről az éneket)• jobb kezeddal, bal kezeddal (mindkét kezünkkel tapsolunk mindkét combunkon)• jobb kezeddal, bal kezeddal, jobb lábaddal (kezekkel taps a combon és a jobb lábunkkal dobbantunk)• jobb kezeddal, bal kezeddal, jobb lábaddal, bal lábaddal (most már ugrálunk)• jobb kezeddal, bal kezeddal, jobb lábaddal, bal lábaddal és fejeddel (taps a combon, ugrálunk és bólogatunk a fejünkkel)
7 perc	<p><i>Bevezetés (motiváció)</i></p> <p>„A” változat – Menjünk vásárolni!</p> <p>Egy különleges boltba viszlek titeket, melynek neve: Igazi Kincsek Boltja. A boltban mosollyal és kedves szóval lehet fizetni. Jól nézzetek körül, és válasszatok ki egy „terméket”, amire szerintetek a legnagyobb szükségetek van, ami szerintetek a legnagyobb kincs. A „termékeket” írjuk rá kis kartonlapokra. A termékek ezek lennének: megbocsátás, szeretet, hit, pénz, siker, család, egészség, autó, barátok, lelkiismeret, stb. Mindegyikből több lenne, hogy többen is tudják esetleg ugyanazt választani. A bolt lehetne pl. a tanári asztalon.</p> <p>Lehetőség szerint a tanulók ne mutassák meg, mit választottak, hogy ne tudják egymást utánozni a választásban. Amikor már mindenki vásárolt, akkor beszéljük meg, ki mit tartott a legfontosabbnak. Bizonyára lesz olyan, aki a megbocsátást választja, és lesz olyan is, aki az autót. A megbeszélést lehet ügyesen irányítani úgy, hogy mindenki rájöjjön, mi is az, ami igazán fontos. A választott kincseket feltehetjük gyurmaragasztóval a táblára.</p> <p>„B” változat – Kérdések alapján beszélgetés</p> <p>Történt-e már olyan veled, hogy kibontottál egy ajándékot, és nem az volt benne, amire számítottál?</p> <p>Volt-e már olyan, hogy sokáig haragudtál valakire? Sokáig haragudott rád valaki? (A gyerekek körében ez nem valószínű, de a családi dolgokban elég jártasak, a felnőttekről tudnak mit mesélni, ezért írom a következő kérdést.)</p> <p>Hallottál-e már olyan felnőttől, akivel ez történt?</p> <p>Hallottad-e már ezt a közmondást: Aki másnak vermet ás, maga esik bele? Magyarázzuk meg, mit jelent, majd Jákób esküvőjénél előhozhatjuk, hogy a csaló maga is csalás áldozata lett.</p>
1 perc	<p><i>Célkitűzés</i></p> <p>A mai órán kiderül, hogy Jákób miket tartott fontosnak az életében...</p>
15 perc	<p><i>A történet feldolgozása</i></p> <p>Interaktív módon, a gyerekeket bevonva modjuk el a történetet. Mivel elég sok a szereplő, mindenkinek juthat szerep, ha más nem, egy lesz Jákób sok gyereke vagy az állatai közül. Néha megállíthatjuk a történetet, és megszólalhatnak a szereplők: vajon ki és mit mondhatott, gondolhatott. Pl. mikor Jákób Leát találja a „fátyol alatt”. <i>Dőlt betűvel jelöljük a lehetséges szereplőket, ill. a kiegészítéseket.</i> 3 helyszín van a történetben, ezeknek ki lehet jelölni a teremben is 3 különböző helyet.</p>

1. helyszín: Hárán – Lábán háza

Jákób a hosszú út után végül megérkezett Hárán városába nagybátyjához, Lábánhoz. Örömmel fogadták (*megölelik egymást*), és Jákób Lábán szolgálatába szegődött (*kézfogással jelzik*). Lábánnak volt két leánya, Lea és Ráhel. Jákób megszerette Ráhelt (*egymásra mosolyognak*), de Lábán hétévi szolgálatért először Leát adta hozzá feleségül. (*Esküvői jelenet/pillanatkép, Jákób gondolatai, Lábán gondolatai, mit mondhattak a szereplők egymásnak Lea-Ráhel, Jákób-Lea, Jákób-Ráhel... Nem muszáj mindet megbeszélni, idő, tanár és csoportfüggő, hogy mennyi fér bele az időbe és az érdeklődésbe.*) Jákób azonban ragaszkodott Ráhelhez, akiért újabb hét évet szolgált. (*Esküvői jelenet/pillanatkép, most mit mond egymásnak Jákób-Ráhel, Lea-Ráhel...*) Húsz évet töltött Jákób Lábánnál, gyermekei születtek (*gyermekek meghajolnak*), vagyont (*állatok*) is szerzett. Akkor az Úr megszólította: - Térj vissza szülőföldedre, én veled leszek! Útnak indult Jákób családjával és állataival...

2. helyszín: Jabbók-gázló

Szülőföldjéhez közeledve *követeket* küldött Ézsauhoz. (*Ézsau messzebb dolgozik.*) Családját is előre küldte (*együtt ballagnak*), ő pedig egyedül maradt. Éjszaka tusakodott Valakivel. (*birkóznak*) Végül az a Valaki új nevet adott Jákóbnak: Izrael, mert küzdött Istennel és emberekkel, és győzött.

3. helyszín: Közeledve Ézsauhoz

Jákób továbbindult, és látta, hogy Ézsau jön felé (*Ézsau elindul Jákób felé*). Hétszer borult le a földre (*Jákób és családja leborul*), amíg bátyjához ért. Ézsau eléje futott, megölelte, nyakába borult, megcsókolta és mindketten sírtak (*Jákób és Ézsau ezt eljátsszák*). Mi lehet az első szavuk egymáshoz a testvéreknek? Mi az, amit mindenképp el szeretnének mondani egymásnak?

5 perc

Beszélgetés

A történet elmondása után beszéljük meg, hogy az Igazi Kincsek Boltjában miket vásárolhatott Jákób. Beszélgessünk az alázatról (Jákób Lábán házában), a hitről, az imádság fontosságáról (Jákób a Jabbók-gázlónál), a testvéri szeretetről, bocsánatkérésről, a megbocsátásról, a helyes fontossági sorrendről (fontosabb a testvéri szeretet, a megbocsátás annál pl., hogy emlékeztessük egymást régi hibákra).

8 perc

Tankönyvi feladatok

Egészítsd ki a történetet a hiányzó szavakkal! Segítenek a képek!

Az előző történetelmondás után már nem lesz nehéz. Olvassuk el a történetet, közben egészítsük ki a hiányzó szavakkal.

A hiányzó szavak: Lábánhoz, Ráhelt, Leát, gyermekei, Isten, Ézsau

2 perc

Melyik úton találkozik Jákób és Ézsau? Színezd ki a megfelelő mezőket!

M E I K L N

P G B F O A

E S O J Ö W

Í R C S Á Ú

D V G H T Á

J M É Y Ű S

Megfejtés: *megbocsátás.*

- 2 perc Írd a családfára az emberek neveit!
A hiányzó nevek: felső sor – Ábrahám, Sára; középső sor – Izsák, Rebeka, Lábán; alsó sor – Ézsau, Jákób, Ráhel, Lea.
- 5 perc Te hogyan szoktál bocsánatot kérni?
Beszéljünk a bocsánatkérésről. Miért szoktunk bocsánatot kérni? Mi készítené rá minket? Mi a lelkiismeret? Milyen érzések vannak bennünk, mielőtt bocsánatot kérünk? Milyen érzések vannak bennünk utána? Miért jó bocsánatot kérni? Ha valamelyik képen látható bocsánatkérés már megtörtént velük, akkor karikázzák be.
- 2 perc *Ima* (saját szavainkkal az igazi kincseket megköszönve), *ének*: Az Úr jósága (ÚÉ 16)
A hittanos hátizsákba tegyünk be egy megbocsátás feliratú szókartyát!
- Játékok*
Az óra bevezetésében vagy óra végén játszhatók, amennyiben marad időnk rá.
A játékok célja: megérteni, hogy fontos figyelni a hangokra, különösen Isten hangjára.
(Forrás: Demeter Lázár Katalin: Játsszotárs. Geobook Hungary Kiadó, 2008.)
Figyeld a hangokat! (Lásd 30. o.)
Csibehívogató. (Lásd 31. o.)
Kövesd a hangomat! (Lásd 31. o.)
- 2 perc *Óra végi ének, ima*
Az Úr van itt (a tankönyv énekes melléklete)
A hittanos hátizsákba tegyünk egy kifestett követ!

10. Összefoglalás

TK

Az óra célja

Az Ábrahám, Izsák, Ézsau és Jákób életével kapcsolatos fontos tudnivalók átisméltése játékok, feladatok segítségével.

Eszközök

A hittanos hátizsák mindazzal, amit már eddig beletettünk. Activityhez szókartyák.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Az Úr jósága, hogy még élünk a földön (ÚÉ 16)
10 perc	<i>Bevezető játék</i> Mit rejt a hittanos hátizsák? Nyissuk ki a hittanos hátizsákunkat! Nézzük meg, mi mindent tettünk bele az előző órákon! A tárgyak segítségével ismétljük át a történeteket! <ul style="list-style-type: none">• Imádságkocka – Istennel való beszélgetés, imádkozás• Igéslap – Istenre bízni minden utunkat, dolgunkat• Menetlevél – Ábrahám elindult Kánaán földjére• Szövegbuborék – Ábrahám és Lót békésen oldotta meg problémájukat• Kézforma imádságtémákkal – Ábrahám könyörög Sodomáért, a másokért való imádság• Rizsszemek – Isten ígérete beteljesül, Izsák születése• Az elsőszülöttségi jog, az apai áldás papírjai – Ézsau és Jákób, minden döntésnek következménye van• Kő – Jákób álma, Istennel való találkozás• Megbocsátás feliratú szókartya – Jákób Lábánnál, az elnyert áldás, kibékülés Ézsauval, a megbocsátás fontossága
5 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> <ul style="list-style-type: none">• Ki ő? Írd a nevüket a vonalra! Kösd az arcokat a nevekhez! Ikerfiam születettek, valamiért a kisebbiket mindig is jobban szerettem. Segítettem neki megszerezni az elsőszülöttségi áldást. (<i>Rebeka</i>) Nagy utat tettem meg nagybátyámmal az Úr szavára. Végül külön váltunk, mert már nem volt elég föld a jószágainknak. Békében váltunk el. (<i>Lót</i>) Vadász vagyok, egyszer nagyon megharagudtam a testvéremre, még meg is akartam ölni. (<i>Ézsau</i>) Nagy utat tettem meg az Úr szavára. Van egy feleségem, akitől egyetlen fiam született. (<i>Ábrahám</i>) Az ikertestvérem egy tál lencséért nekem adta az elsőszülöttségi jogát. A nevem csalót jelent. (<i>Jákób</i>)
5 perc	<ul style="list-style-type: none">• Ki mondta kinek? Hadd egyem ebből az ételből, mert nagyon fáradt és éhes vagyok! (<i>Ézsau Jákóbnak</i>) Ne legyen viszály köztem és közted! (<i>Ábrahám Lótnak</i>) Tekints föl az égre és számold meg a csillagokat! (<i>Úr Ábrahámnak</i>) Mert én veled vagyok, megőrizlek téged, akárhova mégy, és visszahozlak erre a földre. (<i>Úr Jákóbnak</i>)
15 perc	<ul style="list-style-type: none">• Állítsd időrend szerint sorba az alábbi eseményeket! Segítenek a képek! 8. Jákób kibékült Ézsauval. 1. Ábrahám Isten hívására elindult Kánaán földjére. 5. Ézsau eladta az elsőszülöttségi jogát Jákóbnak. 2. Lót és Ábrahám elváltak egymástól. 7. Jákób Lábánhoz került, ahol sokat dolgozott, Isten megáldotta munkáját, és meggazdagodott. 4. Ábrahámnak és Sárának fia született: Izsák. 3. Sodoma városa elpusztult. 6. Jákób álmában angyalokat látott, akik egy létrán jártak fel és le. Ismétljük át történetek lényegét ennek a feladatnak a segítségével!

- 5 perc *Játék – Activity*
Ha marad idő az óra végén...
Készíthetünk kis kártyákat mutogatásra, rajzolásra, beszédre.
Mutogatni: sátor, létra, csillagok, lencse,
Rajzolni: angyal, kő, kecske, tál, kendő,
Beszélni: elsőszülöttségi jog, apai áldás, álom, szereplők nevei (Ábrahám, Izsák, Rebeka, stb.)
- 2 perc *Óra végi ima, ének*
Az Úr van itt (a tankönyv énekes melléklete)

11. József és testvérei

1Móz 37,12–36

TK

Féltékenység

József Jákób szeretett feleségének, Ráhelnek az elsőszülött fia. Jákobnak Ráhelen kívül Leától, Lea szolgálójától Zilpától, és Ráhel szolgálójától, Bilhától születtek fiai, akik ennek megfelelően különböző rangot foglaltak el a családban. Ráheltől született később még Benjámin (Ráhel Benjámin születése közben halt meg), így a szeretett feleség két gyermeknek adott életet, de Benjámin csak a József-történetek végén kerül elénk.

Jákób kitüntetett figyelmet szentelt Józsefnek, jobban szerette őt a többi fiánál, és ez a testvérek között feszültséget okozott. A testvérviszály közvetlen kiváltó oka József esetében az lett, hogy Jákób tarka ruhát – a hétköznapi egyszínű viselettől eltérő, hosszú ujjú ruha, ami nem munkavégzéshez való - csináltatott Józsefnek. Ezen kívül József nagyravágyó álmai is felborzolták a kedélyeket, amelyek nem csak a testvéreket, hanem még a szülőket is érintették. Az álmoknak nagy jelentőséget tulajdonítottak akkoriban, egyenesen isteni sugalmazásnak tartották, melynek célja a jövő megismertetése az érintettel. A testvérek mindezek hatására olyan mértékű haraggal és féltékenységgel teltek meg, hogy József megölését tervezték.

József elindul

Jákób elküldte fiait a nyáját legeltetni, csak József, az „álomlátó” maradt vele a sátraknál. Később Jákób Józsefet is elküldte a testvérek után, nézze meg, vajon jól vannak-e. Hogy miért kezdett Jákób aggódni a fiai felől, nem tudjuk: talán túl sokáig maradtak el, vagy nem bízott bennük teljesen, azért akarta őket ellenőrizni, mindenesetre József készen állt, hogy apja kérését teljesítse, és elindult Sikem felé. Mivel Sikemben nem találta testvéreit, egy idegen igazította útba, aminek következtében József immár Dótán felé vette az irányt. Ott meg is találta bátyjait.

A döntés

A következő jelenet a testvéreket állítja a középpontba, akik távolról meglátták Józsefet, és összebeszéltek, hogy megölik. A közös ellenség egy csapatot kovácsolt a testvérekből, akik közül csak Rúben, a legidősebb testvér - aki egyben a felelősséget is hordozta - próbálta enyhíteni a József-re kirótt ítéletet, és arra biztatni a testvéreket, hogy ne öljék meg, csupán dobják egy kiszáradt kútba – ciszternába - a pusztában, ezzel megleckéztetve a magáról túl sokat képzelő testvért. Ugyanakkor megjegyzi a szöveg,

hogy Rúben tulajdonképpen szeretne volna visszajuttatni apjukhoz Józsefet. A testvérek hallgattak Rúbenre: amikor József megérkezett hozzájuk, levették róla tarka ruháját, és beledobták Józsefet egy kiszáradt kútba. Az, hogy ezután békésen leültek enni, mutatja, hogy mennyire nem éreztek lelkiismeret-furdalást tettük miatt. A történetnek ebben a részében József passzív figura, aki áldozatként elszenvedi a vele történeteket.

„Gyertek, adjuk el!”

A testvérek békés falatozását az a felismerés zavarta meg, hogy egy izmaeli kereskedő karaván közlekedett feléjük, ami Egyiptomba tartott. Júdának, a 4. testvérnek támadt az ötlete, hogy akár hasznot is húzhatnának testvérük eltávolításából, ha eladnák az izmaeli kereskedőknek. A testvérek helyeselték az ötletet. Rúben el is indult a kúthoz, hogy kihúzza testvérét, és megköttessen az üzlet. Ám abból semmit sem sejtett, hogy közben már jártak a kútnál midjáni kereskedők is, akik felhúzták Józsefet és ők maguk adták el az izmaelieknek, viszonylag csekély összegért, 20 ezüstért (egy átlagos rabszolga ára 30 ezüst volt). Rúbent sokként érte az üres kút látványa, mint a felelősséget hordozó idősebb testvér fogalmazta meg visszatérve a testvéreknek keservét: „Jaj nekem! Hova legyek?”

Eltussolás

Ahogy József félreállításában egy egységként tudtak dönteni a testvérek, József eltűnésének apjuk felé való kommunikálásában is egy csapatként vettek részt. József előzőleg elvett színes ruháját egy levágott kecskebak vérébe mártották, majd nem elvitték, hanem elküldték apjukhoz, aki a véres ruha látványából rekonstruálta az eseményeket: Józsefet valószínűleg egy vadállat ette meg. Jákób teljesen összetört a gyász súlya alatt, a gyász külső jelei is: a megszaggatott felsőruha és a zsákruha, amit magára öltött, mély szomorúságát fejezték ki.

Az óra célja

Ismerkedjenek meg a gyerekek Józseffel és testvéreivel. Lássák meg ennek a történetnek kapcsán, hogy a harag, féltékenység, irigység végső soron mindenki számára szomorúságot okoz, rombolja, tönkreteszi az életet. Érezzék meg, hogy nem jó haragudni, és a harag következményei sem jók.

Kellék

színes textildarab

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
13 perc	<i>Bevezető beszélgetés</i> Kinek van testvére? Kinek van egy, kinek van több? Milyen a testvéred? Idősebb? Fiatalabb? (Akiknek nincs testvére, azokat is szólítsuk meg: Örülnél, ha lenne testvéred? Miért jó egy testvér szerinted?) Mit szoktatok a testvéreddel együtt csinálni? Szoktatok veszekedni? Min szoktatok összeveszni? Gondoltad már azt, hogy bárcsak ne is lenne testvéred? Mikor éreztél így? Mi váltotta ki ezeket az érzéseket? Ha va rá időnk, megjeleníthetünk egy-egy, a gyerekek által elmesélt konfliktushelyzetet, illetve beszélgethetünk az alábbi szituációkról is:

Mit éreznél, mit mondanál a következő helyzetekben?

- Az osztályteremben két osztálytársad hangosan vitatkozik. A tanítónéni odamegy hozzájuk, de csak az egyiküket szidja meg.
- A focicsapatban az edző mindig csak az egyik csapattagot dicséri, biztatja.
- Anya hazajön a vásárlásból, és csak a tesódnak hozott valami apróságot.
Testvérek (osztálytársak, csapattársak) között előfordulnak nézeteltérések. Nem volt ez másképpen József és 10 testvére között sem...

7 perc

A történet elmondása

- Jákóbnak 12 fia született
- József volt Jákób számára a legkedvesebb
- Jákób kivételezett Józseffel: színes ruhát ajándékozott neki (*a színes textildarabbal jelképezzük*)
- József nagyobbnak tartotta magát a testvéreinél
- Egyszer azt álmodta, hogy a testvérei majd leborulnak előtte
- A többi testvér megharagudott ezért Józsefre

Mi is történt Józseffel? Olvass el az egyik testvérének, Rúbennek a beszámolóját!
A tankönyvben található szöveg egy levél, amit Rúben egy barátjának írt.

5 perc

Tankönyvi feladat

Mit tettek a testvérek Józseffel? Karikázd be!

5 perc

Tankönyvi feladat

Rúben nagyon megijedt, amikor észrevette, hogy József nincs már a kútban, ahova dobták. Ha egy körözüst adhatott volna ki, mi lett volna rajta, töltsd ki:

KERESSÜK!

Név: József

Apja neve: Jákób

Anyja neve: Ráhel

Életkora: 17 (1Móz 37,2)

Foglalkozása: pásztor (bojtár)

Különös ismertetőjele: furcsa álmokat lát

10 perc

Tankönyvi feladat

Színezzük ki József ruháját a számok szerint!

Miközben a gyerekek színeznak, beszélgethetünk: Mi volt a József és testvérek közötti konfliktus oka? (féltékenység, kivételezés, nagyobbnak tartotta magát a többiekénél)
Hogyan akarták megoldani? (Erőszakkal) Mi lett ennek a következménye? (Életveszély, ijedtség, szomorúság, szégyen, a testvérek egymástól való elszakadása, Jákób gyásza)
Milyen békés megoldást lehetett volna találni?

A hittanos hátizsákunkba ezen az órán a színes textildarabot tehetjük bele.

3 perc

Ének

Mit Isten tesz, mind jó nekem (a tankönyv énekes melléklete)

12.

József Potifár házában

József álmokat fejt meg a börtönben

1Móz 39–40

TK, TK-matrica

„Az Úr Józseffel volt”

Miután József Egyiptomba került, az izmaeliectől a fáraó testőrparancsnoka, Potifár (névének jelentése: „Ré (a napisten) ajándéka”) vásárolta meg. Ezzel kezdődik József felemelkedésének íve, amiről külön is hangsúlyozza a szöveg, hogy az Úr működése fedezhető fel háttérben, az Úr nem hagyta magára Józsefet. A történet 8 alkalommal hivatkozik Istenre, aki valamennyiszer segítő szándékkal jelenik meg. Isten a legnagyobb mélységben, kiszolgáltatottságban, életveszélyben is ott áll József mellett és nemcsak hogy megmenti az életét, hanem eredményessé teszi, felemeli. Az ellenkezőjét éli át annak, ahonnan – a kút mélyéről – indult. Potifárnak előbb háziszolgájává, majd háza felügyelőjévé, később egész vagyonának felügyelőjévé lett. A Potifár házában való felemelkedés ívét a Potifár felesége által készített csapda törte meg. Kiemeli a történet, hogy Józsefnek szép termete és szép arca volt – ez a megállapítás vezeti be a Potifár feleségével történt események láncolatát: Potifár felesége szemet vetett Józsefre, ám miután József visszautasította őt, az asszony hamis vádakkal bevádolta férjénél, aki börtönbe vetette, oda, ahol a királyi foglyokat tartották fogva. Fontos motívum, hogy József hűséges maradt urához és ezzel együtt az Istenhez is. A József életét kísérő isteni áldás ellenére József esendő, sebezhető személyként jelenik meg a történetben. József sikere nem cselekedeteinek, vagy hitének eredménye, hanem Isten különleges áldása és oltalma.

A börtönben

A bukás után József útja a börtönben is felfelé kezd ívelni. A börtönparancsnok megkedvelte és ráruházta saját feladatát, a börtönben levők felügyeletét. A szöveg ismét hangsúlyozza a történések jóra fordulásában az Úr munkáját. Az újabb felfelé ívelő életszakasznak része volt az is, hogy két magas rangú tisztségviselő, a fáraó főpohárnoka és fősütőmestere is börtönbe került, és Józsefet a börtönparancsnok e mellé a két fogoly mellé rendelte. Ezután az álmok veszik át a főszerepet a történetben: a két főember furcsa álmában a jövőre vonatkozó jelet sejtett József – hangsúlyozva azt, hogy Istennél van az álmuk megfejtése – vállalkozott az álmok magyarázatára. Isten neve a fejezetben csak itt kerül említésre, abban az összefüggésben, hogy az Isten mutatja meg Józsefnek az álmok jelentését. József nem is kérkedik az álomfejtő képességekkel.

A főpohárnok álma

A főpohárnok álmában a saját munkaterületéhez kapcsolódó kép jelenik meg: gyorsan növekvő, három vesszőt hajtó szőlőtő, aminek fürtjeiről közvetlenül a fáraó poharába facsarta a pohárnok a gyümölcs levét. József ebben az álomban a fáraó kegyelmét fedezte fel, aki visszahelyezi a pohárnokot tisztségébe. József kéri a pohárnokot, hogy amikor ez bekövetkezik, járjon közbe érte a fáraónál.

A fősütőmester álma

A fősütőmesterrel kapcsolatban nem pozitív az álom üzenete. Szintén a munkaköréhez kapcsolódó képekben látja a sütőmester, hogy a három kosár kalácsból, süteményből, ami a fején volt, a madarak ettek a fáraó helyett. József ebből ítéletet olvasott ki, ami hamarosan (a hármas szám szimbolikus jelentése a közeli jövőben bekövetkezőnek) megvalósul. Mindkét álomban jellegzetes a hármas szám, ami az álmokat párhuzamba állítja egymással, ahogyan József magyarázata is szimmetriát mutat:

mindkét embernek azt mondja, hogy „Fölemel téged a fáraó”, de az egyiküket a hivatalába való visszahelyezés szándékával, másikukat a kivégzés szándékával.

A történet konklúziójaként megtudjuk, hogy az álmok éppen úgy teljesültek, ahogyan József megfejtette azokat. Ám József sorsa egyelőre nem változik: a pohárnokot, bár kérte, hogy emlékezzen meg róla a fáraó előtt, nem foglalkoztatta többé József sorsa, elfeledkezett róla, így József egyelőre a börtönben marad.

Az óra célja

Lássák meg a gyerekek, hogy az életnek vannak felfelé ívelő és lefelé szálló időszakai, de Isten mind-ezekben a helyzetekben ott van velünk.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Beszélgetés</i> A tankönyvben kis képeken olyan szituációk láthatók, amikor valaki rosszat tesz, de más bűnhődik érte. <ul style="list-style-type: none">• 1. kép: Anya felmos a konyhában, a gyerekek betrappolnak, az egyiküknek sáros a cipője. 2. kép: Anya leszidja a nagyobb gyereket, akinek nem is sáros a lába• 1. kép: Fiúk fociznak, a labda repül az ablak felé 2. kép: Az ott lakó bácsi kiabál egy arra járó fiúval. Beszélgessünk a képekről! Mi történhetett? Mit érezhetett/mondhatott az, akit megszidtak? Ha valami rosszat teszünk – akár véletlenül, akár akarattal – annak következménye van, lehet, hogy valamilyen büntetést kapunk. Akkor is kellemetlen a büntetés, ha jogosan kapjuk, de még nehezebb, ha valakit ártatlanul büntetnek meg. Ez történt Józseffel is.
5 perc	<i>A történet elmondása</i> <ul style="list-style-type: none">• József Egyiptomba kerül• Potifár megvásárolja• József egyre komolyabb tisztségeket kap Potifár házában• Potifár felesége el akarja csábítani• József ellenáll a csábításnak• Potifár felesége megharagszik rá: hamis vádakkal börtönbe záratja
5 perc	<i>Mit csinált József a börtönben?</i> Megtudhatjuk, ha a puzzle-darabokat a helyükre ragasztjuk! (A tankönyv matricás mellékletéből.) ÁLMOKAT FEJTETT MEG.
5 perc	<i>A történet folytatása</i> <ul style="list-style-type: none">• Az Úr Józseffel volt a börtönben is• a börtönparancsnok megkedvelte Józsefet, rá bízta a foglyok felügyeletét• a fáraó fő sütő mestere és fő pohárnoka börtönbe került: Józsefet melléjük rendelte a börtönparancsnok

- Egyik reggel József azt vette észre, hogy a főszűtőmester és a főpohárnok is nagyon izgatottak
- Kiderült, hogy furcsát álmodtak mindketten
- József felajánlotta nekik, hogy Isten segítségével megfejti az álmaikat.

10 perc *Tankönyvi feladat*
A két álmom egymás mellett, de az álmok hiányosak: töltsék ki a diákok a hiányzó részeket, miközben a tanár az álmokat meséli.

5 perc *Beszélgetés*
József életében jó és rossz dolgok is történtek.
Soroljunk olyan eseményeket, amikor Józsefnek jól ment a sora, amikor sikeres volt! Apja kedvence, különleges színes ruhát kap, Potifár házában fontos tisztséget kap, a börtönparancsnok segítője lesz.
Soroljunk olyan eseményeket, amikor Józseffel valami rossz történt!
Testvérei kútba dobják, kereskedők eladják rabszolgának, Potifár felesége megvádolja, börtönbe kerül.
A beszélgetésben legyen hangsúlyos, hogy „az Úr Józseffel volt” bármilyen élethelyzetben is volt éppen. Velünk is történnek jó és örömteli dolgok, történnek rossz dolgok is, de mindig biztosak lehetünk abban, hogy Isten ott van mellettünk.

3 perc *Ének*
Mit Isten tesz, mind jó nekem (a tankönyv énekes melléklete)

13. A fáraó álmai

1Móz 41–42

TK, tkk-M

A börtönből való szabadulást, és ezzel az újabb felemelkedést ismét az álmomejtés hozta el József számára. Ezúttal a fáraó látott két különleges álmot, és mivel álmait senki sem tudta megfejteni saját udvarában – pedig „Egyiptom minden jövendőmondóját és minden bölcsét” összehívatta – a főpohárnoknak eszébe jutott József és a börtönbeli álmomejtés. A főpohárnok elbeszélésére a fáraó magához kérte Józsefet, aki ekkor már két esztendeje a börtönben volt.

Az álmok

A fáraó párhuzamos tartalmú álmai Isten jövendőbeli akaratát mutatták meg szimbolikus formában. A hetes szám a teljes időtartamot jelöli. Mindkét kép – a hét kövér és hét sovány tehénről, majd a hét telt és hét kiszáradt kalászról – a mezőgazdaság-földművelés területéről származik. A tehének és a kalászok motívuma jól elképzelhető, az álmom további része azonban, melyben a sovány tehének felfalják a kövéreket, illetve a sovány kalászok elnyelik a kövér kalászokat, irreálisak – ezekből valami baljószerű eseményre lehet következtetni, ám a fáraó által összehívott bölcsök nem tudták megállapítani, hogy a bajnak milyen formája várható.

Egyiptom gabonatermelését a Nílus évenkénti áradása biztosította, s ha ez elmaradt, azt megsínylette a mezőgazdaság az országon belül és kívül is. A börtönből szabadult József logikus magyarázatot

adott az álmokra a hét bő és hét szűk esztendő előrejelzésével, és tanáccsal is ellátta a fáraót: a bő esztendőkben bölcsen kell gazdálkodni a gabonával és tartalékolni az ínséges esztendőkre is. Isten álomban adja tehát tudtára a közelgő veszélyt a fáraónak, de hogy mennyire lesz ez a veszély fenyegető a nép életére nézve, ez attól függ, hogy a fáraó milyen következtetéseket tud levonni az álomból, és ebben József tanácsa hasznosnak bizonyul.

József Egyiptom főfelügyelője lesz

A fáraó Józsefet bölcs álomfejtése miatt isteni lélekkel felruházottnak ismeri el, és amikor felmerül a kérdés, hogy ki legyen az, aki majd koordinálja a gabonakészletek kezelését, nem is keres megfelelőbb embert, mint Józsefet. Látványos külsőségek között (pecsétgyűrű, gyolcsruha, aranylánc, a nép térdhajtása) emeli őt a fáraó Egyiptom legmagasabb tisztségére, ami közvetlenül a fáraó után következik. „Csak a trón tesz engem nagyobbá nálad” – jelenti ki. Példátlan felemelkedésben van ezzel része Józsefnek, aki idegenből érkezett rabszolgából lett Egyiptom második emberévé.

A fáraó új nevet is adott Józsefnek, ami szintén az ünnepélyességet és a kegyúri jogot fejezte ki. A Cáfénat-Panéah jelentése bizonytalan, de az „élők táplálója”, illetve „Isten szól, és ő él” jelentés áll hozzá a legközelebb, ami összefüggésben is van József hivatalával. Szintén a nagyság kifejezője, hogy Őn papjának (a legfőbb kultuszi személy Egyiptomban) leánya lett József felesége, akivel családot alapított, és akitől két gyermeke született: Manassé és Efraim. Érdekes, hogy az Őn papjának lányával kötött házasság kapcsán sem merül fel polémia az egyiptomi istenkultusszal szemben, mint ahogyan a történet egészében is érezhető a szerző toleranciája az egyiptomiak vallásával. Ugyanígy a fáraó is sajátjának fogadja el József Istenét.

József magas posztjában nem tétlenkedett, végezte feladatát, amire ki lett választva: a bő esztendőkben a fölösleget felvásárolta, raktárvárosokban tárolta el, a szűk esztendők beköszöntével pedig megvásárlásra kínálta a felhalmozott gabonakészleteket.

Az óra célja

Az előző órán már megtudtuk, hogy Józsefnek volt egy különleges, Istentől kapott adottsága: meg tudta fejtetni az álmokat. Most az is megtudjuk, hogy ezzel nagyon sok embernek segített, sokak életét mentette meg. Lássák meg a gyerekek, hogy mindannyiunknak vannak olyan adottságai, amivel használni tudunk másoknak.

Előkészületek

A tanári kézikönyv mellékletében található 8 nagy puzzle-darab kinyomtatása, kivágása.

Eszközök

gyurmaragasztó

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
5 perc	<i>Ismétlés – játék</i> A tanári kézikönyv melléklete egy nagyméretű puzzle, ami 8 darabból áll. Ismétlő kérdések megválaszolása után a helyes válaszért a válaszadó felrakhatja a puzzle egy-egy darabját a táblára/földre (mágnessel/gyurmaragasztóval). A 8 helyes válasszal a puzzle egy olyan képet ad ki, amin a fűsütőmester és a főpohárnok álmai szerepelnek. Innen kapcsolódunk bele az álmok témakörébe ismét: József álmokat fejtett meg a börtönben, és aztán amikor a fáraónak voltak különleges álmai, a főpohárnoknak eszébe jutott József. József így – két év után – kikerült a börtönből, és a fáraó elé kellett állnia. <i>Kérdések</i> Pl. ezek, de szabadon variálhatók aszerint, hogy mire került hangsúly az előző órákon: <ol style="list-style-type: none">1. Hogy hívták a fáraó főemberét, akihez József került? (Potifár)2. Hogyan került József Potifár házába? (Kereskedők eladták rabszolgának)3. Hogyan viszonyult Potifár Józsefhez? (Megbecsülte őt)4. Mit tett Potifár felesége? (El akarta csábítani Józsefet; hamis vádakkal börtönbe záratta)5. Mi történt Józseffel a börtönben? (a rabok felügyelője lett; álmokat fejtett meg)6. Kinek az álmait fejtette meg József a börtönben? (A fáraó főpohárnokának és fűsütőmesterének álmait))7. Mit álmodott a főpohárnok? (A puzzle-képen már kirajzolódik: a szőlőszemeket befacsarja a fáraó poharába)8. Mit álmodott a fűsütőmester? (A madarak ettek a fején levő kosárból)
10 perc	<i>A történet eljátszása</i> A történetet úgy mondjuk el, hogy közben választunk szereplőket: fáraó, József, néhány udvari ember, főpohárnok, és miközben elmondjuk a történetet, „mozgatjuk” a szereplőinket, illetve a szájukba adunk mondatokat. „József szomorúan ült a börtön mélyén, amikor egyszer csak hírt kapott: a fáraó hívja őt. Gyorsan rendbe szedte magát (megborotválkozott, felöltöztették illendő ruhába), a fáraó szolgálai pedig a fáraó elé kísérték őt. A fáraó a trónján ült, szolgálai legyezték, udvari bölcs emberei pedig tanácstalanul álltak mellette, mert nem tudták megfejteni azt a különleges álmot, amit a fáraó előző éjszaka látott. – Úgy hallottam, te meg tudod fejtetni az álmokat! – szólt Józsefhez. – Isten adja a számba a megfejtést! – válaszolt József. – Mondd meg nekem hát, mit jelenthet az a két álom, amit az elmúlt éjjel láttam! Akkor a fáraó elmesélte álmait Józsefnek. Egyik álmában hét szép kövér tehenet látott a Nílus folyóból kijönni. A hét kövér tehen után hét sovány tehen is jött, és a soványak megették a kövéreket. <i>(Egy felhő alakú papírra rajzolva lehet szemléltetni az álmokat.)</i> A másik álomban hét kövér búzakaralást látott a fáraó. Majd mellettük hét sovány karalást is, és a sovány karalások elnyelték a kövér karalásokat. Amikor a fáraó mindezt elmondta Józsefnek, feltette neki a kérdést: – Meg tudod-e mondani, mit jelentenek ezek az álmok? József igennel válaszolt, és elmondta a fáraónak, hogy a két álom hasonlót jelent: hét bőségesen termő esztendő fog hamarosan következni Egyiptomban, majd utána hét olyan esztendő, amikor nem lesz termés. – Mit tegyünk most? – kérdezte a fáraó. József pedig nem csak az álmot fejtette meg, hanem elmondta

azt is, mit tegyenek, hogy az ínséges esztendőkre is jusson a gabonából: amikor sok a termés, tartalékolni kell belőle, így a szűk esztendőben is mindenkinek lesz mit ennie. A fáraó olyan bölcsnek találta József tanácsát, hogy meg is bízta a gabona begyűjtésével, és Egyiptom második fő emberévé tette. *(Jelképes koronát, palástot adnak Józsefnek, de az is jó, ha csak „odaképzéjük” ezeket a tárgyakat.)*

- 7 perc *Tankönyvi feladat*
Az egész oldalas képen szerepel néhány olyan részlet, tárgy, amely nem illik a képbe, ezeket kell megtalálni. A fáraó feje fölötti gondolatbuborékba rajzolják bele a gyerekek az egyik álmot.
- 8 perc *Egészítsük ki együtt a tankönyvi szöveget!*
József már két esztendeje volt a *börtönben*, amikor a fáraó két különleges *álmot* látott. Álmában a *Nílus* folyóból először hét *kövért* téhen, majd hét sovány *tehen* jött ki. A sovány tehenek *megették* a kövéreket. A fáraó második álmában hét *kövért* és hét *sovány búzakaralást* látott. A soványak elnyelték a kövér *karalásokat*. Az álmokat senki más nem tudta megfejteni, csak *József*. A börtönből kiszabadulva a *fáraó* elé állt. Elmondta neki, hogy *Isten* üzen az álmain keresztül. Figyelmeztetni akarja, hogy *hét* bőven termő év után hét *szűk esztendő* következik Egyiptomban. Ezért a bő esztendőben *takarékoskodniuk* kell, hogy jusson gabona a szűkösebb időkre is.
- 5 perc *Találd meg a betűhálóban a József történetéhez kapcsolódó szavakat!*
Egyiptom, börtön, álmot, fáraó, búzakaralás, Nílus.
Hogyan kapcsolódnak ezek a kifejezések Józsefhez?
- 5 perc *Beszélgetés*
József Istentől kapott adottsága volt az, hogy meg tudta fejteni az álmokat, és ezzel sokaknak segítségére volt, egy egész nép életét mentette meg. Mi hogyan tudunk hasznára lenni másoknak? Mi a feladatunk, tehetségünk, amivel segíteni tudunk? (Pl. szorgalom, pontosság, jószívűség, gyorsaság, vidámság, kitartás.)
(Egy lapra felírhatjuk mindezeket, és berakhatjuk a hittanos hátizsákunkba)
- 3 perc *Ének*
Mit Isten tesz, mind jó nekem (a tankönyv énekes melléklete)

14. József testvérei Egyiptomban

1Móz 42

TK

A testvérek első útja Egyiptomba

Míg az előző fejezetek József személyiségét – bölcsességét, hűségét, szorgalmát – emelték ki, addig a 42. fejezettel kezdődő egység Józsefnek a testvéreivel való találkozására helyezi a hangsúlyt. A testvéreknek különböző próbatételeken kell keresztül menniük, míg végül József megismerteti magát velük és megbocsátásával feloldja az addig csak fokozódó feszültséget.

A 42. fejezet első verseiből kiderül, hogy a hét szűk esztendő nem csak Egyiptomban okozott súlyos éhínséget, hanem más országokban, így Kánaánban is. A történet színtere ezzel Egyiptomból ismét Kánaánba kerül vissza Jákóbbhoz és fiaihoz, akik kénytelenek elindulni Egyiptomba gabonát vásárolni, hogy „életben maradjanak”. Az út kockázatos volta miatt Jákób a legkisebb fiát, a szeretett feleségtől, Ráhel-től született Benjámint nem engedi a testvérekkel, így ő otthon marad apjával.

A 6. versben olvasható találkozás „Amikor József bátyjai megérkeztek, arccal a földre borultak előtte” visszautal József egykori álmára a kérékről (1Móz 37,6–7). A testvérek nem ismerték meg Józsefet, ő azonban felismerte testvéreit, de nem fedte fel magát előttük, hanem különböző próbatételek elé állította őket. Ilyen volt a kémkedés vádja, ami rendkívül súlyos vádnak számított – Egyiptom határai Ázsia felé átláthatatlanok voltak, így előfordulhatott, hogy kémek jöttek az országba az országhatár sebezhető részeit kipuhatolni –, és ilyen volt annak a követelése is, hogy legkisebb testvérüket, Benjámint hozzák magukkal. Hogy miért bánt ilyen szigorúan József a testvéreivel, erre különböző válaszok születnek: ha az egyszerű bosszútól eltekintünk, akkor egyrészt ezzel talán képet akart kapni arról, hogy a testvérek változtak-e a találkozásuk óta eltelt idő alatt, másrészt pedig Józsefben is lehettek ellentétes érzések a testvérekkel szemben, és a megbocsátás egy folyamat eredményeként érett meg benne.

Hazatérés

József úgy követelte Benjámin Egyiptomba hozatalát, hogy az egyik testvért, Simeont ott tartotta túszként magánál, a többieket pedig gabonával megrakodva, és a vételárat a zsákjukba rejtve, hazaküldte. József a testvérekkel való beszélgetésében szigorúan titokban tartotta kilétét: a fáraóra esküdött, megjátszotta az egyiptomi nagyurat azzal is, hogy tolmács útján érintkezett testvéreivel, holott értette a beszédüket. Értette szavaikat akkor is, amikor visszaemlékeztek testvérük ellen egykor elkövetett vétkeikre, és az emiatt kijáró jogos büntetést fedezték fel mostani megpróbáltatásaikban. A testvérek aggodalmait fokozta, hogy a velük történeteket, illetve a fáraó főemberének kérését hogyan fogják apjuk tudomására hozni. Nem csak élelmet vittek haza, Kánaánba, hanem bizonytalanságot, aggodalmat, félelmet is: Simeont elveszve látja már apjuk, Benjámint nem akarja elengedni, és zavarodottságukat még a gabonás zsákokban megtalált pénz is növeli. Ahogyan a 37. fejezet Jákób kétségbeesésével, panaszával zárul eltűnt fia miatt, úgy ez a fejezet is Jákób keservével fejeződik be.

Az óra célja

József kezdetben bizalmatlan a testvéreivel szemben. Próbára teszi őket: változtak-e az eltelt évek alatt. Lássák meg a gyerekek, hogy az elveszített bizalom visszaszerzése nem mindig egyszerű, de Istenre figyelve a békesség és bizalom útjára találhatunk. Érzékeltethetjük a gyerekekkel, hogy a bizalom mindig kockázatos dolog, bátornak kell lenni hozzá.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
8 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> Rejtvény (betűcsúsztás): a BIZALMATLANSÁG betűi összekeverve szerepelnek a rejtvény felső sorában, kacsksaringós vonalakon csúsznak le a „helyükre”. <i>Beszélgetés</i> Ha egy színnel kellene jellemeznetek ezt a szót, melyik szín lenne az? Milyen érzéseket kelt bennetek ez a szó? Mikor voltatok bizalmatlanok valakivel szemben? Mi lehet az oka

a bizalmatlanságnak? Történt már olyan, hogy valakinek „eljátszottátok” a bizalmát? Figyeljétek meg a történetben, hogy hol találkozunk a bizalmatlansággal!

10 perc

A történet elmondása

- Az éhínség nem csak Egyiptomot sújtotta, hanem Kánaánt is, ahol Jákób és fiai éltek
- Jákób Egyiptomba küldte 10 fiát gabonáért - Benjámint nem mehetett velük
- A testvérek találkoztak Egyiptomban Józseffel, aki felismerte őket, de nem fedte fel magát előttük
- József első próbatétele: „Kémek vagytok!”
- Testvérek mentegetőzése: beszámolnak az otthoni helyzetükről (Benjámint)
- Testvérek fogságba kerülnek 3 napra
- Testvérek hazamennek Benjámintért, csak Simeon marad a fogságban
- József második próbatétele: pénz a zsákban
- Hazaérkezés, beszámoló a történetekről Jákóbnak

Ki volt bizalmatlan? Ki félt? Ki aggodalmaskodott? Milyen érzéseket tudtok még felsorolni, amik ebben a történetben előkerültek?

10 perc

Tankönyvi feladat

Mi az, amit vissza kell szerezniük a testvéreknek?

Fejtsük meg a rejtvényt. (BIZALOM)

A bizalom, a barátság helyreállítása sokszor fáradságos feladat és hosszú folyamat, de érdemes végigjárni.

Ha egy színnel kellene jellemeznetek a bizalom szót, melyik lenne az? Milyen érzéseket kelt bennetek ez a szó? Történt már olyan, hogy bizalmatlanok voltatok valakivel szemben, de aztán ez bizalommá változott? (Tudatosan nem a megbocsátást hangsúlyozzuk ezen az órán, hiszen az a történet végkifejlete lesz!)

5 perc

Tankönyvi feladat

Félmondatok párosítása

Nem csak Egyiptomban volt éhínség – hanem Kánaánban is.

Jákób féltette Benjámint – ezért ő nem mehetett a testvérekkel.

A testvérek mentegetőztek – „Nem vagyunk kémek!”

József a testvéreit – börtönbe záratta.

József elrejtette zsákjukban – a gabona vételárát.

7 perc

Tankönyvi feladat

Jákóbnak 12 fia van. Az Egyiptomból Kánaánba, hazafelé vezető úton mégis csak 9 fiút látunk. Hol van a többi három?

József: Egyiptomban

Simeon: börtönben

Benjámint: otthon, apjával

Egy lapra felírva a BIZALOM szó kerülhet bele a hittanos hátizsákba.

3 perc

Ének

Rád bízom, rád bízom (ÉÉ 573)

15.

Benjáminnal Egyiptomban

1Móz 43–44

TK, tkk-M

A testvérek újra Egyiptomban

A testvérek második útja szerkezetileg hasonló az elsőhöz: Indulás – Egyiptomban tartózkodás – hazatérés apjukhoz. Amikor elfogyott az előzőleg Egyiptomban vásárolt gabonakészlet, Jákób súlyos dilemma elé került, hiszen tudta, hogy ha nem akarnak éhen halni, akkor a számukra ekkor még ismeretlen egyiptomi nagyúr parancsa szerint el kell küldenie fiaival együtt a legkisebbet, Benjámint is Egyiptomba. Rúben is és Júda is hajlandó kezeskedni a legkisebb testvérért: Rúben még két fia életét is felajánlja, ha Benjáminnak baja esne. Jákób ugyan nem ezek miatt, hanem inkább kényszerűségből igent mond, tanácsokkal ellátva, ajándékokkal megrakodva indítja el fiait Egyiptom felé.

Vendéglátás Józsefnél

A testvérek nem kis meglepetésére, Egyiptomba érve, rögtön József házába invitálták őket, ahol ebéd-meghívásnak kellett eleget tenniük. A testvérek gyanakodva fogadták a szíves vendéglátást, rosszat sejtettek mögötte, félték, hogy most fogják számon kérni rajtuk a korábban zsákjukban talált pénzüsszeget, így rögtön magyarázkodással kezdenek József házfelügyelője előtt. Miután itt megnyugtató választ kaptak: nem a számonkérés miatt vannak József házában, fogolyként tartott testvérüket, Simeont is kivezetik hozzájuk. Mind a lábmosás, mind az állatok megetetése a korabeli vendégszeretet jele volt.

A Józseffel való találkozás köszöntéssel kezdődik: földre borultak előtte és átadták ajándékaikat. József is köszöntötte testvéreit, megkülönböztetetten Benjámint, egyetlen vér szerinti testvérét. József elérzékenyült, amikor meglátta Benjámint, a belső szobájában fakadt sírásra, majd visszatért a testvérekhez. Benjámin az étkezés alatt is kitüntetett figyelmet kapott: ötszörös adagot tálaltak neki. Az étkezés az egyiptomi hagyományok szerint zajlott: külön asztalnál étkezett a ház ura, külön az egyiptomi emberek és külön az idegenek. A testvéreket meglepte, hogy József éppen kor szerinti sorrendbe ültette őket asztalhoz.

A serleg Benjámin zsákjában

A gabonavásárlásnál újra előkerül a korábbi motívum: a testvérek pénzt visszateszik a zsákjukba, ezúttal azonban József ezüst serlegét is elrejtik Benjámin zsákjában, amit az utánuk küldött házfelügyelő meg is talál. Annak a helynek az eltulajdonítása, amelyből „inni, sőt jósolni is szokott” a ház ura, komoly vétségnek számított, nem is az ezüst értéke miatt, hanem amiatt, hogy az ilyen kelyheket szentnek tartották. Halálbüntetés, vagy jobb esetben örökös rabszolgaság járt az ellopásukért. Júda hajlandó felajánlani saját magát rabszolgának, csak hogy testvére visszatérhessen apjukhoz. Szembetűnő a testvérek fejlődése: egykor egyek voltak abban, hogy félreállítsák Józsefet, most egyek abban, hogy megmentsek legkisebb testvérüket. Júda szavaira, és tapasztalva azt, hogy mennyire megváltozott a testvérek lelkülete, megenyhül irántuk. Júda ékesszóló beszéde során, melyben összefoglalja a József-történet lényegét, érzelmi tetőpontjára érkezik a történet.

Az óra célja

Az előző órán is és most is azt látjuk, hogy József próbatételek elé állította testvéreit, hogy lássa, változtak-e, fejlődtek-e azóta, amióta ott hagyták őt a kiszáradt kút mélyén. Érezzék meg a gyerekek, hogy mi is fejlődünk, változunk azzal, hogy az életünk során egyre több – pozitív és negatív – tapasztalatot

szerzünk. Akire korábban haragudtunk, ő is változhat – ha mi nem voltunk valakihez jók, nekünk is van lehetőségünk a változásra.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> A két egymás melletti képen a gyerekeknek meg kell találniuk a 10 apró különbséget! (A tkk mellékletében található képen jelöltük a különbségeket!) A képet szem előtt tartva beszéljünk: milyen szerepben látjuk most Józsefet? Milyen volt kezdetben (dicsekvő, elkényeztetett, árulkodó)? Milyenné vált (bölc, megfontolt, felelősségteljes)? Hogyan ismertük meg a testvéreket (József féltékenyek, rosszat tervezők, kíméletlenek)? Milyeneknek látjuk őket most (alázatosak, összetartók, becsületesek, bűnbánók)?
8 perc	<i>A történet elmondása</i> Az egyes részek után álljunk meg és az arcunkkal fejezzük ki az adott részlethez kapcsolódó érzelmeket: <ul style="list-style-type: none">• Elfogyott a gabona, a testvéreknek ismét el kellett menniük Egyiptomba, ezúttal Benjáminnal együtt.• József vendégül látta őket a házában.• A testvérek először rosszat sejtettek.• József elérékenyült, amikor meglátta Benjámint.• A testvérek meglepődtek, hogy kor szerint ültették őket sorba.• A testvérek gabonával megrakodva indultak hazafelé.• A testvérek megijedtek, amikor a házfelügyelő utánuk ment, és József serlegét kérte számon rajtuk.• Megtalálták Benjámin zsákjában a serleget.• A testvérek meg akarták menteni Benjámint.
5 perc	<i>Tankönyvi szöveg</i> Olvassuk végig a történetet és karikázzuk be a szövegben a történet <i>szereplőit!</i>
7 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> Kire vonatkoznak az alábbi állítások? Ötszörös adagot kapott – <i>Benjámin</i> Féltette legkisebb gyermekét – <i>Jákób</i> Próbára tette testvéreit – <i>József</i> Magára vállalta a büntetést – <i>Júda</i> Fogságban volt – <i>Simeon</i> Elrejtett egy serleget – <i>József házának felügyelője</i> Beszéljünk! Melyik szereplő változott meg a történet során? Miben változott? Te miben változnál meg szívesen? Miért? (Pl. szívesen lennék gyorsabb, hogy előbb végezzek a házi feladatommal; jó lenne, ha kevésbé lennék sértődékeny; jó lenne, ha nem vesznénk mindig össze a testvéremmel; jó lenne, ha könnyebben tudnék barátkozni másokkal stb.)

- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Melyik zsákban van József serlege? Találd meg az árnyékát!
- 5 perc *Állítsd sorrendbe az eseményeket!*
1. Jákób elküldi fiait Egyiptomba.
2. A testvérek átadják ajándékaikat.
3. József vendégül látja testvéreit.
4. József serlege Benjámin zsákjába kerül.
5. József házának felügyelője megtalálja József serlegét.
6. Júda meg akarja menteni Benjámint.
Egy serleg képét vagy egy kis műanyag pohárkát rakhatunk a hittanos hátizsákunkba.
- 3 perc *Ének*
Rád bízom, rád bízom (EÉ 573)

16.

József megbocsát testvéreinek

1Móz 45–50

TK

József felfedi magát a testvérek előtt

József látta a testvérekben végbement változást, és véget vetett a „próbatételek” sorozatának. Júda könyörgése annyira elérzékenyítette, hogy nem tudta tovább titkolni kilétét, kiküldte az egyiptomi személyzetet, hangos sírásra fakadt, és megismertette magát velük: „Én vagyok József!” Harmadszorra jelenik meg a sírás motívuma a történet során: először akkor sírt József, amikor a testvérek régi bűnük büntetését vélték felfedezni a megpróbáltatásokban, ami érte őket (1Móz 42,24), másodszor akkor, amikor megpillantotta Benjámint (1Móz 43,30), harmadszor pedig Júda szavai váltották ki megindultságát. A testvérek továbbra is bizalmatlanok voltak, József bemutatkozó szavaira megrémültek, hiszen azt gondolták, hogy testvérük most majd számon kéri rajtuk egykori gonoszságukat. Jól látható reakcióikból, hogy a kiengesztelődés-megbocsátás nem varázsütésre következi be. József megnyugtatta őket és Isten vezetéséről tett tanúságot, akinek mindazzal, ami vele történt, terve volt, a testvérek pedig Isten tervének eszközei lettek.

A fáraó szívesen vett tudomást József testvéreiről, és arról a tervről, hogy József Egyiptomban, Gósen földjén szeretné letelepíteni egész családját. Ez a későbbiekben be is következik: Jákób és fiai Egyiptomba költöznek gyermekeikkel, feleségeikkel, jószágaikkal, minden szerzeményükkel együtt.

József nagylelkűsége

Jákób Egyiptomban halt meg, de kérése szerint Kánaán földjén temették el. Apjuk halála után a testvérek ismét attól kezdtek rettegni, hogy ezzel elérkezett az idő József bosszújára, mindazért, amit vele tettek. Első kimondott bocsánatkérésüket apjuk szavaiként tolmácsolták: „Mondjátok meg Józsefnek: Kérünk, bocsásd meg testvéreid hitszegését és vétkeit!” József ekkor fakad sírásra a történet során negyedszer. A testvéreknek József előtt való leborulása, megalázkodása ismét (a 42,6-ban olvasott leboruláshoz hasonlóan) a 37. fejezet álmára utal vissza: akkor József álmában a testvérek kévei hajoltak meg előtte, most pedig valóban leborultak előtte a testvérei. Ez a motívum szimmetriát ad az egész József-történetnek. József válaszában ismét Isten gondviselésére utal: „Ti rosszat terveztetek ellenem,

de Isten terve jóra fordította azt.”, ami alapjaiban megegyezik a 45,5–9-ben adott válaszával. József szavaiban a szentíró amellettes tanúságot, hogy Isten a rosszat is fel tudja használni terveiben, jóra tudja fordítani, az ő útjai kikutathatatlanok, és gondolatai messze felette járnak az emberi gondolatoknak. József története az ószövetségben újat mutat Istennel kapcsolatban: Isten már nem deus ex machina, nem avatkozik bele közvetlenül a történetekbe, cselekvése rejtett és indirekt. Sarkosan fogalmazva azt is elmondhatjuk, hogy Isten felhasználta az emberi gonoszságot, hogy jót tegyen népével.

Az óra célja

Józseffel rengeteg dolog történt azóta, hogy a testvérei bedobták a kiszáradt kútba: jó és rossz dolgok egyaránt, de mindezek mögött meglátta Isten terveit, gondviselését. Mi is felfedezhetjük életünk eseményeiben, a jó és negatív történetekben is Isten vezetését!

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
6 perc	<p><i>Tankönyvi feladat</i></p> <p>A tankönyvben szerepel egy kép Józsefről, mellette olyan jellemző dolgok/tárgyak, amelyek az életútját jellemezték. Húzd oda Józsefhez a hozzá kapcsolódókat!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Színes ruha, kút, pásztorbot, börtönablak, egyiptomi fejdísz, álom, gabona, serleg • + néhány nem hozzá kapcsolódó: csillag, iskolatáska, kisbaba, tűz, hal <p>A tárgyak kapcsán beszéljünk arról, hogy milyen sok minden történt Józseffel.</p>
6 perc	<p><i>Beszélgetés a tankönyvi képek alapján</i></p> <p>A tankönyvben két kép látható egymás mellett, az egyik József a kútban, mellette haragos arccal a testvérek, a másikon a testvérek kétségbeesetten könyörögnek Benjáminért.</p> <p>Beszéljünk! Az elmúlt órán annál a jelenetnél hagytuk abba József történetét, hogy a testvéreivel szemben állt: Benjámin zsákjában megtalálták serlegét, és Júda meg szeretné menteni őt, még a rabszolgaságot is vállalja, hogy Benjámin hazatérhessen.</p> <p>Ha egymás mellett látjuk azt a két jelenetet, hogy Józsefet egy kiszáradt kútba dobják a testvérei, és ezt a jelenetet, amiben Júda Benjáminért könyörög, mi a különbség és mi a hasonlóság közöttük?</p> <p>(A legkisebb testvérükről van szó mindkettőben, egyiktől meg akartak szabadulni, a másikat féltették, egykor egyetértettek abban, hogy elveszítsék a testvérüket, most egyetértettek abban, hogy megmentésük, akkor haragosak voltak, most kétségbeesettek)</p>
8 perc	<p><i>A történet elmondása</i></p> <p>(A <i>dőlttel</i> szedett mondatok mindenképpen szerepeljenek az elbeszélésben, hiszen a 4. feladatnál szükség lesz rájuk!)</p> <ul style="list-style-type: none"> • József látta, hogy a testvérek nagyon megijedtek, féltek. • Júda még saját magát is rabszolgasorsra adta volna, csak hogy megmentse Benjámin <p>„<i>Majd én itt maradok rabszolgának!</i>” – mondta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • József látta, hogy mennyire megváltoztak testvérei, elérzékenyült, felfedte magát: „<i>Én vagyok József! Él-e még apám?</i>” • A testvérek meglepődtek, féltek, hogy József bosszút áll.

- József szeretettel beszélt hozzájuk és megnyugtatta őket.
- József haza küldte a testvéreket apjukhoz.
- A testvérek hazamentek, ahol mindenről beszámoltak apjuknak.
- Jákób először nem hitt nekik, de aztán megörült: „Csakhogy él még az én fiam! *Megyek, hogy meglássam őt!*”
- Jákób útnak indult Egyiptom felé.
- Út közben áldozatot mutatott be Istennek, aki megerősítette őt: „*Ne félj Egyiptomba menni, mert nagy néppé teszek ott!*”
- Amikor Gósen földjéhez közeledtek, József is befogatott a kocsijába, hogy elinduljon apja elé.
- Amikor meglátták egymást, egymás nyakába borultak és sírtak a meghatottságtól.
- Egyiptomban letelepedtek.
- Jákób meghalt. József Kánaán földjén temette el őt, ahogyan kérte.
- Apjuk halála után a testvérek ismét féltek József bosszújától, bocsánatot kértek.
- József: „Ne féljete, ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt!”

5 perc Olvassuk el, mit írt az eseményekről József a naplójában!

7 perc *Tankönyvi feladat*
 Szövegbuborékokban egy-egy mondat: ki mondta?
 Él-e még apám? (József)
 Majd én itt maradok rabszolgának! (Júda)
 Megyek, hogy meglássam őt! (Jákób)
 Ne félj Egyiptomba menni! (Isten)

8 perc *Tankönyvi feladat*
 Titkosírással le van írva az a kulcsmondat, amelyet József mondott a testvéreinek: „*Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt.*” (1Móz 50,20)
 Beszélgessünk: mit jelent ez a mondat?
 (Írjuk fel ezt a mondatot egy lapra, és rakjuk bele a hittanos hátizsákba!)

3 perc *Ének*
 Mit Isten tesz, mind jó nekem (a tankönyv énekes melléklete)

17. Megbocsátás a hétköznapokban

Mt 18,21–22

Tankönyv nélküli lecke, tkk-M

„Uram, hányszor kell megbocsátanom az ellenem vétkező testvéremnek? Még hétszer is?” – tette fel a kérdést Péter Jézusnak. A zsidó hagyományban a megbocsátás háromig terjedt. A rabbik azt tanították, hogy egyszer, kétszer, sőt még háromszor is meg kell bocsátani annak, aki vétkezik, de háromnál többször már nem szükséges. Péter ezért úgy érezhette, hogy a „hétszer” túlmegy minden ésszerű határon, hiszen az már több mint duplája az előírt háromnak, és a sértett fél komoly nagylelkűségére vall.

Jézus azonban messze túlhaladta a Péter által megszabott maximumot: „Még hetvenszer hétszer is” – fogalmazta meg válaszában. Nem konkrét számra gondolt itt Jézus: a hetvenszer hétszer egy hebraizmus, képi kifejezése a határtalannak. 1Móz 4,24-ben olvashatjuk Lámek szavait: „Ha hétszeres a bosszú Kainért, hetvenhétszeres az Lámekért.” Jézus azonban a bosszú számát megfordítva hetvenszer hétszeres megbocsátást irányozott elő.

A zsidó nép körében minden hetedik év szombatévnek számított, ebben az évben szabadon kellett bocsátani a rabszolgákat és parlagon kellett hagyni a földeket. Minden hetedik szombatév, azaz 7×7 év után, az 50. esztendőben Jóbel évet hirdettek, ami szintén a rabszolgák szabadon bocsátását jelentette, illetve ilyenkor az eladott földbirtokok is visszakerültek eredeti tulajdonosukhoz, vagy annak örököséhez. A nagy örömnép éve felszabadulást hozott az ország minden lakosának (3Móz 25,10).

Jézus azonban még ezt is túllicítálta Péternek adott válaszában: nem csak 7×7, hanem 70×7 a megbocsátás, a „szabadon bocsátás” irányadó száma, azaz a végtelen, a folyamatos, a mindig tartó. Jézusnál nincsen határa a megbocsátásnak, nem számolgat, Péternek való válaszában azt fogalmazza meg, hogy „Bocsáss meg mindig!”, azaz hogy a megbocsátás nem számszerűsítendő aktus, hanem életforma.

Az óra célja

József testvéreinek való megbocsátása, illetve Jézusnak a megbocsátással kapcsolatos kijelentése alapján lássák meg a gyerekek a hétköznapi életükben is a megbocsátás, bocsánatkérés, egymás közötti békesség fontosságát

Előkészületek

„Elnézést!, Ne haragudj!, Bocsánat!, Sajnálom!” szavakat kinyomtatni, az egyes szavakat betűkre szétvágni, egy-egy borítékba tenni, tkk mellékletéből kinyomtatni az órához tartozó képeket

Eszközök

nagy papírlap

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Imádság</i>
10 perc	<i>Bevezető feladat</i> 4 borítékban a következő szavak betűi vannak, rakjuk ki a szavakat (nagyobb létszám esetén csoportokban)! Elnézést!, Ne haragudj!, Bocsánat!, Sajnálom!
10 perc	Gyűjtsünk össze olyan eseteket, szituációkat, amikor ezek a szavak elhangozhatnak! Mikor mondtad azt, hogy „Bocsánat!, Sajnálom!, Elnézést!”? Mi történt? Mi lett a következménye? Hogyan érezted magad, amikor megbántottak? Hogyan érezted magad, amikor te kértél bocsánatot valami miatt? Válasszunk ki egy esetet/konfliktust és játsszuk el!

- 5 perc Hogyan fejeznéd be a következő mondatokat? (Táblára kerüljön fel, ill. csoportmunka esetén a csoportok egy-egy nagy papírlapra írják!)
 Megbocsátani azt jelenti, hogy...
 Megbocsátani nem könnyű, mert...
 Megbocsátani azért jó, mert...
- 10 perc A tanári kézikönyv melléklete: három olyan kép, amelyen egy-egy konfliktus látható. Meséljük el, mi történhetett, hogyan oldanánk meg a kérdéses helyzeteket!
 1. Csúszdánál sorban állnak a gyerekek, de az egyik gyerek előretolódik, könyökével félretolva az éppen soron következőt.
 2. Egy kislány szomorúan áll a sarokban, a többiek mutogatnak rá – valami miatt kicsúfolják
 3. Az egyik diák véletlenül leönti kakaóval a padtársa matekkönyvét.
- 5 perc Biztosan felmerülnek az órán egészen konkrét esetek is, amikor valaki megharagudott ránk, amikor valakit megbántottunk. Óra végi imádságba foglaljuk bele, ha valami miatt bocsánatot szeretnénk kérni, ha rossz a lelkiismeretünk valami miatt – természetesen nem erőltetve a megszólalást, inkább hagyjunk egy-egy csendes percet, amikor magukban elmondhatják a gyerekek azt, ami miatt jó lenne bocsánatot kérni. Biztassuk őket, hogy nem csak Istennek mondhatjuk el a bocsánatkérésünket, hanem személyesen annak is, akit megbántottunk, akivel rosszban vagyunk, akivel összevesztünk. Az imádság lezárásaként kérhetjük Isten segítségét, hogy meg tudjunk bocsátani az ellenünk vétkezőknek (Miatyánk), és hogy mi is tudjunk bocsánatot kérni.
- 3 perc *Ének*
 Rád bízom, rád bízom (EÉ 573); Mit Isten tesz, mind jó nekem (a tankönyv énekes melléklete)

18. József élete – Összefoglalás

TK, TK-M

Az óra célja

A József-történet felelevenítése, átisméltése, lássák a gyerekek József életét teljes folyamatában.

Eszközök

Színes ceruzák, ollók, ragasztó

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Imádság</i>
5 perc	<i>Kakuktktojás játék</i> Melyik nem illik a sorba? Miért? (A hitoktató sorolja az alábbi fogalmakat, neveket, a gyerekeknek ki kell választaniuk a kakuktktojást) <ul style="list-style-type: none">• Júda, Rúben, Benjámin, <i>Ézsau</i> (Nem József testvére)• sovány, <i>istálló</i>, kövér, tehén (Nem szerepel a fáraó álmában)• pohár, szőlőtő, <i>metszőolló</i>, termés (Nem szerepel a főpohárnok álmában)• <i>piramis</i>, kabát, kút, börtön (Nem szerepel József történetében)• gabona, pénz, serleg, <i>gyémánt</i> (Nem volt a testvérek zsákjában)
7 perc	<i>Tankönyvi feladat – Keresztrejtvény</i> <ol style="list-style-type: none">1. A fáraó országa: EGYIPTOM2. Börtönben maradt túszként: SIMEON3. Egyiptomba mentek gabonáért: TESTVÉREK4. A legkisebb testvér: BENJÁMIN5. Álmokat fejtett: JÓZSEF6. 12 fia volt: JÁKÓB7. Meg akarta menteni a kútból Józsefet: RÚBEN A megsejtést írd le a vonalra! POTIFÁR Ki volt ő? Mit tudsz róla?
5 perc	<i>Mi rejtőzik a zsákban? – Kösd össze a számokat!</i> A tankönyvben egy zsáknak a képe, ahol a gabona között el van rejtve egy számokkal jelölt serlegforma. A számokat össze kell húzni, ekkor válik láthatóvá a serleg.
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Beszélgessünk József életéről a tankönyvben található térképszerű rajz alapján, nézzük meg azokat a történéseket, amik József életében végbementek! Vegyük elő a hittanos hátizsákból az elmúlt órákon belekakott emlékeztetőket, amelyek József történetéhez kötődnek! Idézzük fel ezek segítségével is József életének eseményeit!
13 perc	<i>Foglalkoztatás</i> Tankönyvi mellékletben található egy színezős-hajtogatós ábra a testvérekről és Jákóbról, készítsük el az órán a gyerekekkel! – Beszélgessünk az egyes szereplőkről – mit tudunk róluk? Az egy körré összeragasztott ábra jelzi, hogy végül a megbékélés és megbocsátás következtében együtt lett a család.
3 perc	<i>Ének</i> Rád bízom, rád bízom (EÉ 573); Mit Isten tesz, mind jó nekem (a tankönyv énekes melléklete)

19.

Adventi hagyományok

TK

Az óra célja

Az adventi időszakhoz kapcsolódó főbb hagyományok összegyűjtése, Jézus eljövételére való várakozás, készülés fontosságának kiemelésével

Eszközök

gyertya, ELJÖVETEL szó kinyomtatva, lila kendő, adventi koszorú, gyufa, csecsemőről fénykép

Feladat a következő órára

A gyerekek hozzanak magukkal családi, kisgyermekkorai fényképeket!

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Imádság</i>
3 perc	<i>Bevezetés</i> A mai órára hoztam nektek 4 dolgot: <ul style="list-style-type: none">• egy tárgyat (leteszünk középre/tanári asztalra egy gyertyát),• egy szót (kinyomtatott papíron álljon az “ELJÖVETEL” szó, amit leteszünk a gyertya mellé),• egy színt (lila színű kendőt teszünk a papír mellé) és• egy mozdulatot (a várakozás mozdulatát próbáljuk a kezeinkkel, arcunkkal kifejezni)
10 perc	<i>Adventi tárgy: gyertya</i> Beszélgetés: Elkezdődött az évnek egy nagyon különleges időszaka, amit adventnek nevezünk. Mi jellemzi ezt az időszakot? Hány hétig tart? Milyen ünnep van az adventi időszak végén? Mi a szerepe a gyertyának adventben? → Minden vasárnap meggyújtunk egyet az adventi koszorún. (Hittanórára is hozzunk adventi koszorút, amin most meggyújthatjuk az első gyertyát.) Elmesélhetjük az adventi koszorú eredetéről szóló történetet is. Színezzük ki a 4 gyertyát a tankönyvünkben található adventi koszorún! <i>Az adventi koszorú eredetéről:</i> Johann Hinrich Wichern (1808-1881) német protestáns lelkész találta ki Hamburgban az adventi koszorút. Híres szociális menhelyén, a Nyugalom Házában, ahol hajléktalan gyermekek és fiatalok gyülekeztek össze és találtak átmeneti otthonra, készítette el ezeknek a kis hontalanoknak a felvidámítására koszorúját. Először 1839-ben függesztett fel a mennyezetre egy kocsikereket 23 gyertyával, ami a karácsony előtti napokat jelölte. 19 piros gyertya égett hétköznapokon, négy fehér gyertya vasárnapokon. Munkatársai közül mindig másvalaki gyújtotta meg a következő

gyertyát. Néhány évvel később a csupasz kocsikereket fenyőgallyakkal vonták be. Ez valószínűleg 1860-ban történt először. Ekkor vezették be a berlin-tegeli árvaházban is a koszorút. Először a két világháború között vette át az adventi koszorú szokását a katolikus egyház, Münchenben. Németországban a 20. század eleje óta terjedt el családi otthonokban, Ausztriában és a világ más tájain pedig 1945 után.

Ének: Adventi hírnök, friss fenyőág – tanuljuk meg ezen az órán ezt az adventi éneket úgy, hogy az óra minden egysége után elénekeljük (vagy csak az 1. versszakát, vagy versszakonként)!

10 perc

Adventi szó: eljövétel

- Az advent szó jelentését olvashatjuk a lapon: eljövétel. Az advent szavunk a latin „adventus Domini” kifejezésből származik, ami annyit tesz: „az Úr eljövedele”
- Milyen érzés az, amikor tudjuk, hogy érkezni fog hozzánk valaki? Mivel készülünk, hogyan várjuk?
- A kisbabavárásra is utalhatunk: hozhatunk képet egészen kicsi csecsemőről, illetve hozhatnak a gyerekek is babakori képet magukról. Mi mindennel készül a család, ha kisgyermek fog születni, mi mindent kell beszerezni, előkészíteni?
- Ha valaki érkezik hozzánk, akár vendég, akár egy új kis családtag, akkor arra fel kell készülni külső dolgokkal is, de a szívünkben is.
- Hogyan, mivel készülünk a karácsonyra, Jézus eljövedelére?
- Színezzék ki a tankönyvben azokat a dolgokat, amelyekkel készülődhetünk, amelyek adventhez kapcsolódnak! Amik nem kapcsolódnak adventhez, hagyják fehéren! (Adventhez kapcsolódnak: Biblia, imádkozó kéz, gyertya, éneklés → elcsendesedés; Falióra → várakozás; Ajándék → karácsonyra való készülődés; Szánkó, kesztyű → téli időszak; Adventhez nem kapcsolódó dolgok: fogkefe, labda, esernyő, vasaló, olló, ceruzaelem)

Ének: Adventi hírnök, friss fenyőág

10 perc

Adventi szín: lila

Az egyházi évben is különleges helyet foglal el az advent, különleges színe is van: a lila. Ilyenkor, ha templomokban járunk, lila terítőt látunk az oltáron. Az adventi koszorú gyertyáinak is hagyományosan ilyen színük van. A lila a bűnbánat színe, arra utal, hogy a szívünket is meg kell tisztítanunk, ki kell söpörni belőle mindenféle zavaró, oda nem illő dolgot, hogy örömmel tudjuk várni Jézus születését. (Ha felmerül a rózsaszín gyertya kérdése, akkor el lehet mondani, hogy a katolikus hagyományban a harmadik gyertya rózsaszín, ami az örömet jelképezi. Illetve sok evangélikus templomban is az egyik gyertya rózsaszín, amit általában 4. vasárnapon gyújtunk meg.)

Színezzük ki lilára a tankönyvben látható templomrészletben az oltáron/szószéken a terítőt!

Ének: Adventi hírnök, friss fenyőág

10 perc

Adventi mozdulat: várakozás

Mutassuk be a mozdulatainkkal, hogy milyen sokféleképpen tudunk várakozni! Milyen az, amikor orvosnál várakozunk? Milyen az, amikor dolgozatírásra várakozunk? Amikor arra várunk, hogy visszaadja az osztálytársunk a radírunkat? Amikor buszra/vonatra várunk? Amikor a születésnapunkra érkező barátainkat várjuk? Hogyan várunk a karácsonyra?

- Adventben Jézus eljövételére várunk, a karácsony ünnepére készülünk elő.
- A várakozást sokszor megkönnyíti, ha számoljuk az érkezésig hátralevő napokat. Így van ez karácsonnyal is: adventben számolhatjuk a napokat az ünnepig. Így alakult ki az adventi kalendárium szokása. (Elmondhatjuk az adventi naptár eredetét). Beszéljünk arról, hogy kinek van otthon adventi naptára, emlékeznek-e még, amikor elsőben ki kellett színezni a hittankönyvben egy rajzot, ahol minden nap csak egy kis részletet lehetett kiszínezni a 24-ből?
- A tankönyvben található adventi naptáron 24 kis ablak van, de hiányoznak róluk a számok. Számozzák meg a gyerekek az ablakokat, tetszőleges sorrendben! Ebben az évben ez a kép lehet az adventi kalendáriumuk, minden nap egy ablakot színezhettek ki.
- *Megjegyzés:* Hangsúlyozzuk ki, hogy advent nem 24 napból áll, hanem 4 hétből, advent 1. vasárnapjával kezdődik. Az adventi naptár ugyanakkor 24 napos, december 1-től használjuk.

Az adventi naptár eredetéről: Az adventi naptár használatának népszokása 1900 körül kezdődött, kialakulása egy német édesanyához kötődik, akinek kisfia, Gerhard, már hetekkel az ünnep előtt türelmetlenkedett a várva várt és megszokott karácsonyi ajándékok miatt. Az édesanya ezért érdekes és meglepő játékot talált ki gyermeke számára: egy kemény papírlapot huszonnégy részre osztott, mindegyik részre rátűzött egy-egy darab csokoládét, majd megengedte, hogy a gyermek minden este megegyen egyet-egyét közülük. (Forrás: Wikipédia)

Ének: Adventi hírnök, friss fenyőág

20–21.

A karácsonyi történet Máté evangéliumában

Mt 1,1–25

Jézus születésének történetét Máté és Lukács evangéliuma dolgozza fel, ám a két evangélium elbeszélése csak kis részben fedí egymást. Míg Lukács Máriát állítja a középpontba, Máténál József a főszereplő, a cselekvő és a megszólított. Ez az egyik jellemzője a Máté szerinti leírásnak, a másik pedig, hogy Máté fontosnak tartja Jézus születésénél a beteljesedett próféciaakra való visszautalást, ezzel is megerősíti, hogy Jézus születése Izrael történetének folyamatába illeszkedik bele.

Jézus nemzetségekönyve

Máté egy nemzetségtáblázattal kezdi evangéliumát, amely Jézus családfáját Dávidon keresztül Ábrahámig vezet vissza, és leginkább a férfi ősoket említi meg. Történelmileg nem teljesen hiteles a felsorolás, illetve eltér a Lukács által felvázolt nemzetségekönyvtől is, de nem is a történelmi pontosságát, inkább a mögötte rejlő mondanivalót, teológiai jelentést érdemes szem előtt tartanunk. Egyik fontos mondanivalója a nemzetségtáblának, hogy Jézus földi családba születik, ősei, rokonai vannak. Dávid családjából származik, azaz a dávidi ígéretek benne teljesülnek: ő a Messiás, Izrael királya, akire vártak. Ugyanakkor Ábrahám fia is ő, akiben az egész emberiség, minden nép elnyeri az Ábrahámnak adott ígéretet és áldást.

A Máténál olvasható családfa három nagy részre tagolódik: az első az ősatyákat foglalja össze Ábrahámától Dávidig, a második a királyokat említi Dávidtól a babiloni fogságba vitelig, a harmadik része

a fogság utáni időktől kezdve Józsefen keresztül Jézusig vezet. A nemzetségtáblát Jézus megnevezése foglalja keretbe: ő áll a kezdetén és a végén. Ezt a patriarchális felsorolást öt helyen szakítja meg női ősök megnevezése: Támár, Ráháb, Rút, Úriás felesége (Betsabé), és végül Mária. Az első négy női őskívül áll a patriarchális társadalmi rendben, pogányok voltak, történetük sem ad dicsekvésre okot. Életük mégis jóra fordul, mégpedig azoknak a férfiaknak a segítségével, akik legitimálják társadalmi helyzetüket. A négy asszony megnevezése előkészíti Mária történetét is.

Feltűnő, hogy Mária említésénél az addigi struktúra megszakad: míg addig azt ismételte a szerző, hogy „X fia volt Y”, itt megtörik ez a séma, és azt olvassuk, hogy „Jákob fia volt József, annak a Máriának a férje, akitől Jézus született”. Tehát nem azt írja Máté, hogy „József fia volt Jézus”. Ezzel egyértelművé is teszi, hogy József nem földi értelemben vett édesapja Jézusnak, ugyanakkor Jézus dávidi származása Józsefen keresztül vezet. József azáltal lesz Jézus apja, hogy nevet ad neki – ahogyan az angyal álmában meghagyja neki – és ezzel legitimálja. Az antik világban a biológiai apaságnak nem lehetett utánajárni, ezért az apaság szociális értelemben volt fontos. Ilyen értelemben beszélhetünk József apaságáról. Ugyanakkor kiemeli a szöveg, hogy a Szentlélek működött Jézus fogantatásánál.

Mit tudunk Józsefről?

Egyetlen szó maradt ránk a Bibliában, amit József mondott, az is csak indirekt módon, Jézus névadásával kapcsolatban, amiről Mt 1,25 számol be: „de nem érintette addig, amíg meg nem szülte fiát, akit *Jézusnak nevezett el*.” Ezen kívül József hallgatásba burkolózik. Az evangéliumok is szűkszavúan tudósítanak róla. Amit tudunk, az a foglalkozása, a Máriával való házassága, a családjáról való gondoskodása, tudjuk, hogy igaz ember volt, és hűséges Istenhez, és hogy kevésbé a szavak, mint a tettek emberének nevezhető. Máté evangéliuma 13,55-ben Józsefet ácsként említi: „Hát nem az ács fia ez?” A görög *tektón* szóval azt a mesterembert jelölték, aki fával és kövekkel dolgozott, fő feladatai közé a tetők tartószerkezetének elkészítése, megerősítése, illetve ajtók, fával kapcsolatos munkálatok elvégzése volt. Mivel a foglalkozás apáról-fiúra szállt, ezért feltehetőleg Jézus is megtanulta az ácsmesterséget.

Jegyesség

A Biblia arról tudósít, hogy Mária és József jegyesek voltak. A jegyességnek az akkori időben szinte ugyanolyan jelentősége volt, mint a házasságkötésnek. Ha egy fiatal ember el akart jegyezni egy lányt, akkor először is egy közvetítőt küldött a lány szüleihez, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a szülőknek nincs kifogásuk a házasság ellen. Ha a lány szülei beleegyeztek, akkor az apák találkoztak, hogy megbeszéljék a házasságkötéssel kapcsolatos részleteket. Az apák közötti eredményes egyeztetés után ünnepelték családi körben az eljegyzést. Az eljegyzett lány feleségnek számított, és jegyese halála esetén özvegyi státuszt kapott. Az eljegyzést követően egy éven keresztül a házasságra való felkészülés ideje következett, amíg a jegyesek még a szülői házában laktak. A jegyesség éve után ünnepelték a házasságkötést, és ekkor költözött az asszony a férje házába.

„Titokban akarta elbocsátani”

József, miután kiderült, hogy jegyese áldott állapotban van, titokban akarta elbocsátani, mert nem akarta megszegyeníteni. Ezzel kapcsolatban jegyzi meg az evangélista, hogy József igaz ember volt: nem a törvény szavaival akart igazodni (5Móz 22,23), hanem e fölé helyezte a szeretet parancsát. A törvény szó szerinti betartása helyett az evangélium egészében is hangsúlyos irgalom került nála a középpontba. A tóra ugyanis azt mondta ki, hogy ha egy jegyben járó asszony gyermeket vár, és a gyermeknek nem a jegyese az apja, ez jogilag házasságtörésnek felel meg, és halálbüntetéssel sújtandó. A jegyesség nyilvános felbontásához Józsefnek egy hivatalos elbocsátó levelet kellett volna írnia – dátummal, két tanú aláírásával – amiben a szétválás okát is meg kellett volna nevezni. A nyilvános váláshoz Józsefnek Máriát törvény elé kellett volna vinnie, ahol – ha tanúk is megerősítik a hűtlenséget – Máriának megkövezés lett volna a része. József nem akarta az akkori hivatalos válólevéllel elbocsátani Máriát, bíróság elé sem akarta citálni, inkább – valószínűleg – egy nem hivatalos válólevéllel (dátum és tanúk nélkül, amelyben nincs feltüntetve a válás oka) akarta útjára bocsátani.

Névadás

Az evangélista Jézust rögtön az evangélium első versében mint Dávid fiát mutatja be. Az angyal is úgy szólítja meg Józsefet: „József, Dávid fia”, ezzel készíti elő a névadás parancsát. A név választását ugyan megtartja Isten magának, de a névadás aktusán keresztül József legitim fiának fogadja el Jézust, és ezzel dávidi származását alátámasztja. Amikor az angyal megjelenik Józsefnek álmában, és felfedi Mária várandósságának titkát, egyben megbízza Józsefet, hogy Mária fiának apja legyen. A névadással fejeződik ki József apasága. Az álom, akárcsak a tűz vagy a felhő szimbolikus elem, amely Isten jelenvalóságát akarja határozottan hangsúlyozni. Nem más, mint Isten bízza meg feladattal, küldetéssel Józsefet az ő tervében.

Az angyal megszólítására József nem szavakkal válaszol – mint azt Lukács evangélista szerint Mária tette – hanem tettekkel. Ahogyan Mária elfogadta az angyal üzenetét, Józsefnél is Isten akaratának elfogadása, Isten iránti engedelmessége lesz aláhúzva: úgy cselekedett, ahogyan az Úr parancsolta neki. A 20. versben olvasható angyali szavak „ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát” a 24. versben visszhangoznak: „magához vette feleségét”.

Immánuel

Máté evangélista az angyal szavai után Ézsaiás prófétát idézi, megerősítve azt, hogy mindez már előre megmondatott, a szűz fiút szül, akit Immánuelnek neveznek. Érdekes, hogy a megígért gyermekhez ezzel egy második név is társul, amit tulajdonképpen sosem fog hordani, ami itt mégis kiemelt szerepet kap: az evangélista a jelentését is megadja: Velünk az Isten. Ezzel evangéliumát keretbe helyezi, hiszen 28,20-ban a Feltámadottnak azzal a mondatával fejeződik be az evangélium, hogy „veletek vagyok minden napon”.

20. Kire várunk?

TK

Az óra célja

Fedezzék fel a gyerekek, hogy Jézus is családba született, ősei, családtagjai vannak, akárcsak nekünk. Ismerjék meg Józsefet, Jézus apját, aki a következő lecke főszereplője lesz.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Imádság</i>
10 perc	<i>Bevezető beszélgetés</i> Az előző órán megbeszéltük a gyerekekkel, hogy hozzanak magukkal családi fényképeket, szülőkről, nagyszülőkről, régebbi ősökről – a legfontosabb családi kapcsolatokat átbeszélgetjük: ki látható a képen (nagyszülő, dédszülő, testvér, unokatestvér, nagynéni) Miben hasonlítunk a szüleinkre/nagyszüleinkre (szemünk színe, hajunk, testalkat)? Vannak olyan jelek, amelyekből látható, hogy egy családhoz tartozunk.

Játék

Kitaláld, ki vagyok?

- Én vagyok édesanyád édesapja, ki vagyok én neked?
- Én vagyok édesapád lánytestvére, ki vagyok én neked?
- Én vagyok a nagymamád fia, ki vagyok én neked?
- Én vagyok édesanyád nagymamája, ki vagyok én neked?
- Nekem is ugyanazok a szüleim, mint neked, ki vagyok?

10 perc

Beszélgetés a tankönyvi kép alapján

Adventben Jézus születésére készülünk. Jézus is családba érkezett, amikor megszületett. Nézzük meg a tankönyv képeinek segítségével, hogy kik az ősei, a rokonai annak a gyermeknek, akinek az érkezésére várunk. Ki az, akit felismerünk közülük? Írjuk be a nevüket!

→ Ádám, Noé, Ábrahám, Izsák, Jákób, József, Ruth (nem ismerik még a gyerekek, de jelezzük ezzel, hogy fontos női ősokeket is említ a Biblia Jézus származásával kapcsolatban), Dávid (szintén ismeretlen még, de beszélhetünk arról, hogy király is volt Jézus ősei között), Mária, József, Jézus.

10 perc

Tudjuk, hogy Jézus Isten Fia, mégis itt a földön földi szülőkre bízta őt: Máriára és Józsefekre. Mi tudunk róluk? (Elsőben tanultak, illetve korábbi ismeretek összegyűjtése) A tankönyvi ábrán Mária és József állnak egymás mellett, mellettük jellemző tárgyak, (tulajdonságok), húzzuk oda, ami jellemző rájuk!

Léc, fűrész, kalapács, nevet adott → József (részletesebben beszélgethetünk arról, hogy József ácsmesterséget folytatott, amit tovább adott Jézusnak is).

Seprű, fazék → Mária (hagyományosan a nők végezték a háztartással kapcsolatos teendőket).

Angyal, gyűrű (beszélgethetünk arról, hogy mit jelentett a jegyesség → hasonló a házassághoz, de még nem laktak egy helyen).

Meglepődött, engedelmeskedett → mindkettő.

10 perc

Tankönyvi feladat

Csigavonalas rejtvényben kikeresni Jézus őseinek a nevét (A fényképfalon szereplő ősök nevei)

(A hittanos hátizsákunkba egy családi fotót rakhatunk)

3 perc

Ének

Szép hajnalcsillag, Jézus, ragyogj fel (a tankönyv énekes melléklete)

Házi feladat

Saját fényképeinkből a tankönyvihez hasonló „fényképfal” összeállítása.

21.

Az angyal Józsefnél

TK

Az óra célja

Ismerjék meg a gyerekek Jézus születését József szempontjából.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Imádság</i>
8 perc	<i>Ismétlés</i> Megnézzük a gyerekek által házi feladatként készített fényképoldalt, ahol a családtagok láthatók, de nem merülünk el most már ebben a témában, hanem tovább vezetjük a beszélgetést: az előző órán Jézus őseiről is láttunk egy fényképfalat, kit tudunk megnevezni közülük? Kik voltak Jézus szülei? Mit tudunk róluk?
15 perc	<i>A történet elmondása</i> <ul style="list-style-type: none">• Mária és József még csak jegyesek voltak (mit is jelentett a jegyesség?), amikor József megtudta, hogy Mária gyermeket vár.• József nagyon elszomorodott (Vajon miért? Hiszen egy kisgyermek jövetelének általában örülni szoktak).• József tudta, hogy nem ő az édesapja annak a kisbabának, hiszen ő és Mária még nem laktak ekkor együtt.• József tanakodott magában: Vajon hűtlen lett hozzám Mária? Mi lesz most velünk? Ha kiderül, hogy Mária mástól vár gyermeket, súlyos büntetés lesz a része.• Nem akarom, hogy Máriának baja essen, inkább elküldöm őt titokban, talán talál magának valami biztonságos helyet, ahol megszülethet a kisbabája.• Miközben József így gondolkodott magában, álomba szenderült, és egy nagyon különleges álmot látott: Isten angyala jelent meg előtte, aki ezt mondta neki: "József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni Máriát, mert ami benne fogant az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, akit nevezd el Jézusnak!"<ul style="list-style-type: none">– Mit érezhetett József, amikor felébredt?– Milyen gondolatok járhattak a fejében?– Biztosan még sokszor felidézte magában, amit az angyaltól hallott. Mi is volt ez? Oldjuk meg a tankönyvben levő feladatot!
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Hogyan folytatódott a történet? Kinek van ötlete? <ul style="list-style-type: none">• Folytatódhatott volna úgy is, hogy József megijed a feladattól, és elmenekül.• Folytatódhatott volna úgy, hogy továbbra is kételkedik Máriában, és inkább elbocsátja őt.• De ő egy másik utat választott: az engedelmesség útját. Érezte, hogy az álmában megjelent angyalon keresztül valóban Isten szól hozzá, és József teljesíteni akarta azt, amivel Isten megbízta.

Keressük meg a könyv ábráján, hogy melyik utat választotta József! (Az engedelmesség útját)

7 perc József úgy tett, ahogy az angyal mondta neki álmában. Feleségül vette Máriát és Jézusnak nevezte el a kisgyermeket.

Mit jelent a Jézus név? A teljesen azonos körök betűit olvasd össze! (Világoskék alapon sötétkék betűkből a SZABADÍTÓ szó rakható ki)

3 perc *Ének*
Szép hajnalcsillag, Jézus, ragyogj fel (a tankönyv énekes melléklete)

22. Látogatók Jézusnál

Mt 2,1–12

TK

23. Látogatók Jézusnál

Tankönyv nélküli lecke

tkk-M

Máté elbeszélésében a júdeai Betlehem az első helyszín, amit megemlíti. Ennek teológiai fontossága is van, hiszen Mikeás prófétánál így olvashatjuk: „Te pedig, efráti Betlehem, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled származik az, aki uralkodni fog Izráelen.” (Mik 5,1)

Heródes, aki idumeai családból származott, Kr. e. 40-ben kapott hatalmat a rómaiaktól, és Kr. e. 37-ben foglalta el Jeruzsálemet. Rendet teremtett az évtizedes belviszályoktól felforgatott országban. Akaratát kíméletlen szigorúsággal érvényesítette és sokszor véres kegyetlenséggel törte le az ellenállást. Több mint három évtizedes uralkodása alatt országát felvirágoztatta, így a rómaiak előtt is tiszteletet szerzett magának. A törvényhez hű zsidóság élete végéig gyűlölte őt, nemcsak azért, mivel idegen származású volt, hanem még inkább azért, mert ravaszságával és kegyetlenségével a zsidó messiási reményt akarta megtörni. Heródes Kr. e. 4-ben halt meg, ezért Jézusnak még ez előtti években kellett megszületnie. A keresztyén időszámítás megalapítója, Dionysius Exiguus, egy 6. századbeli szerzetes tévesen azonosította a Róma alapításától számított 754. évvel, Heródes eszerint már 750-ben meghalt. Ezért tesszük Jézus születését is a Kr. e. 7-6. évre.

A bölcsek szó Máté elbeszélésében valószínűleg csillagjóst jelent. A csillagjósok olyan emberek, akik bolygókról és csillagokról készítettek megfigyeléseket.

A bölcsek Keletről jöhettek. Máté elbeszélése szerint a bölcsek ismerték a zsidók messiás várakozását, ezért legvalószínűbb, hogy Perzsia vagy Arábia lehetett, ahonnan elindultak.

A csillag, ami a szövegben szerepel, valószínűleg a Jupiter (királycsillagnak számított) és a Szaturnusz (a zsidóságra utalt) a halak csillagképben állt. A bölcsek megértették, hogy ez a zsidók által várva várt messiás születésének jele, ezért útnak indultak. Kepler, a híres csillagász figyelmeztetett a két bolygó együttállására Kr. e. 7-ben, és oly feltűnő égi jelenség volt, mely a csillagjósokban méltán kelthette egy hatalmas király születésének gondolatát.

Nyugtalanság fogta el Heródest, nem tudta elfogadni, hogy rajta kívül egy másik „zsidók királyának” hódoljanak a bölcsek. Őket nem merte bántani, de az általa összehívott főpapok és írástudók is vele

együtt nyugtalanok lettek. Jobbnak tartották, ha nem üdvözlik a messiás születésének hírért. Tárgyilagosan idézték Heródesnek Mikeás prófétát: „A júdeai Betlehemben, mert így írta meg a próféta: Te pedig Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legjelentéktelenebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népemet, Izráelt.” (igehely) A csillagról szóló beszámoló jelentése nyilvánvalóan ismert volt Heródes előtt, és nem is akarta kétségbe vonni a bölcsek szavát. Nehéz lenne elhinni, hogy a bölcsek nem hallották Heródes nekik adott válaszában a ravaszságot, fondorlatot.

A csillagot követve végül a bölcsek megérkeztek Jézushoz. Nem Jézus kereste fel a hozzá távol eső népeket, hanem az Atya „húzta” őket oda hozzá. Amikor bementek a házba (Máté nem istállót említ), leborultak Jézus előtt, és olyan ajándékokat adtak neki (aranyat, tömjént és mirhát), amelyeket keleten a királyoknak szokás ajándékozni. (A szállásról, a születésről és az ajándékokról lásd az 1. osztályos hittankönyv tanári kézikönyvének ide vonatkozó leckéit.)

Máté nem írja le, hogyan fogadta Mária és József a bölcsek hódolatát. Annyit tudunk meg, hogy a bölcsek az álmukban nyert kijelentés alapján, másik úton tértek vissza ismeretlen hazájukba.

Az óra célja

A diákok lássák meg azt, hogy a bölcsekhez hasonlóan, ha mi is találkozunk Jézussal és „leborulunk” előtte, akkor más úton indulunk tovább, mint amelyen eddig jártunk.

Eszközök

Activity játékhoz kis papírok a kitalálendő szavakkal.

A betűkirakó játékhoz sok papír az ábécé betűivel.

Kézműveskedéshez papír, olló, ragasztó.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Gyertyagyújtás, ima, ének</i> Szép hajnalcsillag (a tankönyv énekes melléklete), Adventi hírnök (Tkk 19. lecke)
5 perc	<i>Az új történetre ráhangoló játékok</i> Ha csak egy órában tartjuk ezt a leckét, akkor nem jut idő minden játékra. Válogassunk a csoport érdeklődése, létszáma, adottságai alapján.
5 perc	<i>Játék</i> Messzi útra indulunk (Forrás: Dobos László: <i>Kicsik játékoskönyve</i> . Lämpás Kiadó, 1999. 19–20. o.) A játék leírása: A játékvezető nagyon komolyan elmondja, hogy messzi útra indul. Nem akar egyedül menni, nagyon szívesen magával visz mindenkit, aki kitalálja és a fülébe súgja, hová megy. Azzal elindul körbe a teremben és énekl: <i>Messzi útra indulunk, hamar odaérünk, Találd ki, hogy hová megyünk, gyere te is véliünk! S-s-s-l-s-s-m, s-s-s-l-s-m, s-s-s-l-s-f-m-r, m-r-m-r-d-d</i> . Az ének végén megáll, és mond egy meghatározást. Aki tudja a város nevét, a fülébe súgja, és megfogja a kezét. Ha már nincs több gyerek, aki tudná a választ, akkor újra elénekl, az ének végén egy újabb meghatározást mond. Aki tudja a választ, súg, és csatlakozik a menethez. Addig énekelnek, és addig mondja a játékvezető a meghatározást, míg mindenki nem csatlakozott. Pl.:

Abba a városba megyünk, ahonnan Dávid király családja származott.

Abba a városba megyünk, amelyről megjövendölték a próféták, hogy benne fog születni a megváltó.

Abba a városba megyünk, ahol nem fogadták be a szállást kereső Józsefet és Máriát.

Abba a városba megyünk, ahol az Úr Jézus született. (BETLEHEM)

Ez a játék nemcsak azért jó, hogy kitaláljuk a város nevét, hanem összeköthetjük azzal is, hogy a bölcsek is hosszú utat tettek meg, ők is messzi útra indultak. Ezt hangsúlyozzuk a diákok számára a játék végén.

5 perc

Játék

Küldöm levelem... A napkeleti bölcsek történetében is fontos szerepet játszik az üzenet, akár a csillag megjelenése, akár a bölcsek éjszakai álma. Az óra megfelelő részében vissza lehet utalni erre a játékra. Itt pedig elő lehet készíteni, fel lehet hívni a gyerekek figyelmét, hogy fontos lesz az üzenet ebben a történetben. Ha valaki ezt magától kitalálja az óra folyamán, kaphat valami jutalmat.

A játék leírása: Körben állunk, egymás kezét megfogva, egy valaki a kör közepén áll. A körben állók közül valaki megnevez egy személyt: Küldöm levelem „Petinek”. A küldő megszorítja az egyik mellette álló kezét, akinek tovább kell adni a kézszorítást. Ha a kézszorítás odaér Petihez, akkor ezt mondja: „Megkaptam!”, és akkor ő küldhet egy újabb levelet. Amennyiben a kör közepén álló gyermek észreveszi, hol jár a levél, ezt mondja: „Ott van!”, majd helyet cserél azzal, akinél elcsúszta a „levelet”, ekkor ő fog levelet küldeni.

5 perc

Játék

Activity – találd ki, hogy ki vagyok!

A gyerekek mutogassák el vagy beszéljenek az előző óra szereplőiről! A neveket írjuk le egy papírra, azt kell a gyerekeknek kihúzni. Akit húzott, arról a személyről beszéljen, vagy mutogasson. Mutogatható személyek: Mária, József, angyal, kis Jézus. Ha a 2. órán játszunk az activityt, akkor lehet bővíteni a neveket: Heródes, napkeleti bölcsek.

3 perc

Célkitűzés

A mai órán olyan személyekkel ismerkedünk meg, akik hosszú utat tettek meg azért, hogy találkozhassanak a kis Jézussal. Ha megfejtitek a tankönyv 1. feladatát, megtudhatjátok, kik ők.

1. feladat: Egy koronákkal jelölt abc-t láthatunk, és ezekből raktuk ki a megfejtendő szöveget. A titkosírás megfejtése: a napkeleti bölcsek.

15 perc

Olvassuk el a történetet!

Kérdések a történet feldolgozásához:

Kik voltak a bölcsek? Miért látogatták meg a kis Jézust? Miért mentek Jeruzsálembe? Kivel beszéltek ott? Miért lett nagy zűrzavar a palotában? Kik az írástudók? Hol találták meg a bölcsek a zsidók királyát? Hogyan hódoltak neki? Mi történt álmukban? Miért voltak a bölcsek tényleg bölcsek?

2 perc

Tankönyvi feladatok

Mit adtak a bölcsek Jézusnak? Fejtsd meg a titkosírást!

Tömjén: A cserfa kérgének fehéressárga gyantája, melyet a templomban füstölőszerként használtak.

Mirha: Egyes sivatagi cserjék hancsának édes illatú nedve, amelyet illatosításra és gyógyításra is használtak.

Arany: Nemesfém, amely Jézus korában is a legértékesebb volt.

- 2 perc Hogyan utazhattak a bölcsek? Karikázd be a megfelelő rajzokat!
A rajzok közül a sarut és a tevét kell bekarikázni, a hajó is elfogadható.
- 2 perc Vezesd a bölcseket a kis Jézushoz!
Labirintus, a nyitott kapuk alatt is át lehet menni. Ahol barna a kapu, ott értelem szerint nem juthatunk át.
- 10 perc *Játékok óra végére*
Ha egy órában tartjuk ezt a leckét, nem jut idő mindegyik játékra.
Betűkirakó (Forrás: Dobos László: *Játék a hittanórán*, 3. o.)
A játékhoz szükséges eszközök: kb. 100 db levelezőlap nagyságú kartonlap, mindegyiken az ABC egy-egy betűje felírva, a gyakrabban előforduló betűkből többet írjunk. Illetve a tanult anyagra vonatkozó kérdések, amelyekre 1-1 szóval lehet válaszolni.
A játék leírása: A lapokat összekeverjük, és írással lefelé szétteregetjük a tanári asztalon. A gyerekek kijönnek és annyit húznak, hogy elfogyjanak a lapok, nagyjából minden gyereknek ugyanannyi kártya jusson. A kártyákat a padjukon betűvel felfelé helyezték el.
Feltesszük az első kérdést, pl. Kik jöttek napkeletről meglátogatni a kis Jézust? (BÖL-CSEK) Ki tudja kirakni az első betűjét? A leggyorsabb gyerek kijöhet, és pl a tábla krétatartójára kiteszi a B betűt. Ki tudja folytatni? Ki tudja kirakni a 2. betűt? Ezzel a fajta játékkal lehetőséget biztosítunk arra, hogy legalább egyetlen betű kirakásával még a legvisszahúzódozóbb gyerek is szerepelhessen.
Változat: Izgalmasabb a játék, ha a lapokat a betűs oldalukkal befelé kell a gyerekeknek a krétatartóra helyezni. Miután kihozták a keresett szónak az összes betűjét, csak akkor fordítjuk meg a lapokat, így csak akkor derül ki, hogy jól dolgoztak-e.
Változat: Nehezebb, hosszabb ideig tart, ha a kirakandó szó minden egyes betűjére újabb kérdést teszünk, úgy, mint egy keresztrejtvénynél. Minden megfejtendő szónak csak a kezdőbetűjét kell feltenni. Pl. Kik látogatták meg messzi napkeletről a kis Jézust? (Bölcsek) Hány csillagot követtek? (Egy) Milyen állattal közlekedtek? (Teve) Hogy hívják Jákób első feleségét? (Lea) Mivé lett Jézus azzal, hogy megszületett? (Emberré) Kivel találkoztak a bölcsek Jeruzsálemben? (Heródes) Hány fia van Istennek? (Egy) Hogy hívják Jézus édesanyját? (Mária) Megfejtés: BETLEHEM
- 10 perc *Menjünk Jézushoz!* (Forrás: Dobos László: *Játék a hittanórán*, 48. o.)
Jelöljük ki egy „pályát”, legyen kezdő- és végpontja. A kezdőpontból 5 nagy lépéssel lehet eljutni a végpontba. A végpontba helyezzünk valamilyen tárgyat, ami Jézussal kapcsolatos (pl.: egy nagyobb gyertyát, egy jászlat, stb...), így kézzel foghatóbb, hogy Jézushoz igyekszünk. A gyerekek úgy tudnak eljutni, ha helyesen válaszolnak a tanár által feltett kérdésekre. 1 kérdés – 1 jó válasz – 1 lépés. Addig kérdezzük a gyerekeket, amíg mindenki el nem jut Jézushoz. Ne legyen olyan, aki nem érkezik meg. A kérdéseket alapvetően a karácsonyi történetekből tegyük fel, nem baj, ha több tanulónak is ugyanazt a kérdést mondjuk. Ha már kifogytunk a kérdésekből, akkor az előző témakörökből (ősatyák) is kérdezzünk. Ha valaki nem tudja a választ, akkor segítsük rávezetéssel, vagy valaki más válaszolhat helyette, végül is az életben is sok segítséget kapunk.
Ha kevés gyerek van a csoportban, akkor végigmehetnek egyesével is a pályán. Ha

nagy létszámú a csoportunk, akkor 3-4-5 fős csapatokban is mehetnek, a válaszokat is mondhatják csapatként.

Ha mindenki megérkezett, adjunk a gyerekeknek pl. egy-egy ígéslapot – szimbolizálva, hogy ha eljutunk Jézushoz, kapunk tőle valamit, amitől megváltozik az életünk.

10 perc

Kézműves ötlet

Karácsonyi csillag hajtogatása (kép: tkk-M)

Hozzávalók

- karácsonyi mintás csomagoló papír/sárga színes papír
- vonalzó
- olló
- ragasztó

Elkészítés

1. A papírból vágjunk 11 cm x 9 cm-es téglalapokat. Ezeket előre készítsük el!
2. A rövidebb oldalon a középvonalig csináljunk csákó hajtást, majd az így elkészült háromszög aljágig hajtsuk fel a maradék papírt.
3. Ezután ismét a középvonalig hajtsuk be a papírt, így megkapjuk a csillag egy ágát.
4. 8 db ágból tudjuk összeállítani a csillagot.

5 perc

Óra végi ima, ének

Szép hajnalcsillag (a tankönyv énekes melléklete), Adventi hírnök (Tkk 19. lecke)

24.

Karácsonyi szokások

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Összegyűjteni a legismertebb szokásokat, hagyományokat, amelyek karácsony ünnepéhez kapcsolódnak, kiemelve azokat a szokásokat, amelyek a Bibliából eredeztethetőek, Jézus születésével vannak kapcsolatban

Előkészületek

nagy zöld kartonból karácsonyfa-formát kivágni, fehér korongokat kivágni, nagy papírdobozt becsomagolni, eszközöket összeállítani

Eszközök

becsomagolt papírdoboz, terítő, csomagolópapír, szalag, fenyőág, mézeskalács/aprósütemény, karácsonyi mintás süteménykiszűrő, szaloncukor, gyertya, fenyődísz, kis papír vagy fa betlehem, angyalfigura, csillag, képeslap, karácsonyi CD, városokban/falvakban kiállított betlehemekről fényképek, nagy zöld kartonból karácsonyfa-forma kivágva, fehér korongok

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	Behozunk egy szépen becsomagolt papírdobozban mindenféle olyan dolgot, aminek köze van karácsonyhoz. Közösén kinyitjuk a dobozt, és egyenként elhelyezzük a terem közepén egy terítőre a benne található dolgokat (csomagolópapír, szalag, fenyőág, mézeskalács/aprósütemény, karácsonyi mintás süteménykiszűrő, szaloncukor, gyertya, fenyődísz, kis papír- vagy fabetlehem, angyalfigura, csillag, képeslap, karácsonyi CD, stb.) Minden gyereknek jusson valami, amit odavihet a terítőre. Miközben kivesszük a dobozból a karácsonyi tárgyakat, elkezdünk róluk beszélgetni: <ul style="list-style-type: none">• Hogyan kapcsolódik ez a tárgy karácsonyhoz?• Mit szoktunk vele csinálni?• Mire emlékeztet benneteket?• Van-e valami élményetek vele kapcsolatban?
5 perc	Válogassuk két részre a terítőn található tárgyakat: melyeknek van közükhöz a születéstörténethez? (Angyal, betlehem, csillag – illetve a fény is ide tartozhat, amit a gyertya ad, vagy az ajándék, hiszen a napkeleti bölcsek is vittek Jézusnak ajándékot.)
8 perc	A betlehem legyen az utolsó, amit kivesszünk a dobozból, segítségével átismételjük a karácsonyi történetet, amit az elmúlt órákon, illetve korábbi években tanultunk: kik a szereplők, mit csináltak, mi volt a jelentőségük a karácsonyi történetben?
5 perc	Sok helyen látni településeken, városokban is, hogy betlehemet állítanak fel, nézgesünk ezekről kinyomtatott fényképeket. Miért jó, hogy bizonyos helyeken „kiállítják” Jézus születésének jelenetét?
5 perc	A legelterjedtebb karácsonyi szokás a karácsonyfa állítása. Elmondhatjuk, hogy honnan ered a karácsonyfa állítás szokása – beszélgethetünk arról, hogy náluk milyen a karácsonyfa, segítenek-e feldíszíteni, készítenek-e karácsonyfadíszeket?
10 perc	<i>Foglalkoztatás</i> nagy zöld kartonból kivágunk egy karácsonyfa-formát, a gyerekek kezébe adunk kivágott köröket, amelyekre ráírhatják, hogy mitől szép a karácsony: család, együttlét, Jézus születése, ajándék, békesség, öröm, közösség, istentisztelet, szereplés a betlehemesben. (Vagy készíthetünk előre megírt köröket, amelyekből ki kell válogatni azt, ami széppé teszi a karácsonyt és azokat felragasztják/akaszthatják a fenyőfára.) <i>Ének</i> Miközben a köröket a fenyőfára ragasztjuk, énekeljünk: Dicsőség mennyben az Istennek (a tankönyv énekes melléklete), A kis Jézus megszületett (EÉ 549), Ó, gyönyörű szép (EÉ 545), stb.

A karácsonyfa állítás történetéről

A karácsonyfa állítás szokása nem kötődik a kereszténységhez, eredete csupán a 15–16. századra nyúlik vissza. A 16. században a reformáció megújította az ünneplés módját és hangsúlyait. Az addigi templomi liturgia kezdett beköltözni a házakba. Az emberek a Biblia otthoni forgatása révén a vallásos ünnepeket és szertartásokat elkezdték otthon is ünnepelni. Kialakult sok karácsonyi szokás, például a karácsonyfa-állítás is. Ennek hátterében egy középkori skandináv (és germán) szokás állt, mely szerint egy-egy fiatal fa kivágása az ifjú élet feláldozását jelképezte. A pogány – kereszténységhez nem kötődő – rítust a 16. századtól Jézusra is vonatkoztatni kezdték, hiszen ő is fiatalon áldozta fel életét. Mai tudásunk szerint a legelső karácsonyfákat Skandináviában, azon belül Svédországban kezdték állítani, majd később a szokás a harmincéves háború (1618–1648) idején eljutott a népesebb Németországba is. A szokás nagyon gyorsan terjedt szerte Európában: a 18. századra már egész Németországban, a 19. századra Ausztriában, Franciaországban, illetve a kivándorlók révén az Újvilágban is elterjedt az ősi skandináv rítus.

Az első feljegyzés karácsonyfáról Sebastian Brant német írótól származik, Strasbourgból a 15. század végén (1490). Ekkoriban almával, ostyával díszítették. A gyertyás karácsonyfát elsőként 1660-as évekre emlékezve Lisolette pfalzi grófnő említette 1708-ban írt levelében. Bécsben az első karácsonyfát a Berlinből áttelepült Arnstein bankárcsalád házában állították 1814-ben, ami akkoriban olyan furcsa volt, hogy még a titkosrendőrség is jelentést készített róla. A karácsonyfa-állítás szokása Magyarországon a 19. század második felében jelent meg, kezdetben főleg a német ajkú városi lakosság körében. Az első „magyar” karácsonyfát valószínűleg Brunszvik Teréz állította Aszódon, 1824-ben. A magyar szépirodalomban a karácsonyfa első említése 1854-ből, Jókai Mór *A koldusgyermek* című, karácsonyi tárgyú elbeszéléséből van. A magyar hagyomány szerint a fát december 24-én állítják, és vízkeresztig (január 6.) áll.

Forrás: <http://tortenelemklub.com/erdekessegek/erdekessegek-a-vilagtoertenelemben/508-szent-karacsony-uennepenek-toertenete>

25–26.

Karácsonyi készülődés, barkácsolás

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Karácsonyi díszek és saját betlehem készítésén keresztül ismételjük át a karácsonyról elsőben és másodikban tanultakat.

Ezekon az órákon szánjunk több időt az imádkozásra, éneklésre.

Imádkozás: gondoljunk vissza az elmúlt évre, és mondjuk el, miért vagyunk hálásak, mit köszönnénk meg, mihez kérjük Isten segítségét, min szeretnénk változtatni a jövőben. Ha az egyéni imádság még bátortalan, akkor ez lehet egy beszélgetés, amit a végén a hittantanár foglal össze imádság formájában. Használhatjuk hozzá az 1. leckében javasolt színes lapokat, imakockát.

Éneklés: énekeljünk minél több karácsonyi éneket, esetleg hallgassuk ezeket cédéről is (kézműveskedés közben is).

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
-----------	-------------

8 perc	<i>Ima, ének</i> Két óra énekanyaga: Dicsőség (EÉ 168), Csendes éj (EÉ 167), Ó, gyönyörű szép (EÉ 545), A kis Jézus (EÉ 548). Az adventi koszorún gyűjtjük meg a gyertyákat. A mai órán a kezeink segítségével is készülünk a karácsonyra.
--------	--

10 perc	<i>Karácsonyfadísz készítése</i> Körzövel rajzoljunk egy 3-4 cm sugarú kört, és rá egy 1x1 cm-es fület. (Érdemes sablont készíteni, és akkor órán már csak át kell rajzolniuk a gyerekeknek.) A fület a lyukasztóval kilyukasztjuk és szalagot fűzünk bele, így lehet majd felakasztani. A kör egyik oldalára írunk karácsonyi idézetet (pl. Mt 1,23; Lk 2,11; Lk 2,14 stb.) vagy karácsony üzeneteit: békesség, szeretet stb, a másik oldalára készíthetünk szép rajzot, vagy csilámos ragasztóval kipötytyözhetjük.
---------	--

10 perc	<i>Betlehem kőből</i> Kőre írható filctollakkal rajzolják meg, színezzék ki a gyerekek a karácsonyi szereplőket. Állatokat, embereket egyaránt. Szükséges eszközök: 3-4 cm-es tisztára mosott lapos kövek, dekorfilc (pl. Giotto Dekor). A szereplők elkészítése után jelenítsük is meg a történetet, s ha igénylik, akkor többször álljunk meg a történet pontjain, s beszélgessünk a számukra fontos dolgokról.
---------	--

30 perc	<i>Betlehem papírból</i> Az alábbi linkről ki lehet nyomtatni a kivágható Betlehem alakjait. Beszéljük át a gyerekekkel, hogy kik a szereplők, hogyan ábrázoljuk őket, kiről mit tudunk, így ismételjük át az eddig tanultakat. Ha elkészültek a szereplők, játsszuk el velük a történetet, minden gyerek válasszon magának egy szereplőt. Ha marad idő, akkor cseréljenek szerepet. Szükséges eszközök: olló, színes ceruzák, sablonok. Forrás: http://madebyjoel.com/2012/12/paper-city-nativity-scene.html .
---------	---

Karácsonyi leporelló készítése

A4-es rajzlapokat hajtsuk félbe úgy, hogy A5-ös méretet kapjunk. Két ilyen rajzlapot a végénél cellulozzuk össze, hogy leporellóként lehessen hajtani. A rajzlapokat akár állítva, akár fektetve tehetjük magunk elé. Így készítsünk egy-egy (fél)oldalra rajzokat. A rajz hátoldalára írni is lehet, a történet címét, vagy szereplőket stb.

Lehetséges témák: Az angyal látogatása Józsefnél; a betlehemi istálló; a napkeleti bölcsek útnak indulnak; a napkeleti bölcsek Heródesnél; a napkeleti bölcsek Jézusnál; a bölcsek útja hazafelé.

Ez 6 téma, tehát ehhez 3 rajzlap szükséges.

5 perc	<i>Óra végi ima, ének</i>
--------	---------------------------

27.

Kik ünneplik meg Jézus születését? Keresztyén felekezetek

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Ismerkedjünk más keresztyén felekezetek karácsonyi szokásaival.

Ha van a közelben látogatható katolikus templom, menjünk el, nézzük meg benne a Betlehemet. Ha van a közelben a szabadban felállított Betlehem, menjünk el, nézzük meg, és a szereplők segítségével ismételjük át a történetet.

Az óra menetébe összegyűjtöttem a Katolikus lexikonból a katolikus hagyományokat és a népszokásokat, illetve néhány református szokást. Az egészet természetesen nem kell a gyerekeknek elmondani. Válogassuk ki a legfontosabbakat, ami érdekelheti őket.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
10 perc	<i>Ének, ima</i> Csendes éj (EÉ 167, a többi karácsonyi ének ismétlése) Gyűjtjük meg az adventi koszorún a gyertyákat.
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Katolikus karácsonyi szokások, népszokások: a karácsonyi ünnepkör hagyományvilágában sajátos, gazdag szokásvilág alakult ki karácsony vigíliájához, dec. 24-hez (karácsony böjtje). Forrás: lexikon.katolikus.hu. 1. A karácsonyra készülődés értelme a Vendég (a világra születő Kisdéd, s vele az újnak, új esztendőnek) várása. Nemcsak a házat és környezetét (istállót) rakták rendbe, tisztították különös gonddal a vendégvárás követelményei szerint, hanem amennyire csak lehetett, rendezni próbálták az emberi kapcsolatokat is: a karácsony az új és a régi, a kezdet és a vég találkozója is, ezért a problémás ügyeket (pereket) próbálták lezárni, a tartozásokat megadni, elmaradt ígéreteket teljesíteni, a nézeteltéréseket tisztázni, a kapcsolatokat tágítani és megújítani. A karácsonyi napok sokféle, házról házra köszöntő alkalma (betlehemezés, ostyahordás, koledálás, regölés, aprószentekhordás, paradicsomjáték, szálláskeresés, szentcsalád-járás, István-, János-köszöntések stb.) megújította és átrendezte az egész faluközösség kapcsolatrendszerét a játék, az ajándékozás és a békességszerzés keretei között. 2. Az ajándékozásnak központi helye van a karácsonyi szokások között. Amikor az ember ajándékot ad, ezzel elismeri: azért tud adni, mert Isten előbb adott neki; mindene Istentől való ajándék, s csak ezt adja tovább a másik embernek. Régebben az ajándék apró, minimális anyagi értéket képviselő dolog volt: valami a természet kincseiből (pl. gyümölcs), ill. a saját kezűleg készített tárgy. Ugyanakkor mindenkit megajándékoztak, aki az ünnep kapcsán bekopogott köszönteni, jót kívánni: egy-egy szem dióval, almával, süteménnyel stb., s a kapott ajándék mindig utalt a karácsony misztériumára, Kis Jézus-, Mária-szimbólum volt. Az ajándékban tehát a megajándékozott a mennyország egy darabkáját kapta, ez volt az öröme is az ajándéknak. Az ajándékozás ideje némely vidékeken, pl. Erdélyben

újév napja, az ajándék neve: „angyalfia”. Az ajándékozás szokása a 20. sz. végére nagy változáson ment keresztül, valójában elvesztette kapcsolatát az ünnep igazi tartalmával.

3. A **karácsonyesti étkezést** a 20. sz. elejéig a szigorú böjt határozta meg (karácsony böjtje), hiszen a keresztény ember a nagy ünnepekre böjttel, megtartóztatással, testi-lelki tisztálkodással készül, hogy így érdemelje ki a karácsony, illetve új esztendő áldásait. A vidéki nép nem élt az Egyház által adott enyhítésekkel, ezért XII. 24. este szigorúan hús nélküli ételek kerültek a karácsonyi asztalra, de igen gazdag szimbólumrendszerrel meghatározott szokások szerint. Az ünnepi, bőséges vacsorára az éjféltől mise után került sor. Régebben ugyanis a születés éjszakáját, aki tudta, ébren töltötte, illetve sokáig fennmaradva osztozott örömeiben a gyermekével foglalatostkodó Máriával.

4. Karácsony az egész teremtett világ és minden teremtmény, **növény és állat ünnepe**. A néphit szerint a **fák** Jézus születésekor hajladoztak örömben, a görbe fa kinyújtotta a derekát, a csillagok különös ragyogással fényltek, hogy az angyaloknak utat mutassanak, akik a Tejúton jöttek le Betlehembe. Az **esthajnalcsillag** azóta olyan fényes, mivel a Szűzanya ragyogó tisztaságát hirdeti. A **holdvilág** is teljes fényel világított az istállóba, mert Máriának nem volt gyertyája, a szél elállt, a háborgó tenger lecsillapodott. Ünnepelnek ezen az éjszakán az **állatok** is: amikor az angyalok az örömhírt vitték a pásztoroknak, az erdei vadak is táncra kerekedtek. Parádon úgy tartják, karácsony éjjelén egy percre világosság támad az istállóban is: jelöl Jézus születésének. Többfelé ismeretes hiedelem az is, hogy ilyenkor a jószágok emberi hangon beszélnek. E kiváltságuk alapja, hogy az ökör és szamár megismerte gazdáját (vö. Ézs 1,3), s ez magyarázza ezen az éjszakán a jószág és istálló néphagyománybeli ünneplését is. Sokfelé a gazda az éjféltől mise után körüljárja a házat, beköszön az istállóba. Galgamácsa jószágtartó gazdái az aprószentek néven emlegetett vesszővel megveregetik állataikat e szavak kíséretében: „Keljete föl, megszületett az Úr Jézus!” Legtöbb helyen valami kevés ennivalót is tesznek az állatok elé, hogy nekik is legyen ünnepi vacsorájuk. A gazda a kút vizét is külön köszönti („Dicsértessék a Jézus Krisztus, áldassék, imádtassék!”), mely lágyabb ilyenkor, aranyvíz, mert Mária fürdette benne Gyermekeit. A **madarak** karácsonyi etetése Assisi Szt Ferenc kultuszával is összefügg: karácsony éjszakáján a madarak is csicse-regnek, énekelnek örömben, mert Szt. Ferenc atyánk karácsony napján az összekoldult búzáat kivitette a dűlőútra, kiszórta az ég éhező madarainak; ezért kell nekünk is az ablak párkányára szemeket szórni. Bucusszentlászó gazdasszonyai éjféltől magot szórnak az ég madarainak. Már adventben morzsával kezdik, hogy a madarak odaszokjanak. Még a szegények is magot vásárolnak, hogy karácsony éjszakáján széthintsék számukra. A népi szimbolikából nem hiányzik a **bárány**, hiszen Isten báránya a barmok között született a világra. A karácsonyi bárány, kisbárány, Jézuska báránya régebben házilag készült: szikföldből, esetleg sárból, vékony fűcskákból, gyufaszálból készült a lába, borsóból a szeme, végül báránygyapjút ragasztottak rá. Karácsony estéjén a köszöntő gyermekek kapták ajándékba.

- A karácsony szokás szereplői között kiváltságos hely jutott a **pásztornak**, akik először hódoltak a Kisdéd előtt. Göcsejben a pásztorok a sötétség beálltával a kezükbe vett csöngettyű és kolomp rázásával, kürtfúvással, ostorpattogatással végigvonultak a falun, jelezve Betlehembe igyekvésüket. Nagyatádon a majorokból és környező filiákból a juhászok ünneplőbe öltözve vonultak föl és járták a község utcáit: elől a kisbojtárok csöngettyűvel, majd a bojtárok kolompokkal, maguk a juhászok karikásukkal keltegették föl a figyelmet. A zajkeltés célja karácsonykor a lélek ébresztése (a bűn álmából), a természet újulásának és a születésnek hírüladása emberi módon és eszközökkel. Hasonló ez a kakasszóhoz, mely a természetes fény születését jelzi a sötétben, s a betlehemi angyalok énekéhez, mely az égi fényt jelentette. Ilyen okokból Szeged városában még a 20. sz. elején is sok háznál puskaelövés előzte meg a karácsonyesti étkezést: az udvarban a gazda a levegőbe lőtt. Kint a tanyán háromszor is lőttek egymás után. Sály borsodi faluban csak egy helyen lőnek, s ennek elhangzását várva, minden család egyszerre kezdte meg a vacsorát.

- A karácsony mint a jeles napok legjelesebbje alkalmas **időjóslásra** is: a háromszéki székek szerint az új esztendő időjárása attól is függ, hogy a karácsony a hét melyik napjára esik. Ha vasárnapra, akkor jó tél, szeles nyár, mérsékelt tavasz lesz; minden bőven terem, a jószág szapora lesz. Ha hétfőre esik: ködös tél, szeles tavasz várható, sokan meghalnak, a jószág döglenni kezd. Ha keddre: hosszú tél lesz és nedves tavasz, sok bor és gyümölcs terem, de sokan meghalnak. Ha szerdára: kemény, zúzmarás tél, szeles tavasz, nedves nyár és mértékletes ősz következik, bőséges lesz a gabonatermés, szapora a jószág. Ha csütörtökre: kemény tél, szeles tavasz, száraz nyár jön, terem minden, de szűkösen. Ha péntekre: zűrzavaros tél, heves nyár jön, uralkodik majd a szemfájás, a juh és más állatok nagyon pusztulnak. Ha szombatra esik: szép tél, szeles tavasz, kedvetlen nyár, nagy drágaság lesz. Ha karácsony éjszakáján szép tiszta az idő, Tápé népe szerint jó termés lesz. Ha sok apró csillag ragyog az égen, jó kukoricatermést várnak. A szőregiek, kecskemétiak szerint, ha éjféltől mise idején az ég tiszta, jó termés várható.

Betlehemezés, betlehemes játék: Jézus születésének, a Betlehemben történeteknek megjelenítése, a karácsony előtti napok közelmúltig legnépszerűbb dramatikus játéka. Sok településünkön máig él. A nép között számos változata alakult ki. Vízkereszti latin nyelvű liturgiai játék már a 11. századból maradt ránk. Legrégibb betlehemes játékaink a 17. századtól maradtak fenn latin és magyar nyelven, protestáns és katolikus iskolai előadások számára készültek. Az élő szereplőkkel bemutatott játéknak erdélyi, alföldi, dunántúli és felföldi változatait különbözteti meg a szakkutatás. A betlehemezés több játékrészből tevődhet össze, amelyek az egyes változatokban együtt, de önálló játékként is szerepelhetnek. Főbb jelenetei: a *paradicsomjáték*, amely Ádám és Éva bűnbeesésének történetét beszéli el, s hírül adja a megígért Megváltó eljövételét; a *szálláskeresés*, amelyben a népszámlálásra Betlehembe érkezett várandós Mária és József szállást keresnek, de sehol sem kapnak. E változat szereplői Mária, József, a gazdag ember, aki nem ad szállást, de az istállóba utasítja őket. A következő betlehemi jelenet főszereplői a *pásztorok*, akiknek az angyal hírül adta a Megváltó születését, akik elmentek az újszülött Jézushoz, s neki ajándékot vittek. E játékváltozat vagy jelenet egyik főszereplője az idős, süket öregpásztor. A vele való tréfás, félreértéseken alapuló párbeszéd a játék gerince. Sok helyütt a pásztorok jelenete önálló játékká alakult, pásztorjátékká vált. A játék sajátos színfoltja a csörgős botjukkal taktust verő pásztorok körtánca. Helyenként része a karácsonyi betlehemezésnek a *Heródesjáték*, azaz a zsidó király és a bibliai háromkirályok, bölcsek találkozása, s a királyok imádása, másutt ezt külön vízkereszti játékként adják elő. A betlehemezést *adománykérő, kéregető formulák zárják be*. A szereplők játékuért gyümölcsöt, élelmet, pénzt kaphatnak. A betlehemes játékban prózai vagy verses párbeszéd, karácsonyi énekek váltják egymást. Az énekek nagy része helyet kap a karácsonyi kántálásoknál is. A szereplők megfelelő jelmezbe öltöznek. Az erdélyi és bukovinai betlehemes játékok változata a csobánolás, amelyben a pásztorok igen ősi típust mutató álarcot viselnek. A szereplő csoportok különböző méretű és formájú úgynevezett betlehemet hordanak magukkal, amely szerepet kap a játékban is, a játék után pedig meg lehet szemlélni. Ennek eredete részben Rómába (S. Maria Maggiore-bazilika), részben a katolikus templomokba nyúlik vissza, amelyekben karácsony tájékán fölállították a betlehemi oltárokat, bábokkal személyesítve meg a történeteket.

Karácsonyfa: fenyőfa, amelyet karácsony napján az ünnepelt misztérium szimbólumaival díszítenek.

1. A karácsonyfa **szimbóluma** Isten ajándékozó szeretetének, mellyel az embert visszafogadja kegyelmébe. A karácsonyfa **az élet fája**, mely a Paradicsom közepén a jó és a rossz tudásának fája mellett állt (1Móz 2,9), s melyet a bűnbeesés után tüzes kard és kerubok zártak el az ember elől (vö. 1Móz 3,24). A karácsony visszafogadja az embert a Paradicsom-

ba: a karácsonyfa ennek jelképe. A karácsonyfa **jele a betlehemi Újszülöttnek**, az élet természetfölötti megújulásának, a kegyelemnek. Örökzöldje az örökkévalóságra, háromszög formája a Szentháromságra, illetve az emberi élet céljára, fölfelé (Istenre) irányulására utal, ágai a keresztet idézik. **Díszei** ősi, egyetemes emberi, kultikus szimbólumok, melyek Jézus Krisztus megtestesülése és születése által megszentelve karácsony misztériumát közvetítik a hívő ember számára. **Fényei** (a karácsonyi gyertya) a született Világosságnak, csillogása (angyalhaj, színes gömbök stb.) az örök dicsőségnek, ezüst díszei a betlehemi Gyermeke emberi természetének, arany díszei isteni természetének jelei. **Tetején a karácsonyi csillag** azt fejezi ki, hogy a karácsonyfát állító ember otthona ugyanaz a betlehemi barlang lett, mely fölött megállt az újszülött Jézusra mutató csillag. **Csúcsán angyal** is lehet, mely az Isten és az ember kapcsolatára utal: az angyal egyrészt jele azoknak az angyaloknak, akik a pásztoroknak hírül adták Isten Fiának születését, másrészt akik az Atyának hírül adják, kik azok, akik megértették a híradást s ezért ünneplik a Gyermekeket. A **csengettyű** arra utal, hogy amint a születéssel a fény egyszerre bevilágította sötétséget, úgy az angyalok éneke („Dicsőség a magasságban Istennek...”) egy pillanat alatt megtörte a bűn némaságát. A fára **aggatott játékok** az embernek ajándékozott istengyermekekre, az **édességek** (szaloncukor, mézes sütemények stb.) és **gyümölcsök** (alma, dió, füge stb.) arra utalnak, hogy a karácsonyban Isten Fia az ember számára a legédesebb eledelként jött el (vö. Zsolt 33,9). Régebben konzekrálatlan ostyadarabokat is aggattak a karácsonyfára (ostyahordás), mely Krisztusra, az Élet Kenyerére emlékeztető szentírási jel volt: „A győztesnek az élet fájáról adok enni, amely Isten paradicsomában van” (Jel 2,7). A **dió** önmagában is Krisztus jelképe (ősi termékenységszimbólum): a külső (zöld), keserű burok a szenvedésre, a kemény csonthéj a keresztfára, a belül levő édes mag az isteni életre utal, melyért az embernek fáradoznia kell. Az **alma** a kis Jézus uralkodói jelvénye, de jelenti magát az Újszülöttet, Isten ajándékát (vö. gyermekdalokban: A kis Jézus aranyalma, Boldogságos Szűz az anyja...), a tudás fájának és a szeretetnek a gyümölcsét is. A színes üveg-gömbök az alma modern változatai. A különféle csillogó papírláncok, szalagok, „angyalhajak”, utalnak a **kígyóra** hatalmának megtörésére, illetve az üdvösség szolgálatába állítására; ami a karácsonnyal egyszer s mindenkorra megtörtént. A karácsony Mária istenanyaságának első kinyilvánítása, ezért a karácsonyfa szimbóluma Máriának, illetve az Anya és Gyermeke kapcsolatának is (**a fenyőfa és toboza önmagában is Mária-szimbólum**). Ilyen értelemben díszítettsége a kegyelemmel teljes (ékes) Istenanya jelképe. Az arany a Gyermekeknek, az ezüst Máriának a szimbóluma; a fény és a csillogás Mária tisztaságának a képe. Tetején az **angyal** e vonatkozásban az angyali üdvözlés beteljesedésének hírnöke.

2. Története. A karácsonyfa állításának szokása protestáns, evangélikus gyakorlatból ered. Luther Márton még nem ellenezte a karácsonyhoz kötődő betlehemezést és a paradicsomjátékot, melyek kelléktárához hozzátartozott a termőág valamely változata. Puritán utódait azonban már zavarta e játékok naiv hangja, tréfás mozzanatai, ezért evangélikus területeken e karácsonyi játékok ki is haltak. A hagyományörző nép azonban a paradicsomjátékból legalább az élet fáját átmentette, szokásaiban megőrizte. A hasonló jelképtartalmú életfát, illetve termőágot asztalára állította, és családi közösségben előtte énekelte örökölt, ősi énekeit. Németországból protestáns művészek, főúri családok származtatták a karácsonyfát Bécs arisztokrata köreibe s innen Magyarországra. 1824: Brunswick Teréz, 1826 körül József nádor (3.) neje, Mária Dorottya és a Podmaniczky család, 1834: Fertőszentmiklóson a Bezerédi család Flóra lányának, 1855: Jáky Ferenc osli plébános, a Hunyady grófi család egykori házipapja az iskolás gyermekek számára állított karácsonyfát. Szegeden a 19. század derekán, Brassó városában, az erdélyi szászok körében bevándorolt dán család 1830 körül honosította meg.

3. A karácsonyfa **elődje** az úgynevezett termőág volt. Ez az Európa-szerte (hazánkban is) ismert, ősi, mágikus, napfordulati és tavaszígéző jelkép a természet (és vele az ember) megújulását idézte. Pogánykori jelentéstartalma a keresztény hagyományban bibliai ele-

mekkel gazdagodott, így mindenekelőtt az élet, illetve tudás fájának képzetkörével. Nem véletlen, hogy számos német vidéken a karácsonyfának paradicsom (Paradies) a neve. A téli termőág sokféle formában volt ismert (a szobába bevitt és vízbe állított néhány faágtól kezdve a mennyezetről lecsüngő, gazdag kompozíciókig). Általában aranyozott mogyoróval díszített ág, melyet a szoba mennyezetére (mestergerendára) függesztettek, mintha az égből nőtt volna ki, és a keresztény értelmezés szerint a földre szálló, emberek közt szállást kereső Kisdedet jelképezte. A 19. sz. második felében Szegvár palóc-jász telepítésű faluban sodrófát, esetleg mángorló sulykot kötöttek a mestergerendára, és a gyerekek számára gyümölcscsel, süteménnyel rakták meg. Horgoson, Nagybaracskán, Bács-topolyána koronafa (glédics) ágait, töviseit becsavargatták cifrapapírossal, összekötöttek kettőt-hármat, vagy átfonták egy negyedikkel. Az egészet virágcserepbe ültették, s aranyozott diót, almát raktak rá. Mellette csészékben vagy kis tányérban a Luca napján vetett s azóta kizöldült karácsonyi búza. A mennyezetre függesztett termőág szokásából alakult ki, hogy koronájánál vagy megfordítva, törzsénél fogva a karácsonyfát is fölfüggesztették a mestergerendára, illetve a szobasarokba. Szinte mindenütt emlékeznek azonban arra, hogy elterjedése előtt tüskés zöld ágakat, borókát, fagyöngyöt függesztettek a gerendára, legtöbbször koronájánál fogva. Díszítése közben a matyó anya karácsonyi énekeket énekelt. A Háromkirályok nyolcadában történő házszentelés alkalmával a pap ezt is megszentelte. Mindez eredetileg nyilvánvalóan az évkezdetnek, az idő új hajtásának ünnepi jelképe, s valószínű a lakodalmi termőág is erre az archaikus hagyományra emlékeztet.

4. Eredetmagyarázatok. Arról, hogy a karácsonyfa miért éppen fenyőfa, több népi eredetmagyarázat ismert. A mosoni szerint, amikor Krisztus Urunk a földön járt, a gonosz emberek elől bujdosva egy sűrű lombú fa alatt vontta meg magát, ez azonban rászólt: állj odébb, mert ha nálam találnak, engem is elpusztítanak. Így utasították el félelmükben a többi fák is. Ellenségei már nyomában voltak, amikor egy fenyőfához ért: alig volt lombja, ezért ágai rejtették el Jézust, aki így meg is menekült. Az Úr megáldotta a fenyőfát: Soha ne hullasd el a leveledet. Akkor is virulj és zöldülj, amikor a többiek levéltelenül sorvadoznak. Te légy a legdélcegebb és legszívósabb minden társad között, élj meg mindenütt. Légy az emberek öröme, és emlékezetemre rajtad gyűjtsanak karácsonyi gyertyát. A születés ünnepének eredetmagyarázata szerint Egyiptomból hazajövet a Szentcsalád Názáretben élt. József műhelyében dolgozott, Mária font, a kis Jézus hulladék fából keresztet ácsolt, amikor ez a kereszt egyszer csak ágakat és szép zöld lombokat hajtott, kivirágzott és fényes csillagokat termelt. József ekkor rádöbbsent, hogy épp aznap volt a Gyermek születésnapja. Mária tehát titokban telerakta a fa ágait eggyel-mással, aranyos dióval, ünnepi ruhával a kis Jézus nagy öröme. Így ünnepelték ők Jézus születésnapját, s ezt kell követnie a keresztény embernek.

5. A karácsonyfa ágaiból a **két karácsony között** kivisznek a temetőbe a hozzátartozók sírjára. Göcsejben az ünnepek után gyümölcsfára akasztják. Székesfehérvárott a gazdaasszony sőt tesz a karácsonyfa alá, majd ezzel ízesíti az ünnepi ételeket.

Református karácsonyi szokások, népszokások

Disznóvágás: A római katolikusok András napjáig (november 30.) befejezték a disznók feldolgozását, a reformátusok gyakran még december 21-én, Tamás napján is vágtak sertést.

A karácsonyi abrosz kultuszát mindkét felekezetnél megtaláljuk. Kiemelten a mezőföldi reformátusoktól vannak adatok az ünnepi abroszról. Sárbogárdról többen elmondták, hogy szenteste a karácsonyi abrosszal terítették meg az asztalt, és azt kizárólag ezen a napon használták.

Aranyosvíz, kántálás: Számos karácsonyi népszokást is ismerünk, ilyen a betlehemezés, a kántálás, a regölés, de vannak kevésbé ismertek, mint például az aranyosvíz-vivés. **A reformátusokra legjellemzőbb a kántálás volt,** ez karácsonyi köszöntést jelent. A

kántálók többnyire a református énekeskönyvi dicséreteket énekelték, és a falu minden házába beköszöntek. „Ahogy a betlehemeseket, úgy a kántálókat is mindenhol szívesen fogadták, sőt, sértésnek vették, ha nem kerestek fel valakit, aki a faluközösség tagja volt, de másik vallási közösséghez tartozott” – mondja a veszprémi néprajzkutató. A kántálók almát, diót kaptak, esetleg egy-egy szem szaloncukrot, később pénzt. Egyes közösségekben nemcsak a gyermekek, hanem a legények és a fiatal házas férfiak is mentek kántálni.

Az **aranyosvíz-vivés** tájegységeként változó módon karácsonyra vagy újévre tehető: az őrési, göcseji reformátusoknál karácsonyra, míg a kalotaszegieknél újévre. „Ilyenkor éjfélkor a kútból vagy a patakából szótlanul vizet vittek – amiről azt tartották, hogy a karácsony szentségétől megszentelődött –, és amiből aztán mindenki ivott, hogy a következő esztendőre megőrizték az egészségüket. Az Ormánságban a vizet teknőbe öntötték, almát tettek bele és a család minden tagja megmosakodott benne”.

5 perc

Óra végi ima, ének

28. Imádkozás

Mt 6,5–15

TK

Az imádkozásról

Jézus a Hegyi beszédben tanít az imádkozásról. Jézus először két gyakran előforduló rossz szokástól óv: a **képmutatástól és a bőbeszédűségtől**. A **képmutató** módon imádkozó embereket bárhol is érte az előírt imádság ideje, látványosan, a tömeg figyelmét magukra vonva mondták el imáikat. Ezzel szemben Jézus arra tanít, hogy elég az, ha csak Isten látja, hallja, ha imádkozunk. (tamieion „belső” helyiség a lakásban, kamara) Nincs szükség külön megszentelt helyre, mert nem a hely szenteli meg az imádságot, hanem fordítva.

Az imádságnak egy másik nagy veszélye a **bőbeszédűség**. A pogányok szaporították a szót imádkozás közben, hogy így rávegyék őket kéréseik teljesítésére. Jézus tanítása szerint Istent nem kell nekünk emlékeztetnünk szükségünkre, mert ő úgymint ismeri ezeket. Az imádság rendeltetése nem az, hogy rákényszerítse Istenre az ember akaratát, hanem az, hogy kinyújtott kéz legyen Isten elkészített ajándékainak bizalommal való elfogadására.

Az óra célja

Megláttatni a diákokkal az imádság fontosságát, a saját szavainkkal megfogalmazott imádságok fontosságát.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Ima, ének</i> Összeteszem két kezem (EÉ 543)

5 perc

Bevezető játék

Telefonjáték. Ez a játék a 29. leckében leírt „Mit mondtam?” c. játék változata. 5-6 gyerek egymás mögé áll. A tanár az első gyerek fülébe súg valamit, ami az imádsággal kapcsolatos. Pl. „Isten mindig meghallgatja imádságainkat.” „Jézust boldoggá teszi, ha imádkozunk.” A gyerekeknek súgják tovább a mondatot. Az utolsó gyereknek hangosan mondja el, amit hallott. A mondat legtöbbször megváltozik, mire az utolsó gyerekhez ér. De ez nem baj. Sőt, itt most kifejezetten jól is jön. Mert ez jó példa arra, hogy Isten akkor is meghallja imáinkat, ha azok mondatai nem tökéletesek, nem hibátlanok.
Forrás: http://www.ehow.com/list_6801867_prayer-games-kids.html#ixzz30NBhDT7m

5 perc

Tankönyvi feladatok

- Hogyan imádkozunk?

Képeket látunk, melyeken különböző helyzetekben, kéztartásokkal imádkoznak emberek. Beszéljünk ezekről. Miért fontos, hogy összetegyük a kezünket? Próbáljuk ki, hogy összetett kézzel tudunk-e más mozdulatot csinálni? Pl. írni, vakarózni stb. Ha összetesszük a kezünket, könnyebben tudunk az imádságra koncentrálni. Beszéljünk arról is, hogy mikor szoktunk, mikor lehet, hol szoktunk, hol lehet imádkozni. Állapítsuk meg, hogy bármikor és bárhol imára kulcsolhatjuk kezünket, Isten felé fordíthatjuk gondolatainkat.

5 perc

- Mit szoktunk imádkozni?

Képek és imádságok kezdősorai, ezeket kell összekötni. Ezek a gyerekek által többé-kevésbé ismert imák.

Én Istenem, jó Istenem, lecsukódik már a szemem

Én Istenem, felébredtem

Jövel Jézus, légy vendégünk

Aki ételt, italt adott

Szent házádba jöttem Atyám

Az imádságok szövege:

*Én Istenem, jó Istenem,
Lecsukódik már a szemem.
De a tiéd nyitva, Atyám,
Amíg alszom, vigyázz reám.
Vigyázz kedves szüleimre,
Meg az én jó testvéremre,
Mikor a nap újra felkel,
Csókolhassuk egymást reggel. Amen.*

*Én Istenem, felébredtem,
Te örködtél én felettem.
Köszönöm, hogy megtartottál,
Hogy felettem virrasztottál.
El ne hagyj a mai napon,
Légy kísérőm a jó úton,
Hogy parancsod meg ne szegjem,
Jézusomat hűn kövessem. Amen*

*Jövel Jézus, légy vendégünk,
Áldd meg, amit adtál nekünk. Amen.*

*Aki ételt, italt adott,
Annak neve legyen áldott. Amen.*

*Szent házádba jöttem, Atyám.
Ó add áldásodat rám.
Imádságom halld meg, kérlek.
Közöld velem szent igédet. Amen.*

- 15 perc • Hogyan imádkozzunk?
Beszéljük meg a tenyérbe írt mondatkezdések segítségével, hogy hogyan lehet imádkozni a saját szavainkkal. Mi mindent mondhatunk el imádságban a saját szavainkkal Istennek. Mondjunk több példát egy-egy mondatkezdésre.
A gyerekek saját szavaikkal töltsék ki a megkezdett imádságot. Ha kell, segítsünk nekik.
- 5 perc • Keresd a pöttyel jelölt részeket és színezd ki!
Válasszanak egy színes ceruzát, és színezzék ki a pöttyel jelölt területeket. A megfejtés: SZÜNTELENÜL IMÁDKOZZATOK.
Visszaülhetünk a legelső hittanórára, ahol szintén az imádkozásról volt szó. Ha ott elkészítettük a Szüntelenül imádkozatok korongot, akkor vegyük elő a hátizsákból, nézzük meg. Ha nem készítettük el, akkor ezen az órán is van rá lehetőség.
- 3 perc *Óra végi ima, ének*
A gyerekek imádságait lehetne itt imádkozni. A bátrabbak maguk is elmondhatják, egyébként pedig a tanár mondja el, miket írtak a könyvbe, és ő imádkozhat hangosan.

29.

Sámuel elhívása

1Sám 3,1–4,1a

TK

Sámuel születése

Sámuel próféta a Kr. e. XI. században született Éli főpapsága idején, a bírák korában. Ebben az időben Izrael népe megint nagyon eltávolodott az Úrtól. Sámuel szülei, Elkána és Anna, a kevés hívó közé tartozott, de házasságukat nem kísérte gyermekáldás. Anna ezért Istenhez fordult segítségért. Az Úr meghallgatta imáját. (A Sámuel név jelentése: az Úr meghallgatott.) Sámuel még kisgyermekként Éli főpaphoz vitte. Anna rendszeresen meglátogatta gyermekét, és otthonról is gondoskodott róla. Később még három fiúval és két lánnyal áldotta meg őt az Úr.

Isten szól Sámuelhez

A szöveg Sámuel elhívását, és a rábízott első üzenetet írja le. Abban az időben Isten ritkán jelentette ki magát, ezért ez egy nagyon fontos esemény volt. Isten először szól Sámuelhez, itt hívja el prófétának. Éli öregségének kiemelése az eltelt időt szemlélteti. Sámuelből is már ifjú lett. A 3,3 szerint Sámuel fekhelye a hajlékban volt. Feltehetően nem a Szentek Szentjében, hanem a pítvarban. Az Úr kijelentése éjfél után és hajnal előtt történhetett. Erre utal a 3,3a: Még mielőtt Isten mécsese kialudt volna (vö. 2Móz 27,20; 3Móz 24,2). Sámuel álmaiban szólította nevén az Úr, de amikor a kijelentést mondta neki, akkor azt ébren hallgatta végig. Ez az első kijelentés, amit Sámuel kapott, egész Izraelre kiterjedő ítéletet tartalmaz.

Sámuel próféta lett

Azzal, hogy Sámuelhez szólt az Úr, ő pedig elmondta Élinek és a népnek az üzenetet, újra lett próféta Izraelben. Sámuel hűséges prófétának bizonyult. Újabb és újabb kijelentéseket kapott. Munkáját Isten áldása kísérte, mert Izrael népe újra az Úrhoz fordult, neki szolgált. Sámuel egész életében az Úr népével volt, a filiszteusok elleni harcokban is. Sámuel prófétaiskolákat hozott létre, ott nevelte Isten útjára az ifjakat.

Az óra célja

Lássák meg a diákok, hogy Isten nem csak régen szólt a prófétákhoz, hanem ma is szól hozzánk.

Eszköz

Egy kis tükör az 1. feladathoz.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Szívem csendben az Úrra figyel (ÚÉ 6)
3 perc	<i>Ismétlés</i> Néhány kérdéssel ismételjük át az előző órán tanultakat. Hogyan szoktunk imádkozni? Mikor imádkozunk? Mit mondhatunk imáinkban? Beszéljük meg újra az 5 ujjas imádságot!
5 perc	<i>Játék</i> Ezek a játékok a következő, 29. órán is játszhatók. • Kinek a hangja? Körben állunk, egy valaki beguggol a kör közepére, a térdére hajtja a fejét és behunyja a szemét. A játékvezető kiválaszt a körből valakit, aki a kör közepén guggoló gyerek háta mögé áll, és elváltoztatott hangon mond valamit, pl. a guggoló gyermek nevét. A guggoló gyereknek ki kell találni, hogy kinek a hangját hallotta.
3 perc	• Mit súgtam? A játékvezetővel szemben állnak/ülnek a gyerekek becsukott szemmel. A játékvezető suttogva mond egy utasítást. Aki meghallotta, annak csinálnia kell. Pl. Tedd a fejedre a bal kezedet!
5 perc	• Mit súgtam? 2. Kb. 5 gyerek áll egymás mögé. A játékvezető az utolsónak súg egy utasítást a fülébe, amit tovább kell adni mindenkinek. Ha a sor elején álló megkapta az üzenetet, akkor végre kell hajtania. Pl.: Rajzolj a táblára egy szívet!
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Beszéljük meg a játékok tapasztalatait. Milyen volt csukott szemmel fülelni? Könnyű volt felismerni valakinek a hangját? Könnyű volt meghallani a suttogva mondott utasításokat? (Biztos lesz olyan, akinek könnyű volt, és olyan is, akinek nem annyira.) Egy átlagos hétköznapi kinek a hangjára szoktunk figyelni? Kik szoktak szólni hozzánk? Kik azok, akiknek a hangjára nagyon oda kell figyelnünk? Miért jó, ha odafigyelünk szüleink, tanáraink, társaink hangjára? Ma egy olyan történetet ismerünk meg, amelyben nagyon fontos volt a hang. Fontos volt, hogy meghallgatták, és az is fontos volt, amit a hang mondott.

- 10 perc *Sámuel történetének megismerése*
 Olvassuk el a történetet. Egészítsük ki Sámuel és Éli párbeszédével akár a saját szavainkkal, akár jelenet formájában. Ha a jelenetet választjuk, szükség lesz egy Élire, aki alszik valahol; egy Sámuelre, aki szintén alszik, de kicsit arrébb; és egy Úrra, aki Sámuel mellett van, de nem veszik észre. Az Úr állhatna akár egy széken is.
 Egészítsük ki azzal is a történetet, hogy Sámuel először félt elmondani Élinek Isten üzenetét, mert az nem jó hír volt Éli számára, de végül őszintén elmondott mindent.
 Néhány kérdés segítségével beszéljük meg a történetet:
 Kik a szereplők? Hol játszódik a történet? Miért Sámuelnek mondta el az Úr üzenetét? Itt vissza lehet utalni még Annára is, illetve Sámuel szófogadására, hogy pl. az éj közepén is fölkelt, mert hívták. Miért volt fontos, hogy legyen valaki, akihez az Úr beszélhet? Miért fontos az őszinte beszéd, még akkor is, ha az, akinek mondjuk, nem örül neki?
- Tankönyvi feladatok*
- 5 perc • Olvasd el, kik azok a próféták! Beszéljük meg, hogy mit jelent a *próféta* szó. Ha van nálunk kis tükör, akkor annak segítségével is elolvashatjuk, ha nincs akkor visszafele (jobbról balra haladva) olvassuk el a meghatározásokat.
- 3 perc • Mit csinált Sámuel Éli felügyelete alatt? Beszéljük meg a képek alapján, hogyan teltek Sámuel mindennapjai! Nem lövöldözött nyíllal, és nem focizott, a többit mind karikázzuk be.
- 5 perc • Ki mondta? Kösd a mondatokat a megfelelő személyhez!
Éli mondatai: Nem hívtalak, menj vissza, feküdj le!
Sámuel mondatai: Itt vagyok! Hívtál engem, itt vagyok! Szólj, mert hallja a te szolgád.
Az Úr mondatai: Sámuel! Sámuel! Te leszel a prófétám!
- 5 perc Anna rendszeresen meglátogatta Sámuel a templomban. Vezesd Annát Sámuelhez! Olvasd össze az úton talált betűket, így megtudhatod, mit jelent Sámuel neve!
 A megfejtés: *Az Úr meghallgatott.* Ismételjük át, miért ezt a nevet kapta Sámuel édesanyjától!
- 2 perc *Ima, ének*
 Az imában kérjük Istent, hogy segítsen abban, hogy meghalljuk szavát és tudjunk rá figyelni stb.

30. Sámuel elhívása

Tankönyv nélküli lecke
M

Az óra célja

Az előző órán elhangzottak elmélyítése játékok, beszélgetések és kézműveskedés segítségével.

Eszközök

olló, ragasztó minden gyereknek

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Ima, ének</i> Jól vigyázz, kicsi kéz (D A) 1. Jól vigyázz, kicsi kéz, mit teszel! (A7 D) Jól vigyázz, kicsi kéz, mit teszel! (G D) Mert a te jó Atyád a mennyből néz le rád. (A D) Jól vigyázz, kicsi kéz, mit teszel. 2. Jól vigyázz, kicsi láb, hova lépsz! ... 3. Jól vigyázz, kicsi szív, mit hiszel! ... 4. Jól vigyázz, kicsi szem, mit lese! ... 5. Jól vigyázz, kicsi fül, mit fülelsz! ... 6. Jól vigyázz, kicsi száj, mit beszélsz! ... 7. Jól vigyázz, kicsi én, nagy ne légy! ... 8. Jól vigyázz, te nagy én, kicsi légy! ...
3 perc	<i>Beszélgetés az énekről</i> Melyik versszakról/versszakokról jut eszetekbe Sámuel története? Miért?
5 perc	<i>Bevezető játék</i> Sámuel mondja... A gyerekeknek utasításokat mondunk gyorsan egymás után. Ha a mondatunkat így kezdjük: "Sámuel mondja", akkor végre kell hajtani az utasítást, ha nem így kezdjük, akkor viszont tilos. Lehet kiesősen is játszani. Például: Sámuel mondja, álljatok fel! – Mindenkinek fel kell állni. Üljetek le! – Nem szabad leülni, mert a mondat elején nem mondtuk, hogy Sámuel mondja. Lehet nehezíteni azzal, hogy a tanár minden egyes utasítást megcsinál, ez megzavarhatja a gyerekeket. Nagyon jó hangulatot teremt ez a játék!
5 perc	<i>Ismétlő beszélgetés</i> Miért éppen Sámuel mondta az előző játékban az utasításokat? Ki volt ő? Kikhez beszélt? Hogyan lett belőle próféta?
5 perc	<i>Ismétlő játék</i> A tanár állításokat mond, amelyek Sámuelre vagy Élire igazak. Ha Sámuelre igaz, akkor fel kell állni a gyerekeknek, ha Élire igaz, akkor le kell guggolni. Állítások: Édesanyját Annának hívták. S Ő tanította Sámuel. É Meghallotta az Úr hangját. S Volt két fia. É

Fölbresztette Élit. S
Ő értette meg, hogy az Úr hangja szól. É
Figyelt az Úr szavára. S
Idős volt. É
Ifjú volt. S
Szófogadó volt. S
Elnéző volt a fiaival. É
Templomban lakott. S + É (itt egyszerre kétféleképpen mozoghatnak a gyerekek)
stb.

15 perc

Kézműves feladat

A tankönyv melléklete. Vágjuk ki, ragasszuk össze, próbáljuk ki!
A szöveg: *Szólj, mert hallja a te szolgád. 1Sám 3,10*

Alternatív feladat

Szükséges eszközök: papírtányér, zsenília drót, papírfül, ragasztó, színesceruza.

Ha elkészültek a fülek, a „Sámuel mondja” című játékot akár újra játszhatjuk, fülekkel a fejeken.

5 perc

Óra végi összefoglalás

Mi tanulhattunk meg Sámuel történetéből? Mire/kire figyeljünk oda életünk során?

2 perc

Ima, ének

Az imában kérjük Istent, hogy segítsen abban, hogy meghalljuk szavát és tudjunk rá figyelni stb.

31.

A Miatyánk

Mt 6,9–13

TK

Miatyánk

Az imádságról szóló bevezető tanítást (ld. előző lecke), egy minta-imádság követi, amelyet ez a parancs előz meg: „Ti így imádkozzatok!” Ez az imádság annak az imádságos közösségnek a tapasztalatain alapszik, amely Jézust az Atyához fűzte. Párhuzamait megtaláljuk az imádságról szóló zsidó irodalomban, de sajátos súlyát az adja meg, hogy ezt az imádságot éppen Jézus mondja el, a maga sajátos helyzetében. Az imádság szerkezetileg így osztható fel: a megszólítás, ezt követően három kérés, melynek középpontjában az Atya áll, és az imádság második felében elhangzó kérések megfogalmazása (többes szám 1. személy) viszont azt mutatja, hogy ezek a gyülekezetek mindennapi életét érintik. A legvégén pedig a dicsőítést, doxológiát olvashatjuk.

A *megszólítás* Isten atyaságáról beszél, mint Isten ígérete, és nem, mint az ember vágya. A menyekben levő Isten nem elválaszt bennünket tőle, hanem arról szól, hogy ő másfajta „lelki környezetben” él, mint mi. Az *első kérés* egyúttal áldás is, Jézus egy olyan nép körében könyörög Isten nevének megszenteltetéséért, amely egész életével szüntelenül megszentelteti őt. A *második és harmadik*

kérés az elsővel és egymással is szoros kapcsolatban egyetemes érvényű és eszkatologikus jellegű könyörgés. De már a jelenben megtapasztaljuk, hogy Isten egyszerre Úr a föld és a menny, test és lélek, jelenvalók és eljövendők, egyház és világ fölött.

A *kenyér kérése* átvezet a gyülekezet szükségleteinek világába. Az imádság tulajdonképpen a másnapi kenyérért, élelemért tanít könyörögni (epiousios, az epiousa ti. hémera „a következő nap”). A római katonai nyelvhasználat diarium-nak nevezett, ez a katona egy napi élelmiszeradagja, amelyet mindig az előző napon kapott meg. Isten minden nap gondoskodik a következő napi megélhetésünkről, de a halmozás nem Krisztus egyházának és tagjainak a magatartása.

Az *ötödik kérés* embertársainkhoz való viszonyunkat érintő legsúlyosabb problémánkra utal. Mintha ezt mondaná: Úgy legyen igaz a te bűnbocsánatod, ahogyan mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. Isten bűnbocsátó kegyelme nem lehet valóság addig az életünkben, amíg nem folytatódik szervesen a mi bűnbocsánatunkban. Az *utolsó kérés* (a római egyház egy, a lutheri hagyomány Augustinus nyomán két kérésnek tekinti) az ember alázatos vallomása arról, hogy önerejére hagyva tehetetlen a gonosszal és a bűnre vivő erőkkel szemben. Ezek fölött is Isten az Úr, ezért fogalmazott így Jézus (nem Isten kísért, de a bűnre csábító erők is az ő uralma alatt állnak végsőképpen, vö. Jak 1,13).

A dicsőítő formula (doxológia) eredetileg nem tartozott az imádsághoz, de használata Izráelben szokásos volt (az egyszerű „ámen” helyett). Az Úr imádsága után valószínűleg több ilyen doxológiát használtak az ősegyházban, szabadon. Ez a doxológia az 1. század végén keletkezhetett, e formájában a 2. század óta ismeretes. A hagyományban azért nőhetett hozzá a szöveghez, mert az imádság egészével szép összhangban van.

Az óra célja

A Miatyánk megismerése; szövegének értelmezése, memorizálása; a szövegben levő – a gyerekek számára – ismeretlen szavak, kifejezések megbeszélése.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Összeteszem két kezem (EÉ 543)
3 perc	<i>Ismétlő kérdések</i> Sámuel (ha csak 1 órát tartottunk Sámuelből). Ki volt Sámuel? Milyen fontos feladatot bízott rá az Úr? Honnan tudott az Úr terveiről? Röviden ismételjük át a legfontosabb dolgokat Sámuellel kapcsolatban. Emeljük ki, hogy sokat imádkozott, és az Úr meghallgatta őt, sőt beszélt is hozzá. Kitérhetünk arra, hogy először nem is tudta mit kell mondania, őt is meg kellett tanítani erre.
5 perc	<i>Bevezető beszélgetés</i> Itt lehetne elmondani a Hegyi Beszéd előzményeit: Jézus tanította a tanítványait (ahogy a tankönyv képén is látszik), elmondta, mi a fontos az imádkozásban: nem az, hányan látják, hogy imádkozom, hanem az, hogy ténylegesen kapcsolatba kerüljek Istennel. Az akkori embereket is kellett tanítani – még imádkozni is. Ekkor mondta el nekik a Miatyánkot, ezzel az imával mutatott egy mintát/példát, hogy mit is mondjunk az Istennek, ha imádkozunk.

- 10 perc *Tankönyvi feladatok*
Olvassuk el a Miatyánk szövegét! Röviden beszéljük meg minden sor értelmét. Ha valamelyik szó nem világos a gyerekek számára, magyarázzuk meg! (Pl. szenteltessék, kísértés.)
- 5 perc • Színezd ki a kép hiányzó részét!
Amíg a gyerekek színeznak, beszélgethetünk még a Hegyi Beszédről, rákérdezhetünk az eddig elhangzottakra, ha vannak nekik kérdéseik, azt is meg lehet közben beszélni.
- 5 perc • Mely dolgokra van mindennap szükségünk? Karikázd be!
Amit bekarikáznak: pékáru, víz, ruha, ág, cipő, meleg étel, gyümölcs-zöldség, könyv. Amit nem kell bekarikázni, mert megvagyunk igazából ezek nélkül is: torta, kóla, tablet, egy halom játék, plazmatévé.
- 5 perc • Biztosan kértél már bocsánatot, ha valami rosszat tettél vagy mondtál. Húzd alá azokat, amelyek igazak rád!
Egy-egy történetet meg is hallgathatunk tőlük.
- 5 perc • Mit jelent az Ámen szó?
A megfejtés: a pászkából kiolvasható: ÚGY VAN és az egyik fajta mai kenyérből pedig: ÚGY LEGYEN.
Ámen (vagy amen) héber eredetű szó, igenlést és kívánást jelent. A kereszténységben a hitvallás befejezésénél a jelentése: 'úgy van', 'úgy tartom és vallom'; imák végén a jelentése: 'úgy legyen', 'teljesüljön'.
- 2 perc *Ima (Miatyánk), ének*

Egyéb: Szükséges eszközök a gyerekeknek a következő órára: olló, ragasztó, színes ceruzák.

32.

A Miatyánk

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Az imádságról, a Miatyánkról tanultak elmélyítése játékok, beszélgetések, kézműveskedés által.

Eszközök

Csomagolópapír, vastag filctoll, a Miatyánk sorai kartonpapírra írva, gyurmaragasztó (Blu-tack), a kézműveskedéshez: színes papír, fehér papír, lyukasztó, raffia/szalag, olló, grafit és színes ceruzák, esetleg a borítóra matrica vagy egy kinyomtatott kép – ehhez ragasztó is kell.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Jer, dicsérjük Istent (a tankönyv énekes melléklete)
10 perc	<i>Ismétlő beszélgetés</i> Vigyünk az órára egy nagyméretű csomagolópapírt (sima, barna), írjuk rá a közepére: IMÁDSÁG. A gyerekek mondjanak szavakat, amelyek az imádságról az előző két óra alapján eszükbe jut. Ezeket írjuk a csomagolópapírra, az imádság szó köré. Tegyük fel a táblára vagy egyéb jól látható helyre.
5 perc	<i>Játék</i> • Összekeveredett sorok A Miatyánk sorait írjuk le külön lapokra, és osszuk ki a gyerekeknek. A feladat, tegyék egymás alá helyes sorrendben. Meg lehet csinálni páros munkában is, kisebb papírokkal, vagy nagyobb méretűvel, és akkor a papírokat a táblára kell feltenniük.
5 perc	• Eltűnnek a sorok Tegyük fel a táblára (vagy az előző játékból már eleve fent van) a Miatyánk sorait, soronként egy-egy papírra. A gyerekek olvassák el magukban, fényképezzék le a szemükkel. Majd csukják be a szemüket, amíg mi az egyik sort levesszük a tábláról. Újra kinyithatják a szemüket, és ekkor meg kell mondaniuk, melyik sort tüntettük el. Addig játsszuk, amíg az összes sor eltűnik a tábláról. (Ha táblára teszünk szöveget, és azt a padokból nézik a gyerekek, akkor kb. 100-as betűméret szükséges.)
20 perc	<i>Kézműves feladat</i> Az én imádságos könyvem Szükséges eszközök: színes papír, fehér papír, lyukasztó, raffia/szalag, olló, grafit és színes ceruzák, esetleg a borítóra matrica vagy egy kinyomtatott kép – ehhez ragasztó is kell. Elkészítés: <ul style="list-style-type: none">• Rajzolják rá a gyerekek a színes papírra a csukott tenyerüket kétszer, a fehér papírra pedig 7-8-szor.• Majd vágják ki.• A fehér lapok aljára írják rá az oldalak „címét”, vagyis, hogy azon az oldalon kiért, miért fognak imádkozni. Készítsenek hozzá rajzokat. Pl. a „család” oldalon rajzolják le a családtagjaikat, a „barátok” oldalon a barátokat, a nevüket is oda lehet írni.• Rendezzük össze a lapokat (felül az egyik színes lap, alul a másik, mintha borító lenne), lyukasszuk ki lyukasztóval, fűzzük bele a szalagot és kössük össze.• Mutassuk meg, hogyan is kell használni, majd próbálják ki a gyerekek is. Lehetséges belső oldalak (ezeket lehet ráírni): <ul style="list-style-type: none">• Család• Barátok• Vezetők

- Tanárok
- Félelmek
- Betegek, gyengék
- Kérések, szükségletek
- A végére be lehet tenni a Miatyánkot is – előre kinyomtatott kis papíron, amit ráragasztanak az egyik tenyérre.

Forrás: <http://handsonbibleteacher.blogspot.hu/2013/08/hezekiah-trust-god.html>

5 perc

Ima, ének

Az imádságot vehetjük az imádságos könyvből: a tanár mondja az oldalcímeket, a gyerekek pedig magukban végigmondják, amit oda leírtak, lerajzoltak. Pl. Imádkozunk mindannyiunk családjáért – egy kis szünet, amíg a gyerekek végigmondják magukban.

33.

Jézus elhívja tanítványait – Péter halfogása

Lk 5,1–11

TK

Jézus hív (vö. Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

Jézus megkezdi tanítványai elhívását. Lukács evangéliumában az első tanítványok elhívásáról szóló elbeszélés más, mint a párhuzamokban. Hasonló abban, hogy a döntő itt is Jézus elhívó szava, ez az a mozzanat, ami számításba jöhet Jézus és követői kapcsolatának létrejöttében, folytatódásában. Eltér viszont abban, hogy az elhívó szóhoz itt egy messiási jel csatlakozik: Péter nagy halfogása, mely minden emberi számítást megcsúfol. A hangsúly természetesen nem ez, ez csak rávilágít a döntő mondanivalóra: a Jézusban megmutatkozó kegyelem nagyságára.

Szükség van egy hajóra a tanításhoz

Jézus a Genezáret-tó (Lukács nem a görög tenger szót használja, hanem a *limné* kifejezést, amely kisebb állóvizet jelent) partján áll, meglátja a halászokat a közelben, amint halászat után hálóikat mossák. A nagy sokaság miatt Jézusnak szüksége van egy haláshajóra, hiszen ha abban ülve beszél a tömeghez, jobban értik beszédét. Simon Jézussal már közelebbi kapcsolatban áll (lásd 4,38k: elment Simon házába), valószínű ő a „halásztársaság feje”. Jézus kiviteti magát Simonnal a tóra, egy kissé távol csak a parttól, és innen tanítja a parton álló sokaságot. A többi halással ellentétben, akik bizonyára az éjszakai eredménytelen halászat miatt bánkódtak, Simon készségesen áll Jézus rendelkezésére.

A csoda

Korán reggel hiábavaló a halászat, ezt Simon is tudja, de Jézus iránti tiszteletből mégis engedelmeskedik neki. Felismeri Jézus hatalmát. Az eredményen Simon is megdöbben, mert Isten erejével cselekvő Jézus hatalmáról tanúskodik. A csoda Pétert bűnbánatra indítja, és Jézus elfogadja Péter bűnvallását. Az esemény a halászatban résztvevő többi halászból is csodálatot és félelmet váltott ki.

Emberhalász

„Ne félj!” – Jézus elűzi a halászok félelmét (ezt a kifejezést használja Lukács a születéstörténetben is), majd elhívja Simont és vele együtt Zebedeus két fiát. Eddigi foglalkozásából vett képpel világítja meg leendő hivatását: ezentúl embereket kell „fognia”. *Anthrópous esézógrón*: a *zógrein* jelentése ’élve elfog’.

így a halászat szakszava is, de átvitt értelemben foglyul ejt. Nem úgy értendő, hogy Péter az embereket lelki erőszak útján fogja rabul ejteni. Ugyanakkor azt sem jelenti, hogy mostantól sikerről sikerre vezet az útja. Lukács a „mindent otthagya követték őt” kifejezéssel a teljesen új kezdet értelmét hangsúlyozza.

Az óra célja

Megláttatni a diákokkal, hogy Jézus mindenkit hív magához. Beszéljük meg a történet segítségével, hogy mit jelent Jézust követni.

Eszközök

Vágjunk ki kartonból egy egyszerű halformát, írjuk rá „emberhalász” – ez kerül majd bele a hittanos hátizsákba.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Ima, ének</i> Ha Te Jézus követed (EÉ 539)
5 perc	<i>Bevezető játék</i> Vak vezet világtalant (a 2. órán leírt játék, ide is nagyon illik). Miután mindenki választott magának egy párt, az egyikük behunyja a szemét, és a párjára bízta magát, aki a „vak” vállára tett kezével vezeti. Beszélni nem szabad, csak a kezével irányíthat. Játsszuk el fordított szereposztásban is! A játék végén mindenképpen beszéljük meg, ki mit érzett. Milyen érzés volt „vaknak” lenni, milyen érzés volt vezetőnek lenni. Jézus követése is ilyen: a vakon követés azt jelenti – teljesen rábízom magam. Teljesen elfogadom, amiket ő mond.
10 perc	<i>A történet feldolgozása</i> Olvassuk el a történetet a tankönyvből! VAGY Mondjuk el interaktívan a tankönyv szövege alapján a történetet, válasszunk a gyerekek közül szereplőket. Néhány kérdés segítségével rögzítsük a gyerekek fejében a tartalmat. Kik a szereplői a történetnek? Hol vannak a tanítványok? Mit csináltak? Mit kért tőlük Jézus? Ki kinek a testvére? Miért volt szükség a második hajóra is? Mit mondott Jézus Péternek? Mi történt aztán, hogy kéri a partra? Hogyan tudjuk Jézust követni? Utaljunk vissza az előző játékokra (vak vezet világtalant).
3 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> • Mi hiányzik a képről? Egészítsd ki! A gyerekeknek kell berajzolni és kiszínezni a hiányzó dolgokat.
5 perc	• Mit jelent az emberhalász kifejezés? Kösd hozzá a megfelelő magyarázatokat! A helyes megoldás: <i>Jézus követőjévé válik; másokat Jézus követésére hív.</i> Itt inkább azt hangsúlyozzuk, hogy hogyan lehet másokat Jézus követésére hívni. Hallgassuk meg a gyerekek ötleteit is!

- 3 perc • Mit mondott Jézus Péternek? Megtudhatod, ha a halak között rendet raksz! Egy szín egy szót jelöl. A megfejtés: Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!
- 5 perc • Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz mondatok előtt látható betűket! Ha jól dolgoztál, megtudhatod, mit jelent a Péter név!
A megfejtés: *szikla*. Beszéljük meg, hogy Jézus nevezte így Pétert, tőle kapta ezt a nevet. Mondjuk el, miért.
- 5 perc *Játék*
Székfoglaló kicsit másképp
Ha van rá lehetőség, akkor tegyük körbe a székeket. Eggyel kevesebb székre van szükség, mint ahányan a teremben vagyunk. Akinek nem jut szék, az beáll a kör közepére, a többiek helyet foglalnak a székeken. Először a tanár álljon be középre. A kör közepén álló ember feladata, hogy szavakat soroljon. Amikor elhangzik egy történettel kapcsolatos szó, akkor mindenkinek fel kell állni, és egy másik székre ülni. Aki a kör közepén áll, neki is kell keresni gyorsan egy üres széket. Akinek nem jut hely, az kerül a kör közepére, és ő fogja mondani a szavakat.
Pl. eső, krumpli, iskola, *hajó* – mivel ez a történettel kapcsolatos szó, ezért ekkor mindenkinek fel kell állnia és új helyet kell keresnie magának.
Ha nincs hely székeket körberakni: amíg soroljuk a szavakat, addig csak állnak a gyerekek. Ha a történetben előforduló szót hallanak, akkor csinálniuk kell valamit, pl. leguggolni, megfogni az orrukát, ugrani egyet, stb. Lehet folyamatosan változtatni a feladatot.
- 2 perc *Óra végi ima, ének*
Ha te Jézust követed (EÉ 539)

34. Lévi elhívása

Lk 5,27–32

Tankönyv nélküli lecke

Lévi – Máté

Kapernaum határ- és kikötőváros volt, ezért sok vámszedő élt itt. A vámszedők a vámszedés jogát a Római Birodalomtól bérelték, így zsidó létükre a rómaiak kiszolgálói lettek. Sokszor visszaéltek hivatalukkal, csaltak, zsaroltak honfitársaik kárára. Lévi is egy volt ezek közül a vámszedők közül, akiket tevékenységük és viselkedésük miatt a bűnösökkel, rablókkal, gyilkosokkal és paráznákkal emlegettek egy sorban.

Lévi nevének jelentése: elkísérni, csatlakozni. (Csatlakozott Jézushoz, és élete végéig kísérte őt.) A kommentárok csak sejtetik, de biztosan nem tudhatjuk, hogy a Máté név Jézustól kapott új név lenne. Máté jelentése: Isten ajándéka. A két név közt nincsen olyan sorsfordulót kifejező ellentét, mint ahogyan Jákób, a csaló Istennel megvívott küzdelme során kapja az Izrael nevet. Mégis az elhívás lényegéhez tartozik, hogy a Jézus megszólításának hatása alá kerülő, az elinduló, Hozzá csatlakozó ember élete ajándék lesz.

Az elhívás

Máté valószínűleg már korábban is jelen volt Jézus tanításainál és gyógyításainál. Jézus észrevette figyelmes tekintetén keresztül belső szomjúságát, és bűnös tettei ellenére tanítványai és munkatársai közé hívta. Itt sem ítélte a külső látszat és cselekedetek alapján, hanem a bűnbocsánatot ajándékozta Máténak. Jézus a bűnbocsánat ajándékozásában nem ismer korlátokat. Mátéban olyan embert hív el legközelebbi környezetébe, akit foglalkozása miatt a közvélemény egyértelműen megvet és kizár Izráel közösségéből. Máté azonban habozás nélkül engedelmeskedett a hívásnak.

A vacsora

Máté gazdag ember volt. Meghívta Jézust egy vacsorára, ahova elhívta vámszedő társait is. Jézus asztalközösséget, tehát életközösséget vállalt a Mátéhoz hasonlóan megvetett és kizárított emberekkel. A farizeusok ezt látva zúgolódni kezdtek. Jézus lelkiismeret-furdalás nélkül válaszolt nekik, de nem vitatta, hogy ezek az emberek valóban bűnösök. „Betegeknek” nevezte őket, akiknek orvosra van szükségük. Ő azért jött a földre, hogy meggyógyítsa ezeket a betegeket.

Az óra célja

Megláttatni a diákokkal, hogy Jézust mindenki követheti. Minden „beteget” meg tud gyógyítani.

Eszközök

Az „Eltűnnek a nevek” című játékhoz 12 db szókártya, táblaragacs; az orvosi rendelőhöz A4-es lapok.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Ha te Jézust követed (EÉ 539)
5 perc	<i>Bevezető játék</i> Az előző órán leírt Székfoglaló kicsit másképp című játék itt újra játszható.
5 perc	<i>Eltűnnek a nevek</i> A 32. leckében leírt játék jó gyakorlás a történet tartalmi ismétlésére. Írjunk le szavakat a történetből külön-külön egy lapra (pl. hajó, tanítvány, Péter, András stb., kb. 10-12 szókártya legyen). Tegyük fel a táblára a lapokat táblaragaccsal, a gyerekek olvassák el magukban, fényképezzék le a szemükkel. Majd csukják be a szemüket, amíg mi az egyik szót levesszük a tábláról. Újra kinyithatják a szemüket, és ekkor meg kell mondaniuk, melyik szót tüntettük el. Addig játsszuk, amíg az összes szó eltűnik a tábláról. (Ha táblára teszünk szöveget, és azt a padokból nézik a gyerekek, akkor kb. 100-as betűméret szükséges.)
8 perc	<i>Ismétlés</i> Ismételjük át röviden Péter halfogásának történetét. Sorban minden gyerek mondjon egy-egy rövid mondatot, ami eszébe jut a történettel kapcsolatban. Ha végig ment a kör, kezdjük újra, amíg tudnak mit mondani. Fontos szabály, hogy minden mondatnak új információt kell tartalmaznia, egymást ismételni nem szabad. Nyugodtan segítsük a gyerekeket kérdésekkel. Ha valami fontosat nem említenek a történetből, akkor vezessük rá őket.

- 5 perc *Lévi elhívása*
 A mai órán egy újabb tanítvánnyal fogunk megismerkedni, aki nem is teljesen ismeretlen számunkra. Ahhoz, hogy megtudjuk, kiről van szó, először felelnetek kell néhány kérdésre. A válaszokat írják le a gyerekek egy lapra, vagy a táblára.
 Ki volt Jákób első felesége? LEA
 Ki volt az, aki Sámuel tanította? ÉLI
 Izsák öregkorában már rosszul látott, úgymondhatnánk... VAK
 Ki volt Jákób és Ézsau édesapja? IZSÁK
 Most, hogy megvan a 4 szó, karikázzátok be minden szó első betűjét. Olvassátok össze ezt a négy betűt! LÉVI
 Ki emlékszik elsőből Lévi nevére? Mi jut eszetekbe róla?
 Mondják el a gyerekek a tanár kérdései segítségével, amit elsőben tanultunk Léviről. (Mivel tanév elején, még a csoportalakítás fázisában volt szó Léviről, ezért valószínűleg nem emlékeznek sok mindenre a gyerekek, de ez nem gond.)
- 8 perc *A történet*
 Hallgassátok meg a történetet! Én leszek a mesélő, ti pedig a szereplők!
 Osszuk ki a szerepeket a gyerekek között!
 A történetet a saját szavainkkal is elmondhatjuk, de fel is olvashatjuk a Bibliából.
 Ezután kiment, és meglátott egy Lévi nevű vámszedőt, aki a vámnál ült. Így szólt hozzá: „Kövess engem!” Az otthagyt mindent, felkelt, és követte őt. Lévi nagy vendégséget készített neki a házában, és nagy sokaság volt ott. Vámszedők és mások, akik velük együtt telepedtek asztalhoz. Néhányan azonban zúgolódtak, és ezt mondták tanítványainak: „Miért esztek és isztok a vámszedőkkel és bűnösökkel együtt?” Jézus így válaszolt nekik: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket megtérésre.”
- 5 perc *A történet feldolgozása*
 Segítsük a történet megértését kérdésekkel.
 Kik a szereplők? Hol játszódik a történet? Mi történt? Milyen ember lehetett Lévi? Milyen emberek a vámszedők? Milyen arckifejezéssel hallgatták Jézust? Milyenek lehettek, akik zúgolódtak? Milyen az arckifejezésük? Hogyan viselkedett Jézus?
- 8 perc *Orvosi rendelő*
 Adjunk a gyerekeknek egy-egy A4-es lapot. Írják rá a lap tetejére nagy betűkkel: ORVOSI RENDELŐ. Akár egy piros + -t is odarajzolhatnak. Beszéljük meg, majd írjuk rá a papírra, hogy kik szoktak orvoshoz menni! Milyen betegségeket ismernek? Elég 6-8 db-ot írni, hogy ne menjen el ezzel olyan sok idő. Ha ezzel kész vagyunk, akkor fordítsuk meg a papírt. A túloldalra is írjuk fel címnek JÉZUS RENDELŐJE. Ide azt írjuk, hogy milyen bűnöket (hibákat, rossz dolgokat) ismernek a gyerekek, milyen bűnöknek van szükségük „orvosra” (kb. 6-8 db ide is). Minél több olyan legyen, amit a gyerekek is elkövethetnek, így jobban lehet érzékeltetni, hogy nekik is szükségük van Jézusra, értük is jött a földre, értük is meghalt a kereszten.
- 2 perc *Ének, ima*

35.

Az elveszett drachma

Lk 15,8–10

TK

Öröm a megtalált drachma fölött

A Lk 15. fejezetében szereplő három történetet az elveszett megtalálása feletti öröm köti össze. A drachma talán az asszony hozományához tartozott, és így a hozzá fűződő érzelmei miatt volt értékes. Az öröm ahhoz hasonló, amelyet a mennyben éreznek egy bűnös megtérése felett. Ezt az örömet meg kell osztani mással is, túl nagy egy ember számára. Ezért az asszony meghívta barátait és szomszédjait hálaadó vacsorára.

Az eltűnt dolog sosem elveszett tárgy. Mindig van remény megtalálására. Ez az, amire Isten gondol, és amiben bizakodik. Fontos tanítása ennek a szövegnek az állhatatosság, a derűlátás és a türelem. Egy pénzérme megtalálása nem mindig könnyű dolog; de közben az embernek nem szabad elveszítenie bátorságát és még kevésbé türelmét. Hasonlóan ehhez, az sem érhető el első közeledésre, hogy egy bűnös bűnbánatot tartson. Elsősorban nem az a fáradság a fontos, amelybe a drachma megtalálása vagy a bűnös megtérése kerül, hanem az esemény kiváltotta öröm. Egy drachma nem nagy kincs, mégis ok a nagy ünneplésre. Egy megtérő bűnös talán nem számottevő, mégis elegendő ahhoz, hogy örömmel és vigasztalással töltsön el egy egész közösséget.

Az óra célja

Érezzék meg a diákok, mit jelent bűnösként megtérni, mi a mennyben az igazi öröm.

Eszközök

Egy 5 forintost (ha van, akkor 1 forintos is lehet) hozzunk magunkkal, amit majd beleteszünk a hit-tanos hátizsákba. Ez jelképezné az elveszett drachmát.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Ez az a nap (a tankönyv énekes melléklete)
10 perc	<i>Bevezető játék</i> <ul style="list-style-type: none">• Székfoglaló másképp (lásd 34. lecke)• Elveszíteni és megtalálni A csoportból kiválasztunk egy tanulót, aki ad nekünk egy tárgyat, ez lesz az, amit ő elveszít. Kiküldjük a teremből. A többiek eldugják valahova ezt a tárgyat. Majd behívjuk a tanulót, akinek a többiek segítségével meg kell keresnie az elveszített tárgyat. A többiek a „hideg-langyos-meleg-forró” utasításokkal tudják irányítani társukat. Ha rossz irányba indul, akkor azt kell mondaniuk, hogy hideg, ha jó irányba, akkor langyos, minél közelebb jut a keresett tárgyhoz, annál melegebb, végül, amikor már szinte karnyújtásnyira van, akkor forró. Amennyire engedi az időnk, többször is játszhatjuk.

- 5 perc *Beszélgetés*
Történt-e már olyan az életedben, hogy elveszítettél valamit? Hogyan találtad meg? Segített-e valaki a keresésben? Mit éreztél, amikor megtaláltad? Elújságoltad-e valakinek, hogy sikerült megtalálnod, amit elveszítettél?
Úgy irányítsuk a beszélgetést, hogy 5 percnél több ne menjen el vele!
- 15 perc *A történet feldolgozása*
• Melyik lehet a drachma? Karikázd be!
Mielőtt elmondjuk a történetet, oldjuk meg az 1. feladatot! Több tárgyból is találunk 10 darabot, ezek közül az egyik a drachma. Találják ki a gyerekek, hogy mi lehet a drachma. A történetet úgy mondjuk el, hogy közben a keresést a gyerekek is végezzék. Kiegészíthetjük a saját szavainkkal a történetet úgy, hogy pl. benézett az asszony az összes asztal alá, az összes szék alá, a függönyök mögé, lassan végignézte a padló minden zegzugát stb. Kérdésekkel segítsük a történet megértését, megjegyzését.
Kik hallgatták Jézust? Mit tudunk róluk? (Az előzetes ismeretek felidézése.)
Mi az a példázat? (Rövid, tanulsággal rendelkező történet. Jézus többször beszélt példázatokban.)
Kik szerepeltek a történetben? Mit keresett az asszony? Miért volt fontos neki, hogy megtalálja? Mit csinált, amikor megtalálta? Miért volt számára fontos, hogy megossza örömét? Milyen örömhöz hasonlította Jézus az asszony örömét? Mit jelent ez: megtérő bűnös? (Aki őszintén megbánja bűneit Istennek, és onnantól kezdve az ő útjain jár, elfogadja Jézust Urának és Megváltójának.)
- 10 perc *Tankönyvi feladatok*
• Néhány betű elgurult, elveszett. Keresd meg őket és tedd a helyére!
A megfejtés: Aki keres, talál.
Beszéljük meg röviden, hogyan kapcsolódik ez a mondat a történethez!
• A képen egy Jézus korabeli és egy mai házat láthatsz belülről. Kösd a jellemzőket a megfelelő házhoz!
Megoldás:
Jézus korabeli: lapos tetős, föld a padló, kevés bútor, kézzel készült tárgyak, *szőnyeg, asztal, székek, terítő, fali szőttes*.
Mai: üveglak, cseréptetős, parketta, sok bútor, elektromos tárgyak, *szőnyeg, asztal, székek, terítő, fali szőttes*.
A *dőlt betűvel* írt szavak mindkét házra jellemzők.
• Rajzold le! Vesztettél-e már el valamit? Minek szoktál örülni?
Két keret van, az egyikbe azt rajzolják, hogy, mi az, amit már elveszítettek. A másikba azt, hogyan örültek egy elveszett dolog megtalálásának.
Ha nem marad erre a feladatra idő, akkor ez lehet házi is.
A hittanos hátizsákba az 5 forintost tegyük bele.
- 2 perc *Ima, ének*
Ez az a nap (a tankönyv énekes melléklete)

36–37. A tékozló fiú

Lk 15,11–32

A hallgatóság

A fejezet 1–2. verséből kiderül, hogy Jézus kiknek mondta el ezt a példázatot. Egyrészt a bűnösöknek és a vámszedőknek, őket a tékozló fiú jelképezi. Másrészt a farizeusoknak és az írástudóknak is szólt, őket az idősebbik fiú jelképezi. Jézus nem tett különbséget hallgatói között. Mindenkinek szüksége van a megtérésre.

Az apai örökség

A példázat egy örökösödési kérdéssel kezdődik. Egy apának a kisebb fia kikéri a birtokból az őt megillető részt (*to epiballon meros*), a kisebb fiú esetében ez a vagyon egyharmada. Az örökösödés történhetett az örökhagyó életében is, ajándékozással úgy, hogy a kamatot és a haszonélvezetet visszatartották. A kisebb fiú az örökségét nem egzisztenciája megalapozására fordította, hanem annak megsemmisítésére.

A mélység – gondolkodásra késztet

A fiú elesettségét jellemzi az, hogy zsidó létére egy pogány gazdához szegődik el disznópásztornak. Annyira megvetett sorsra jutott, hogy táplálékot is csak a tisztátalan állatokéból tud szerezni – a keration „szentjánoskenyér”, közismert disznótakarmány; az *oudeis edidou* azt jelenti, hogy vele annyit sem törődtek, mint a disznókkal. Életének eddigi talán legmélyebb pontján az apai ház emléke ébred fel benne. Tudja, hogy fiúi jogait eljátszotta, így alázatos megbánást tanúsító elhatározásra jut. Béresnek kíván hazamenni, és gondosan megfogalmazza bűnvalló szavait is, amelyekkel vissza akar kérezkedni az elhagyott házba. Az önállóságával csődbe jutott embernek – emberi oldalról nézve – valóban nincsen más lehetősége.

Az apa

Ahogy az apa sem tartja méltatlannak, hogy fia elé szaladjon, és a legbensőségesebb üdvözlés után a rendkívüli vendégnek kijáró tisztelet külső jeleivel illeti, ugyanígy Isten végtelen és mérhetetlen szeretetének képe, amellyel nem tartja méltóságán alulinak így fogadni a hozzá visszatérő bűnbánó embert, aki pedig előzetesen a tőle kapott javakat fecsérelte el.

Az idősebb fiú

Az apának ezt a szeretetét az idősebb fiú nem érti meg. Megdöbbenő, hogy aki állítólag atyja iránti bizalomból maradt otthon, mennyire idegen és bizalmatlan volt. Az apa őt tekintette egész vagyona urának, de ő csak munkáját hánytorgatja fel, és apja szeretetlenségéről kesereg, teljesen alaptalanul. Hasonlóan gondolkoznak a farizeusok is, akik kegyességi cselekedeteiket alapján véve nyugnek érzik, a törvényt nem tudják szabad lélekkel értelmezni, így kirekesztik magukat az Isten szerinti tiszta emberi örömeiből, majd pedig Istennek róják fel az egésztest. Ezt a lelkiületet veti szemükre Jézus. Ők csak a bűnös ember bűnét látják, azt bírálják; de Istennek a bűnbánók elé siető, előlegező szeretete hiányzik a szívükből.

Az ünnep

A fiú eltékozolta vagyonát. Sokan a nehéz helyzetben saját elgondolásukat dédelgetik, vagy kétségbeesnek. A tékozló fiú miután elvesztegette értékes, fiatal éveit, őszintén magába szállt, bevallotta hibáját, és megbánta bűneit. Ezután volt bátorsága és bizalma Atyjához visszaindulni. Az atyja örömeiben

rádott öltözete a megigazítás jól ismert bibliai jelképeire is utal. A fiú tulajdonképpen megigazult, tehát az Atya segítségével új, nemesebb emberré válhatott. A legszebb ruha a tiszta cselekedeteket (Zak 3,15; Jel 19,18), a gyűrű a szövetségkötést, a saru az igaz élet útján való járást, az ünnepi vacsora az együttlét örömét és az Istennel való közösséget jelképezi (Jel 3,20).

Szépirodalom

A szépirodalomban is sokan foglalkoztak a tékozló fiú történetével. Néhány ezek közül: Castellano de Castellani a tékozló fiúról írt művében, amikor az Atya fiára gondol:

„Fiam, hol járhatsz, nem látlak semerre!
Fiam, hogy el ne bukj, ki most a gyámod?
Fiam, rossz útra lábad ki vezette?
Fiam, utad végül mi végre járod?
Fiam, szeretlek, s meghalnék helyetted!
Fiam, sértésed rajtam súlyos átok.
Fiam, ha nem térsz vissza semmiképpen, sóhajok közt kell életem leélnem.”

Comenius Krisztust szólaltatja meg, aki magához öleli megérkezett gyermekét:

„– Hol voltál, fiam? Hol voltál oly sokáig? Merre jártál? Mit kerestél a világban? Boldogságot? Hol kellett volna keresned, ha nem az Úrban? (...) Néztam fiam, hogyan tévelyegsz, de nem akartam már tovább nézni, elvezettelek magamhoz (...) Mert itt választottam palotát magamnak lakóhelyül: ha akarsz itt lakni velem, megtalálsz mindazt, amit a világba hiába kerestél, a békét, boldogságot, dicsőséget és mindeneknek bőségét. Ígérem, fiam, nem fogsz csalatkozni, mint amott. A fiú így válaszolt:

– Itt vagyok, Úr Jézusom, fogadj el magadénak, tied akarok lenni és maradni örökké. Szólj a te szolgádhoz, és add, hogy engedelmeskedjem, mondd meg, mit kívánsz, és add, hogy abban kedvem teljék; terhelj meg, amivel tetszik, s add, hogy elviseljem, használj, amire akarsz, s add, hogy győzzem; parancsolj, amit akarsz, s amit parancsolsz, add meg; én ne legyek semmi, egyedül te légy minden.

– Elfogadom ezt tőled, fiam. (...) Légy állhatatos ebben, nevezd magad és maradj meg enyémmek. Enyém voltál és vagy ugyan öröktől fogva, de ezt eddig nem tudtad. A boldogságot, amelyhez most vezérellek, régen készítettem számodra, csak te ezt nem értetted. Különös utakon, kerülőkkel és kitérőkkel vezettelek el magamhoz, amiről te nem tudtál, és nem tudtad, hogy nekem, minden választottaim kormányzójának, mi ezzel a szándékom, sőt azt sem vetted észre, hogy én munkálkodom benned. Pedig mindenütt veled voltam, s azért vezettelek egy darabig kerülő utakon, hogy végül annál közelebb vezesselek magamhoz.” (Johannes Amos Comenius: *A világ útvesztője és a szív paradicsoma*. Ford. Mayer Ilona. Budapest, 1977. 169–170. o.)

„Valamennyien tékozló fiúk vagyunk azzal a különbséggel, hogy egyesek az atyai háztól eltávolodó, míg mások már a visszavezető úton járnak.”

(Pilinszky János: *Egy lírikus naplójából IV.*, részlet)

„A tékozló fiú története nem egyes bűnösök története, hanem az egész emberiségé, minden emberé. Minden vágyunk, ami legmélyén nem az Istenre való tökéletes ráhagyatkozást tartalmazza, lényege szerint távolodást jelent az atyai háztól, és minden lépésünk, legyen bármi az, mit az Istenre való hagyatkozás vágya vezérel, lényege szerint mindig közeledés. (...) Legtöbbször olyan tékozló fiúk volnánk, kiknek távolodó és közelítő léptei hetenként, naponként, s nemegyszer óránként váltják egymást azon a bizalmi úton, hol választanunk kell kő és kenyér között.” (Pilinszky János: *Kő és kenyér*, részlet)

Az óra célja

A történeten keresztül meglátni Isten végtelenül megbocsátó szeretetét, s azt, hogy Isten akkor is szeret minket, amikor hibázunk. A példázaton keresztül lássuk meg a belátás és bocsánatkérés szerepét és eredményét.

36.

TK
tkk-M

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i>
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Világgá megyek Gondolt-e már valaki arra, hogy világgá megy? Miért szeretnél volna világgá menni? Mit vinnél magaddal? Meddig mennél? Meddig maradnál távol az otthonodtól? Hiányozna-e valami, amíg nem vagy otthon? Tulajdonképpen szinte minden gyerek szeretne egyszer világgá menni. Van olyan, aki el is indul. Van olyan, akinek csomagolnak útravalót. Valójában csak egy-két utcasarkot mennek. Egy mondat erejéig utalhatunk a népmesékre is, hiszen itt is világgá mennek a szereplők. Amíg világot látnak, próbákat állnak ki, hogy aztán később képesek, méltók legyenek valamire. A TKK mellékletében Arany János: <i>Juliska elbújdosása</i> c. verset olvassuk fel a gyerekeknek! Jézus egy példázatot mondott egy családról, amelyben a legfiatalabb fiú elindult „világot látni”. Történt-e már veled olyan, hogy valami elveszett, elromlott, és ezért neked nagyon hiányzott? Volt-e olyan, hogy elutaztak a szüleid, és neked nagyon hiányoztak? A rossz pillanatokban tanuljuk meg értékelni mindazt, ami jó volt, ami jó. Akkor érezzük, hogy valami milyen jó is volt, amikor nincs velünk. Pl. egy játék, ami eltörött, vagy elajándékoztam. Elutazik a szülő, mennyire hiányzik a gyerekének. <i>Példázat, példálózás:</i> Mi az a példázat? Rövid, tanulsággal rendelkező történet. Ki, mikor, kinek szokott példákat mondani? Ti szoktatok-e példálózni? Milyen helyzetekben? A szüleinél milyen céllal szoktak példálózni?
15 perc	<i>A történet feldolgozása</i> Olvassuk el közösen a történetet! A történet szövegében egy-egy kép is szerepel, bizonyos szavak helyett. A gyerekeknek kell kitalálni, hogy mit is kell olvasni a kép helyett. A történet egyes részeinél álljunk meg. Kicsit nézzünk bele a szereplők gondolataiba is. Javasolt megállók: <ul style="list-style-type: none">• ... és elköltözött otthonról. Nem tudjuk, hogy miért akart elmenni, nincs róla szó. De azért kérdezzük meg a gyerekeket, hogy ők mit gondolnak.• ... egy ideig nagyon jól élt. Mit gondol a fiú? Közben otthon mi járhat az apa fejében?• Nagyon rosszul megy a sora, elfogyott a pénze, a disznókkal eszik... Milyen lehet a fiú arckifejezése, mutasd meg! Mit érezhet? Mire gondolhat?

- ... *magába szállt és elindult haza.* Miért döntött így? Milyen érzései voltak úton hazafelé? Várt-e valamit az apjától?
- *Hazaér, felöltöztetik, ünnepségen van...* Most mi járhat a fiatalabb fiú agyában? Mire gondolhat?
- *Ünnepség...* Mire gondol az apa?
- *Az idősebb fiú hazaér...* Mire gondol, amikor megtudja, miért rendeztek ünnepséget?
- *Az apa válasza után* mire gondolhatott az idősebb fiú?

5 perc

Beszélgetés

Beszélgessünk arról, hogy a példázat egy példa. Lehetünk mi a tékozló fiúk, Isten pedig az apa. Ha hibázunk, Isten akkor is szeret. Megbocsátó szeretetével mindig átölel. Mindig visszavár minket, akármerre is visz utunk. De lehetünk akár az idősebb testvér, aki nem nézi jó szemmel, ha a másiknak megbocsátanak.

10 perc

Tankönyvi feladatok

- Igaz vagy hamis (H, I, H, I, I, H, I, H, I, I)
- Írd a számokat a megfelelő helyre!

5 perc

Játék

Memórijáték. Készítsünk el előre 8 pár szókártyát:

kisebb fiú – tékozló

idősebb fiú – megharagudott

apa – megbocsátott

elköltözött – otthonról

gyűrű – a kezére

saru – a lábára

elveszett – megtaláltatott

meghalt – feltámadott

A szókártyákat rögzítsük a táblára, írással lefelé, csak az üres oldalát lássák a gyerekek. Ahogyan a hagyományos memória játékban, itt is felforgatással kell megtalálni az egymáshoz tartozó párokat. Az első játékos felfordít 2 kártyát. Megnézi a rajtuk lévő szavakat, ha a két lap egy párt alkot, akkor felveszi és imsét ő jön. Ha nem egy pár, akkor visszafordítja, és a következő játékos jön. Az nyer, aki több párt talál.

Ha kevés tanuló van a csoportban, akkor érdemes egyesével játszani, ha viszont nagyobb létszámú a csoport, akkor alakítsunk két-három csapatot, és a csapatok versenyezzenek egymással.

A hittanos hátizsákba a következő órán tesszük bele, amit kézműveskedtünk.

3 perc

Ima, ének

37.

Tankönyv nélküli lecke M

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i>
10 perc	<i>Játékos ismétlés</i> Készítsünk előre 11 db kis kártyát a következő feliratokkal: <ul style="list-style-type: none">• <i>fiatalabb fiú:</i> fordulj az apa felé, nyisd ki a tenyered, mintha kérnéd a pénzt• <i>apa:</i> fordulj a fiad felé, mintha pénzt adnál neki, az arcodon szomorúság• <i>fiatalabb fiú:</i> mozogj úgy, mint aki mulat, aki éppen szórja a pénzét• <i>fiatalabb fiú:</i> szomorú, zsebei kifordulva, mutasd, hogy nincs semmi, válassz valakit, akitől pénzt kérsz• <i>fiatalabb fiú:</i> állj négykézláb, mint aki eszi a disznók ételét• <i>fiatalabb fiú:</i> hazafele méssz, a kezed a szemellenzöd, ahogy a távolba nézel• <i>apa:</i> megöleli a fiát, nagyon boldog• <i>fiatalabb fiú:</i> térdre borul az apja előtt, nagyon szomorú• <i>apa:</i> cipőt ad a fiára, gyűrűt húz az ujjára• <i>idősebb fiú:</i> összefonja karjait, mérgesen néz az apjára• <i>apa:</i> átöleli mindkét fiát A kártyákból húzzon minden gyerek egyet-egyét. Ha kevesebb gyerek van, akkor egy gyerek több kártyát is húzhat, ha több van, akkor egy kártya több gyereknek jut. Kezdjük el mondani a történetet, és közben a gyerekek jelenítsék meg a kártya tartalmát, mindig csak az, aki épp soron következik a történetben. A gyerekek használhatják a mellettük állót is, ha szükséges: pl. 1. kártya: fordulj az apa felé = fordulj a szomszédod felé...
25 perc	<i>Kézműves foglalkozás</i> A mellékletből vágjuk ki az átölelős alakot: szükséges eszközök: piros karton (lehetőség szerint fotókarton) csíkok (kb. 10 cm széles), fehér rajzlap (kezeknek), esetleg mozgó szem (ha nincs, nem baj), fonal hajnak. Elkészítése: a piros kartoncsík közepére rá kell ragasztani a fejrészt. Egy rajzlapra rajzolják körül a gyerekek a tenyerüket, majd vágják ki. A piros csík két végére ragasszák rá a tenyereket úgy, hogy jól álljon. (Vigyázzunk, hogy ne fordítva legyenek!) Készítsük el a fejet, ragasszunk haját, végül írjuk a bibliai igét a helyére. Az ige: „ <i>Lássátok, milyen nagy szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten gyermekeinek neveznek minket, és azok is vagyunk.</i> ” (1Jn 3,1) Az ötlet és leírása itt: http://meaningfulmama.com/2013/12/teaching-kids-forgiveness-parable-lost-son-craft.html . Miközben készítjük a kézműves dolgokat, beszéljünk a történetről, a bűnbánatról, a megbocsátásról, Isten szeretetéről, hogy mit jelent Isten gyermekének lenni stb. A hittanos hátizsákba egy elkészült alakot tegyünk bele.
5 perc	<i>Memóriajáték</i> Lásd az előző óra anyagában.
2 perc	<i>Ima, ének</i>

38–39. A jó pásztor

Jn 10,1–15

Kortörténeti háttér

A vándorló páttriárkák idejében még együtt élt a pásztor a nyájával. Valószínűsíthető, hogy több pásztor nyája kapott helyet egy-egy akolban. A pásztor nevet adott minden bárányának, és nevükön szólította, ismerte őket. Amikor reggel megérkezett, akkor egyenként hívogatva gyűjtötte össze a bárányait, azok pedig követték őt a mezőre. Fontos hangsúlyozni, hogy a nyáj követte a pásztort, nem a pásztor vezette őket, sőt kutyákkal sem terelgették a nyáját. A mezőn, legeltetés közben három-négy pásztor nyája összekeveredtek. A hazaindulásnál azonban mindegyik bárány felismerte a hangjáról a saját pásztort.

Abban az időben sem volt túl jó a közbiztonság. A pásztornak tudnia kellett, hogyan védheti meg nyáját a rablóktól, a ragadozóktól. Ha egy bárány megbetegedett, a pásztornak meg kellett gyógyítania. Az is előfordult, hogy a gyengébb bárányokat a pásztor a karjában vitte.

A jó pásztor

A jó pásztor minden ellenségtől megvédi nyáját. A szövegben a jó, *kalov*, a pásztor felkészültségére, gyors cselekvésére vonatkozik, aki még az életét is képes feláldozni a juhaiért. Ha összehasonlítjuk a béressel: a béres nem tulajdonosa a nyájnak, nem törődik velük, nem is védi meg a vadállatoktól, s nem is kockáztatja életét a juhokért.

A jó pásztor ismeri a juhait, s a juhok is ismerik őt. Az „ismeret”, valaminek a megismerése a héber gondolkodásban az adott dolog megtapasztalását jelentette. Az Isten ismerete a hébereknek az Istennel való kapcsolatot, annak kialakítását és fenntartását jelentette. A 14–15. versben a pásztor és a juhok között fennálló kölcsönös ismeret egy olyan személyes, bensőséges kapcsolatra utal, amely az Atya és a Fiú közötti szeretetkapcsolatot is jellemzi. (Forrás: kateketa.hu)

38.

TK

Az óra célja

A példázat megismerésén keresztül megéreztetni a gyerekekkel, hogy Jézus a mi jó pásztorunk, Jézus az, aki vezet minket, rá kell figyelnünk, rá kell hallgatnunk.

Az óra menete

Több, mint 45 perc, a játékokon lehet rövidíteni.

Időtartam	Tevékenység
	<i>Ima, ének</i>
	Új ének tanulása (a tankönyv énekes melléklete)
8 perc	Az Úr a pásztorom, jó pásztor Ő. Nyájával arra jár, amerre várva vár a forrás hús vize, a zöld mező.

Ha Ő a pásztorom, semmi sem árt.
Törődik énvelem, vigyáz rám szüntelen,
Követem lábnyomát mindenén át.

5 perc

Ismétlő játék

A tanár mondjon állításokat a tékozló fiú történetéből. Lehetőleg időrendi sorrendben haladjon előre. Ha a tanár az apáról mond állítást, akkor vigyázzban kell állni, ha a fiatalabbik fiúról, akkor le kell guggolni, ha az idősebbik fiúról, akkor ugrani egyet. Ha olyan állítás van, amelyben két szereplő is benne van, vagy akár mind a három, akkor annyi mozdulatot kell a gyerekeknek is elvégezni.

Pl. Volt egyszer egy apa – *vigyázzban állnak*.

Akinek volt két fia, az egyik idősebb, a másik fiatalabb – *felugranak, majd leguggolnak és úgy is maradnak*.

A fiatalabbik fiú egyszer elkérte a vagyont rá eső részét – *leguggolva kell maradni*.

Az apa odaadta, de közben szomorkodott – *vigyázzban állnak*. Stb.

Ha több időnk van, meg lehet úgy is próbálni a játékot, hogy egy-egy gyerek kiáll középre, és ők mondanak állításokat.

5 perc

Célkitűzés

A mai alkalommal Jézusnak egy újabb példázatát fogjuk megismerni. Mi is az a példázat?

Ebben a példázatban a jó pásztorról lesz szó. Mielőtt elolvassuk, mondjátok meg nekem, mi mindent tudtok a pásztorokról!

Hallgassuk meg, milyen információik vannak a pásztorokról, ne tereljük a beszélgetést még a történet mondanivalója felé, azt majd a történet után. Most tényleg csak a pásztorokodásról beszéljünk.

15 perc

A történet feldolgozása

Olvassuk el a történetet a könyvből.

Beszélgetés

Jézus a jó pásztorról beszélt. Mit tesz egy jó pásztor a juhaival?

Mire van szüksége a juhoknak? Hogyan gondoskodik erről a pásztor?

Mit tesz a juhok védelméért? Mitől kell megvédeni őket? Miért van szükség akolra?

Hogyan vezette a nyáját a keleti pásztor? Miért volt erre szükség?

Miért fontos, hogy a pásztor név szerint ismerje a juhokat, és a juhok hallgassanak a hangjára?

Mit jelent az, hogy Jézus a jó pásztor? Hogyan lehet ő az emberek pásztor?

Hogyan gondoskodik Jézus az övéi lelki táplálékáról, védelméről, vezetéséről?

Mit jelent az, hogy ő ismer minket? Hogyan tartozhatunk a nyájába?

És aki rossz pásztor? Miről ismerhetik meg a rossz pásztor vagy a bérest a juhok?

10 perc

Tankönyvi feladatok

• Néhány szó betűi összekeveredtek! Írd a megfejtéseket a vonalakra! Kösd össze a képekkel a megfejtéseket!

Megfejtés: *juhok, Jézus, pásztor, farkas, béres*

• Hogyan bánik a jó pásztor a juhaival? Írd a betűket a megfelelő vonalra, segítenek a meghatározások!

A megoldás: GONDOSKODIK JUHAIRÓL.

Beszélgjünk Jézus gondoskodásáról, visszautalva a példázatra.

- 5 perc *Játék óra végén*
 A jó és a rossz pásztor:
 A juhok felismerik a pásztoruk hangját, ezért követik őt. Idegent viszont nem követnek. Feláll a csoport, ők a nyáj. Kiáll eléjük két „pásztor”, egyik az ő pásztoruk, a másik idegen. Majd hátat fordít a nyáj, s „lejel”. Közben a pásztorok felváltva utasításokat adnak, de a nyájnak csak saját pásztorára szabad hallgatnia. Aki mégis megteszi, amit az idegen pásztor mond, kiáll a nyájból. Aki nem teszi meg, amit a saját pásztor mond, az is kiáll. A játék megismétlésekor a két leghűségesebb juh lehet a két új pásztor.
 A hittanos hátizsákba a következő órán tesszük bele, amit kézműveskedünk.
- 3 perc *Óra végi imádság, ének*
 Az Úr a pásztorom (a tankönyv énekes melléklete)

39.

Tankönyv nélküli lecke

Az óra célja

Beszélgetésen, játékokon, kézműveskedésen keresztül elmélyíteni a jó pásztor példázatát.

Szükséges eszközök

Vécépapír-guriga, színes papír a ruhának, vékonyabb színes papír vagy krepp-papír (esetleg maradék textília) a kendőnek, fonal, spárga megkötni a kendőt, fehér papír a fejnek (vagy kör alakú fehér öntapadós matrica), zsenília drót a karoknak, hajlítható szívószál a botnak, olló, ragasztó.

Az egyszerűbb kézműveskedéshez: A3-as lap vagy csomagolópapír, kis lapok a gyerekeknek, bárány/pásztor, ragasztó, színes ceruzák (de ez van minden tolltartóban).

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Az Úr a pásztorom (a tankönyv énekes melléklete)
5 perc	<i>Játékok óra elejére, végére</i> Az itt leírt három játék nem férne bele egy hittanórába, ha még mást is szeretnénk csinálni. Ki-ki a csoportjának megfelelően válasszon ezekből. <ul style="list-style-type: none"> • A pásztor hangja A pásztor néven szólítja juhait, és vezeti őket. Bízol-e eléggé a pásztor hangjában? Erre épül a következő játék. Ha van rá mód és lehetőség: építsünk székekből, asztalokból aklot. Az aklon kívül is helyezünk még el néhány széket vagy egyéb akadályokat, mint tereptárgyat (szikla, fa, kút stb.). A gyerekek – a nyáj – az akolban ülnek. A pásztor néven szólít valakit az akol

bejáratából. Aki a nevét hallja, odamegy a pásztorhoz, aki beköti a szemét. Továbbra is a nevét mondogatva vezeti a terem egy meghatározott pontjára (pl. az ajtóhoz), úgy, hogy ne ütközzön bele a tereptárgyakba. Elöl megy a pásztor, mondogatja a juh nevét, aki a hang irányában követi. Nem érhet hozzá. A pásztor lassan menjen. A juh, mivel a szeme be van kötve, hallás után követi a pásztor. Ez a változat kis létszám esetén játszható.

Nagyobb létszámú csoport esetén: az akadályok lehetnek ásványvizes palackok is. Abból akkor sem lesz baj, ha belebotlik.

Egy gyerek a juh és az egész csoport a pásztor: a juhnak bekötjük a szemét, a többieknek kell irányítani, hogy merre menjen. Elég az is, hogy csak egyenesen el kell jutni az ajtóig, akár akadályok nélkül is, már ez is nehéz feladat bekötött szemmel. A vizes flakonok jelezhetik akár a pálya szélét.

10 perc

- Benn a bárány, kinn a farkas

Ehhez hely szükséges! Pl. udvar, vagy ha nagyobb tanteremben van a hittanóra és van mód az asztalokat eltolni, hogy legyen hely a játékra.

Ez a gyerekek által ismert fogójáték.

Kijelölünk egy bárányt és egy farkast a gyerekek közül, a többiek körbe állnak, és megfogják egymás kezét. A kezüket magasra emelve kapukat tartanak. A bárány a kör közepére áll, a farkas pedig kívülről próbál a körbe hatolni, hogy megfogja a bárányt. A kört alkotó játékosok a bárányt engedik ki-be futni, a farkas előtt viszont igyekeznek lezárni az utat, leeresztik előtte a karjukat. Ha a farkas gyorsabb és ügyesebb, mielőtt leeresztenék a karokat, átbújhat a kapun. (Leeresztett kar alatt átbújni nem szabad.) Ha sikerül megfognia a bárányt, akkor az eddigi bárány lesz az új farkas. A régi beáll a körbe, és új bárányt jelölünk ki, aki a kör közepére áll.

5 perc

- A jó és a rossz pásztor

Leírását lásd a 38. óra anyagában.

10 perc

Beszélgetés

Ismételjük át a jó pásztor példázatát. Beszéljük meg újra, milyen egy jó pásztor. Az előző órában leírt kérdéseket újra feltehetjük.

Beszélgessünk arról is, hogy a hétköznapokban a gyerekek kiket, miket követnek. Pl. szülők, nagyszülők, tanárok tanácsait, az iskola házirendjét, a tízparancsolatot. Előjöhet az is, hogy valaki a divatot követi, a barátja tanácsait, vagy például a reklámokban hallottakat. Beszéljük meg, hogy a felsorolásból mi az, amit fontos követni, melyik az, ami nem mindig jó (egy gyerek tanácsa, ötlete, a divat). Általában a szülők, tanárok tanácsai jók, követhetők, persze itt is lehetnek kivételek. Egy felnőtt tanácsa hiten, meggyőződésen, tapasztalaton, bölcsességen alapszik – legtöbb esetben.

De a legfontosabb, hogy minden nap Jézust, a jó pásztor kövessük.

20 perc

Kézműves foglalkozás

- Pásztor készítése

Szükséges eszközök: vécepapír-guriga, színes papír a ruhának, vékonyabb színes papír vagy krepp-papír (esetleg maradék textília) a kendőnek, fonal, spárga megkötni a kendőt, fehér papír a fejnek (vagy kör alakú fehér öntapadós matrica), zseníliadrót a karoknak, hajlítható szívószál a botnak, olló, ragasztó. Elkészítés:

- Ragasszuk rá a színes papírt a gurigára, a lelógó részeket vágjuk le.
- Rajzolják meg a gyerekek az arcot egy kör alakú kis fehér lapra, vagy a fehér matricára.
- Ragasszuk az arcot a testre.

- Vágjunk ki kendőnek valót, majd fonallal vagy spárgával kössük a fejre.
- Ollóval szúrjunk egy-egy lukat a karoknak, majd dugjuk bele a zseníliadrót darabokat.
- Az egyik kezébe illesszük bele a szívószálat úgy, hogy a tetejét visszahajtsuk, hogy bot formája legyen.
- A hasára esetleg rá lehet írni, hogy „Jézus, a jó pásztor”

10 perc

Egyszerűbb kézműveskedés

Egy nagyobb papírra felragasztunk egy pásztor. A gyerekek egy-egy kis lapra rajzolják meg magukat, írják rá a nevüket. Majd ragasszuk őket a pásztor köré. A nagy lapra rá is írhatjuk: Jézus mondja: Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet. Amíg a gyerekek rajzolnak, addig mi felragaszthatjuk a pásztor, ráírhatjuk az igét, ha otthon nem volt rá időnk.

Ez a kép kifejezi, hogy mi is mindannyian a jó pásztorhoz tartozunk, minket is ismer személyesen.

A hittanos hátizsákba egy elkészült guriga-pásztor vagy bárányt tegyünk bele.

2 perc

Ima, ének

Az Úr a pásztorom (a tankönyv énekes melléklete)

40.

A terméketlen fügefa

Lk 13,6–9

TK

Megtérés sürgősen!

A példázat a megtérés sürgősségét hangsúlyozza. A példázat szereplői: a szőlő Izrael, a fügefa Jeruzsálem vagy a nép, a szőlősgazda Isten, a vincellér Jézus, a termés pedig mindaz, amit Isten elvár népétől. A gazda háromszori visszatérése arra utal, hogy Isten türelmesen várt népe megtérésére. Várakozása hiábavaló volt, így ítéletet mondana. Azonban a vincellér közbelépett. Isten Jézusért kegyelmes velünk.

Könyörgés, közbenjárás

A gazda és a vincellérje közötti beszélgetés hasonló Ábrahám Istennel való alkudozásához Sodoma érdekében. Mindkét beszélgetésnél látható a véleménykülönbség, de végül Isten megenyhül, megkegyelmez.

Isten kegyelmes, van második esély!

A *hátha* szó reménységet hordoz, az isteni kegyelem jóvoltából megmenekült embernek van lehetősége a megtérésre. Jézus is ezért járta az országot, ezért tanított, gyógyított, hátha felfigyelnek rá és megtérnek. Ha nem, akkor a hátha szó után a másik lehetőség is bekövetkezhet – Isten ítélete. Lukács beleírta ezt a példázatot evangéliumába, hogy ezáltal figyelmeztesse mindenkori olvasóit. Jézusért még mindig tart a kegyelem.

Az óra célja

A példázatot megismerésén keresztül megláttatni, megértetni a gyerekekkel, hogy Isten kegyelmes hozzánk, ad esélyt a változásra.

Eszközök

Egy kis kártya, melyre rajzoljunk egy fügét, és írjuk rá: HÁTHA.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Jer, dicsérjük Istent (a tankönyv énekes melléklete)
5 perc	<i>Játék</i> Az előző órák anyagából mondjunk igaz-hamis állításokat. Ha igaz, álljanak fel, ha hamis, guggoljanak le. (Lehet más mozgást is kitalálni.) Például: Jézus a jó pásztor. IGAZ A jó pásztor egész nap alszik. HAMIS A bárányok meg tudják védeni magukat. HAMIS A nyáj követi a pásztert. IGAZ. Stb.
8 perc	<i>A történet feldolgozása, beszélgetés</i> Mielőtt a történetet elolvassuk, beszélgessünk a gyümölcsfákról, a gyümölcsfák gondozásáról. Milyen gyümölcsfákat ismertek? Mikor teremnek gyümölcsöket? Minden nyáron teremnek? Minden évben egyformán teremnek? Hogyan kell gondozni a gyümölcsfákat? Kell-e egy gyümölcsfát trágyázni? Mit jelent az, hogy trágyázni? Mikor fog többet teremni egy gyümölcsfa? Természetesen nem kell biológiaórát tartani, de néhány dolgot nem árt tisztázni a példázat szövege miatt. A gyerekeknek ebben a témában vannak már ismereteik akár az iskolából, akár otthonról.
12 perc	<i>A példázat</i> Mondjuk el vagy olvassuk el a tankönyvből a példázatot. Beszéljük meg az ismeretlen szavak jelentését, pl. vincellér. Ehhez segítség az 1. feladat. Mit jelent a vincellér szó? Színezd ki a megfelelő választ! Megfejtés: SZŐLŐ SZAKÉRTŐ GONDOZÓJA Beszéljük meg, miről szól a példázat. Kik beszélgetnek? Hol beszélgetnek? Miről beszélgetnek? Miért akarja kivágni a fügefát a gazda? Milyen mentő ötlete van a vincellérnek? Mondjuk el, hogy Jézus idejében Izrael területén sok szőlő volt, tehát ezt a részét értették az emberek, miről beszél nekik Jézus. De Jézus példázatainak mindig van egy másik értelmezése, mondjuk el ezt is. Gyümölcsöt teremni emberként kb. annyit jelent, hogy jó dolgokat cselekszünk, másokkal jót teszünk. Ha rosszat tettünk, azt el kell ismerni, bocsánatot kell kérni, meg kell bánni a bűneinket. Mondjanak a gyerekek erre példákat!
5 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> <ul style="list-style-type: none">• Egészítsd ki a mondatokat! Húzd alá a megfelelő szót, kifejezést! Ezzel a feladattal rögzítjük a példázat tartalmát. Megoldások: Egy embernek volt egy szőlője. A szőlősgazda már 3 éve keres gyümölcsöt a fügefán. A gazda kérte a vincellért, hogy vágja ki a fügefát.

- A vincellér **könyörögni kezdett a fa életéért.**
A vincellér vállalta, hogy **körülássza és megtrágyázza a fát.**
- 5 perc • Keresztrejtvény
Megoldások: téKozló, vincEllér, Gyümölcs, trágYa, embErhalász, éLetét, fügE, Máté, összeolvasva: KEGYELEM.
Beszéljünk arról, mit is jelent itt az isteni kegyelem. Kaptunk még egy esélyt az Istentől. Isten Jézust küldte az embereknek, mint második esélyt. Ebben a cselekedetben mutatta meg igazán kegyelmes voltát. Ha rosszat tesz valaki, nem pusztul el azonnal, van esélyünk a javulásra. Mi is adjunk esélyt a másoknak, ha meg akar javulni.
- 5 perc • Keresd meg a 7 apró különbséget a két kép között!
A megfejtés: 1. A gazda jobb lábán a saru. 2. A gazda sapkáján a sárga csík. 3. A vincellér kék ruhája vállán a csík. 4. A jobb oldali képen, a jobb oldalon az egyik szőlőfürt zöld. 5. A jobb oldali képen a gazda feje fölött van 1 db termés a fügefán. 6. A jobb oldali képen jobbra fönt 1 db fa áll. 7. A fügefa közepén az ágak elágazásai.
- A hittanos hátizsákba a kis kártyát tegyük bele.
- 2 perc *Ima, ének*
Jer, dicsérjük Istent (a tankönyv énekes melléklete)

41.

A vak Bartimeus gyógyítása

Mk 10,46–52

TK

Jerikótól Jeruzsálembe

Jerikó a Föld legmélyebben fekvő lakott települése, 250 m-rel a tengerszint alatt fekszik. A Pálmák-városának is nevezik az ott termő sok pálma miatt. Az újszövetségi Jerikó az ószövetségi Jerikótól dél-nyugatra helyezkedett el, Heródes építői tevékenységének köszönhetően létrejött. Itt emeltette fényűző téli rezidenciáját, és e köré épült a város, ahová Heródes hippodromot és amfiteátrumot is építtetett. Ide érkezik meg Jézus, útban Jeruzsálem felé. Nem tervezte, hogy megálljon Jerikóban. Azonban a hit kiáltása megállásra késztette. Jézus jeruzsálemi útjának igazi célját egyedül a vak ismeri fel. Ezért helyezte Márk ezt az elbeszélést Jeruzsálem kapujába.

A vak, aki lát

Bartimeus saját magától kezdi el kiáltani: „Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtam!” A Dávid Fia név, mellyel Jézust illeti, jelzi, hogy a vak koldus valójában tisztábban látja, kicsoda Jézus, mint a tanítványok és azok az emberek, akik mindvégig vele voltak! Jézus odahívhatja tanítványait, és Bartimeus nagy lelkesedéssel engedelmeskedik, még felsőruháját is ledobja (*apobalón*). A ruha eldobása a nagy izgalom kifejezésére szolgál.

Márk evangéliumában ő az egyetlen, aki Jézust Rabbinak, azaz Mesternek szólítja. Márknál ez az utolsó gyógyítási csoda. Kettős teológiai oka van. A negatív: Jeruzsálem, a hitelenség központja, elzárkózik Jézus gyógyító hatalmától. A pozitív: Most kezdődik majd a végső, a tulajdonképpeni csoda, Jézus halála, amely által gyógyító, megmentő hatalma mindenkire kiárad.

Példa és erő

Jézusnak nem kell megérintenie Bartimeust. Felkiáltásával és viselkedésével feltárta már mély hitét. Márk is pontosan ilyen mélységes hitet szeretne ébreszteni evangéliumának olvasóiban Jézus iránt. Amint visszakapta látását, Jézussal tartott. *A követte őt az úton* az ősegyházban tanítványi mivolta utalt, ezért fontos, hogy Márk itt egyháza számára Jézus egyik korai tanítványának hitét és biztató példáját mutassa be.

Az óra célja

A történet megismerésén keresztül meglátni az igazi, őszinte hit fontosságát; Jézus mindenkit hív követésére

Eszközök

A Küldöm levelem című játékhoz kendő a szem bekötéshez. A Találd ki című játékhoz egy zsák (táska, zacskó), és benne több különböző tárgy: radír, fakocka, hegyező, ceruza, kisautó, stb. Illetve az ízek felismeréséhez: tányér, előre felkockázott banán, alma és sós percc. A beszélgetéshez gyógyszeres dobozok, melyeken látható a Braille-írás.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Olyan örömet, mint a forrás (Új ének 201); énekeljük az „Olyan hitet, mint a szikla” kezdetű versszakot is.
10 perc	<i>Játék</i> A felsorolt játékokból egy mindenképpen belefér az időbe. Ki-ki válasszon a csoport összetételéhez, és a hittanóra helyszínéhez megfelelően! Fontos, hogy minden játék után beszéljük meg, milyen érzés volt vaknak lenni, nem látni és más érzékszervünkre hagyatkozni. <ul style="list-style-type: none">• Ki vagyok? Álljunk körbe, a kör közepére álljon egy gyerek, akinek bekötjük a szemét. A körben állók közül egy valakit odaállítunk a bekötött szemű gyerek elé, akinek a kezével ki kell tapogatnia a vele szemben álló gyermek arcát, fejét. Tapogató alapján kell kitalálni, hogy ki áll vele szemben. Ha egy gyerek csak egy társát tapogathatja, akkor viszonylag sok gyereknek tudjuk bekötni a szemét. Fontos, hogy a játék közben csönd legyen, és az is, hogy akit tapogatnak, ne adjon ki hangot, mert akkor elárulja magát.• „Koszorú” (társ felismerése hang alapján) Akár a népi gyerekjátékot is eljátszhatjuk. Álljunk egy körbe. A kör közepére guggoljon be egy gyerek, és csukja be a szemét. Énekeljük: „Koszorú, koszorú, mért vagy olyan szomorú?” „Azért vagyok szomorú, mert a nevem koszorú.” Majd egy valaki álljon a guggoló gyermek mögé, és kopogtasson a hátán, és elváltoztatott hangon mondja: „Kip-kop, kopogok, találd ki, hogy ki vagyok!” A guggoló gyermeknek ki kell találnia, ki kopogtatott a hátán. Másik változat: A körben guggoló gyermek háta mögött álló társa ennyit mond pl. „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel.” Más mondatot is ki lehet találni.

- Találd ki! (tárgy neve, étel íze)

Töltsünk meg egy zsákot különböző tárgyakkal (ne túl nagyokkal): pl. radír, fakocka, hegyező, ceruza, kisautó, stb. A gyerekek nyúljanak bele a zsákokba, fogjanak meg egy tárgyat, és anélkül, hogy kivennék a zsákból, próbálják kitalálni, mi lehet az.

Készítsünk előre felkarikázott banánt, felkockázott almát, sós peracet. A gyerekek csukják be a szemüket. Menjünk körbe, és tegyünk minden gyerek szájába egy falatot. Csukott szemmel, ízlelés alapján találják ki, mi az, amit esznek.

- Küldöm levelem – másképp

Válasszunk egy postást, akinek kössük be egy kendővel/sállal a szemét. A többiek fogjanak meg egy-egy széket, rakják körbe, és foglaljanak helyet a székeken, ha nincs elég hely a székeknek, akkor állva is működik. Válasszanak maguknak tetszés szerint egy-egy városnevet, és mondják el hangosan, akár többször is, hogy a postás meg tudja jegyezni. A tanár is szálljon be a játékba egy székkal és egy városnévvel – pl. Jerikó.

A postást vezessük a kör közepére, és kezdődhet a játék. Felszólít két játékost a helycserére, a következő formában:– Küldöm a levelem Budapestről Prágába.

A postás a városneveket a bejelentett nevek közül tetszés szerint válogatja. Az így megnevezett játékosok a kör belső területén áthaladva helyet cserélnek. A postás közben igyekszik elkapni valamelyiket. Akit megfog, azzal szerepet cserél. Ha nem sikerül, a harmadik sikertelen próbálkozás után válasszunk új postást. (Forrás: *Megy a gyűrű vándorútra*. Gondolat, 1982. 177. o.)

10 perc

Beszélgetés

Beszéljük meg a játék tapasztalatait! Milyen érzés volt nem látni? Milyen lehet azoknak, akik valóban nem látnak? Mit tudtok róluk? Láttatok-e már vak embert? Mi segíti őket az életben? Hogyan tájékozódnak? Hogyan közlekednek? Hogyan tanulnak? Beszélgeszünk arról is, hogy mivel az egyik érzékszervük nem működik, „cserébe” a többi nagyon kifinomult, pl. a tapintásuk, hallásuk. Több híres zenész van, aki nem lát. Vigyünk magunkkal az órára olyan gyógyszeres dobozokat, melyen a Braille írással olvasható a gyógyszer neve. Mutassuk meg a gyerekeknek, próbálják kitapogatni az ujjakkal.

A mai órán egy olyan ember fog Jézussal találkozni, aki vak volt.

10 perc

A történet feldolgozása

Olvassuk el a történetet! Beszéljünk róla! Mit jelent az, hogy koldus? Láttatok-e már koldust? Hol? Milyen a koldusok élete? Vajon miért kellett Bartimeusnak koldulnia? Emeljük ki Bartimeus hitét: annak ellenére, hogy vak volt, hitt Jézusban. Hitte, hogy Isten fiaként képes csodát tenni. Jézust nem látta a szemével, de a lényegét nagyon jól látta a szívével! Hangsúlyozzuk azt is, hogy miután már látott, követte Jézust. Amint képes volt Jézus nyomába szegődni, meg is tette.

10 perc

A tankönyvi feladatok megoldása

- Hogyan találkozott Bartimeus Jézussal? A megfelelő kövekre lépve Jézus mondatát olvashatod! Színezd ki!

A megfelelő köveket kell kiszínezni, a megfejtés: MENJ EL, HITED MEGTARTOTT TÉGED.

- A vakok írását Braille-írásnak nevezzük. Fejtsd meg a mondatot az alábbi ábécé segítségével!

A megfejtés: DICSÉRJÉTEK HATALMAS TETTEIÉRT! Zsolt 150,2a

Bartimeus tudta, mit kell tennie, miután meggyógyult.

- Írd le a kertbe csukott szemmel a vak nevét!
- Írd a téglalapokba Bartimeus nevét a Braille-ábécével! Írd le a saját nevedet is!

- 5 perc *A történet dramatizálása*
Játsszák el a gyerekek a történetet. A mesélő legyen a tanár, válasszunk egy Jézust, egy vakot, tanítványokat és sokaságot. Így mindenkinek juthat szerep.
- A hittanos hátizsákba egy gyógyszeresdobozt tegyünk bele.
- 3 perc *Óra végi ima, ének*
Olyan örömet, mint a forrás (EÉ 571)

42.

A kapernaumi százados

Mt 8,5–13

TK

Pogány is, katona is, de nagy hite van

A történetet megtaláljuk Lukács evangéliumában (7,1-10) és János evangéliumában (4,46-53) is. *Lukács* részletesebben ír a százados személyéről, és utal arra is, hogy a zsidókkal jó viszonyban volt. *Máté* azonban bevezető és életrajzi megjegyzések nélkül kezdi el a történetet. A százados előzmények és közvetítők nélkül azonnal megjelenik az Úr előtt, és beteg szolgájának gyógyítását kéri. *Máté* írásában nem lényeges, hogy ő a zsidók jótevője, hanem az a hangsúlyos, hogy különlegesen nagy hittel rendelkező ember, aki minden reményét Jézusba veti. Jézus beleegyezik (7. v.), és ez új hitvallást vált ki az emberből, amely még Jézust is meglepi. A hit példajaként itt egy pogány ember áll, aki ráadásul katona, vagyis olyan ember, aki általában nem túlzottan érzékeny és nem hajlamos vallási érzelmekre. A tiszt nemcsak a gyógyítást kéri, hanem még a gyógyítás módjára vonatkozóan is tanácsot ad. Jézus gyógyító szava parancs, amely a távolban levő beteghez is eljut. Szavai kinyilvánítják messiási hatalmát, korlátlan erővel rendelkeznek.

A százados nagy hite szemben áll a zsidók kevés hitével vagy hitetlenségével. Története minta más pogányok számára is, akik Krisztushoz járulnak. Az egyházhoz tartozás nem garantálja az Isten országába jutást. Ezt mindenkinek tudatosítania kell magában.

Az óra célja

A történet megismerésén keresztül meglátni az igazi, őszinte hit fontosságát.

Eszközök

Egy katonát ábrázoló kép – ez kerül bele a hittanos hátizsákba.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Halleluja, áldd az Urat allelu, hallelu, hallelu, halleluja, áldd az Urat. /2x Áldd az Urat halleluja, /3X áldd az Urat!
5 perc	<i>Játék</i> Jézus mondja (Ugyanaz, mint a 30. leckében leírt Sámuel mondja című játék, csak itt Jézus mondja.) A gyerekeknek utasításokat mondunk gyorsan egymás után. Ha a mondatunkat így kezdjük: „Jézus mondja”, akkor végre kell hajtani az utasítást, ha nem így kezdjük, akkor viszont tilos. Lehet kiesős rendszerben is játszani. Például: Jézus mondja: Álljatok fel! – Mindenkinek fel kell állni. Üljetek le! – Nem szabad leülni, mert a mondat elején nem mondtuk, hogy Jézus mondja. Lehet nehezíteni azzal, hogy a tanár minden egyes utasítást megcsinál, ez megzavarhatja a gyerekeket. Nagyon jó hangulatot teremt ez a játék!
8 perc	<i>Beszélgetés</i> Ebben a játékban utasításokat, parancsokat kellett végrehajtani. Van-e olyan személy az életetekben, aki parancsokat, utasításokat ad? Egy tanár, egy szülő nem feltétlenül parancsolgat, de mégis engedelmesen meg kell tenni, amit kér tőlünk. Mi mindenben szoktatok engedelmeskedni? Ti szoktatok-e parancsolni valakinek? (pl. kutyának) Van-e olyan foglalkozás, ahol fontos a parancs, az utasítás? Itt lehet rátérni a katonákra, katonaságra.
5 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> <ul style="list-style-type: none">• A képen egy Jézus korabeli római katonát és egy mai katonát látsz. Mi a hasonlóság? Mi a különbség? Beszélgetsetek a képről! Beszélgetés (röviden) a katonák életéről, a régi és a mai katonák összehasonlítása – ruha, fegyverzet stb.
10 perc	<i>A történet feldolgozása</i> <ul style="list-style-type: none">• Olvasd el a történetet! Egészítsd ki a hiányos mondatokat a megadott szavakkal! Olvassuk el a történetet a könyvből, egészítsük ki a szöveget! Majd beszéljük meg a fontosabb dolgokat (szereplők, helyszín, esemény). Értelmezzük a százados szavait – egyrészt tudja, hogy bűnös és nem zsidó emberként nem méltó Jézus látogatására, másrészt parancsokat oszt, és megteszik, amiket parancsol. Beszéljük meg, miből tudta Jézus, hogy a századosnak nagy hite van. Emeljük ki, hogy itt is fontosabb a hit, mint maga a csoda, úgy, mint Bartimeus esetében. Fontos beszélni arról, hogy Jézus nem csak a saját népén segít, hanem az idegennek, a római embernek is segít. Ez példaértékű. Megemlíthetjük, hogy az úrvacsoravételnél hangzik el a százados mondata.
3 perc	<ul style="list-style-type: none">• Színezd ki azokat a tulajdonságokat, amelyek a kapernaumi századosra jellemzőek! Kiszínezzük a századosra jellemző tulajdonságokat: alázatos, erős hitű, fegyelmezett, emberséges, aggódó, fontos számára a szolgálója

- 5 perc
- Karikázd be a helyes válaszokat!
A helyes válaszok: Mária, Kapernaumban, abban az órában
A történet melyik részlete, melyik mondata jut eszedbe az alábbi képekről?
1. kép: Gondterhelten, aggódva megy a százados Jézus felé.
2. kép: Elmondja Jézusnak, hogy a szolgája milyen beteg.
3. kép: Nem vagyok méltó...
4. kép: Mondom az egyiknek: Menj el!
5. kép: A százados elindul vissza a a szolgájához, már nem aggódik.
- 5 perc
- Dramatizálás*
Játsszuk el a történetet szerepek szerint!
A hittanos hátizsákba egy katonát ábrázoló képet tegyünk bele.
- 2 perc
- Ima, ének*
Halleluja, áldd az Urat

43.

Jézus beteget gyógyít a Betesda tavánál

Jn 5,1–9

TK

Helyszín, időpont

A helyszín Jeruzsálem, ahol épp ünnep volt, amelyet János nem nevez meg pontosan. Fontos, hogy szombat volt. Modern archeológusok megtalálták ennek a fürdőnek a maradványait a Szent Anna kereszties templom mellett. Kiderült, hogy a fürdőt négy oszlopocsarnok zárta négyszögben körül, egy ötödik pedig két részre osztotta. A qumráni leletekből magyarázatot kapunk a Betesda helységnév héberes írásmódjára, amelyet eddig csak görög (ráadásul többszörös másolási hiba által megromlott) átírásából ismertünk. A *bét-esda* név jelentése valószínűleg ez: a kiöntés helye.

Angyal

A 4. vers, amely az angyalról beszél, hiányzik a legrégebb és legjobb, a második és a negyedik századból való görög kéziratokból. Valószínűleg olyan valaki illesztette a szövegbe, aki azt akarta, hogy a víz mozgását a 7. versben közvetlen mennyei beavatkozásnak lássuk. Az eredeti szöveg szerint a víz időnként fölpezsdült, és ennek gyógyító erőt tulajdonítottak.

Jézus szava

Ismét egyedül Jézus szava ad életet egy olyan embernek, akinek testében harmincnyolc éve alig van élet.

Nincs happy end

Egy szomorú tanulsága a történetnek (15.), hogy a meggyógyított ember, bár részese volt a csodának, mégsem értette meg.

Kapcsolat Mózes könyveivel

A fejezet végén található utalás Mózes könyveire (5,45-47). Ebben a történetben az öt oszlopocsarnok Mózes öt könyvére utal. A 38-as szám az 5Móz 2,14 szerint a zsidó nép harmincnyolc esztendőn át

tartó pusztai vándorlására utal. A nép vétkezett, és büntetésül kellett ennyi ideig a pusztában tartózkodnia. A gyógyulást kereső beteg a büntetési idejének végén járó bűnös Izraelt szimbolizálja.

Szombat

János feltételezi, hogy az olvasók jól tudják, mennyire szent a szombat a zsidók számára. Az Ószövetségben a szombat megtartását kifejezetten isteni parancsra vezetik vissza. A szöveg szerint Jézus egyértelműen megszegi a szombati törvényt. Szombaton törvénybe ütköző dolog volt ágyat szállítani. Nemcsak meggyógyította a beteget, hanem olyasmit parancsolt neki, aminek megtételét nyilvánvalóan el lehetne halasztani – a fel kell vennie ágyát, és úgy távoznia. Jézusnak az Atya munkájában való részvétel a fontos, nem a szombati törvény.

Az óra célja

Megláttatni, hogy Jézus Isten Fiaként csodákra képes – a mi életünkben is.

Eszközök

Egy kis kártya ezzel a felirattal: „Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj!” – ez kerül majd bele a hittanos hátizsákba.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
8 perc	<i>Ima, ének</i> Úgy gyötört a szomj (ÚÉ 163)
3 perc	<i>Játék</i> Jézus mondja (a leírását lásd az előző lecke anyagában).
8 perc	<i>Beszélgetés</i> Tankönyv 1. feladat: beszéljünk a képekről, kinek miben tudnának ők, mint gyerekek segíteni. Voltak-e már ilyen vagy a képekhez hasonló helyzetben?
15 perc	<i>A történet feldolgozása</i> Olvassuk el a történetet! Beszéljük meg a történet szereplőit, helyszínét. Ha vannak ismeretlen szavak, magyarázzuk meg, mit jelentenek, pl. béna. Melyik városban játszódik a történet? Hogy nevezik a medencét? Kik voltak a medence körül? Miért voltak ott? Mikor gyógyított a víz? Miért tudtak meggyógyulni a betegek? Hány éve volt beteg a béna? Miért nem tudott ennyi idő alatt meggyógyulni? Hogyan segített rajta Jézus? Mikor gyógyult meg?
10 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> <ul style="list-style-type: none">• Keresd meg és húzd alá a szövegben a kérdésekre a választ! A dőlt betűvel írt részeket kell a gyerekeknek ceruzával aláhúzni a szövegben. Ha alaposan átbeszéltük a történetet, akkor ez nem lesz nehéz.

Melyik városban játszódik a történet? *Jeruzsálemben*

Hogy nevezik a medencét? *Betesda*

Kik voltak a medence körül? *vakok és sánták*

Ki kavarta fel a vizet? *az Úr angyala*

Hány éve volt beteg a béna férfi? *harmincnyc*

Mitől gyógyult meg? *Jézus ezt mondta neki: Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj!*

- Számozással jelöld az események helyes sorrendjét!

3. 2. 1. 4.

- Mit adott Jézus a bénának? A megfejtést megtalálod a medencében!

Megfejtés: *gyógyulás.*

A hittanos hátizsákba az általunk előre megírt kis kártyát tegyük bele.

3 perc

Ima, ének

Úgy gyötört a szomj (ÚÉ 163)

44.

Feladatok, játékok az előző 3 órához

Tankönyv nélküli lecke

M

Az óra célja

Játékok, feladatok, kézműves foglalkozás segítségével elmélyíteni az előző három órán tanultakat.

Eszközök

A játékokhoz: kendő, radír, fakocka, hegyező, ceruza, kisautó, felkarikázott banán, felkockázott alma, sós percc.

A szaladgálós történet-összerakóhoz: szókártyák, táblaragacs.

Kézműveskedéshez: olló, ragasztó, színesek, spatula.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Ima, ének</i> Úgy gyötört a szomj (ÚÉ 163)
15 perc	<i>Játék</i> Az alábbi játékok közül mindenki válasszon a csoportjának és a hittanóra helyszínének megfelelő játékot. Az összes játék természetesen nem fér bele az időnkbe, ha még más is szeretnénk csinálni.

- Ki vagyok?

Álljunk körbe, a kör közepére álljon egy gyerek, akinek bekötjük a szemét. A körben állók közül egy valakit odaállítunk a bekötött szemű gyerek elé, akinek a kezével ki kell tapogatnia a vele szemben álló gyermek arcát, fejét. Tapogatás alapján kell kitalálni, hogy ki áll vele szemben. Ha egy gyerek csak egy társát tapogathatja, akkor viszonylag sok gyereknek tudjuk bekötni a szemét. Fontos, hogy a játék közben csönd legyen, és az is, hogy akit tapogatnak, ne adjon ki hangot, mert akkor elárulja magát.

- „Koszorú” (társ felismerése hang alapján)

Akár a népi gyerekjátékot is eljátszhatjuk.

Álljunk egy körbe. A kör közepére guggoljon be egy gyerek, és csukja be a szemét. Énekeljük: „Koszorú, koszorú, mért vagy olyan szomorú?” „Azért vagyok szomorú, mert a nevem koszorú.” Majd egy valaki álljon a guggoló gyermek mögé, és kopogtasson a hátán, és elváltoztatott hangon mondja: „Kip-kop, kopogok, találd ki, hogy ki vagyok!” A guggoló gyermeknek ki kell találnia, ki kopogtatott a hátán.

Másik változat: A körben guggoló gyermek háta mögött álló társa ennyit mond pl.: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel.” Más mondatot is ki lehet találni.

- Találd ki! (tárgy neve, étel íze)

Töltsünk meg egy zsákot különböző tárgyakkal (ne túl nagyokkal): pl. radír, fakocka, hegyező, ceruza, kisautó, stb. A gyerekek nyúljanak bele a zsákokba, fogjanak meg egy tárgyat, és anélkül, hogy kivennék a zsákból, próbálják kitalálni, mi lehet az.

Készítsünk elő felkarikázott banánt/felkockázott almát/sós perccet. A gyerekek csukják be a szemüket. Menjünk körbe, és tegyünk minden gyerek szájába egy falatot. Csukott szemmel, ízlelés alapján találják ki, mi az amit esznek.

- Küldöm levelem – másképp

Válasszatok egy postást, akinek kössétek be egy kendővel/sállal a szemét. A többiek fogjanak meg egy-egy széket, rakják körbe, és foglaljanak helyet a székeken, ha nincs elég hely a székeknek, akkor állva is működik. Válasszanak maguknak tetszés szerint egy-egy városnevet, és mondják el hangosan, akár többször is, hogy a postás meg tudja jegyezni. A tanár is szálljon be a játékba egy székkal és egy városnévvel – pl. Jerikó. A postást vezessétek a kör közepére, és kezdődhet a játék. Felszólít két játékost a helycserére, a következő formában:

– Küldöm a levelem Budapestről Prágába.

A postás a városneveket a bejelentett nevekből tetszés szerint válogatja. Az így megnevezett játékosok a kör belső területén áthaladva helyet cserélnek. A postás közben igyekszik elkapni valamelyiket. Akit megfog, azzal szerepet cserél. Ha nem sikerül, a harmadik sikertelen próbálkozás után válasszatok új postást.

- Jézus mondja

(Ugyanaz, mint a 30. leckében leírt Sámuel mondja c. játék, csak itt Jézus mondja)

A gyerekeknek utasításokat mondunk gyorsan egymás után. Ha a mondatunkat így kezdjük: „Jézus mondja”, akkor végre kell hajtani az utasítást, ha nem így kezdjük, akkor viszont tilos. Lehet kiesősen is játszani.

Pl.: Jézus mondja: álljatok fel! - Akkor mindenkinek fel kell állni.

Üljetek le! - Nem szabad leülni, mert a mondat elején nem mondtuk, hogy Jézus mondja. Lehet nehezíteni azzal, hogy a tanár minden egyes utasítást megcsinál, ez megzavarhatja a gyerekeket. Nagyon jó hangulatot teremt ez a játék!

10 perc

Szaladgálós történet-összerakó

Szervezési feladat: Még a hittanóra előtt készítsünk kis cetliket, melyekre felírjuk az előző három történet szereplőit, helyszíneit, fontosabb mondatokat. Helyezzük el a bárhol teremben, de úgy, hogy a gyerekek elérjék. Akár óra előtt is elhelyezhetjük, nem baj, ha meglátják, csak figyelmeztessük őket, hogy ne nyúljanak hozzá. Ha óra közben, az előző játékblokk után rejtjük el a lapokat, akkor mondjuk a gyerekeknek, hogy dőljenek le a padra, csukják be a szemüket, csináljanak úgy, mintha aludnának.

A kártyákat egyforma színű papírra írjuk, egyforma színnel.

Szavak: százados, szolga, parancs, Kapernaum, Jeruzsálem, medence, Úr angyala, béna férfi, 38 év, Bartimeus, Jerikó, vak, felsőruha, követés, Jézus (3szor), hit (2szer)

Mondatok: Menj el, hited megtartott téged!, Uram, nem vagyok méltó arra, hogy hajlékomba jöjj!, Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj!

Játék menete: Osszuk a gyerekeket 3 csapatra (mindegy, hogyan, lehet padosoronként is, ha sokan vannak). Egy csapatnak csak az egyik történet szavait kell összegyűjteni. Mondjuk meg a csapatoknak, hogy melyik történet szókárttyáit kell megkeresniük a teremben. Ha megtalálták mindet, üljenek vissza a helyükre. Csapatonként olvassák fel, miket találtak, és néhány rövid kérdés segítségével röviden ismételjék át a történeteket. Ha van táblaragacsunk, akkor fel is tehetjük a táblára a kártyákat, így mindenki jól láthatja őket.

5 perc

Szóeltűntetős

Ugyanaz, mint az *Eltűnnek a sorok* című játék a 32. óra anyagából.

Tegyük fel a táblára (vagy az előző játékból már eleve fent van) a három történet szavait és a mondatokat is. A gyerekek olvassák el magukban, fényképezzék le a szemükkel. Majd csukják be a szemüket, hunyjanak, amíg mi az egyik kártyát levesszük a tábláról. Újra kinyithatják a szemüket, és ekkor meg kell mondaniuk, melyik kártyát tüntettük el. Addig játsszuk, amíg az összes kártya eltűnik a tábláról.

(Ha táblára teszünk szöveget, és azt a padokból nézik a gyerekek, akkor az kb. 100-as betűméret.)

15 perc

Kézműves foglalkozás

A vak Bartimeus

Szükséges eszközök: olló, ragasztó, színesek, spatula

Elkészítés menete:

- Vágják ki a gyerekek a mellékletből Bartimeus mindkét fejét.
- Színezzék ki az arcot az elképzelésük szerint (hajszín, szemszín).
- Írják rá a gallérra: Minden lehetséges annak, aki hisz.
- Majd ragasztózzák be az arcok hátoldalát, ragasszák az egyikre rá a spatulát.
- Végül ragasszák rá a másik arcot.

A hittanos hátizsákba egy elkészült Bartimeust tegyünk bele.

3 perc

Ima, ének

Halleluja, áldd az Urat

45.

Ki a nagyobb?

Lk 22,24–27

TK

A versengés

A tanítványok között is kialakulhat vita. Közöttük sincs mindig egyetértés, megértés. A vita mutatja, hogy milyen feszültségek halmozódtak fel a csoportban, amelyek a végén kirobbannak. Az evangélista leírja, arról vitatkoznak, hogy közülük ki a legnagyobb (*meidzón*). Ingerült hangú vetélkedés alakult ki. Amikor személyes érdekekről van szó, az ember könnyen elveszíti egyensúlyát és nyugalját.

A válasz

Jézus válasza az evangélium legizgalmasabb paradoxonjai közé tartozik. Jézus arra szólítja a tanítványokat, hogy fordítsák meg haladási irányukat, és induljanak az alacsonyabb, sőt a legalsó hely irányába. A magasabbrendűség kétféle lehet: általános, gazdasági-politikai és evangéliumi vagy közösségi. A két felfogás szemben áll egymással. A társadalomban a legnagyobbak a királyok (*hoi baszileisz*) és a hatalmasságok (*hoi exousziadzontesz*), akik úgy gyakorolják hatalmukat és tekintélyüket, hogy uralkodnak (*kürieiiouszin*), zsarnokoskodnak alattvalóik felett. A keresztény közösségben ez pont fordítva van: az, aki nagyobb (*meidzón*) valójában a legkisebb (*neóterosz*), és az, akinek uralkodnia (*hégoumenosz*) kellene, arra hivatott, hogy szolgáljon (*diakonosz*). A társadalomban az uralkodók felülről lefelé nyomnak, és ezért összeláptanak; a keresztény közösség vezetői viszont alulról kiindulva ösztönöznek, és ezért segítenek. Valójában csak ezeket lehetne jótévőknek nevezni.

A szolgálat

Az evangélium szerint tekintélyt csupán a szolgálat, *diakonia* jelent. A szolga csak segítségére van a ház lakóinak, a tulajdonosoknak, nem rendelkezik a ház javaival. A nép Istenhez tartozik, és senkinek nincs joga ahhoz, hogy uralkodjon felette, hanem csupán szolgálhatja. Tanítványaival szemben Jézus is viselkedhetne úgy, hogy kiszolgáltatja magát, vagy legalábbis nem szolgál senkinek. De ő szolgálként viselkedik, azaz segítséget nyújt tanítványainak anélkül, hogy elvárna tőlük valamit. Jézus senkit sem tett alárendeltjévé. Szolgai, alárendelt állapota főként a szenvedéstörténetben válik nyilvánvalóvá.

Az óra célja

Beszélgetéssel rávilágítani arra, hogy az életben nem az a legfontosabb, hogy ki hányadik helyen végez a versenyeken, hogy ki milyen menő, ki milyen „fontos” ember. Láttassuk meg, hogy sokkal fontosabb az, hogy hogyan viszonyulunk embertársainkhoz, tudunk-e segíteni, ha szükség van rá. Másokért tenni valamit, anélkül, hogy elvárnánk érte bármit, magunkat háttérbe szorítva.

Eszközök

Egy érem, amit majd beleteszünk a hittanos hátizsákba (ha nincs otthon, ajándékboltban kapható, vagy tegyük helyette egy oklevelet)

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Ez az a nap (a tankönyv énekes melléklete)
13 perc	<i>Beszélgetés</i> A tankönyv 1. feladata alapján Miért szoktak az emberek versenyezni? Ti versenyeztetek-e már? Milyen versenyeken vettetek részt? Milyen volt részt venni? Mit nyertetek a versenyen? Milyen versenyeket láttatok már élőben, tévében? Melyik tetszett, miért? Van-e az iskolában versengés? Ki a menő? Előfordul-e velük, hogy azt nézik, kinek milyen a táskája, ruhája, kerékpárja stb.
10 perc	<i>A történet megbeszélése a 2. feladat alapján</i> Egyszer versengés támadt a tanítványok között arról, hogy ki a legnagyobb közöttük. Megtudhatod, mit mondott nekik Jézus, ha megfejtetted az asztalon levő mondatot! Megfejtés: AKI A LEGNAGYOBB KÖZÖTTETEK, OLYAN LEGYEN, MINT A LEGKISEBB, ÉS AKI VEZET, OLYAN LEGYEN, MINT AKI SZOLGÁL. Beszéljük meg, mi mindent jelent Jézus tanítása.
5 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> • Verseny vagy versengés? Egészítsd ki a hiányos mondatokat! A helyesírási VERSENY-en a másodikosok közül Janka lett az első. Dani és Dávid egész évben VERSENG-enek, hogy ki kap több ötöst. Az alsósok közül sokan indultak a futó VERSENY-en. A lányok között folyamatosan VERSENGÉS van, melyikük a szebb.
13 perc	• Milyen szolgáltatásokat végeznek az emberek a világban? Beszélgessünk a képek alapján. Teréz anyáról mondhatunk információkat, történeteket a gyerekeknek. Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Kalkuttai_Boldog_Terez . Mit jelent a szolgálat szó? Hangsúlyozzuk, hogy itt a lényeg: <i>másokért tenni valamit, segítséget nyújtani anélkül, hogy elvárnánk érte bármit</i> . Beszéljük meg, hogy a képen látható emberek hogyan tudnak szolgálni. El tudjuk-e képzelni, hogy valamelyik képen akár mi magunk is rajta legyünk úgy, mint aki segít másoknak? Melyiken? Miért? Vajon hogyan tudjuk Jézus szavait megtartani? Hogyan tudunk példát mutatni?
3 perc	• Te hogy tudsz szolgálni? Rajzold le! Ha nem marad rá idő, feladható házi feladatnak.
	A hittanos hátizsákba egy érmet tegyünk bele.
2 perc	<i>Ima, ének</i> Ez az a nap (a tankönyv énekes melléklete)

46.

Szálka és gerenda

Mt 7,3–5

TK

Ítékezés helyett szeretet

Jézus tanítása szerint nem a mi dolgunk és nincs jogunk mások tettei felett ítélni. Ez Isten felségjoga. Aki másokat megítél, az kockázatos lépésre vállalkozik, mert ha valaki szigorú ítéletet hoz, akkor ezzel azt sugallja, hogy Isten is hasonló mércét alkalmazzon vele szemben. A mások felett kimondott kárhoztató ítélet egyrészt visszaélés, másrészt veszélyes cselekedet is: bármikor sor kerülhet ugyanis a megtorlás törvényének alkalmazására (vö. Mt. 18,32). Isten aszerint bánik velünk, ahogyan mi bánunk másokkal.

Miért ítélezünk?

A másik ember feletti ítélet gyakran annak a következménye, hogy a másik a mienktől eltérő véleményvel, látásmóddal és felfogással rendelkezik. Ez a fajta ítékezés mindig a látszatra épül. Ha így ítélezünk, akkor ez azzal a veszéllyel jár, hogy saját fogyatékoságainkat is kimutatjuk, amelyek nem kisebbek, mint a másik emberé.

Magunkon kezdjük!

Jézus nem az ítékezést tiltja tanítványainak, de a jót jónak, és a bűnt bűnnek nevezzék. Minden ilyen ítéletmondás legyen felhívás bűnbánatra és megtérésre. Ha a bűnbánatot és a megtérést magunkon kezdjük, akkor nem eshetünk a képmutatás hibájába.

A szálkáról és a gerendáról szóló hasonlat egy közmondás lehetett eredetileg. A Talmud őrizte meg a Kr. u. 100 körül élt Rabbi Tarfonnak egy mondását: „Ha az ember azt mondaná neki: Távolítsd el szemedből a szálkát! Úgy azt felelné: Távolítsd el a gerendát a szemedből!”

Az óra célja

Beszélgetéssel, feladatokkal megvilágítani Jézus szavainak lényegét. Értsék meg a gyerekek, hogy a hibakeresést először mindig magunkon kezdjük, és hogy sokkal többet ér másokban a jót meglátni, mint állandóan a rosszat keresni.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
3 perc	<i>Ima, ének</i> Jól vigyázz kicsi kéz
3 perc	<i>Ismétlő játék</i> Ki a nagyobb – Jézus szerint? Tegyük fel kérdéseket a gyerekeknek, olyanokat, amikor két dolog közül kell választani. Például: Aki gyorsabban fut, vagy aki segít annak, aki elesik a futópályán? Akinek jobb autója van, vagy aki szívesen elvisz egy ismerőst, ha megkéri rá? Akinek sok pénze van, vagy aki tud adni másnak is a pénzéből? Stb. A csoport helyzetéhez, összetételéhez igazítva folytassuk a kérdéseket!

- 10 perc *Beszélgetés*
Kártyákon különböző helyzetek:
- Egyik osztálytársad nem tanulta meg a verset, felelésnél 1-est kapott. A barátaiddal kinevetitek, összesúgtok a háta mögött. Mi mindent mondotok egymásnak? Mit mondtok neki?
 - Egyik barátod valaki mással játszik a szünetben, nem veled. Ezen megsértődsz, beárusod egy másik barátodnál. Mit mondtok egymásnak? Mit mondtok neki?
 - A testnevelés órai focimeccsen az egyik osztálytársad kihagy egy nagyszerű helyzetet, nem lő gólt. Így a másik csapat nyer. Mit mondanak egymásnak a csapattársak, akik nagyon haragszanak arra, aki kihagyta a helyzetet? Mit mondtok neki?
 - Egyik osztálytársad csúfolódik...
 - A barátod hazudik valakinek...
- Ha van rá idő, lehet még mondani ehhez hasonló helyzetet. A lényeg az, hogy valóban olyanokat mondjanak, amiket ténylegesen is mondanak. Ilyen helyzetekben a gyerekek legtöbbször bántóan viselkednek. Az óra elején még ne adjunk rá Jézusi választ, majd a történet után térjünk vissza ezekre.
- 5 perc *Történet*
Olvassuk el, beszéljük meg Jézus szavait!
- Tankönyvi feladatok*
- 3 perc • Melyik szó mit jelent? Kösd össze!
A történetben szereplő, a gyerekek számára kevésbé ismert kifejezések magyarázatai.
- 5 perc • Tégy rendet a fadarabok között!
Megfejtés: Képmutató, előbb vedd ki a saját szemedből a gerendát, és akkor jól fogsz látni ahhoz, hogy kivehesd atyádfia szeméből a szálkát.
- 5 perc • Színezd ki azokat a tulajdonságokat, amelyek nem „növesztenek” gerendát az emberek szemében!
Nem muszáj mindenkinek minden jó tulajdonságot kiszínezn.
- 5 perc • Mi a legfontosabb az emberekkel való kapcsolatainkban?
A helyes út: szeretet. Helytelen utak: kritizálás, ítélkezés, csúfolódás.
Beszéljünk ezekről a szavakról. Magyarázzuk meg, melyik mit jelent. A csúfolódást bizonyára jobban értik, mint a kritizálást és az ítélkezést. A labirintus képei segítenek a magyarázatban.
- 10 perc *Beszélgetés*
Az órai eleji helyzetek megoldása
A mai történet alapján, Jézus szerint hogyan kellene viselkednünk ezekkel az emberekkel? Aki nem tanulta meg a verset, aki más gyerekekkel játszik, aki kihagyta a gólt. Keressünk megoldásokat, és közben mindig vizsgáljuk meg magunkat is: mi mindig mindent megtanultunk? Még ha igen is a válaszunk, ez feljogosít-e arra, hogy a másikat kicsúfoljam, kritizáljam? Az a barát csak velem játszhat? Én mindig csak vele játszottam? Én mindig minden gólhelyzetet belőttem? Sose hibáztam foci közben?
Mi sem vagyunk tökéletesek, és nincs jogunk másokat kritizálni. A véleményünket megmondhatjuk, de a szeretet vezéreljen. Gyűjtsünk ötleteket, hogy hogyan lehetne úgy megmondani ennek a három embernek a véleményünket, hogy az ne legyen bántó.
A hittanos hátizsákba egy situációs kártyát tegyünk bele.
- 2 perc *Ima, ének*
Jól vigyázz kicsi kéz

47.

Összefoglalás

TK

Az óra célja

Összefoglalás feladatokkal, játékokkal.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
5 perc	<i>Ima, ének</i> Úgy gyötört a szomj (ÚÉ 163); Az Úr a pásztorom)
5 perc	<i>Játék</i> Százados mondja (a korábban játszott Jézus/Sámuel mondja című játék) Az előző leckék játékaiból szabadon választható bármelyik igény szerint. Ha valamelyiket nagyon szeretik a gyerekek, vagy ha éppen valamelyik kimaradt.
5 perc	<i>Mit rejt a hittanos hátizsák?</i> Nézzük meg, mi mindent tettünk a hátizsákba! Itt elég, ha a történetet kitalálják a tárgyakkól a gyerekek. <ul style="list-style-type: none">• Hal kartonból emberhalász felirattal – Jézus elhívja tanítványait• 1 forintos – Az elveszett drachma• Átölelős alak – A tékozló fiú• Gurigapásztor – Jézus a jó pásztor• Szókártya füge rajzzal és HÁTHA felirattal – A terméketlen fügefafa• Gyógyszeresdoboz, Bartimeus fej – A vak Bartimeus• Kép egy katonáról – A kapernaumi százados• Szókártya: Kelj fel, vedd az ágyadat és járj! – Jézus beteget gyógyít a Betesda tavánál• Érem – Ki a nagyobb?• Szituációs kártya – szálka és gerenda
10 perc	<i>Tankönyvi feladatok</i> <ul style="list-style-type: none">• Emlékszel? Mely történetek láthatók a képeken? Kapernaum – a százados szolgájának meggyógyítása Genezáreti-tó partja – a nagy halfogás Jeruzsálem – a béna meggyógyítása Jerikó – a vak Bartimeus meggyógyítása szoba – az elveszett drachma megkerül szőlő – a terméketlen fügefafa Kérdések segítségével ismételjük át ezeket a történeteket.
5 perc	<ul style="list-style-type: none">• Ki vagyok? Nagyon beteg voltam, de egy közeli ismerősöm hite megmentett. <i>A kapernaumi százados szolgája</i> Halász vagyok, Jézus tanítványa lettem, ezentúl emberhalász leszek. <i>Péter</i> Minden pénzemet elköltöttem, így aztán nem volt mit ennem. <i>A tékozló fiú</i> Dávid Fia megkönyörült rajtam, azóta mindent látok. <i>Bartimeus</i> Sokat jártam az országot, hogy tanítsam és gyógyítsam az embereket. <i>Jézus</i>

- 5 perc
- Fejtsd meg a keresztrejtvényt és megtudhatod, kik álltak Jézushoz a legközelebb!
A kétjegyű betűket egy négyzetbe kell írni!
Gyógyító medence neve: B E T E S D A
Péter eredeti foglalkozása: H A L Á SZ
Ebben a városban lakott a százados: K A P E R N A U M
Ezt teszi Jézus a betegekkel: GY Ó GY Í T
Vak volt: B A R T I M E U S
Ezt tette a béna 38 éven át: V Á R T
Hamar észrevesszük mások szemében: SZ Á L K A
10 drachmája volt: A S S Z O N Y
Ennyi drachmát veszített el az asszony: EGY
Vigyáz a nyájjra: P Á S Z T O R
Bartimeus városa: J E R I K Ó
Megfejtés: TANÍTVÁNYOK
- 10 perc
- Fejtsd meg a Braille-írással írt mondatot! Melyik történet jut róla eszedbe? Beszéljétek meg!
Megfejtés: *Minden lehetséges annak, aki hisz.*
Beszéljessünk arról, hogy melyik történetben játszott nagy szerepet a hit és miért.
Például: A vak Bartimeus, A kapernaumi százados, Jézus meggyógyítja a bénát.
Miért tudtak meggyógyulni? Miben hittek?
- 5 perc
- Játék*
Székfoglaló
Egy valaki áll a kör közepén, a többiek ülnek. Ha egy bizonyos történetben szereplő szó elhangzik, akkor mindenkinek helyet kell cserélnie, és a kör közepén lévő is megpróbál leülni. A történeteket lehet változtatni. Pl. A vak Bartimeus története – a kör közepén álló ember ebből a történetből mondhat szavakat. Ha elhangzik egy ilyen szó, akkor kell mindenkinek helyet cserélni. De ha olyan szót mond, amely nem szerepel ebben a történetben, akkor senki nem mozdulhat.
- 2 perc
- Ima, ének*
Az Úr a pásztorom

48.

Jézus megmossa tanítványai lábát

Jn 13,1–11

TK

Búcsúzás

A 13. fejezettel új egység veszi kezdetét a János szerinti evangéliumban: Jézus búcsút vesz tanítványaitól. Nyilvános működése és a passió eseményei között van egy olyan idő, amit kizárólag tanítványaival tölt. Közeledik földi életének utolsó szakasza, tudja Jézus, hogy „eljött az ő órája, amelyben át kell mennie e világból az Atyához”, és ezeknek az utolsó tanítványaival töltött óráknak egyik kiemelkedő jelképes cselekedete az, hogy Jézus önként magára vállalva a rabszolgák feladatát, megmossa tanítványai lábát. A lábmosás története János külön anyaga, a többi evangélista nem tudósít róla. Az

esemény minden valószínűség szerint az utolsó vacsora előtt történik, a nagycsütörtöki események közé tartozik. János nem is írja le az utolsó vacsorát – feltehetően azért, mert tudja, hogy az már a szinoptikusoknál megtalálható – inkább a lábmosás történetére helyezi a hangsúlyt.

Lábmosás

A lábmosás fontos és szükséges szertartás volt Palesztinában, hiszen az emberek poros utakon, saruban jártak. Minden házban megtalálható volt egy edény, ami a lábmosásra szolgált. A vendégszeretet, és a vendég iránti tisztelet jele is volt az, hogy a háziszolga/rabszolga megmosta az érkező lábát. Csak így, megmosott lábbal lehetett az étkezőasztalhoz menni. Azon kívül, hogy a legtöbb ember – szolgálók híján – saját magának mosott lábat, mindig a családban, házban alacsonyabb rangú mosta meg a ranglétrán magasabban álló lábát: gyerekek mosták meg szüleik lábát, feleségek a férjük lábát.

Jézus itt megfordítja a rendet: a Mester mossa meg a tanítványok lábát, az úr a szolgák lábát. János részletesen számol be az eseményről: Jézus felkelt az asztaltól – letette felsőruháját – kendőt kötött magára – vizet töltött a mosdótálba – megmosta a tanítványok lábát – megtörölte a magára kötött kendővel. A tanítványok meglepődnek, Péter értetlenkedik, nem tudja, miért viselkedik Jézus úgy, mintha solga lenne. Péter azonban nem csupán a maga nevében beszél, amikor tiltakozik a lábmosás ellen: minden tanítvány értetlenségét fogalmazza meg, józan eszük tiltakozik a megfordított rend ellen. Jézus azt válaszolja Péternek és vele együtt a tanítványi közösségnek, hogy majd később meg fogják érteni ennek a tettnek a jelentőségét, a szolgálai formát, a megalázkodást. A lábmosás gesztusa Jézus egész művét kifejezi: Isten létére emberré lett, letérdelt előttünk, megmosta piszkos lábunkat, hogy így mehessünk be Isten menyegzői lakomájára.

Péter kijelentésére: „Az én lábamat nem mosod meg soha”. Jézus válasza a tanítványokkal való összetartozást hangsúlyozza, amit ez a rítus is kifejez: „Ha nem moslak meg, semmi közöd nincs hozzám.”. Aki elutasítja Jézus szolgálai cselekedetét – egész szolgálai művét, ami az életének szeretetből való odaadásában lett teljessé – annak nem lehet igazi közössége vele. Péter ezt hallva a másik végletbe esik, és azt kéri Jézustól, hogy ne csak a lábát, hanem a kezét és fejét is mossa meg. Jézus azonban itt is szelíden igazítja helyre tanítványát: „Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta.”

Tisztaság

Jézus azt mondja tanítványairól a 10. versben, hogy tiszták, igaz, nem mind, hiszen már tudta, hogy Júdás el fogja árulni őt. Ennek ellenére Jézus őt sem zárta ki a lábmosás szertartásából.

A tisztaságnak minden vallásban fontos szerepe volt, csak tisztán lehet az istenség közelébe lépni. A vallásos zsidóság életében is jelen volt a kultikus megtisztulás rendje. Jézus azonban nem a rítusok eredményének tartja az Isten előtti tisztaságot, hanem a hit következményének, ami az Isten ajándéka. János, evangéliuma 15. fejezetében meg is fogalmazza: „Ti már tiszták vagytok az ige által, amit szóltam nektek.” Az Ige, Jézus tanítása az, ami átformálja a szívet. Nem az ember fog tisztulási szertartások által felemelkedni az Istenhez, hanem az Isten lett solga, hogy így vonja az embert a vele való közösségbe.

Az óra célja

A lábmosás történetének megismerése: lássák meg a gyerekek, hogy Jézus alázatos, nem uralkodni jött, hanem szolgálni.

Eszközök

Kis törülködő/törölköző

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
5 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> Kösd össze az egymáshoz tartozó sarukat! Keresd meg a párokat! 12 saru képe összekeveredve, ezeket kell a gyerekeknek párosítani. Beszélgetés a feladathoz kapcsolódva: Milyen cipők ezek? Milyen évszakban hordják az emberek? Mi az előnye? Mi a hátránya? Mikor szoktuk levetni? Miért éppen 12 pár sarut látunk? → Jézus 12 tanítványára utal, akiknek Jézus megmosta a lábát. Jézus idejében ezekhez hasonló sarukban jártak az emberek, és mivel igen porosak voltak Galilea útjai, ezért ha beléptek valahova a lábmosás ugyanúgy hozzátartozott az életükhöz, mint a miénkhez a kézmosás. A lábmosást általában a szolga/rabszolga végezte a házban, egy arra előkészített edényben. Nem is lehetett asztalhoz ülni, ha valakinek nem volt megmosva a lába. A vendégszeretetüket is a lábmosással fejezték ki az emberek. Jézus életéről is megörökít a Szentírás egy olyan történetet, amikor ennek a szertartásnak a részese volt.
10 perc	<i>A történet elmondása</i> Az egyes részeket mutogassuk el! <ul style="list-style-type: none">• Jézus asztalhoz ült a tanítványaival, vacsorához készültek• Jézus felkelt a vacsorától (felállunk)• Letette felsőruháját (olyan mozdulatot teszünk, mintha a felsőnket vennénk le)• Kendőt kötött magára (elővesszük az órára magunkkal hozott kendőt, és olyan mozdulatot teszünk, mintha megkötnénk a derekunk körül)• Vizet töltött a mosdótálba (olyan mozdulatot teszünk, mintha egy kancsóból vizet töltenénk egy tálba)• Elkezdte mosni a tanítványai lábát (leguggolunk, és a kezünkkel mosakodó mozdulatot teszünk)• Megtörölte a magára kötött kendővel (törlő mozdulatot teszünk) Mit gondoltok, a tanítványoknak milyen érzés volt ez? Örültek neki? Meglepődtek? Furcsán érezték magukat? Miért? <ul style="list-style-type: none">• Amikor Jézus a lábmosásban Péter tanítványhoz ért, a tanítvány ellenkezni kezdett: „Uram, te mosod meg az én lábamat?” Miért nem akarta Péter, hogy Jézus megmossa a lábát? <ul style="list-style-type: none">• Jézus azt mondta neki, hogy majd később fogja megérteni, miért teszi ezt, és azt is elmondta neki, hogy nagyon fontos, hogy engedje neki megmosni a lábát, hiszen ez nem csak azt jelenti, hogy nem lesz már poros, piszkos a lába, hanem azt is jelenti, hogy Jézushoz tartozik.•
5 perc	Olvassuk el közösen a tankönyvi szöveget!
5 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> Kép a lábmosásról, Jézus és Péter feje fölött szövegbuborék, oda kell beírni Péter és Jézus mondatát: „Uram, te mosod meg az én lábamat?” „Most még nem érted ezt, (de később majd megérted).”

- 5 perc *Tankönyvi feladat*
A helyes választ karikázd be!
- Kinek a feladata volt a lábmosás? (vendéglátó, legidősebb fiúgyermek, *szolga*)
 - Melyik ünnep közeledett, amikor Jézus asztalhoz ült tanítványaival? (pünkösd, *páska*, Jézus névnapja)
 - Mivel törölte meg Jézus a tanítványok lábát? (*kendővel*, felsőruhájával, törölközővel)
 - Melyik tanítvány tiltakozott a lábmosás ellen? (András, *Péter*, János)
 - Mit mondott Jézus a tanítványának? Ha nem moslak meg... (koszos marad a lábad, nem ülhetsz le a vacsoraasztalhoz, *semmi közöd sincs hozzám*)
- 10 perc *Beszélgetés*
Jézus a tanítványai iránti szeretetét is kifejezte azzal, hogy megmosta a lábukat. Nem volt számára alantas munka a lábmosás, hiszen nagyon szerette az övéit. Beszéljünk: Te hogyan tudod kifejezni a szeretetedet mások iránt? (Segíték anyának rendet rakni. Játszom a kistesómmal akkor is, ha az nekem már unalmas. Megosztom a padtársammal az uzsonnára hozott banánt. Stb.)
- A hittanos hátizsákunkba a kis törölkendőt tehetjük bele.
- 3 perc *Ének*
Mi tesz büntől tisztává? (Jertek, énekeljünk 196)

49. Az utolsó vacsora

Lk 22,7–20

TK, tkk-M

Páskavacsora

Lukács evangélista a „kovásztalan kenyerek napja” időmeghatározással kezdi az utolsó vacsora leírását, amelyet még kiegészít azzal a megjegyzéssel, hogy „amikor fel kellett áldozni a páskabarányt”. A zsidóság az egyiptomi szabadulás és a Sínai-hegyi szövetségkötés emlékére ünnepli a páskát, ami után a kovásztalan kenyerek napjai következnek egy héten keresztül. A páska „délutánján” ölték le a páskabarányokat a jeruzsálemi templomban, amit aztán az estével kezdődő ünnep nyitányaként, közös étkezésen fogyasztottak el.

Jézus elküldi Pétert és Jánost a páskavacsora előkészítésére: a vacsora helyének kialakítására és a vacsorához szükséges dolgoknak az előteremtésére. Mivel Jézusnak és tanítványi körének nem volt saját helyisége, ahol összegyülekezhettek, a vacsora helyének megtalálását külön kiemeli az evangélista: a tanítványoknak egy korszót vivő emberrel kellett találkozniuk, őt követniük, majd ahova bemegy, annak a háznak a gazdája fogja megmutatni nekik a vacsorára alkalmas termet. A páskavacsora komoly előkészületeket igényelt, a tanítványok ezek végeztével tértek vissza Jézushoz.

A vacsora napnyugtakor kezdődött, ekkor telepedett Jézus asztalhoz a tanítványaival. Jézus számára megkülönböztetett fontosságú ez a vacsora, ezt szavakba is önti: „Vágyva vágytam rá”, azaz egész lényével vágyott erre a tanítványaival való utolsó asztalközösségre. A hagyományos páskavacsora elemeire nem tér ki az evangélista, egyedül a vacsora hivatalos kezdetére utaló borkitöltés és rituális áldás kerül említésre, ezen kívül csak azokat a mozzanatokot emeli ki Lukács, amelyek különlegessé teszik ezt az alkalmat.

Ez az én testem

Jézus mondatai – „...nem eszem ebből (...)”, illetve „...nem iszom a szőlőtő terméséből” – előre mutatnak, az Isten országának beteljesedése felé. Szavai a búcsúzás fájdalma és a rá váró megpróbáltatásoktól való félelme helyett az eljövendőbe vetett reménységként szólalnak meg.

A szertartás kezdetére utaló cselekedetet (Jézus kitöltötte a bort a serlegbe, hálát adott és továbbadta tanítványainak) a kenyér megtörése követte, amit szintén tovább adott tanítványainak, ám ehhez már egy nem szokványos magyarázatot fűzött: „Ez az én testem, amely tiértetek adatik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Jézus a megtört kenyeret értük megtört testével hozta kapcsolatba. Az emlékezetre való utalás a páskaünnep rítusát eleveníti fel: az egyiptomi szabadulásra is emlékeztek az emberek, ám nem csak egy valamikor volt történelmi tényként, hanem úgy, hogy az ünneplők részeseivé válnak az egykor történeteknek. Jézus is így emeli ki tanítványainak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Jézus a vacsora végeztével újra körbeadja a serleget (a hagyományos páskavacsorán négy pohár bort ittak), amihez szintén nem a szokványos áldást mondja: „E pohár az újszövetség az én vérem által, amely tiértetek ontatik ki.” A páskavacsorán kehelybe töltött bor a szövetségkötéskor feláldozott állatok vérére emlékeztetett. Jézus azonban az új szövetséget hirdette meg saját áldozatával, ami azért történt, hogy az Isten és emberek közötti közösséget helyreállítsa.

Az óra célja

Az utolsó vacsora eseményének megismerése: Jézus búcsút vesz tanítványaitól, és a rá való emlékezésre, a vele való közösségre hívja őket a kenyér és bor szétosztásával

Előkészületek

A tanári kézikönyv mellékletéből kinyomtatni a kehely képét.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Táblára/nagy papírlapra felírjuk azt a szót, hogy „búcsúzás”. Írjuk köré, hogy milyen asszociációkat vált ki belőlünk ez a szó, milyen érzéseink vannak ezzel kapcsolatban, milyen emlékeket őrzünk, milyen tárgyak kapcsolódhatnak egy búcsúzáshoz, milyen mozdulatokkal búcsúzunk egymástól. <i>Átvezetés a bibliai történethez:</i> Jézus is, amikor földi életének végéhez közeledett, elbúcsúzott tanítványaitól egy utolsó közös vacsorán.
5 perc	<i>A történet elmondása</i> <ul style="list-style-type: none">• Ünnepre készültek (páskavacsora).• Jézus elküldi két tanítványát előkészíteni a helyet a vacsorához.• Abban a házban kell elkészíteniük, ahova a korsót vivő ember bemegy.• A ház gazdája megmutatja a berendezett emeleti termet.• Napnyugtakor asztalhoz telepedtek.• Jézus hálaadás után körbeadta a kelyhet, amiben bor volt.• Megtörte a kovásztalan kenyeret és továbbadta: „Ez az én testem, amely tiértetek adatik, ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”• Étkezés után körbeadta a poharat: „E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiértetek ontatik ki.”

Jézus a hagyományos páskavacsorát egy olyan vacsorává tette, amellyel a tanítványok újra átélhetik a Jézussal való közösséget, mindig emlékezhetnek rá, és mindarra, amit értük tett. Amikor legközelebb körbeülnek az asztalt, úgy gondolhatnak Jézusra, mint aki velük van, jelen van közöttük.

- 10 perc *Tankönyvi feladat*
Az utolsó vacsora képe, az asztal van előtérben.
Mi minden volt az utolsó vacsora asztalán?
Mivel Lukács páskavacsoraként írja le az utolsó vacsorát, mindaz, ami ehhez hozzátartozott: bárányhús, kovásztalan kenyér, keserű gyökerek, keserű füvek, mártások, kelyhek, tálak.
Mi az, ami nem lehetett ott? Karikázd be!
Hagyományos kenyér (ezzel kapcsolatban elmondhatjuk, hogy mindent, amiben kovász volt, el kellett távolítani az otthonokból), sótartó, levesmerőkanál (mai), torta, üdítőszüveg, villa.
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Melyik házba ment be a korsót vivő ember? Kacsaringós utakon meg kell találni, hogy a 4 közül melyik házba vezette a tanítványokat a korsós férfi! (A 2. ház lesz az.)
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Mit mondott Jézus a tanítványainak az utolsó vacsorán? Írd a vonalra!
Páskakenyér forma körül szerepel ez a mondat: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Minden második betűt kell összeolvasni.
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Ma is ünnepeljük a Jézussal való találkozást az istentiszteleteken, hasonlóan, mint egykor a tanítványok az utolsó vacsoránál. Hogy hívjuk ma ezt a szertartást?
A tanári kézikönyvben egy kehely képe közepén, alatta félkörívben ostyák. Az ostyákban szerepelnek a betűk, a hiányzókat ki kell egészíteni: _R_ _C_ _ _A (Úrvacsora)

Egy darabka páskakenyér/úrvacsorai ostya kerülhet a hittanos hátizsákunkba.
- 3 perc *Ének*
Jöjjetek, itt a kenyér (Zarándokének 122)

Kiegészítés

Húsvét Jézus korában

A zsidó hagyomány húsvétja a páska ünnep. Ekkor emlékeznek a zsidók arra, hogy az egyiptomi rabszolgaságból Isten segítségével kimenekültek.

Hogyan ünnepelték ezt Jézus korában (és ma is)?

Először is kitakarítanak minden tisztátalan és romlandó dolgot a házból, így a kovászos kenyeret is. (Régen nem élesztővel, hanem kovással kelesztették a kenyeret.) A páska ünnepe a széder estével kezdődik. Ezen az estén minden család egy hibátlan, egészséges, hímnemű báránnyt vágat le a templomnál, és ezt rostos vagy kemencében megsütve tálalja fel. Mivel a vacsorán a menekülést idézik fel, ezért sietve esznek, úti ruhában. Ezután hét napon át csak kovásztalan kenyeret, vagyis páskát fogyasztanak.

A szédertálra a következő dolgok kerülnek:

Három kovásztalan kenyér (páska), egy kemény tojás, egy darab parázson sült csontos hús, reszelt torma vagy fejes saláta. A kárpász nem más, mint egy fej hagyma vagy főtt krumpli, esetleg retek, petrezselyemgyökér. A chároszet pedig reszelt dió, alma és körte keveréke egy csepp borral leöntve. A páskavacsora szertartásának rendjét, énekeit a Haggádában írták le, hogy minden nemzedék elolvashassa. Ezen a vacsorán fontos szerepet kapnak a gyerekek. A vacsora kezdetén a legkisebb fiú felteszi a kérdést az apának: „Miben különbözik ez az este az összes többitől?” Az apa pedig elmeséli neki és a többieknek az egyiptomi kivonulás történetét.

A vacsorát is úgy szervezték meg, hogy a gyerekek tanulhassanak belőle. Először imádkoznak, áldást kérnek a kehely borra (vagy mustra, szőlőlére), majd isznak belőle. Az Egyiptomban átélt nyomorúságot jelképezi a saláta, torma és hagyma. A zöldségeket sós vízbe mártják, úgy fogyasztják el. Ez a könnyekre emlékeztet, amelyeket Izrael fiai sírtak a rabszolgaság idején. A reszelt dió és alma keverékének színe hasonlít az agyaghoz. Ez az egyiptomi agyagtéglákra utal, mert a rabszolgáknak ezt kellett készíteniük az egyiptomi piramisokhoz. Ám Izrael nem maradt rabszolgaságban, mert Isten kiszabadította népét. Mivel sietve kellett menekülniük, így nem kelhetett meg a kenyérük sem. Ezért fogyasztanak ilyenkor kovásztalan kenyeret. A sült hús pedig az áldozati báránnyra emlékezteti őket. Az új életük kezdetét a tojás jelzi. (Forrás: <http://cicakk.hu/2014/04/husvet-jezus-koraban/>)

50. Jézus elfogatása

Mk 14,43–50

TK

Gecsemáné-kert

Az utolsó vacsorát követően Jézus tanítványaival az Olajfák hegyére, majd a hegy egyik lejtőjén elhelyezkedő Gecsemáné-kertbe, elfogatásának helyszínére ment. A Gecsemáné-kerti történet első része Jézus gyötrődő imádságáról, a tanítványok virrasztásra való képtelenségéről számol be, a második része Jézus elfogásáról.

Júdás, az áruló

Az evangélista arról tudósít, hogy Jézus még beszél a tanítványaihoz és előre jelzi, hogy „Íme közel van, aki engem elárul”, amikor megjelenik Júdás, és a kardokkal, botokkal felfegyverzett sokaság, akik az elfogására jöttek. A sokaság a főpapok, írástudók, vének által küldött csoport, azaz a római hatóságoknak nincs köze Jézus elfogatásához, a főpapnak és a nagytanácsnak kellett kiadni a parancsot erre. Júdást, mint a tizenkettő egyikét, mint Jézus tanítványát mutatja be az evangéliumi szöveg. Mind a fegyverek, mind Júdás mondata „fogjátok el és vigyétek be *biztos kísérettel*” arra utal, hogy ellenállásra számítottak Jézus és tanítványai részéről.

Júdás egy jelben állapodott meg a főpapoktól és írástudóktól küldött katonákkal: akit megcsókol, azt kell majd elfogni. A félreérthetetlen jelre azért volt szükség, mert egyrészt az éjszaka sötétjében történnek az események, másrészt Jézussal együtt jelen voltak tanítványai is, akiket nem akartak letartóztatni, harmadrészt valószínűleg az elfogói nem ismerték Jézust. A csókkal való üdvözlés megszokottnak számított mester és tanítványok között, jó barátok között, a szeretet és tisztelet jele itt az árulás eszköze lett. Júdás cselekedeteit a sietség jellemzi: sietősen odalépett Jézushoz és a bizalmas „rabbi” megszólítással illette, majd gyorsan megcsókolta (a *kathaphilészen* szó a heves csókra utal). Márk evangélista nem beszél arról, hogy Jézus válaszolt volna Júdás tettére. Lukács írja le az ismert jézusi választ: „Júdás, csókkal árulod el az Emberfiát?”

Elfogatás

Amint nyilvánvalóvá lett Jézus kiléte, elfogták őt. Akárcsak Júdás tettét, Jézus tanítványi körének reakcióját is a heveség jellemzi: egyvalaki a jelenlevők közül egy kardcsapással levágta a főpap szolgájának (a tiszttség a csapat vezetőjére is utalhat) fülét. Márk nem pontosít, hogy ez a személy az egyik tanítvány lett volna, csak annyit ír: „egyvalaki az ott állók közül”.

Jézus Márk evangéliumában nem reagált a kardcsapásra. Nem lett semmilyen következménye a tettnek, csupán jelzi az evangélista a tényt, hogy Jézus oldalán harcba kezdett valaki. Ugyanakkor a gyerekek számára fontos lehet, hogy Jézus nem hagyta, hogy harc törjön ki, és meggyógyította a szolga fülét – ahogyan arról Lukács beszámol. Amikor Jézus megszólal, az ellene kivonult tömeghez szól: olyan módszerekkel akarják elfogni, mint egy közönséges rablót, bűnözőt. Ő nem bujkált, nyilvánosan tanított, mégsem ragadták meg az alkalmat és fogták el őt nyilvánosan: az éj sötétjében jönnek ellene, mint egy bűnöző ellen.

Jézus végül az Írások beteljesülésére utal. Márknál ez az egyetlen hely, ahol az írások beteljesüléséről van szó, azaz az evangélista mindenképpen fontosnak tartotta jelezni, hogy mindez nem történhetett volna meg Isten beleegyező akarata nélkül.

Jézus elfogatása után tanítványai elmenekültek. Egyedül Márk tudósít egy ifjúról, aki egy ideig követte Jézust, majd amikor el akarták fogni, az ingét is otthagya menekült el. Az ifjút nem tudjuk azonosítani, egyes magyarázók szerint maga Márk, az evangélium írója az. Mindenesetre a tanítványok elfutásával, és az ifjú menekülésével is az a tény domborodik ki, hogy Jézust végül mindenki elhagyta, magányosan indult el elfogói vezetésével a főpaphoz, ahonnan aztán Pilátushoz került.

Az óra célja

Jézus Gecsemáné kerti elfogatásának megismerése.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
7 perc	<i>Beszélgetés</i> Szoktatok-e félni? Mi az, amitől féltek? Milyen érzés a félelem? Mit szoktatok csinálni, amikor féltek? Ki szokott segíteni? <i>Átvezetés a történethez:</i> Jézussal is megtörtént, hogy félt. Ő ekkor imádkozott mennyei Atyjához. Ez tette akkor is, amikor az utolsó vacsora után tanítványaival a Gecsemáné kertjébe ment. Tudta, hogy nagyon nehéz napok várnak rá, félt és imádkozott. Egyszer csak léptek zaja hallatszott, emberek érkeztek a kertbe...
4 perc	<i>A történet elmondása (vázlat)</i> <ul style="list-style-type: none">• A csapat élén Jézus egyik tanítványa, Iskariótes Júdás volt. <i>(Mit tudunk Júdásról? – első osztályban tanultak átisméltése.)</i>• A csapat fel volt szerelkezve kardokkal, botokkal, mintha harcra készültek volna.• Júdás odalépett Jézushoz és megcsókolta: ez volt az előre megbeszélte jel, hogy tudják, kit kell elfogni. <i>(Minek a kifejezése az, ha megpusztilunk valakit? Szeretet, kedvesség, barátság – akkoriban is a tisztelet jele volt, Júdás viszont arra használta, hogy elárulja Jézust.)</i>• Jézust elfogták.• Valaki Jézus oldalán kardot rántott, és levágta a főpap szolgájának fülét, harcba szállt Jézusért. <i>(Jézus harcot akart?)</i>

- Jézus beszélt a sokasághoz: úgy akartok elfogni, mint egy bűnözőt. (*Miért nem nyilvánosan fogták el? Miért az éjszaka leple alatt?*)
- Jézus tanítványai mind elfutottak, Jézus egyedül maradt. (*Miért szaladtak el a tanítványok?*)

7 perc

Tankönyvben kép

A Gecsemáné-kerti jelenet, amikor Júdás megcsókolja Jézust. A kép egyes részleteiben elrejtve szavak találhatók, amelyek a következő mondatot adják ki: „Júdás, csókkal árulod el az emberfiát?” A nagy kép alatt ilyen sorrendben szerepelnek ezek a képelemek, alájuk kell odaírni, hogy melyik szó rejtőzött bennük, így jön ki a mondat.

3 perc

Olvassuk el közösen a tankönyvi szöveget!

5 perc

Tankönyvi feladat

Melyik tárgy nem szerepel a történetben? Karikázd be!
Melyek maradtak? Kinél voltak ezek? Miért? Ki használta őket?
(Melyik történetekben szerepeltek azok a dolgok, amelyeket bekarikáztunk?)

7 perc

Tankönyvi feladat

Hogy nevezi Júdást a Szentírás? Írd le a megfelelő betűket! Az első szám a függőleges, a második a vízszintes sorokat jelenti!

Beszélgetés

„Egy a tizenkettőből”

Jézusnak 12 tanítványa volt, egy volt közülük Júdás. Ő is Jézussal járta Galilea útjait. Nem tudjuk a pontos indítékát, hogy miért is árulta el Jézust. Az emberek – a tanítványokat is beleértve – sok mindent nem értettek Jézussal kapcsolatban. A Messiást úgy várták, mint aki hatalommal, királyként érkezik. Ám Jézus nem erőszakkal és hatalommal jött. Így sokan csalódtak benne. Talán Júdást is ez vezette ahhoz, hogy Jézust elfogói kezére adja. Az is lehet, hogy Júdás azt gondolta, Jézus nem hagyja majd magát elfogni, és végre megmutatja, hogy igenis hatalmas és erős király ő. Ám Jézus nem így tett, engedelmesen ment elfogóival.

7 perc

Írjuk fel a táblára/nagy papírlapra a következőket!

JÉZUS, JÚDÁS, TANÍTVÁNYOK

Mondjanak a gyerekek rájuk jellemző dolgokat, állításokat, érzéseket: Pl. félelem, sietség, magány, árulás, elfogás, elfutás, engedelmesség, jeladás, harc.

Beszélgessünk ennek kapcsán a Gecsemáné-kerti eseményekről.

Jézus nem futott el, nem is rántott fegyvert amikor ebbe a félelmetes helyzetbe került. Tudjuk, hogy Jézus imádkozott, amikor félt. Mi is elmondhatjuk Istennek a félelmeinket, akár egy óra végi imádságban is.

Ezen az órán egy fadarab (kardot, botot jelképezve) kerülhet a hittanos hátizsákunkba.

3 perc

Ének

Rád bízom, rád bízom (EÉ 573)

51.

Jézus Pilátus előtt

Lk 23,1–5; 13–25

TK, TK-matrica

Jézus Pilátus előtt

Jézus a Gecsemáné kertjében történt elfogatása után másnap virradatkor a nagytanács elé került, majd innen vitték a római helytartóhoz, Pilátushoz, hogy megvádolják. A nagytanácsnak nem volt joga halálos ítéletet kimondani, ezért volt szükség Róma képviselőjének jóváhagyására. A nagytanács előtt még vallási vádakkal illették Jézust: istenkáromlás, a pogány helytartó elé azonban ezzel a váddal nem mehettek, előtte politikai váddal kellett előállni: királynak tartja magát, fellázítja a népet és ellenzi a császárnak való adófizetést. Pilátus azonban a felhozott vádak ellenére nem tartotta Jézust politikailag veszélyesnek. Pilátus számára a felhozott vádak közül egyetlen volt említésre méltó, amit kérdés formájában Jézusnak is szegez: „Te vagy a zsidók királya?”. Jézus ugyanazokkal a szavakkal válaszol Pilátusnak is, mint korábban a nagytanácsnak: „Te mondd!” – ami igenlő válasznak tekinthető, de más értelemben király, mint ahogyan azt ők gondolják, és ezt Pilátus is értette, ezért is tartózkodott az elmarasztaló ítélettől. Pilátus látta, hogy ez az ember, még ha királynak is nyilvánítja magát, nem okozhat gondot Rómának, főleg, hogy saját honfitársai jelentették fel. Amikor vádlói felhozták: fellázítja a népet Galileától kezdve, Pilátus kapott az alkalmon, és mivel Galileában Heródes Antipás volt a negyedes fejedelem – aki magánúton éppen Jeruzsálemben tartózkodott –, hozzá küldte Jézust az ügy Galileai szempontból való megvizsgálására.

Jézus és Barabbás

Heródestől Jézus ismét visszakerült Pilátushoz, aki miután összehívta a főpapokat, a vezetőket és a népet, kihirdette nekik a nyilvános tárgyalás eredményét: Jézus semmi halált érdemlő dolgot nem követett el, és ezt Heródes vizsgálata is alátámasztotta. A vádat ejteni kell: „Megfenyítem tehát és elbocsátom.” A „fenyítés” valamennyi elégtételt adhat a vádlóknak is, ugyanakkor akár ostorozás akár néhány napos börtön az ítélet, Jézus még mindig „elégedett lehet”, hogy Pilátus megmentette az életét. A halálbüntetést Pilátus túl szigorúnak tartja, hiszen Jézus politikailag büntelen, nem jelent veszélyt és ezt két illetékes hatóság is megállapította.

Valamennyi evangélium beszámol arról a szokásjogról, amely szerint ünnepenként szabadon kellett bocsátania a helytartónak egy foglyot, a nép akarata szerint. Barabbás (aki a zélótákkal hozható összefüggésbe) egy Jeruzsálemben kitört, rómaiak elleni lázadás résztvevője volt, a gyilkosság is, amit elkövetett, valószínűleg politikai jellegű lehetett – népszerű embernek kellett tehát lennie. A szabadon bocsátás szokásjogának gyakorlásakor egymás mellé kerül Jézus és Barabbás ügye – Jézusé ugyan jogtalanul, hiszen öt vádak híján el kellett volna engedni –, és a nép Jézussal szemben Barabbás elbocsátását követelte. Az evangélista megjegyzi, hogy Pilátus szerette volna szabadon bocsátani Jézust, ezért harmadszorra is kijelenti, hogy semmi halált érdemlő dolgot nem tett, a nép azonban hajthatatlannak bizonyult, és követelték Jézus megfeszítését. „És kiáltásuk győzött”: Pilátus végül engedett akarataknak, nem akart összeütközést a jeruzsálemi klérussal csak hogy megmentsen egy ismeretlen galileait: szabadon bocsátotta Barabbást, Jézust pedig törvénytelenül ugyan, de kiszolgáltatta nekik. Lukács nem mond erkölcsi ítéletet Pilátus felett, azonban érzékelteti, hogy gyenge volt, és alávetette magát végül a nép akaratának.

Az óra célja

Jézus Pilátus előtti tárgyalásának megismerése.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
8 perc	<i>Ismétlő játék</i> <p>Az előző órán arról beszélgettünk, hogy Jézus elfogták ellenségei. Erről a történetről fogok állításokat mondani (13+1), amelyekről el kell dönteni, hogy igazak, vagy hamisak. Ha igaz, akkor dobantani kell a lábunkkal, ha hamis, akkor tapsolni kell egyet (tetszés szerint változtatható).</p> <ul style="list-style-type: none">• Jézus az Éden kertjében imádkozott tanítványaival. (H)• Jézust déli 12 órakor fogták el. (H)• Júdásnak hívták a tanítványt, aki elárulta Jézust. (I)• Júdás kezét fogott Jézussal: ez volt a jel, hogy őt kell elfogni. (H)• Júdás másik neve Iskariótes volt. (I)• Jézus nem engedte, hogy Júdás megcsókolja őt. (H)• A sokaság kardokkal és botokkal felszerelve ment Jézus elfogatására. (I)• Jézus el akart rejtőzni a sokaság elől. (H)• Júdás így szólította Jézust: „Uram!” (H)• Jézust a Gecsemáné kertjében fogták el. (I)• Az egyik tanítvány lándzsával megszúrta a főpap szolgáját. (H)• A főpap szolgájának megsérült a füle. (I)• Jézus azt mondta: „Úgy jöttök ellenem, mint egy rabló ellen.” (I)• A tanítványok mindvégig Jézussal maradtak. (H) <p><i>Átvezetés:</i> Jézust, miután elfogták, először a nagytanács elé, majd Pilátushoz vitték.</p>
5 perc	<i>A történet elmondása (vázlat)</i> <ul style="list-style-type: none">• Jézust elfogták a Gecsemáné kertjében és Pilátus elé vitték (<i>Ki volt Pilátus, miért kellett elé vinni Jézust?</i>)• Vádolták Jézust: lázítja az embereket, azt mondja magáról, hogy király (<i>Miért lehetett ez Pilátus előtt vád, milyen értelemben király Jézus?</i>)• Pilátus kérdése: Te vagy a zsidók királya?• Jézus válasza: Te mondod. (<i>Mit jelent ez a választ?</i>)• Pilátus ítélete: Nem találok benne semmi bűnt, megfenyítem, elbocsátom (<i>Jézust ártatlannak mondta Pilátus, mit jelentett a megfenyítés?</i>)• Ünnepe: Szabadon bocsátanak egy foglyot• A nép Barabbást követeli (<i>Ki volt Barabbás, miért volt fogoly?</i>)• „Feszítsd meg!” (<i>Keresztre feszítés, mint gyakori kivégzési mód – városon kívül, de jól látható helyen, hogy elrettentésül legyen másoknak</i>)• Pilátus enged a népnek (<i>Miért nem mert ellenük tenni?</i>)
7 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> <p>Jézus Pilátus előtt, egész oldalas kép. Be kell ragasztani a képre a szereplőket, a tankönyvi mellékletben található matricákat: Pilátus, Jézus, két katona, Barabbás, főpapok. Néhány szereplő lehet fehérén hagyva is, azokat ki kell színezniük.</p> <p>Miközben színezik, ragasztják a képet, átbeszéljük, hogy mi történik a képen, kik a szereplők, mit akart Pilátus, mit akart a nép, igaz-e, hogy Jézus király, milyen értelemben az stb.</p>

- 10 perc *Tankönyvi szöveg*
Olvassuk el közösen! Jézus és Pilátus neve hiányzik a szövegben, egészítsük ki!
A tanítványokkal töltött este után nem sokkal elfogták *Jézust*, másnap pedig *Pilátus* elé vitték, aki a római helytartó volt Júdeában. *Jézust* így vádolták *Pilátus* előtt: „Félrevezeti a népet! Fellázítja az embereket! Azt mondja magáról, hogy király!” *Pilátus* megkérdezte *Jézustól*: „Te vagy a zsidók királya?” *Jézus* csak ennyit felelt: „Te mondtad.” *Pilátus* nem találta bűnösnek *Jézust*, ezért el akarta bocsátani. Húsvét ünnepe volt éppen, és nagy ünnepeken az volt a szokás, hogy szabadon bocsátanak egy foglyot, akit a nép kíván. Az emberek így kiáltoztak *Pilátusnak*: „Barabbást bocsásd el, *Jézust* pedig feszítsd meg!” *Pilátus* végül engedett követelésüknek.
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Mit mondott Pilátus? Olvasd össze a betűket!
„Semmi bűnt nem találok ebben az emberben.”
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Egyik oldalon Jézus, másik oldalon Barabbás. Melyik állítás kire igaz? Húzd oda!
Király, fogoly, lázadó, büntelen, gyilkos, szabadon bocsátás, „Feszítsd meg!”, vádlott
- 3 perc *Ének*
Királyi zászló jár elől (EÉ 189)

52. Jézus a Golgotán

Lk 23,32–43

TK, tkk-M

Bűnösök közé sorolják

Jézust a városfalon kívülre, a Kóponya-helyre (Golgota, Kranion) vitték, hogy ott hajtsák végre halálos ítéletét. Az evangéliumban nem olvasható közvetlenül a keresztre feszítés, csak az azt kísérő események. Jézussal együtt két gonosztevőt is keresztre feszítettek, Jézus jobb és bal oldalán. A zsidó hagyományban a halálra ítéltnek kivégzése előtt bűnvallást kellett tennie, így lesz engesztelés a halála az elkövetett bűnökért. Jézus nem mond bűnvallást, de imádkozik ellenségeiért: nem tudják mit tesznek. Keresztre feszítésében ószövetségi próféciaák beteljesülése látható: Ézs 53,12-ben olvashatjuk, hogy a „bűnösök közé sorolják” (két lator között kapott helyet), abban pedig, hogy sorsvetéssel osztottak ruháin a katonák a 22. zsoltár 19. verse idézhető fel: „Megosztóznak ruháimon, köntösömré sorsot vetnek.”

Gúnyolódók

A keresztre feszítésnél a gúnyolódók hangja is felerősödik. A főemberek és a nép azzal támadják Jézust, hogy olyan sokakat megmentett, csodákat tett, messiásnak mondja magát, mutassa meg akkor, hogy valóban az, és mentse meg saját magát is. A messiás nem maradhat keresztre szegezve, tennie kell valamit, különben lelepleződik, mint hamis messiás. A korabeli elképzelésekben a messiás kizárólag hatalommal mutatkozhat meg.

Lukács nem beszél arról, hogy Jézus szomszédhozna a kereszten, arról viszont megemlékezik, hogy

a katonák ecetbe mártott szivacsot vittek neki (általában a fájdalom csökkentésére mirrhával kevert bort szoktak adni a keresztre feszítettnek, itt ecetről van szó, ami inkább frissítő).

Feje fölött az az ítélet olvasható, amiről Pilátus háromszor jelentette ki, hogy nem halálos vétség: ez a zsidók királya. Ártatlannak nyilvánították, mégis gonosztevéként ítélték el.

A két lator

A Jézussal együtt megfeszített két gonosztevő közül az egyik szintén beáll a csúfolódók táborába: mentsd meg magadat és minket is! Szavaiban érezhető a megvetés: korábban legalább másokon segített Jézus, most másokon sem segít, és magán sem. Az a momentum is megmutatja, hogy Jézus személye mennyire ellentétes hatásokat tud kiváltani, hogy a csúfolódó mellett a másik gonosztevő viszont bűnbánatot gyakorol, elismeri büntetése jogosságát, és észre veszi a köztük és Jézus közötti különbséget, azt, hogy Jézus büntelenül szenved. Társát is megbánásra próbálja ösztönözni. Az ártatlannak a szenvedése és csendes belenyugvása elgondolkodásra kell, hogy készítse azokat, akik nem ártatlanul szenvednek. A „jó” lator felismeri Jézusban valóban a királyt, ahogyan a kereszt felirata is hirdeti, és azt kéri tőle, hogy emlékezzen rá királyságában. Az evangéliumokban egyedülálló hitvallás ez: Jézus messiási voltát általában azok ismerték fel és vallották meg, akikkel valami csoda történt. Ez a lator ebben a méltatlan helyzetben is felismerte Jézusban a messiást.

Jézus ámennel kezdi a bűnbánó latornak szóló válaszát, ami isteni kijelentést vezet be. Azt ígéri neki, hogy „Velem leszel” – azaz egyrészt bűnbocsánatot ad neki, másrészt kifejezi ezzel a mondatával, hogy aki életében Jézushoz tartozik, az a halál után is vele lesz, a halál sem választhatja el tőle.

Az óra célja

Ismerkedjenek meg a gyerekek a Golgota hegyén történt eseményekkel.

Előkészületek

A GOLGOTA szó betűinek kinyomtatása, minden betű egy-egy A5-ös oldalon legyen!

A tanári kézikönyv melléklete egy kereszt forma, benne a NAGYPÉNTÉK betűivel – ezt az oldalt kinyomtatni!

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Az előző órán tanultak ismétlése</i> A „GOLGOTA” szó betűit írjuk/nyomtassuk ki betűnként egy-egy A5-ös oldalra. A gyerekeknek kérdéseket teszünk fel az előző órán tanultakról, minden helyes válaszért feltehetnek a táblára (falra, gyurmaragasztóval) egy-egy betűt. <ol style="list-style-type: none">1. Hogy hívták a római helytartót Jézus idejében? (Pilátus) – a helyes választ adó felteheti a táblára a G betűt2. Mikor volt szokás szabadon bocsátani foglyokat? (Ünnepeken) – a helyes választ adó felteheti a táblára az O betűt... és így tovább3. Mivel vádolták Jézust? (fellázítja a népet, félrevezeti az embereket, királynak mondja magát)4. A helytartó miben találta bűnösnek Jézust? (Semmiben)5. Hogy hívták a foglyot, akinek a szabadon bocsátását követelték az emberek? (Barabbás)

6. Mit szerettek volna az emberek, mi történjen Jézussal? (Pilátus feszíttesse meg)
 7. Miért engedett végül Pilátus a nép akaratának? (Nem akart összetűzésbe kerülni velük, féltette hatalmát)

A táblán közben kirajzolódik a GOLGOTA szó.

Jézust Pilátustól a Golgota hegyére vezették, hogy ott hajtsák végre halálos ítéletét.

- 5 perc *Olvassuk el a tankönyv szövegét közösen!*
- 5 perc *Mit írtak a táblára Jézus feje fölé?*
 Tankönyvi kép: „Ez a zsidók királya”
 Beszéljünk a képről!
- 8 perc *Tankönyvi feladat*
 Mit válaszolt Jézus a bűnbánó latornak? Olvasd össze a képek kezdőbetűit!
 Macska – Ablak – Vödör – Eper – Ló – Esernyő – Mókus – Láb – Eső – Szív – Erdő – Láng – Angyal – Pók – Asztal – Róka – Alma – Dió – Iskola – Csiga – Orr – Málna – Banán – Ajándék – Nap
 Megoldás: *Ma velem leszel a paradicsomban.*
- 8 perc *Tankönyvi feladat*
 Színezd ki a képet a számok szerint!
- 4 perc *Tankönyvi feladat*
 Melyik ünnepen emlékezünk Jézus keresztre feszítésére?
 Tanári kézikönyvben melléklet: NAGYPÉNTÉK betűi összekeveredve egy keresztfő formában. (Ezt a képet rakhatjuk ma a hittanos hátizsákunkba.)
- 3 perc *Ének*
 Áldott légy, Istenem (a tankönyv énekes melléklete)

53–54.

Jézus feltámadása

Jn 20,1–10

Jánosi egyszerűség

A szinoptikus evangéliumok részletesen beszámolnak Jézus feltámadásánál a sírhoz igyekvő asszonyokról, akik nyitva találják a sírt, és akik meggyőződhetnek arról a tényről, hogy a sírban nincs már ott Jézus teste – János evangélista röviden tudósít Mária felfedezéséről, aki odament a sírhoz, és látta, hogy a kő el van hengerítve. Mária látogatásának okát nem tudjuk: mivel az evangéliumban már a sírba tétel előtt megkenték olajjal Jézus testét, ez nem lehetett indoka a korai sírhoz látogatásnak. Nincs szó arról, hogy Mária angyali jelenésnek lett volna a tanúja (mint a szinoptikusoknál), az evangélista arról beszél csupán, hogy miután Mária meglátta az elhengerített követ, Péterhez és a szeretett tanítványhoz (aki valószínűleg az evangélium szerzője) szaladt, hogy közölje velük a hírt: „Elvitték az Urat a sírből, és nem tudjuk, hova tették!” (Mária ezzel a kijelentésével együtt háromszor fejezi ki a Jézus feltámadásáról szóló fejezetekben aggodalmát, hogy ellopták Jézus testét). János

evangélista tárgyilagos: nincs földrengés húsvét reggelén, nincsen angyal, aki az elhengerített kövön ülne, ugyanakkor művészién mutatja be az egyes személyek egészen személyes élményeit, érzelmeit és az eseményeket ezeknek az egyedi élményeknek a tükrében szemlélteti. A beszámoló egyszerűsége arra utal, hogy ez lehetett az üres sír megtalálásának a legősbibb hagyománya.

Magdalai Mária a sírnál

Az események időmeghatározása egyértelmű: a hét első napján, korán reggel történt mindez (a hét első napja szombaton este 6 óra körül kezdődött), abban a hajnali időpontban, amikor Mária a sírhoz ment, még sötét volt (ez a megjegyzés János evangéliumának fényszimbolikájába is illeszkedik).

János nem beszél arról, hogy más asszonyok is ott lettek volna a sírnál Máriával, ugyanakkor a tanítványoknak vitt hír többes számban áll: „nem tudjuk, hova tették”, amiből következtetni lehet arra, hogy Mária nem egyedül volt. A korabeli felfogás szerint az asszonyok tanúskodásának csekély jelentősége és bizonyító ereje volt, ezért sem kerül túl nagy hangsúly Mária (és az asszonyok) bejelentésére, az evangélista inkább rögtön a két tanítvány, Péter és a szeretett tanítvány versenyfutására irányítja a figyelmet. Ennek ellenére tényként kezeli, hogy mégiscsak asszonyok voltak először a sírnál.

Tanítványok a sírnál

A tanítványok, amikor odaértek a sírhoz, a lenvásznakat, amivel a testet letakarták, rendezett formában találták meg a sírboltban. Ez azt jelenti, hogy első pillantásra egyértelmű lehetett számukra, hogy nem a test ellopásáról van szó, a gyolcspólyák és az összetekert kendő arra utalnak, hogy nem rablás történt, hiszen ilyen módon nem szoktak rabolni.

János beszámolójában a szeretett tanítvány elsőként ér a sírhoz, de másodikként megy be oda. Az evangélista azzal, hogy késlelteti a sírba való belépését, arra a kijelentésre hegyezi ki a sírnál tett látogatást, azt a mondatot teszi a látogatás csúcspontjává, amely a szeretett tanítvány hitéről tanúskodik: „és látott, és hitt”. Egyes kommentárok úgy fordítják a „hitt” kifejezést, hogy „hinni kezdett” (a görög szó aorisztosz alakjára utalva), hangsúlyozva azt, hogy az üres sír és a leplek rendezett volta még önmagukban nem ébreszthetik fel a Feltámadottba vetett hitet, csak előkészíthetik azt. Más kommentárok ragaszkodnak az „és látott és hitt” formához, kiemelve azt, hogy a szeretett tanítványnak már az üres sír látványa is kimunkálta szívében a feltámadásba vetett hitet, a szeretett tanítványt annak a hitnek a példajaként mutatja meg az evangélium, aki azonnal felfogja a feltámadás jelentőségét. Ugyanakkor az igeszakasz azzal fejeződik be, hogy „Még nem értették ugyanis az Írást, hogy fel kell támadnia a halottak közül.”

53.

Jézus feltámadása

TK

Az óra célja

Ismerkedjenek meg a gyerekek az üres sír megtalálásának történetével és a feltámadás jelentőségével

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<p><i>Bevezető beszélgetés</i></p> <p>Jártatok-e már temetőben? Mit látunk ott? (síremlékek, keresztek, virágok) Mit tesznek az emberek akkor, ha egy hozzátartozójuk meghal? (Szomorkodnak, sírnak, ápolják a sírt, virágot ültetnek, virágot visznek, gyertyát gyújtanak a síron, emlékeznek rájuk fényképekkel, személyes tárgyak megőrzésével, kezdetben fekete ruhában járnak) Vannak vidékek, ahol egyéb szokások is kapcsolódnak ahhoz, ha valaki meghal: pl. virrasztás.</p> <p>Biztosan van már tapasztalatuk a gyerekeknek az elmúlással kapcsolatban, akár egy kis háziállat elvesztésére, akár nagyszülő, családtag elvesztésére gondolunk, hagyjunk az órán lehetőséget néhány mondatban beszélni erről.</p> <p>Jézus haláláról tanultunk az elmúlt órán. Hogyan halt meg? Kik voltak ott a halálánál? Mit mondott Jézus? Mit tettek a katonák? Hogyan viselkedtek azok, akiket vele együtt feszítettek keresztre?</p> <p>Jézust halála után levették a keresztfáról, bebalzsamozták a testét, betakarták leplekkel és egy sziklasírba temették. Ez kőbe vájt mély üreg volt, aminek a bejárata elé nagy kerek követ fektettek. (Interneten kereshetünk, nyomtathatunk képeket korabeli sziklasírokról)</p> <p><i>Sziklasírok Jézus korában</i></p> <p>„A felszínről lépcsős lejárát vezet a sír szájához, melyet egy gördíthető kővel lehet lezárni. Innen léphetünk az előtérbe, ahol ülőpadka várja a gyászolókat. Tovább lépve jutunk a sírkamrába, ahol padszerűen kiképzett sírhelyen fekszik a halott. Gyakran több sírkamra is volt bent, ill. egy sírkamrában is el lehetett több holttestet helyezni.” (Forrás: kateteka.hu.)</p>
5 perc	<p><i>A történet elmondása a tankönyvi szöveg alapján</i></p> <p>Vasárnap hajnalban Magdalai Mária odasietett a sziklasírhoz, ahova Jézust temették. A követ a sírbolt elől elhengerítve találta.</p> <p>Elszaladt, hogy elmondja Jézus tanítványainak: Elvitték Jézus testét, nincs a sírban.</p> <p>A tanítványok közül kettő, Péter és János elfutottak a sírhoz. Amikor benéztek, látták, hogy a leplek, amivel Jézus testét beborították, ott fekszenek a sírban, szépen összegöngyöltve. Akkor János hinni kezdte, hogy Jézus feltámadt a halálból.</p>
5 perc	<p><i>Tankönyvi feladat</i></p> <p>Állítsd sorrendbe az eseményeket!</p> <p>A képeken a történet egy-egy jelenete látható, ezeket kell beszámolni.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Magdalai Mária a sírnál döbbenetesen látja, hogy el van hengerítve a kő.2. Magdalai Mária beszámol a tanítványoknak arról, amit látott.3. A két tanítvány versenyt fut a sír felé.4. A két tanítvány a sír belsejében a lepleket nézi.
5 perc	<p><i>Tankönyvi feladat</i></p> <p>Tankönyvi kép az üres sírról. A képről néhány részlet hiányzik, ezek a részletek a kép alatt vannak összevissza. A hiányzó képrészleteket egy-egy betűvel jelöljük: 1 = H, 2 = Ú, 3 = S, 4 = V, 5 = É, 6 = T.</p> <p>A gyerekek a képrészleteket behelyettesítik a nagy képbe, és megkapják a megfejtést: Melyik az a nap, amikor Jézus feltámadását ünnepeljük? HÚSVÉT</p>

- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Mi történt a szeretett tanítvánnyal, amikor bement a sírboltba?
Lóugrással kell megtalálni a megfejtést: LÁTOTT ÉS HITT
- 5 perc *Tanári magyarázat*
A halál végérvényesnek tűnik, húsvét ünnepének mégis az az öröme, hogy Isten számára nem végérvényes a halál, feltámasztotta Jézust, és ezzel legyőzte a halál véglegességét. Ezért is köszöntötték úgy egymást kezdetben Jézus követői: „Jézus feltámadt! Valóban feltámadt!”
- 3 perc *Ének*
Krisztus virágunk, szép termő águnk (a tankönyv énekes melléklete)

54. Feltámadás

Tankönyv nélküli lecke
TK-M

Az óra célja

A feltámadás történetének elmélyítése csoportmunkával, barkácsolással.

Előkészületek

Eszközök előkészítése.

Eszközök

Biblia, A4-es lapok, kis kő, kis textildarab, gyufásdoboznyi föld, olló, ragasztó, miltonkapocs.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
	<p><i>Csoportmunka</i></p> <p>Olvassuk el közösen a Bibliából Jn 20,1–10 verseit!</p> <p>Osszuk a gyerekeket három csoportra, mindegyik csoport kap egy-egy A4-es lapot. A három csoporthoz egy-egy a húsvéti történetből vett szimbólumot társítunk. Így az egyik csoport a sír szájáról elhengerített kővel, a másik a sírboltban talált lepellel, a harmadik a sírbolthoz vezető úttal foglalkozik. Kezükbe adunk egy kis követ, egy kis lepedődarabkát, és egy gyufásdoboznyi földet, ami az útra utal.</p> <p>Az egyes feladatok között egy-egy húsvéti éneket énekelhetünk!</p> <p>Háromféle feladatot kell megoldaniuk a csoportoknak.</p>

- 10 perc *1. feladat*
Néhány mondatban írják le a lapra: Húsvét estéjén mit mesél a kő? Mit mesél a lepel? Mit mesél az út? (Azaz néhány mondatban írják le húsvét történetét a kő, a lepel és az út szemszögéből.) Pl. Kő: Nagy dolog történt velem ma. Az éjszakai sötétség után éppen hogy megvirradt, amikor valami furcsa erő egyszer csak eltolt a sírbolt elől, ahol addig álltam...
- 10 perc *2. feladat*
Rajzolják le a húsvéti jelenetet úgy, hogy rajta legyen: 1. a kő, 2. a lepel, 3. az út!
- 10 perc *3. feladat*
Alkossanak a csoportok egy élő szobrot, ami a húsvéti jelenetet ábrázolja!
- 10 perc *Barkácsolás*
(Ha több idő menne el a csoportmunkával, akkor ez a feladat elmaradhat, illetve a húsvéti szünetben megcsinálhatják otthon házi feladatként.)
A tankönyvi mellékletben szereplő sziklasírt ki kell vágni, a sír szájához a követ miltonkapoccsal kell rögzíteni, így ki lehet nyitni a sírt. A napocskát a két rész közé lehet beragasztani.
Az elkészült üres sír bekerülhet a hittanos hátizsákba.
- 3 perc *Ének*
Krisztus virágunk, szép termő águnk (a tankönyv énekes melléklete)

55. Emmausi tanítványok

Lk 24,13–35

TK

Emmaus felé

Lukács evangéliumának 24. fejezete húsvét napjának eseményeit beszéli el. Korán reggel kezdődik az események sorozata, amikor az asszonyok megérkeznek a sírhoz, és első tanúi lesznek a feltámadásnak. A tanítványoknak azonban ekkor még nem jelent meg a Feltámadott, az asszonyok szava pedig abban a korban nem volt bizonyító erejű, nem hittek nekik, így bizonytalanul és csüggedten indult el két tanítvány, akik közül egyiket néven is nevezi az evangélium, Emmausba. Kleopás és a másik tanítvány nem tartoztak Jézus tizenkét tanítványa közé, a tágabb tanítványi kör tagjai lehettek.

Emmaust földrajzilag nem tudjuk pontosan meghatározni, az ókorban sok város volt, amit Emmausnak neveztek. Lukács arról beszél, hogy a hely 60 futamnyira volt Jeruzsálemtől, ami kb. 11 km-nek felel meg. Hogy miért indultak el Emmaus felé a tanítványok, ezt nem tartja az evangélista fontosnak – talán itt volt az otthonuk, hiszen Jézust is meghívják később –, mindenesetre út közben találkoznak egy idegennel, akiről az olvasók kezdettől fogva tudják, hogy a Feltámadott Krisztus, de akit a tanítványok nem ismernek fel, és akit valószínűleg az ünnep után Jeruzsálemből hazafelé tartó zarándokoknak néznek. A feltámadási történetek gyakori jellemzője, hogy úgy jelenik meg a Feltámadott, hogy nem ismerik fel őt.

Mi történt Jeruzsálemben?

Jézus, mint egy lelkigondozó viselkedik a két úton levővel: először hagyja nekik elmesélni mindazt, ami a szívükön van. Az idegen kérdésére válaszolva visszatekintenek a Názáreti Jézusra, az ő fellépésére, a főpappal való konfliktusára, ami végül a keresztre vezetett. Felidéznek reménységüket és várakozásukat, amelyben végül csalódnuk kellett. A tanítványok Jézust prófétának nevezik: bizonyára nem véletlenül használja Lukács ezt a húsvét előtti fogalmat Jézusra, hiszen a célja az, hogy az olvasókat is bevonja az emmausi útba, ami lépésről-lépésre a húsvéti hitvallásig visz. Az utalás a 3. napra „De már harmadik napja, hogy ezek történtek” minden remény elvesztését sugallja, hiszen a 3. napra jövendőlték a feltámadást (Lk 9,22), ami nyilvánvalóan nem történt meg.

A tanítványok elbeszélését Jézus kérdése követi, ami a tanítványok vakságára kérdez rá: hát nem veszitek észre az összefüggéseket? Nem ismeritek a próféciaikat, amelyek szükségszerűen beszélnek a Krisztus szenvedéséről? Jézus az Írások magyarázatába kezd: „megnyitotta” előttük az Írásokat. Ugyanakkor az Írások magyarázata még nem munkálja ki szükségszerűen a hitet: a tanítványok csak a kenyér megtörésénél ismerik fel Jézust.

A kenyér megtörése

Emmausba érve az idegen úgy tesz, mintha tovább akarna menni. A tanítványok unszolására aztán mégis náluk marad, asztalhoz telepedik velük és rögtön át is veszi a házigazda szerepét: megtöri a kenyeret. Ez a mozdulat egyértelmű utalás az utolsó vacsorára, akkor is, ha az úton levő tanítványok valószínűleg nem vettek részt az utolsó vacsorán, de bizonyára részt vettek már korábban Jézussal egy asztalközösségben. Az ötezer ember megvendéglését is felidézheti a kenyértörés mozdulata (Lk 9,12–17). A tanítványok felismerésében történt változás nem valami csoda folytán megy végbe, az egyetlen csoda-elem a történetben, hogy amint felismerik Jézust, eltűnik a szemük elől.

A tanítványok érdekes módon a történetben mindvégig passzívak: Jézus a kezdeményező, ő lép melléjük, azok mellé, akik már feladták Jézus keresését; Jézus teszi fel a kérdést, amire aztán a tanítványok válaszolnak; a tanítványok szemének megnyílása is „történik”. Csak a végén lesznek aktívak a tanítványok, amikor elindulnak vissza Jeruzsálembé. Abba a városba mennek vissza hitvallóként, amelyből rezignáltan és csalódottan indultak el még a reggeli órákban. Lukács kiemeli, hogy még abban az órában elindultak vissza a tanítványi körhöz, ahol aztán a „hivatalos” tanúk is megerősítik: az Úr feltámadt és megjelent Simonnak.

Az emmausi tanítványok történetét egyedül Lukács beszéli el. Művészi felépített út-történet, amely nem csupán egy földrajzilag megtett utat foglal magába, hanem egy belső folyamatot is, amit a két tanítvány átélt, a teljes rezignációtól a Feltámadott Jézus megvallásáig. Lukács azt is kiemeli a gyülekezet számára, hogy ez az út a Szentírás tanulmányozásán és a kenyér megtörésén keresztül vezetett.

Az óra célja

Lássák meg a gyerekek az emmausi tanítványok történetén keresztül, hogy Jézus feltámadása azt jelenti, hogy ő valóban él, és odaszegődik mellénk is, bennünket is kísér életutunkon.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
7 perc	<i>Bevezető beszélgetés, ráhangolódás az „út” témájára</i> Milyen úton jöttél ide (az iskolába)? Ki jött gyalog? Ki jött autóval? Ki jött tömegközlekedéssel? Egyedül vagy szülővel, testvérrel vagy barátokkal? Ki jött legmesszebről? Ki lakik legközelebb? Meg tudsz-e nevezni valami különleges dolgot, amit ma út köz-

ben idefelé láttál? Ki látott rendőrautót? Ki az, aki integetett ma valakinek út közben idefelé? Stb.

Mutogassuk el/játsszuk el, hogy milyen az, amikor különböző utakon megyünk!

- hegynek felfelé
- a játszótér irányába
- fogorvoshoz
- iskolába
- osztálykirándulásra
- hazafelé az iskolából
- különóra
- nagyszülőkhöz
- nyaralni
- bevásárolni

Vannak utak, amelyeken szívesen megyünk, másokon kevésbé. Vannak utak, amelyeket örömmel teszünk meg, más utakon csigalassúsággal haladunk. A mai órán két olyan tanítványról fogunk beszélgetni, akik szomorúan, csüggedten indultak útnak, de út közben valami történt velük...

3 perc

Isméltés

A két tanítvány, aki útra kelt, húsvét napján indult el Jeruzsálemből egy Emmaus nevű falu felé.

Mi történt húsvétkor? Ki járt először az üres sírnál? Mit látott ott? Kiknek újságolta el mindazt, amit látott? Mit gondolt, miért üres a sír? Hány tanítvány indult el a sír felé? Mit láttak a sírboltban?

5 perc

A történet elmondása

1. Jézus két követője, akik nem tartoztak a 12 tanítvány körébe, húsvét napján Jeruzsálemből Emmaus felé indultak. Hallották ugyan az asszonyoktól a hírt, hogy Jézus nincs a sírban, azonban nem volt arra semmiféle bizonyíték, hogy Jézus feltámadott volna a halálból, így aztán elindultak (hazafelé) Emmausba. *(Milyen érzésekkel mentek az úton?)*
2. Miközben mentek, beszélgettek egymással, és egyszer csak egy idegen szegődött melléjük. Nem más volt ő, mint a feltámadott Jézus, de a tanítványok nem ismerték fel. Az idegen megkérdezte tőlük, hogy miről beszélgetnek.
3. A tanítványok ekkor meséltek neki Jézusról, akiben annyira reménykedtek, akit a Megváltónak hittek, de akit végül három nappal ezelőtt keresztre feszítettek és meghalt.
4. Az idegen ekkor elkezdte nekik megmagyarázni a régi próféták jóvondoléseit: hát nem így kellett ennek történnie? Hiszen mindazt, amit Jézusról mesélnek a tanítványok, előre megmondták a próféták!
5. Amikor megérkeztek Emmausba, Jézus tovább akart menni, a tanítványok azonban kérték, hogy maradjon velük. Asztalhoz ültek, Jézus pedig vette a kenyeret és megtörte.
6. A kenyér megtörésének mozdulatáról a tanítványok felismerték Jézust, ő azonban abban a pillanatban eltűnt a szemük elől.
7. A két tanítvány nem törődve a késői órával sietve visszatért Jeruzsálembe *(Milyen érzésekkel mentek az úton?)* a 11 tanítvány közé, és elmesélték nekik, hogy az úton Emmaus felé magával Jézussal találkoztak.
8. A jeruzsálemben levő tanítványok is elmondták, hogy Jézus megjelent Simonnak, valóban feltámadt!

5 perc

Olvassuk el a tankönyvből a történetet!

- 5 perc *Tankönyvi kép*
 Honnan indultak a tanítványok? Hova mentek? Írd a táblákra!
 Rajzold le, miről meséltek a melléjük szegődött idegennek!
 Két útjelző táblára kell a gyerekeknek beírni, hogy melyik irány hova vezet: Jeruzsálem, Emmaus. Az egyik tanítvány feje fölött szövegbuborék, ide rajzolhatják le pl. a Golgota dombját a három kereszttel.
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
 A két emmausi tanítvány közül csak az egyiknek tudjuk a nevét. Hogy hívták? Karikázd be annak a képnek a betűjét, amelyik különbözik a többitől!
 Hétféle kép egymás mellett, háromszor lerajzolva, mindegyik képhez egy-egy betű tartozik. Azt a képet/betűt kell bekarikázni, amelyik valamilyen apróságban különbözik a másik kettőtől.
 A megfejtés: KLEOPÁS.
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
 Írd a rejtvényhálóban az odaillő szavakat (a szavakat az alapján lehet beírni, hogy melyik hány betűből áll)! A megmaradt szavakból megtudod, hogy mit kérdezett Jézus a két tanítványtól.
 Megfejtés: „Miről beszélgettek egymással útközben?”
- 5 perc *Tanári magyarázat, imádság*
 Ahogyan a két tanítvány mellé odaszegődött Jézus, odalép mellénk is, megkérdezi tőlünk is, hogy miért vagyunk szomorúak/vidámak milyen jó dolgok és rossz dolgok történnek velünk, mi az, ami a szívünkön van, és mindezt elmondhatjuk neki, akár most is, akár egy óra végi imádságban is.
- 3 perc *Ének*
 Rád bízom, rád bízom (EÉ 573)

56. Jézus mennybemenetele

Lk 24,50–53

TK

Jézus megáldja tanítványait

A feltámadott Jézus húsvét utáni megjelenései mennybemenetelével fejeződnek be. A helyszín, amelyet Lukács megjelöl, Betánia, az Olajfák hegyének keleti oldalán, Jeruzsálemtől 3 kilométernyire helyezkedik el. Jézus, miután megjelent tanítványainak (Lk 24,36–49), ide vezette őket. Pontos időmeghatározást nem ad Lukács, bár a szöveg azt sugallja, mintha a mennybemenetel eseménye a feltámadással szoros összefüggésben, a feltámadás napján történne. Az Apostolok cselekedeteiről írott könyvében ugyanakkor 40 napot említ az evangélista, amit Jézus feltámadása után még a tanítványaival töltött. Az elbeszélések azért különbözhetnek egymástól, mert az evangélista ugyanazt az eseményt két szempontból tárgyalja: az evangéliumban Jézus működésének tetőpontja érkezik el a mennybemenetellel, míg az Apostolok cselekedetei az egyház küldetéséhez kínál bevezetést,

és Jézus mennybemenetelét visszatéréséhez hasonlítja: „úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe.” (ApCsel 1,11)

Jézus áldással vesz búcsút tanítványaitól, ami részben azt jelenti, hogy az elválással nem szűnik meg a közösség a búcsúzóik között, ugyanakkor a küldetés átadását is szimbolizálhatja az áldás mozdulata a tanítványoknak, és annak ígétét, hogy ő velük lesz ennek a küldetésnek a véghezvitelében. Lukácsnál ez az egyetlen alkalom, amikor Jézus megáld embereket.

A tanítványok reakciója Jézus felemeltetésére az volt, hogy leborulva imádták őt. Az 52. versben található görög szó, a *proszkүнészantesz* az evangéliumban itt kerül elő egyedül, mint a Jézus iránti tisztelet megnyilvánulása (korábban Istennel kapcsolatban olvashattuk ezt a szót Lk 4,8-ban: „a te Istenedet imádd”). A tanítványok leborulása jelzi, hogy Jézusnak immár egyértelműen Isten iránti tisztelet jár. Ezzel a momentummal krisztológiai csúcspontra érkezik az evangélium.

Mennybemenetel öröme

A tanítványok mindezek után visszatértek Jeruzsálembe, és a templomban dicsérték Istent. Lukács a templomban fejezi be evangéliumának eseménysorozatát, ott, ahol az evangélium elkezdődött. Az evangélium kezdetén Zakariás pap megnémult a templomban, mert nem hitte el, hogy Isten ígéretei teljesülni fognak. Az evangélium végén a tanítványok csoportja dicséri Istent a templomban mindazért, amit Jézuson keresztül véghezvitt, azt, hogy beteljesítette ígétét. Így alkot keretet a templom motívuma Lukács írásában.

Véget ért az az idő, amikor Jézus látható módon volt az övéi között, mégsem a csüggedés jellemzi a tanítványokat Jézus távozásakor, hanem az öröm, hiszen megtapasztalhatták, hogy Jézus küldetése így teljesült be, és várhatják azt az ajándékot, amit az összegyűlt tanítványi csapatnak a Feltámadott megjelenésekor megígért (Lk 24,49). Az öröm motívuma is keretet ad Jézus életének, hiszen Jézus születésekor az angyalok hirdetnek nagy örömet, az evangélium végén pedig a tanítványok térnek vissza örömmel Jeruzsálembe. A kezdeti öröm meghirdetése ezzel teljeseedik be.

Az óra célja

Jézus mennybemenetele történetének megismerése. Lássák meg a gyerekek, hogy Jézus mennybemenetele azt jelenti, hogy ő mindannyiunkhoz közel van.

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
7 perc	<i>Bevezető beszélgetés</i> Ha lehetne egy olyan kívánságod, hogy találkozhatnál egy híres emberrel, ki lenne az? Miért? Mit mondanál neki? Mit kérdeznél tőle? Mire kérnéd meg? (Előkerülhetnek híres színészek, sportolók, zenészek, de akár Jézus is.) Jézus feltámadása nem mindennapi csoda volt. Biztosan sokan szerettek volna vele találkozni, sokan csak akkor hitték el, hogy Jézus feltámadt, amikor saját szemükkel is látták. A tanítványok is így voltak ezzel, és még sokan mások is. Jézus feltámadása után még 40 napig az emberek között maradt, sokakkal találkozott, sokan megbizonyosodhattak arról, hogy ő valóban feltámadt és él. Ezeknek a találkozásoknak némelyikéről beszámol a Biblia is, ám sok találkozást meg sem örökít. 40 napon keresztül mégis sokakhoz eljutott a hír és a bizonyosság: Jézus él! Ám egy napon Jézus végleg elbúcsúzott a tanítványaitól.
5 perc	<i>A történet elmondása a tankönyvi szöveg alapján</i> Jézus a tanítványaival Betániába ment (<i>amely 3 kilométerre volt Jeruzsálemtől</i>). Ott

kezet áldásra emelte (*Hogyan emeljük áldásra a kezünket? Mikor szoktuk látni ezt a mozdulatot?*), megáldotta tanítványait, miközben felemelkedett az égbe. A tanítványok leborulva imádták őt, majd örömmel tértek vissza Jeruzsálembe. (*Hogyhogy örültek, hiszen Jézus végleg elköszönt tőlük?*)

- 8 perc *Tankönyvi kép Jézus mennybemeneteléről*
Ha összekötik a számokat, Jézus alakja rajzolódik ki, amint emelkedik az ég felé. Beszéljessünk! Kik voltak jelen Jézus mennybemenetelénél? Mit érezhettek? Milyen az arcuk?
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Melyik szám hiányzik? Ha megtalálod, megtudhatod, hogy Jézus mennybemenetelét húsvét után hányadik napon ünnepeljük. (Egy nagy halmazban összevissza mindenféle formájú számok, 1-től 50-ig. A 40 hiányzik.)
- 5 perc *Tankönyvi feladat*
Mit csináltak a tanítványok Jézus mennybemenetele után? Húzd ki az útról a C, F, H, J, R betűket! A megmaradt betűket olvasd össze!
Megfejtés: „Mindig a templomban voltak és áldották Istent”
- 10 perc *Tankönyvi feladat*
Mit ígért Jézus a tanítványainak? Fejtsd meg a titkosírást!
(Az egyes alakzatokban „elbújtak” a betűk, ezekre kell rátalálni)
Megfejtés: „Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20)
- Tanári magyarázat*
Jézus, amikor itt élt a földön sok emberrel találkozott, mégsem tudott mindenkivel személyes kapcsolatban lenni, hiszen egy meghatározott országban élt, azok között az emberek között, akik vele egy időben éltek. Mennybemenetele viszont azt jelenti, hogy mindannyiunkhoz közel lehet, ma élő emberekhez is, a világ minden táján, itt van velünk, ahogyan ígérte: „Veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”
- 3 perc *Ének*
Velem vándorol utamon Jézus (EÉ 459)

57.

Összefoglalás

TK, TK-M

Az óra célja

Nagycsütörtöktől Jézus mennybemeneteléig történt események átisméltése.

Eszközök

olló, lyukasztó, szalag, (színes ceruzák)

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> A tankönyvben egy naptár részlete látható, csütörtöktől vasárnapig, azaz nagycsütörtöktől húsvétig. Ide kell beírni a gyerekeknek, hogy melyik napon mit ünneplünk. Kitöltendő részek: Ünnepe neve, Mi történt aznap? <ul style="list-style-type: none">• Csütörtök Ünnepe: <i>Nagycsütörtök</i>. Mi történt aznap? <i>Jézus megmosta tanítványai lábát, Az utolsó vacsora</i>• Péntek Ünnepe: <i>Nagypéntek</i>. Mi történt aznap? <i>Jézus elítélése és keresztre feszítése</i>• Vasárnap Ünnepe: <i>Húsvét</i>. Mi történt aznap? <i>Jézus feltámadt és együtt ment Emmausba két tanítványával</i>
10 perc	<i>Tankönyvi feladat</i> Kösd össze a történeteket és a rájuk jellemző dolgokat! Rajzolt dolgok/tárgyak/személyek: láb, kovásztalan kenyér, kehely, Pilátus, keresztfa, kő, lepel, áldásra emelt kéz, leboruló tanítvány, kard, bot Ünnepek/események: lábmosás, utolsó vacsora, Jézus elfogatása, Jézus elítélése, keresztre feszítés, feltámadás, emmausi tanítványok, mennybemenetel
10 perc	<i>Tankönyvi kép</i> Egész oldalas kép, amelyen a nagycsütörtöktől mennybemenetelig történt események láthatóak megszámozva, térképszerűen megrajzolva. <ol style="list-style-type: none">1. Jézus megmossa a tanítványai lábát2. Az utolsó vacsora3. Jézust elfogják a Gecsemáné kertjében4. Jézus Pilátus előtt Barabbással együtt5. Jézus a Golgotán a két latorral6. Jézus feltámadása, az üres sír Máriával7. Jézus és a két tanítvány az Emmaus felé vezető úton8. Jézus mennybe megy, a tanítványait áldva Az egyes pontok alapján átbeszélgetjük a történeteket.
10 perc	<i>Barkácsolás</i> A tankönyv melléklete egy kereszt forma, ami összefoglalja az eseményeket, közepén a Feltámadottal. Ezt kell kivágni/kiszínezni a gyerekeknek, szalagot bele fűzve lehet felakasztani pl. a gyerekszoba falára. Ha a barkácsolást házi feladatnak adjuk, akkor a hittanos hátizsákából előkerülő „emléktárgyak” segítségével eleveníthetjük fel ebben a 10 percben az előző leckéket
3 perc	<i>Ének</i> Válogatás az előző órai énekekből

58.

Pünkösdi történet

ApCsel 2,1–13

TK, TK-matrica

A Szentlélek kitöltése

A pünkösdi esemény, a Szentlélek kiáradása egy új korszaknak, az egyház korszakának kezdetét jelenti, és ezt az üdvtörténeti fordulópontot színes, élénk képekkel ábrázolja Lukács az ApCsel 2-ben leírt történetben. Akusztikus élmény és vízió tanúi lesznek a tanítványok, amikor meghallják a mennyből való zúgást, és lángnyelveket látnak. Lukács a természetből vett képekkel (szélroham, tűz) próbálja közel hozni a kifejezhetetlent, a leírhatatlant: Isten kitöltötte Szentlelkét.

Az ötvenedik napon

Lukács a pünkösdi napját jelöli meg, mint az esemény időpontját. A zsidó ünnepnek a neve azt jelenti, hogy az „Ötvenedik nap”, azaz a pászkától számított 50. nap. A hetek ünnepének is nevezték, ami egy hálaadó ünnepet jelentett a betakarított gabonáért, az aratás végén.

Hogy kik voltak a részesei a szélzúgásnak és a lángnyelvek megjelenésének, erről Lukács annyit ír, hogy „mindnyájan”, akik együtt voltak ugyanazon a helyen. Valószínűleg itt nem a szűk tanítványi kört, hanem az 1,15-ben jelzett mintegy 120 főnyi sokaságot nevezi meg. Kérdés marad így persze a hely: hogyan fértek el a helyszíneként megjelölt házban: a Szentlélek kiáradása ugyanis nem a szabadban hanem egy házban, zárt helyen történt. Korábbi magyarázók az *oikosz* szó alatt a templomot értették, ami megfelelő lenne ekkora embertömeg befogadására is, de ennek ellene mond az, hogy Lukács más helyeken sohasem nevezi a templomot *oikosznak*. Nyilvánvaló azonban, hogy ezt a tudósítást nem mint egy minden részletében pontos dokumentációt kell kezelnünk, hiszen az csak elvonná a figyelmünket a történet lényegéről.

Hallható és látható

A második versben egy akusztikus jelenést ír le a szerző a zúgással, amit hatalmas szélrohamhoz hasonlít. A 3. vers az eseményhez kapcsolódó látható jelenséget írja le: lángnyelvek jelentek meg, szétszórtak és szálltak mindegyikükre. A vihar és a tűz a teofániák kísérő jelensége. Hallható és látható jelenések keretei között jön el Szentlélek. A 4. vers pedig mindennek az eredményét írja le, ahogyan az a tanítványokon láthatóvá válik: ahogyan Isten önmagát adta az embernek a Szentlélek által, különféle nyelveken kezdenek el beszélni. Úgy tudnak szólni immár Isten tetteiről, ahogyan addig nem tudtak, és úgy tudnak szólni az üdvtörténet eseményeiről, hogy az érthetővé válik a hallgatóik számára. Ezért is kell megkülönböztetnünk a pünkösdi esemény nyelveken való szólását a később, a gyülekezetekben jelentkező nyelveken való szólástól, hiszen pünkösdkor éppen az volt a lényege a különféle nyelveken való beszédnek, hogy azt a hallgatóság, bármilyen anyanyelvű is, megértse – míg a későbbi nyelveken szóló éppen hogy érthetetlen volt a hallgatók számára mindaddig, amíg valaki meg nem magyarázta (lásd 1Kor 14).

Az 5. verstől kiszélesedik a tanítványi kör egy nagy sokasággá, akik összefutottak a szélrohamszerű zúgásra. Változik a szín: magáról a csodálatos eseményről annak a következményeire, hatásaira irányul a figyelem. A ház falai közül a cselekmény kiszélesedik egész Jeruzsálemre. Az ünnep alkalmával nagyon sokan tartózkodtak Jeruzsálemben, idegenek is. A népek felsorolása mégis inkább jelképes értékű: az ismert világ valamennyi népének képviselőinek tekinthetjük őket, akik mindannyian saját nyelvükön hallották a Galileából származó tanítványokat.

Az emberek egy részében ez csodálkozást vált ki, másokban, az eseményeket felületesen szemlélőkben inkább gúnyt: édes bortól részegedtek meg – mondják a tanítványokra. Az Isten tetteinek befogadásához tehát a nyelvi akadály leküzdésén túl az is elengedhetetlen, hogy a beszélőn kívül a hallgatóban is munkálkodjon Isten Lelke.

Az óra célja

A pünkösdi eseménnyel, a Szentlélek kitöltetésének jelentőségével ismerkedjenek meg a gyerekek.

Eszközök

3 gyertya, gyufa

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<p><i>Bevezető beszélgetés</i></p> <p>Volt-e már valaki közületek viharban kint a szabadban? Milyen érzés volt? (<i>Falevelek lehullanak, hűvös-hideg lesz, Balaton-parton felkorbácsolódik a víz, összekócolódik a hajunk, belefújja a port a szemünkbe, stb.</i>) Milyen érzés a szobaablakból nézni a viharos szelet? (<i>Félelmetes is lehet, de megnyugtató, hogy a szobánk védelmében vagyunk.</i>) Mit veszünk magunkra, amikor nagyon fúj a szél? (<i>Kabát, de kalap és esernyő fölösleges, mert elviszi a szél</i>) Mikor kellemes és mikor kellemetlen a szél? (<i>Kellemes egy nagyon meleg napon, kellemetlen télen a hidegben a jeges szél</i>)</p> <p><i>Utánozzunk a szél hangját!</i></p> <p>Milyen hangja van annak, amikor csak gyenge szellő lengedez? Amikor erősebb szél fúj? Amikor viharos szél van?</p> <p><i>Átvezetés a történethez:</i> A mai történetünkben is fontos szerepe van a szélnek. Figyeljétek a történetet, és amikor a szélviharhoz érek a történetmondásban, akkor próbáljátok meg utánozni a szél hangját!</p>
5 perc	<p><i>A történet elmondása tankönyvi szöveg alapján</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Jézus, 40 nappal feltámadás után végleg elbúcsúzott tanítványaitól, és mennybe ment.• Megígérte azonban nekik, hogy így sem hagyja őket magukra, elküldi nekik Szentlelkét.• Pünkösdi napján (<i>Jézus idejében a betakarítást ünnepelték ekkor</i>), amikor tanítványok mind együtt voltak egy házban, hirtelen hatalmas szélzúgást hallottak. (<i>Milyen is a szélzúgás? Vajon mit éreztek a tanítványok?</i>)• Lángnyelvek jelentek meg előttük, és leszálltak mindegyikükre.• Ekkor megteltek Szentlélekkel.• Sokan voltak pünkösdi ünnepén Jeruzsálemben, idegenek is, és mindenki csodálkozott, hogy a tanítványokat a maguk nyelvén hallják beszélni Isten dolgairól.• Mindenki megértette őket, bármilyen anyanyelvű is volt. <p>Miközben a történetet meséljük, ragasszák be a gyerekek a tankönyvi képre a szobában történt változásokat.</p>
10 perc	<p><i>Beszélgessünk pünkösdi ünnepéről!</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Mit ünnepeltek Jézus idejében pünkösdkor? (A betakarítás ünnepét, az aratás végét.)• Mit ünnepelünk mi pünkösdkor? (A Szentlélek eljövetelét.) <p>Mit jelent a pünkösdi szó? Rakd növekvő sorrendbe a lángokat!</p> <p>Kisebb-nagyobb lángok láthatók a tankönyvben, ezekben szerepelnek az ÖTVENEDIK NAP betűi. A lángokat nagyság szerinti sorrendbe kell állítani, így kiolvasható a megoldás.</p>

- 8 perc *Beszélgetés*
Ki a Szentlélek? Pünkösdkor a Szentlélek eljövételét ünnepeljük. A Szentlélek az Atyának és a Fiúnak a Lelke. Nem könnyű ezt megérteni a kisiskolásoknak – nem is fontos, hogy ez másodikban sikerüljön, de jó, ha hallanak róla, hogy hárman: az Atya, a Fiú, és Szentlélek jelentenek egy Istent. Mint amikor 3 gyertyát meggyújtunk, és a lángjukat összeérintjük: ekkor egy lángként égnek, ugyanakkor három lángként, egyenként is lobognak. Ezt szemléltetni is tudjuk az órán. A Szentlélek segít nekünk megérteni, hogy mit olvasunk a Bibliában, segít beszélni Isten dolgairól – a tanítványok is így tudtak beszélni Istenről és Jézusról a pünkösdi történetben úgy, hogy azt mindenki értette.
- 7 perc *Tankönyvi feladat*
Karikázd be az alábbi szimbólumok közül, amelyek pünkösdi ünnepével kapcsolatosak! Beszéljünk az egyes szimbólumokról!
A lángnyelv és a szél egyértelmű lesz a történet kapcsán, viszont a galamb lehet, hogy magyarázatra szorul: elmesélhetjük, hogy amikor Jézus megkeresztelkedett, akkor a Szentlélek galamb formájában szállt le rá, ezért is tartjuk a galambot a Szentlélek szimbólumának. A templom is szerepel a szimbólumok között, ezt hagyjuk kakukktojásnak, de már előre megemlíthetjük, hogy templom (mint az egyház szimbóluma) ugyan nem szerepel a pünkösdi történetben, mégis fontos jelképe lesz pünkösdeknek, de erről majd a következő órán beszélgetünk.
- 3 perc *Ének*
Isten élő Lelke jöjj! (a tankönyv énekes melléklete)

59. Pünkösdi – az egyház születése

Tankönyv nélküli lecke
TK-M

Az óra célja

A pünkösdi történettel ezen az órán mint az egyház születésének történetével ismerkedjenek meg a gyerekek.

Előkészületek

Egy doboz becsomagolása, benne cetlik az állításokkal.

Eszközök

olló, gombostű, hurkapálcika

Az óra menete

Időtartam	Tevékenység
2 perc	<i>Ima</i>
10 perc	<i>Beszélgetés</i> Kinek mikor van a születésnapja? Milyen évszakban? Kinek van iskolaidőben? Kinek a nyári szünetben? Álljunk sorrendbe, ki a legidősebb a csoportban, ki a legfiatalabb? Hogyan ünnepeljük a születésnapot? Mik a jellemző tárgyai egy születésnapnak?
10 perc	A hitoktató előveszi az előzőleg szépen becsomagolt ajándékos dobozt: a mai órára egy születésnap ajándékot hoztam, mert egy születésnapra fogunk emlékezni. Vajon kié lehet ez a doboz? Vegyük ki a dobozban található cetliket, és próbáljuk megfejteni. A dobozban egy-egy állítás található, ezeket sorban vegyük ki a gyerekek, és számok szerint rakjuk fel a táblára/asztalra. 1. Több, mint kétezer éves vagyok. (E) 2. Akkor születtem, amikor a Szentlélek kitöltetett. (G) 3. Pünkösöd a születésnapom. (Y) 4. Nagyon sokan tartoznak hozzám. (H) 5. Tagjaimat megkeresztelték. (Á) 6. Olyan embereket fogok össze, akik hisznek Jézus Krisztusban. (Z) Sokféle jellemzőjét megtudtuk az ünnepeltnek, pünkösöd ünnepe ugyanis nem csupán a Szentlélek kitöltetésének ünnepe, hanem az egyház születésnapja is: az első pünkösdön az egyik tanítvány, Péter igehirdetésére nagyon sokan döntöttek úgy, hogy szeretnének megkeresztelkedni, és Jézus követéjévé válni. Ezzel született meg az egyház. (Ezért is tartozhat a templom azok közé a pünkösdi szimbólumok közé, amelyekről a múlt órán beszélgettünk.)
10 perc	<i>Születésnap köszöntés</i> Írjunk születésnap köszöntést az egyháznak, és rakjuk bele az ajándékos dobozba! (A tankönyv melléklete egy szép levelezőlap) Például: Kedves Egyház! Igaz, hogy már nagyon öreg vagyok, több, mint 2000 éves, de kívánom, hogy még sokáig légy közöttünk! Jó, hogy én is hozzád tartozhatok. Az a gyülekezet is a te részed, ahova járok. Úgy hívják, hogy Evangélikus Egyház-község. Kívánom, hogy növekedj, és sokan tapasztalják meg általad, hogy milyen jó Jézus követéjének lenni! Szeretettel: (Lehet ez a szöveg vagy egy hasonló egyszerűbb, amit a gyerekek fogalmazzanak meg.)
10 perc	<i>Barkácsolás</i> Erről a születésnapról mi, az ünneplők is vihetünk haza egy apró emléket. Készítsünk egy szélforgót, (tankönyvi melléklet a minta), aminek a behajtható 4 oldalán a 4 félmondat látható ApCsel 2,38-ból. Péter apostol így biztatta mindazokat, akik szerettek volna Jézushoz tartozni: Térjete meg keresztelkedjete meg és megkapjátok a Szentlélek ajándékát! Egy szélforgó bekerül a hittanos hátizsákunkba is!
3 perc	<i>Ének</i> Isten élő Lelke, jöjj! (a tankönyv énekes melléklete)

60.

Év végi ismétlés

Tankönyv nélküli lecke
tkk-M

Az óra célja

Szemezgetés az tanév anyagából, a fontosabb témák felelevenítése társasjáték keretében.

Előkészületek

Játéktábla kinyomtatása a tkk mellékletéből.

A társasjáték menete

Nagyobb létszámú csoportoknál csapatokra osztjuk a diákokat, kisebb létszámnál mindenki egyéni-
leg játszhat. A tanári kézikönyv melléklete a játéktábla, ahol minden játékmezőn egy szám szerepel.
A kiinduló mezőre teszünk egy gombot/pénzermét, ezt kell a csapat egyik tagjának a táblán tovább-
pöckölni valamilyen irányba. Amelyik kis mezőn megállt az érme, annyi pontot lehet szerezni a helyes
válaszért. Az extra mezőkön található utasításokat végre kell hajtani.

A kérdéseket természetesen igazíthatjuk ahhoz, hogy év közben melyik történetekre, milyen részletek-
re került hangsúly. A negyven (illetve előre megbeszélte tetszőleges számú) kérdés megválaszolása után
összeszámoljuk, hogy melyik csapat hány pontot gyűjtött össze. A legtöbb pontot szerző csapat nyer.

Példakérdések

ÁBRAHÁM

- Hogy hívták Ábrahám unokaöccsét?
- Miért volt konfliktus Ábrahám és Lót pásztorai között?
- Melyik városért könyörgött Ábrahám?
- Mit ígért Isten Ábrahámnak?
- Igaz az állítás? Ábrahámnak nem volt fia.

ÉZSAU ÉS JÁKÓB

- Hogy hívták Izsák fiait?
- Melyikük volt Rebeka kedvenc fia?
- Melyikük volt csaló: Ézsau vagy Jákób?
- Mit látott Jákób álmában?
- Hány évet dolgozott Jákób Ráhelért?

JÓZSEF

- Mit ajándékozott Jákób legkisebb fiának?
- Mondj három állítást Józsefről!

- Hova került József, amikor eladták Egyiptomban?
- Meséld el a fáraó álmait!
- Kinek a zsákjában találták meg József serlegét?

JÉZUS SZÜLETÉSE

- Mondj öt dolgot, amely adventtel kapcsolatos!
- Kik voltak Jézus szülei?
- Mit mondott az angyal Józsefnek?
- Mit jelent a Jézus név?
- Milyen ajándékot vittek a napkeleti bölcsek Jézusnak?

IMÁDSÁG

- Hogy hívták a főpapot, akihez Sámuel került?
- Miért adta Anna Sámuel templomi szolgálatra?
- Mondd el az étkezés előtti imádságot!
- Mi mindent mondhatunk el imádságainkban? Nézz a tenyeredre!
- Hogyan fejeződik be a Miatyánk?

JÉZUS-TÖRTÉNETEK

- Kinek mondta Jézus: „Ne félj, ezentúl emberhalász leszel!”?
- Hány bárány és hány drachma veszett el?
- Mit tett a tékozló fiú, amikor elfogyott a pénze?
- Bartimeus sánta volt?
- Mit tett Jézus a Betesda tavánál?

NAGYHÉT

- Jézus idejében kinek a dolga volt a lábmosás?
- Mit mondott Jézus az utolsó vacsoránál, amikor kezébe vette a kenyeret és a bort?
- Hol fogták el Jézust?
- Igaz? Pilátus azt mondta, hogy Jézus nem bűnös!
- Húsvét reggelén ki volt először a sziklasírnál?
- Hova ment a két tanítvány, amikor a Feltámadott Jézus melléjük szegődött?

MENNYBEMENETEL – PÜNKÖSD

- Húsvét után hányadik napon ünnepeljük Jézus mennybemenetelét?
- Melyik az a mozdulat, amivel Jézus elbúcsúzott a tanítványaitól?
- Mi történt pünkösöd napján?
- Mondj három dolgot, ami pünkösöd ünnepével kapcsolatos!

